

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA
NACRT

N A C R T

PRIJEDLOG

ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE

Zagreb, 25. 5veljače 2003.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE

SADRŽAJ

OBRAZLOŽENJE ZAKONA

USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA OCJENA STANJA	4	54 45
1.1. 1.1. Tradicija zaštite prirode u Hrvatskoj		54
1.2. Međunarodnopravna zaštita prirode		75
1.3. Normativno i upravnoopravno stanje u zaštiti prirode u Hrvatskoj		97
1.4. Stanje biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti		129
1.5. Potrebite zakonodavne promjene u području zaštite prirode obzirom na biološku i krajobraznu raznolikost i zaštićene prirodne vrijednosti, te preuzete mmeđunarodnopravne obveze		138
OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM POSLJEDICE KOJE ĆE SE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI		2619 281
OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA		
	229	
1 TEKST PREDNACRTA PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM		
		292
TEKST ZAKONA		
OPĆE ODREDBE		3023
OČUVANJE PRIRODE		3627
Opće mjere		3627
Korištenje prirodnih dobara i uređenje prostora	328	
Zahvati u prirodu	340	
Ublažavanje štetnih posljedica na prirodu nastalih zahvatima u prirodu ili korištenjem prirodnih dobarara		43
Krajobrazi		4432
Ekološki sustavi		4633
Šume	4733	
Krš	4834	
Vode i vlažna staništa	5136	
More	5238	
Travnjaci	5338	
Oranice	5438	
Naselja	5439	
Stanišni tipovi	5439	
Vrste i podvrste	5741	
Opće mjere	5741	
Zaštita međunarodno zaštićenih vrsta	6043	
Držanje, uzgoj i trgovina divljim svojatama	6344	
Posebna zaštita divljih svojti	65	
Strogo zaštićene divlje svojte		66
Zaštićene divlje svojte		6846

Genetska raznolikost		7049	
Zavičajne udomaćene svojte	7049		
Genski materijal	7050		
Genetski Mmodificirani živi organizmi		7150	
Minerali i fosili	7653		
Opće mjere	7653		
Zaštićeni minerali i fosili	7753		
Pronalazak minerala i fosila i istraživanje nalazišta	7854		
Korištenje minerala i fosila	7954		
III. ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI			8055
8055	3.1.Zaštićene prirodne vrijednosti		
	3.2.Postupak proglašavanja		
	8458		
	3.3.Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima		8759
	3.4.Provođenje zaštite		
9063			
Korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti	9364		
Pravo prvokupa i ograničenja u pravnom prometu	9566		
Izvlaštenje i ograničenje vlasničkog prava	9767		
Naknada štete	9868		
Poticajne mjere	1070		
IV. KONCESIJE I KONCESIJSKA ODOBRENJA NA ZAŠTIĆENIM PRIRODNIH VRIJEDNOSTIMA I SPELEOLOŠKIM OBJEKTIMA	101		
4.1. Koncesije			101
4.2. Koncesijska odobrenja			106
V. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE			70107
	54.1. Temeljni dokumenti zaštite prirode		
	70	107	
5.2. Obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite prirode			71108
5.3. Obavljanje stručnih poslova zaštite prirode			72109
VI. INVENTARIZACIJA I PRAĆENJE STANJA (MONITORING)			
	73112		
VII. PRISTUP INFORMACIJAMA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI			74114
	67.1.Obavješćivanje javnosti		
	74114		
Sudjelovanje javnosti u odlučivanju			75115
7.3. Čuvanje i korištenje podataka	116		
ZNAK ZAŠTITE PRIRODE			76117
PROMICANJE ODGOJA I OBRAZOVANJA U ZAŠTITI PRIRODE			
	76117		
PRIZNANJA I NAGRADE ZA POSTIGNUĆA U ZAŠTITI PRIRODE			11876

FINANCIRANJE ZAŠTITE PRIRODE	77118	
NADZOR	119	
12.1. Upravni nadzor		119
77		
12.2. Neposredni nadzor u zaštićenim područjima		11978
12.3. Inspekcijski nadzor		78121
KAZNENE ODREDBE	83128	
KAZNENA ODGOVORNOST	89135	
PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE		89135
OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI ZAKONA	140	92

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 2., te člancima 50. i 52. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. OCJENA STANJA

1.1. Tradicija zaštite prirode u Hrvatskoj

Zakonodavnoppravna tradicija u Hrvata u području zaštite prirode već traje stotinjak godina, što nas neprijeporno svrstava u red prvih zemalja Europe s normativnim sustavom u zaštiti prirodne baštine, a posebno u svezi proglašenja nacionalnih parkova i drugih zaštićenih dijelova prirode.

U Hrvatskoj se pokret zaštite prirode ustanovljava već krajem prošlog stoljeća, ponajprije napisima u stručnim časopisima, a zatim i donošenjem pojedinih zakona i drugih propisa.

Razvoj pravnog uređenja zaštite prirode u Hrvatskoj

U Zakonu o lovu iz 1893.g. uređuje se zaštita ptica pjevica, a 1900.g. donosi se Zakon o zaštiti pećina. Odjel za unutrašnje poslove Kraljevske zemaljske Vlade 1910.g. donosi Naredbu o čuvanju remek djela prirode.

Prvi nacionalni parkovi – Plitvička jezera, Bijeće stijene (Velika kapela), Štirovača (Velebit) i Paklenica (Velebit) – proglašuju se 1928.g., ali vremenski ograničenim propisom.

Godine 1938. donesena je Uredba o nacionalnim parkovima, a 1940.g. Uredba o čuvanju starina i prirodnih spomenika.

Osnivanjem Zemaljskog zavoda za zaštitu prirodnih rijetkosti NRH 1946.g., koji kasnije djeluje pod nazivom Zavod za zaštitu prirode sve do 1990.godine kada postaje sastavni dio tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode, počinje profesionalni rad u području zaštite prirode.

Zakoni o zaštiti prirode doneseni su 1949., 1960., 1965., 1976. i 1994. godine.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode posebnim zakonima se proglašavaju nacionalni parkovi i parkovi prirode.

Prvi nacionalni parkovi Plitvička jezera i Paklenica trajno su proglašeni zaštićenim 1949. godine, Risnjak 1953. godine, Mljet 1960. godine, Kornati 1980. godine, Brijuni 1983. godine, Krka 1985. godine i Sjeverni Velebit 1999. godine.

U istom razdoblju zakonom su proglašeni parkovi prirode: Kopački rit 1967.g., odnosno 1976.g., Velebit 1981.g., Medvednica 1981.g., Biokovo 1981.g., Telešćica 1988., Lonjsko polje 1990.g., Žumberak – Samoborsko gorje 1999.g., Papuk 1999.g., Učka 1999.g. i Vransko jezero 1999.g.

U Hrvatskoj je do sada proglašeno 8 nacionalnih parkova i 10 parkova prirode. Ukupna površina nacionalnih parkova iznosi 9941003994 km² ili 1,1% državnog teritorija, od toga Plitvička jezera imaju površinu od 295 km², Krka 109 km², Kornati 234 km², Sjeverni Velebit 1099 km², Brijuni 36 km², Mljet 54 km², Paklenica 102 km² i Risnjak 64 km².

U Republici Hrvatskoj ukupno je zaštićeno oko 427 prostornih objekata (nacionalni parkovi, parkovi prirode, strogi i posebni rezervati, park-šume, spomenici parkovne arhitekture i zaštićeni krajolici).

Tridesetak prostornih objekata je u postupku proglašavanja zaštićenim.

Sveukupna površina svih zaštićenih dijelova prirode u Hrvatskoj iznosi 5988 km² ili 9,4 % državnog teritorija.

KATEGORIJA	BROJ	POVRŠINA		
KOPNA (km ²)	POVRŠINA			
MORA (km ²)	UKUPNA POVRŠINA (km ²)			
Nacionalni park	8	759	235	9949941.003
Park prirode	10	4005	41	4046
Strogi rezervat	2	24		24
Posebni rezervat	79	277	58	335
Spomenik prirode		91	2,3	2,3
Zaštićeni krajolik	68	476		476
Park-šuma	31	101		101
Spomenik parkovne arhitekture		138	9,6	9,7
U K U P N O :	427	5653,9 (9,4%)	334 (1%)	5988

Ostvarenom i planiranom zaštitom pojedinih dijelova prirode, koja je predviđena Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 50/99) i Strategijom i akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske ("NN" br. 81/99), predviđa se proglašenje parkova prirode Neretva, Elafiti, Lastovo, Mrežnica, Lička Plješivica, Bjelolasica, Zrmanja i Krupa, Kupa i Hrvatsko zagorje, čime će se zaštititi oko 14% državnog teritorija, što će Hrvatsku svrstati u europske zemlje s primjerenom razinom zaštite prirode.

Osim zaštićenih područja, temeljem Zakona o zaštiti prirode zaštićeno je oko 780 vrsta biljaka, gljiva i životinja, zatim sve divlje vrste koje obitavaju u nacionalnim parkovima, strogim i posebnim rezervatima te sva špiljska fauna.

Republika Hrvatska sustavno skrbi o svojim najvrjednijim dijelovima prirode, te zaštita prirode i okoliša dobiva sve prestižnije mjesto u razvoju društva i održivom gospodarskom razvitku.

1.2. Međunarodnopravna zaštita prirode

Međunarodnopravni sustav zaštite nacionalnih parkova i drugih zaštićenih dijelova prirode uređen je velikim brojem međunarodnih konvencija, preporuka i rezolucija, te bilateralnim i multilateralним ugovorima, kojima se sustavno uređuju, imajući u vidu svoje i zajedničke potrebe i interese, pojedina pitanja zaštite prirode odnosno biološke i krajobrazne raznolikosti.

Međunarodnopravni sustav zaštite prirodnih dobara osigurava kvalitetne pretpostavke za zaštitu prirodnih vrijednosti od svjetskog i državnog značenja, kao i odgovarajuće uvjete za zaštitu prirodne baštine od lokalnog značenja. Utvrđuje strukovna načela ponašanja zakonodavnih i upravnih vlasti na razini Republike

Hrvatske, kao i lokalnih vlasti na zaštiti prirode, a posebno utvrđuje načela ponašanja pravnih i fizičkih osoba koje u sklopu svoje djelatnosti i zanimanja obavljaju poslove zaštite, očuvanja i promicanja prirodnih vrijednosti, odnosno upravljanja zaštićenim dijelovima prirode.

Pojedini zaštićeni dijelovi prirode Republike Hrvatske uživaju međunarodno pravnu zaštitu kao iznimno vrijedni prirodni prostori.

Nacionalni park Plitvička jezera upisan je na UNESCO-ovu Listu svjetske prirodne baštine.

Na Ramsarski popis Konvencije o močvarnim staništima kao međunarodno vrijedne močvare upisani su parkovi prirode Kopački rit i Lonjsko polje, ornitološki rezervat ribnjaci Crna Mlaka, te donji tok Neretve, a planina Velebit uvrštena je u UNESCO-vu međunarodnu mrežu rezervata biosfere u sklopu znanstvenog programa Čovjek i biosfera (MAB).

Na temelju Ustavne odluke o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske ("NN", br.31/91), a u skladu s međunarodnim pravom, Hrvatska je sukcesijom prihvatila uspostavljeni međunarodnopravni sustav zaštite prirodnih dobara. sukcesijom, te se sukladno tome i odredila svojim Ustavom (članci 132. - 134.), Zakonom o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora ("NN", br. 28/96), a posebno Odlukom o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacije o sukcesiji ("NN" – Međunarodni ugovori" br. 12/93).

Notifikacijom o sukcesiji Hrvatska je postala stranka nekih mnogostranih međunarodnih ugovora od 8. listopada 1991. godine, među njima i onih koji imaju veliko značenje za zaštitu prirode i prirodnih dobara. Od 1999. godine Hrvatska je iznimno aktivna na području međunarodne suradnje u zaštiti prirode, te je pristupila svim preostalim relevantnim međunarodnim ugovorima iz područja zaštite prirode koji su na snazi i potpisala one koji su otvoreni za potpis ali još nisu stupili na snagu. Republika Hrvatska je stranka sljedećih međunarodnih ugovora:

1. Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Pariz, 1972.) – Notifikacija o sukcesiji – ("NN - Međunarodni ugovori" br. 12/93);
2. Konvencije o močvarnim staništima koja su od međunarodnog značenja naročito kao staništa ptica močvarica (Ramsar, 1971.) – Notifikacija o sukcesiji - ("NN - Međunarodni ugovori" br. 12/93);
3. Konvencije o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja (Barcelona, 1976.) i pripadajućeg
- Protokola o posebno zaštićenim područjima Sredozemnoga mora i biološkoj raznolikosti - Zakon o potvrđivanju - ("NN - Međunarodni ugovori" br. 11 /01);
4. Konvencije o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.) – Zakon o potvrđivanju - ("NN - Međunarodni ugovori" br. 1/6/96) s pripadajućim
- Protokolom o biološkoj sigurnosti u okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti (Cartagena, 2000.) - Zakon o potvrđivanju - ("NN - Međunarodni ugovori" br. 7/02)
5. Konvencije o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonn, 1979.) s pripadajućim sporazumima:
- Sporazum o zaštiti euroazijsko-sjevernoafričkih migratornih ptica močvarica (AEWA) (1995.);
- Sporazum o zaštiti europskih šišmiša (EUROBATS) (1991.);
- Sporazum o zaštiti kitova (Cetacea) u Crnom moru, Sredozemnom moru i susjednom atlantskom području (ACCOBAMS) (1996.);

Zakon o potvrđivanju Bonnske konvencije i pripadajućih sporazuma objavljen je u "NN - Međunarodni ugovori" br. 6/2000);

Republika Hrvatska je potpisala i :

- Memorandum o razumijevanju u svezi s mjerama zaštite za tankokljunog pozviždača (*Numenius tenuirostris*) (1994.) – Republika Hrvatska potpisnica od 1994.godine;

- Memorandum o razumijevanju u svezi s mjerama zaštite za veliku droplju (*Otis tarda*) (2000.) - Republika Hrvatska potpisnica od 2002.godine;

6. Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bern, 1979) – Zakon o potvrđivanju (“NN - Međunarodni ugovori” br. 6/2000);

7. Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje faune i flore (CITES), (Washington, 1973.) – Zakon o potvrđivanju – (“NN - Međunarodni ugovori” br. 12/99).

Hrvatska je i dalje otvorena za sve međunarodne ugovore kojima se uređuje ili poboljšava zaštita prirode, te se uz puno uvažavanje i promicanje baštinjenih nacionalnih prirodnih vrijednosti, pristupa i globalizaciji u zaštiti prirode. Takav pristup posebno je evidentan u zaštiti močvarnih područja i krša.

Predstoji, u zakonodavnom postupku, potvrđivanje sljedećih konvencija koje je Republika Hrvatska već potpisala:

1. Konvencija o europskim krajobrazima (Firenza, 2000.);

2. Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u okolišu (Aarhus, 1998.).

U okviru procesa europskih integracija, strateški cilj politike zaštite prirode u Hrvatskoj je zadovoljiti sve nužne preduvjete za ispunjenje međunarodnih obveza. Posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na zahtjeve koje postavljaju smjernice (direktive) Europske unije.

Potvrđivanjem međunarodnih ugovora u području zaštite prirode i provođenjem direktiva i drugih propisa Europske unije Republika Hrvatska prihvaća standarde europskog zakonodavstva u području zaštite prirode, što je jedna od pretpostavki za ulazak u Europsku uniju. te je stoga je potrebno u što kraćem vremenu obaviti potrebna usuglašavanja i promjene u nacionalnom zakonodavstvu. Štoviše, nizom odredbi navedenih međunarodnih konvencija, sporazuma i protokola obvezana je Republika Hrvatska na usklađivanje svog nacionalnog zakonodavstva s njihovim odredbama.

1.3. Normativno i upravno-pravno stanje u zaštiti prirode u Hrvatskoj

Ustav Republike Hrvatske

Zaštita prirode u Hrvatskoj uređena je velikim brojem pravnih propisa. Temeljni pravni propis kojim se određuje okvir i sadržaj zaštite prirode, odnosno osnovne odrednice te zaštite je Ustav Republike Hrvatske.

Ustav Republike Hrvatske svojim se odredbama izrijekom odredio glede zaštite prirode. Odredbama članka 52. Ustava propisano je da more, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, i drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku Hrvatsku, imaju njenu osobitu zaštitu.

Način na koji dobra od interesa za Republiku Hrvatsku mogu upotrebljavati i iskorištavati ovlašteni prava na njima i vlasnici te naknade za ograničenja kojima su podvrgnuti određuje se Zakonom.

Na osnovi Ustava, i u skladu s njegovim odrednicama, mnogobrojnim zakonima uređena je pravna zaštita prirode. Pojedini propisi svojim odredbama u cjelosti uređuju pitanja zaštite prirode (Zakon o zaštiti prirode), a pojedini zakoni uređuju samo zaštitu pojedinih njenih dijelova.

Zakon o zaštiti prirode

Zakonom o zaštiti prirode (“NN”, br. 30/94 i 72/94) uređena su temeljna pitanja u svezi zaštite nacionalnih parkova i drugih zaštićenih dijelova prirode, te zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta. On dakle ne predstavlja opći zakon koji bi u cjelosti uređivao zaštitu sveukupne prirode, odnosno očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, već pretežito predstavlja posebni zakon koji regulira upravljanje i zaštitu zaštićenih prirodnih vrijednosti. Ova klasična koncepcija zaštite prirode bila je do početka 1990-tih godina uobičajena u većini zemalja. Donošenjem Konvencije o biološkoj raznolikosti 1992. godine koncepcija se mijenja, a pojam zaštite prirode proširuje na očuvanje sveukupne biološke i krajobrazne raznolikosti.

Odredbama važećeg Zakona o zaštiti prirode:

- Određuju se dijelovi žive i nežive prirode koji imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske (nacionalni parkovi, parkovi prirode, strogi rezervati, posebni rezervati, park-šume, zaštićeni krajolici, spomenici prirode, spomenici parkovne arhitekture te pojedine biljne i životinjske vrste).
- Dijelovi prirode od interesa za Republiku Hrvatsku raspoređuju se u tri razreda i to: od međunarodnog značenja, državnog značenja i lokalnog značenja. Premda ovaj raspored u razrede još nije formalno utvrdilo nadležno tijelo državne uprave neprijeporno je da svi dijelovi prirode koje su upisala, odnosno registrirala međunarodna tijela u svoje upisnike ili registre, spadaju u razred zaštićenih dijelova prirode od međunarodnog značenja (Plitvička jezera, Kopački rit, Lonjsko polje, donji tok Neretve, Crna Mlaka i Velebit).
- Detaljno se uređuje način proglašavanja, zaštite i upravljanja zaštićenim dijelovima prirode.

Osim toga, općim odredbama se:

- Osigurava racionalno korištenje prirode i njenih dobara bez bitnog oštećivanja i nagrđivanja njenih dijelova i uz što manje narušavanje njenih sastojaka;
- Utvrđuje način sprječavanja štetnih zahvata ljudi i poremećaja u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja zemlje i drugih djelatnosti, i osiguravanje što povoljnijih uvjeta održavanja i slobodnog razvoja prirode;
- Utvrđuju propisi i provedbeni akti (prostorni planovi posebne namjene, mjere zaštite i drugi provedbeni propisi) koji jamče primjerenu zaštitu te korištenje prirode i njenih dobara.

Na temelju osnovnih odrednica i ciljeva zaštite prirode propisanih Zakonom i provedbenim propisima provodi se zaštita, očuvanje, održavanje i korištenje zaštićenih dijelova prirode, pri čemu se primjenjuju standardi i razina zaštite u cilju održivoga gospodarenja tim vrijednim i osjetljivim prirodnim prostorima. Kategorije zaštićenih dijelova prirode kompatibilne su i usuglašene s odgovarajućim međunarodno utvrđenim kategorijama IUCN-a (Međunarodne unije za zaštitu prirode).

Provedbeni akti i dokumenti

Zakon o zaštiti prirode, kao provedbene akte i dokumente propisuje prostorne planove za nacionalne parkove i parkove prirode, koje donosi Hrvatski sabor, i pravilnike o unutarnjem redu koje donosi ministar nadležan za poslove zaštite prirode. Prostornim planom pobliže se uređuje način zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenog dijela prirode, a pravilnikom o unutarnjem redu uređuju se pitanja zaštite, unapređenja i korištenja nacionalnih parkova i parkova prirode, te propisuju prekršaji i određuju upravne mjere za nepoštivanje odredaba toga pravilnika. Na temelju Zakonom i pravilnikom o unutarnjem redu utvrđenih ovlaštenja neposrednu zaštitu u nacionalnim parkovima i parkovima prirode provode nadzornici.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode i Zakona o prostornom uređenju za zaštićene dijelove prirode koje proglašava županijska skupština ili skupština Grada Zagreba mogu se donositi prostorni planovi posebnih obilježja, kojima se također uređuju pitanja zaštite i korištenja zaštićenog prirodnog prostora.

Zaštita, očuvanje, korištenje i promicanje nacionalnog parka i parka prirode provodi se na temelju godišnjeg programa, kao provedbenog stručnog akta. Zaštita, očuvanje, korištenje i promicanje ostalih zaštićenih dijelova prirode provodi se na temelju mjera zaštite koje donosi županijsko poglavarstvo odnosno poglavarstvo Grada Zagreba.

Upravljanje zaštićenim dijelovima prirode

Nacionalnim parkovima i parkovima prirode upravljaju javne ustanove koje osniva Vlada Republike Hrvatske, a ostalim zaštićenim dijelovima prirode upravljaju javne ustanove koje osnivaju županijske skupštine odnosno skupština Grada Zagreba. Ovakve javne ustanove do danas imaju županije: Istarska, Koprivničko-križevačka, Splitsko-dalmatinska i Varaždinska, te Grad Zagreb.

Osnovna djelatnost javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode jest zaštita, očuvanje i promicanje tih vrijednih prirodnih prostora.

Značajna djelatnost nekih javnih ustanova koje upravljaju nacionalnim parkovima je obavljanje turističke djelatnosti. Premda je Zakon o zaštiti prirode dao mogućnost osnivanja posebne pravne osobe, društva s ograničenom odgovornošću, za obavljanje turističko-ugostiteljske djelatnosti, do sada nisu osnivane takve pravne osobe te javne ustanove koje upravljaju nacionalnim parkovima (Brijuni i Plitvička jezera) u sklopu svoje osnovne djelatnosti obavljaju i turističko-ugostiteljsku djelatnost.

Ostali zakoni

Pojedina pitanja u području zaštite prirode uređena su i drugim zakonima, a osobito:

- Zakonom o prostornom uređenju ("NN", br. 30/94, 68/98 i 61/00);
- Zakonom o gradnji ("NN", br. 52/99, 75/99 i 117/00);
- - Zakon o zaštiti okoliša ("NN", br. 82/94 i 128/99);
- Zakonom o šumama ("NN", br. 52/90 – pročišćeni tekst, 5/91, 9/91, 61/91, 26/93, 76/93, 29/94, 33/97, 8/00 i 13/02);
- Zakonom o lovu ("NN", br. 10/94, 44/98, 29/99 i 76/99);
- Zakonom o morskome ribarstvu ("NN", br. 46/97 i 76/99);
- - Zakon o slatkovodnom ribarstvu ("NN", br. 106/01);
- Zakonom o obavljanju turističke djelatnosti ("NN", br. 8/96, 19/96 i 76/98);
- Zakonom o vodama ("NN", br. 107/95);
- Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("NN", br. 54/94, 65/94, 66/01);
- Pomorskim zakonikom ("NN", br. 17/94, 74/94 i 43/96);
- Kaznenim zakonom ("NN", br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00).

Razlozi za donošenje novoga Zakona o zaštiti prirode

Propisi u području zaštite prirode većim su dijelom usuglašeni s ustavno-pravnim poretkom Republike Hrvatske, posebno Zakon o zaštiti prirode koji je donesen 1994. godine. Međutim pojedine odredbe toga Zakona potrebno je usuglasiti s određenim promjenama u ustrojstvu i nadležnosti tijela državne uprave, te područne i lokalne samouprave. Nadalje, potrebno je pobliže urediti pojedina pitanja koja se odnose na zaštitu prirode u cjelini, posebno pitanja u svezi s ukupnom biološkom i krajobraznom raznolikošću. S tim u svezi nužna su i određena usuglašavanja s međunarodnim ugovorima, poglavito s Konvencijom o biološkoj raznolikosti. S obzirom na proces pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, važno je da novi Zakon bude usklađen sa svim relevantnim smjernicama i drugim propisima EU.

1.4. Stanje biološke i krajobrazne raznolikosti te zaštićenih prirodnih vrijednosti u Hrvatskoj

Biološka i krajobrazna raznolikost

U odnosu na većinu europskih zemalja, Hrvatska se ističe raznolikošću ekoloških sustava i staništa, koja se odražava i u velikom bogatstvu i raznolikosti biljaka, gljiva i životinja. Ovakvo bogatstvo uvjetovano je položajem Hrvatske na razmeđu nekoliko biogeografskih regija, razvedenošću reljefa, geološkim, pedološkim, hidrološkim i klimatskim prilikama, te djelomično ljudskim utjecajem. Navedeni razlozi, u kombinaciji s različitim lokalnim tradicijama korištenja prostora koje su se razvile s obzirom na gospodarske i povijesne okolnosti, doprinjeli su također izuzetnom bogatstvu krajobrazne raznolikosti.

U usporedbi sa stanjem ekoloških sustava većine drugih zemalja srednje i zapadne Europe, Hrvatska se odlikuje visokim stupnjem očuvanosti prirode. Uz relativno mala područja prirodnih i doprirodnih staništa (vodeni izvori, litice, cretovi, neke šume, planinske rudine), ovdje su u velikoj mjeri izražena poluprirodna staništa (neke šume, močvare, ekstenzivni travnjaci), koja su utjecana od čovjeka, ali su se u njima zadržale pretežito zavičajne životne zajednice tipične za takva staništa. Antropogena staništa, koja su se razvila djelovanjem čovjeka i čija se struktura i sastav vrsta znatno razlikuju od prirodnih, nisu dominantna kao što je slučaj u velikome dijelu Europe.

Krajobrazi

Relativno maleni prostor Hrvatske mozaik je najraznovrsnijih prirodnih datosti, ali i mnoštva oblika čovjekova djelovanja. Raznolikosti u reljefu, tlu, vodama, biljnom pokrovu, podneblju, ali i gospodarskim i povijesnim okolnostima, rezultirale su i različitim lokalnim tradicijama korištenja prostora što je doprinjelo izuzetnom bogatstvu krajobrazne raznolikosti Hrvatske u europskim okvirima. Međutim, tijekom posljednjih desetljeća mnoge su krajobrazne vrijednosti bile degradirane, stoga je potrebno za cijelu državu izraditi stručne podloge kao osnovu za utvrđivanje temeljnih vrijednosti krajobraza i prostorno planiranje.

Šume

U europskim razmjerima stanje šuma u Hrvatskoj je dobro. Znatno je bolje nego u većini zemalja zapadne i srednje Europe, zahvaljujući prvenstveno načinu gospodarenja koji daje prednost prirodnome sastavu šuma. Čak 95% šumskih sastojina ima prirodni sastav, a šumske površine nisu se smanjile posljednjih stotinjak godina. Za očuvanje biološke raznolikosti šuma važno je ugraditi odgovarajuće mjere u sektorske dokumente i osigurati njihovu provedbu.

Krš

S obzirom na svoje prirodne značajke (krajobrazne, hidrogeološke, geomorfološke, hidrološke, vegetacijske, florističke i faunističke), područje krša objedinjuje najveći broj posebnosti Hrvatske. U odnosu na sveukupnu jedinstvenost, bogatstvo endemičnim svojstama i životnim zajednicama, krškim oblicima, pojavama i objektima, te visoki stupanj očuvanosti, ovo područje predstavlja izuzetnu vrijednost ne samo u europskim, nego i u svjetskim razmjerima.

Močvare i vode

Na području Hrvatske očuvana su prostrana prirodna močvarna područja u riječnim dolinama, što predstavlja jednu od najvećih vrijednosti biološke i krajobrazne raznolikosti, posebice na razini zapadne i srednje Europe. Međutim, to su ujedno i najugroženiji ekološki sustavi u Hrvatskoj. Stoga im je potrebno dati prioritet u zaštiti prirode, te načiniti nacionalni program njihova očuvanja i upravljanja.

More

Biološka raznolikost Jadranskoga mora sve je ugroženija, kako radi onečišćenja mora gradskim i industrijskim otpadnim vodama, tako i radi neracionalnog iskorištavanja bioloških dobara i nepridržavanja zakonskih propisa.

Travnjaci i oranice

Iako su većinom nastali djelovanjem čovjeka, travnjaci u Hrvatskoj su poluprirodna staništa koja uvelike obogaćuju biološku i krajobraznu raznolikost. Budući da se pretežito koriste na ekstenzivan način – bez mineralnih gnojiva i kemijskih sredstava, odlikuju se velikom biološkom raznolikošću. Na europskoj razini značajne su naročito prostrane poplavne livade i pašnjaci u nizinskoj dijelu Hrvatske.

Oranice su umjetno nastali ekološki sustavi namijenjeni isključito poljoprivrednoj proizvodnji, a obrađuju se na način koji vrlo nedostavno uvažava potrebe zaštite biološke raznolikosti. Ona je ovdje posebno osiromašena.

Obala i otoci

Hrvatska obala među najrazvedenijima je na Sredozemlju. Priobalne planine i otoci se ističu biljnim i životinjskim endemima. Otoci su vrlo osjetljive ekološke cjeline. Za sada su relativno dobro očuvani, ali su ugroženi planiranim aktivnostima te unošenjem stranih biljnih i životinjskih vrsta. Kako bi se očuvale njihove prirodne vrijednosti, potrebno je poštivati mjere zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti tijekom planiranja i provođenja svih razvojnih programa.

Vrste i podvrste

Izrazita raznolikost ekoloških sustava i staništa Hrvatske uvjetuje i veliku raznolikost biljnih, gljivljih i životinjskih vrsta i podvrsta. Vrijednost ove raznolikosti u europskim razmjerima vidljiva je, između ostalog, usporedimo li odnos broja poznatih vrsta unutar dobro istraženih skupina i površinu teritorija Hrvatske s istim podacima u drugim europskim zemljama. Ovakvom usporedbom Hrvatska se svrstava među prvih nekoliko zemalja Europe s obzirom na bogatstvo biološke raznolikosti. Bogatstvo endemičnim svojstama, te brojnim rijetkim i ugroženim reliktima (preostacima) iz tercijara ili razdoblja oledbi, također je vrlo izraženo, posebice u području krškoga podzemlja, te priobalnih planina i otoka.

Prema raspoloživim podacima raznolikost vrsta, i to onih koje su poznate i onih koje su pretpostavljene, u Hrvatskoj i u svijetu je sljedeća:

skupina	Hrvatska		Svijet	
	poznato	pretpost.poznato	pretpost.	
biljke	7.501	8.708		270.000 500.000
gljive	1.686	25.000	75.000-80.000	2.700.000
lišaji	925		1.069	18.000
20.000				
životinje	24.087	56.000	1.770.000	103.255.000
ostalo				
(virusi, bakterije)?	?	?	8.000	4.000.000
UKUPNO	34.000		91.000	2.150.000 111.000.000

Endemi

Hrvatska je izuzetno bogata endemičnom florom. Sa svojih 5,8% endemičnih vrsta ona predstavlja središte endemizma ovoga dijela Europe.

Najvažnija endemska čvorišta za floru su planine Velebit i Biokovo. Najpoznati i jedan od najugroženijih hrvatskih biljnih endema (endemični su i rod i vrsta) je velebitska degenija, reliktna vrsta preostala iz razdoblja tercijara. Općenito, vrlo veliki broj endema i tercijarnih relikata zadržao se na ovim prostorima zahvaljujući činjenici da ih tijekom tercijara nije zahvatila oledba.

Endemi hrvatske faune vezani su pretežito za podzemna staništa krša, jadranske vodotoke te za jadranske, naročito udaljenije pučinske otoke. Fauna krškoga podzemlja vrlo je stoga istražena, pa se narednih godina mogu očekivati brojna otkrića novih vrsta i podvrsta. Nedavno otkriće za znanost nepoznate pijavice u Lukinoj jami na Velebitu jedna je od hrvatskih posebnosti u međunarodnim razmjerima, kakvima po svojoj prilici krš Hrvatske obiluje.

Istraženost biološke raznolikosti Hrvatske

Broj poznatih vrsta u Hrvatskoj više je nego dvostruko manji od broja pretpostavljenih vrsta. Ovo ukazuje na niski stupanj istraženosti hrvatske flore, mikoflore i faune.

Najbolje su istražene više biljke (papratnjače, golosjemenjače i kritosjemenjače) s 4.266 vrsta i kralježnjaci sa 1.085 vrsta. U ovim skupinama može se očekivati otkrivanje tek pokoje nove vrste.

Gljive su daleko najslabije istražena skupina u Hrvatskoj. Do danas je za Hrvatsku zabilježeno 1.686 vrsta gljiva. Pretpostavlja se da ovdje obitava ukupno i do 25.000 gljivljih vrsta, što znači da gljive brojnošću vrsta nadmašuju biljno carstvo.

Obrađenim skupinama beskralježnjaka u Hrvatskoj je utvrđeno ukupno 23.002 vrste. S obzirom da ovdje nisu uključene brojne skupine za koje ili nema podataka ili nema istraživača koji se njima bave, za pretpostaviti je da je ukupni broj vrsta daleko veći i da prelazi brojku od 55.000.

U Hrvatskoj još uvijek nije razvijeno sustavno istraživanje i monitoring biološke raznolikosti. Ne postoji nacionalni program inventarizacije biološke raznolikosti Hrvatske. Rezultat toga je činjenica da je Hrvatska među rijetkim europskim zemljama koja nema opisanu floru, mikrofloru i faunu svoga teritorija, a još

uvijek nema niti tiskane temeljne znanstveno-popularne priručnike (tzv. ključeve) za određivanje vrsta, pa čak niti prijevode stručnih priručnika koji se odnose na čitavu Europu. Ovakvi priručnici omogućili bi uključivanje šire javnosti (NVU, amatera) u proces inventarizacije i praćenja stanja prirode.

Genetska raznolikost

Zaštita biološke raznolikosti razumijeva također evidentiranje i očuvanje zavičajnih sorti kultiviranih biljaka i pasmina udomaćenih životinja. Ove su sorte i pasmine, prilagođene lokalnome podneblju, otpornije na bolesti i često vrlo dobro uklopljene u okolnu prirodu i krajobraz. Njihova raznolikost predstavlja genetski spremnik koji uvijek može poslužiti za poboljšanje svojstava uzgajanih vrsta. Osim toga, oni predstavljaju i značajnu nacionalnu kulturnu baštinu, jer je u njihov uzgoj uloženi trud i znanje brojnih naraštaja, u kombinaciji s uvjetima života i podneblja.

U Hrvatskoj ova problematika nije još uvijek zakonski cjelovito regulirana. Nisu načinjeni niti cjeloviti popisi zavičajnih sorti kultiviranih biljaka i pasmina domaćih životinja. Nešto je bolje stanje s podacima o zavičajnim pasminama u stočarstvu. Registrirane su hrvatske izvorne pasmine koje su uzgojene u Hrvatskoj. Neke o njih ne postoje nigdje drugdje u svijetu, a neke su se iz Hrvatske proširile u druge zemlje. Briga se vodi i o pasminama pasa, od kojih su danas neke službeno registrirane, dok postupak za neke, poput psa tornjaka, treba još provesti.

Gospodarenje biološkim dobrima

Prirodna bogatstva Hrvatske sustavno se iskorišćuju već stoljećima. Biološkim resursima se gospodari najviše u sklopu djelatnosti šumarstva, poljoprivrede, lovstva i ribarstva. Sve su ove djelatnosti uređene zakonom, a postojeći propisi vode računa o potrebi potrajnosti gospodarenja prirodnim dobrima. Međutim, u praksi je daleko naglašenija gospodarstvena komponenta iskorišćivanja u odnosu na provođenje mjera zaštite. Relativna očuvanost bioloških resursa Hrvatske na europskoj razini posljedica je prvenstveno opće gospodarske situacije i drugih uzroka u prošlosti. Još uvijek se ne može govoriti o sustavnoj brizi za sveukupnu biološku raznolikost u okviru pojedinih djelatnosti koje iskorišćuju prirodne resurse. Stoga je jedan od prioritarnih problema revizija svih relevantnih zakonskih propisa radi ugrađivanja mjera zaštite i održivosti u sve djelatnosti korištenja biološke raznolikosti.

Poseban problem koji će narednih godina biti sve izraženiji je utjecaj biotehnologije i proizvodnje genetski promijenjenih organizama na biološku raznolikost. Ovu problematiku u Hrvatskoj tek treba zakonski regulirati.

Zaštićene prirodne vrijednosti

Zaštićena područja

Zaštita pojedinih područja je temeljna metoda očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti. Zaštićena područja čine okosnicu sveukupne zaštite i ključne čvorove ekološke mreže koji predstavljaju utočišta i spremnike biološke raznolikosti.

Danas je u Hrvatskoj ovakvom zaštitom obuhvaćeno oko 9,9% površine kopna, a u planu je ovu površinu znatno uvećati. Zakon o zaštiti prirode određuje osam kategorija prostorne zaštite (nacionalni park, park prirode, strogi rezervat, posebni rezervat, spomenik prirode, zaštićeni krajolik, park-šuma i spomenik parkovne arhitekture). Najveći dio zaštićene površine odnosi se na parkove prirode i nacionalne parkove (8,7% kopnene površine). To su prostrana područja od nacionalne ili čak međunarodne vrijednosti, čija je zaštita u nadležnosti Republike Hrvatske. Među planiranim zaštićenim područjima veći broj se odnosi također na parkove prirode. Upravljanje ostalim zaštićenim dijelovima prirode je u županijskoj nadležnosti.

Zaštićene vrste

Osim zaštićenih dijelova prirode, pojedine ugrožene ili rijetke biljne, gljivlje i životinjske vrste također se štite temeljem Zakona o zaštiti prirode. Zaštićene su i divlje životinje i biljke u nacionalnim parkovima, strogim i posebnim rezervatima, kao i cjelokupna špiljska fauna.

Gospodarsko korištenje nezaštićenih vrsta regulira se izdavanjem posebnih dopuštenja za sakupljanje iz prirode koje izdaje nadležno tijelo državne uprave za zaštitu prirode.

Ugroženost biološke i krajobrazne raznolikosti

Analizom postojećeg stanja, globalnih i nacionalnih razloga ugroženosti, te problema zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti u Hrvatskoj, može se utvrditi:

- vrlo visoki stupanj vrijednosti i očuvanosti biološke i krajobrazne raznolikosti na europskoj razini, posebice u okvirima zapadne i srednje Europe;
- značajan trend gubitka biološke i krajobrazne raznolikosti u Hrvatskoj, uzrokovan prepoznatljivim čimbenicima;
- prijeko potrebno provođenje žurnih mjera zaštite za pojedine dijelove biološke i krajobrazne raznolikosti;
- prisutna heterogenost količine i kakvoće postojećih podataka o biološkoj raznolikosti, koji su u mnogim slučajevima nedostadni za provedbu adekvatnih mjera zaštite.

Analiza prikupljenih podataka ukazala je na sljedeće prioritete za zaštitu:

- krški ekološki sustavi, koji predstavljaju jedinstvenost i bogatstvo globalne razine vrijednosti;
- močvarni i vodeni ekološki sustavi kao najugroženiji ekološki sustavi radi antropogenih djelovanja;
- ugrožena staništa (pjeskovite i šljunkovite plaže, lokve na otocima, male močvare i drugo) i vrlo rijetka staništa (izvan uobičajenoga područja rasprostranjenja - cretovi, vegetacija pijesaka);
- vrste i podvrste koje su globalno europski ili nacionalno ugrožene; endemične svojite, te one koje imaju gospodarsko i/ili obrazovno značenje.

Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske

Nacionalna strategija i akcijski plan biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske (NSAP) temeljni je akt i stručna pretpostavka za zakonodavno i normativno uređenje zaštite prirode, odnosno biološke i krajobrazne raznolikosti u Republici Hrvatskoj.

NSAP utvrđuje da sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost predstavlja temeljnu vrijednost Republike Hrvatske i glavni je resurs za daljnji razvitak, te je stoga cilj očuvati i unaprijediti postojeću biološku i krajobraznu raznolikost unutar zemlje, te pokušati vratiti dio izgubljenih svojiti i staništa, gdje je to moguće i opravdano. Republika Hrvatska je dužna razvijati sve prikladne mjere utvrđivanja, očuvanja i unapređivanja postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti, te s tim u svezi nacionalno zakonodavstvo mora biti tako uređeno da osigurava primjenu mjera za očuvanje i unapređivanje sveukupne biološke raznolikosti u sve gospodarske djelatnosti koje koriste biološka dobra. Sukladno tome potrebno je sustavno širiti napore u zaštiti biološke i krajobrazne raznolikosti, s nacionalnog na regionalnu i lokalnu razinu. Pored toga Republika Hrvatska mora svoje napore u zaštiti biološke i krajobrazne raznolikosti stalno usklađivati s odgovarajućim međunarodnim aktivnostima, imajući u vidu činjenicu da je nacionalna biološka i krajobrazna raznolikost jedinstveni i nenadoknadivi dio sveukupne globalne raznolikosti.

Nizom strateških smjernica i akcijskih planova NSAP zacrtava daljnji razvoj zaštite prirode u Hrvatskoj. Jedna od prioriternih akcija utvrđenih NSAP-om je donošenje novoga Zakona o zaštiti prirode usklađenoga s međunarodnom legislativom u ovome području.

1.5. Potrebite zakonodavne promjene u području zaštite prirode s obzirom na biološku i krajobraznu raznolikost i zaštićene prirodne vrijednosti, te preuzete međunarodnopravne obveze

Zakon o zaštiti prirode, kao i neki drugi zakoni koji uređuju pojedina pitanja koja se odnose na zaštitu prirode i prirodne resurse, ne uređuju sustavno i cjelovito zaštitu prirode, a posebno ne ona područja u zaštiti prirode koja su predmet međunarodnih ugovora čija je potpisnica ili stranka Republika Hrvatska.

Sukladno tome potrebno je obaviti odgovarajuće zakonodavne promjene u području zaštite prirode koje bi se odnosile ne samo na donošenje novoga Zakona o zaštiti prirode, već i na uređivanje drugih sektorskih zakona za pojedina područja, čijim se odredbama dijelom uređuje i zaštita prirode, odnosno djelovanje u prirodi.

Međutim, najznačajnije promjene u zakonodavstvu proistječu iz zahtjeva međunarodnih ugovora čija je stranka Republika Hrvatska i koje je obvezuju na zakonodavne promjene u području zaštite prirode.

KONVENCIJE

Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.)

Temeljna konvencija koja je zacrtala novu koncepciju zaštite prirode, proširujući ovu djelatnost na očuvanje sveukupne biološke i krajobrazne raznolikosti i osiguranje održivog korištenja prirodnih dobara, jest Konvencija o biološkoj raznolikosti koju je Republika Hrvatska potvrdila 1996.godine.

Konvencija određuje biološku raznolikost kao raznolikost unutar vrsta, među vrstama i među ekološkim sustavima. Ona dakle obuhvaća sve oblike života koji u cjelini sami po sebi predstavljaju vrijednost koju treba očuvati, bez obzira posjeduju li još neke posebne vrijednosti koje im pripisuje čovjek.

Konvencija uspostavlja očuvanje biološke raznolikosti kao temeljno međunarodno načelo u zaštiti prirode i zajedničku obvezu čovječanstva.

Osnovni ciljevi Konvencije su osigurati:

- očuvanje sveukupne biološke raznolikosti;
- održivo korištenje prirodnih dobara, na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja;
- integriranje mjera zaštite i održivog korištenja prirode u sve relevantne sektore.

Stranke Konvencije preuzimaju sljedeće obveze:

- propisati opće smjernice za očuvanje biološke raznolikosti i održivo korištenje prirodnih dobara;
- utvrditi i pratiti stanje biološke raznolikosti (inventarizacija i monitoring);
- očuvati biološku raznolikost prvenstveno in-situ (u prirodi) ustanovljavanjem sustava zaštićenih područja, te ex-situ (izvan prirode);
- osigurati održivo korištenje prirodnih dobara ugrađivanjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u sve djelatnosti prostornog uređenja i korištenja prirodnih dobara (šumarstvo, poljoprivreda, lovstvo, ribarstvo, vodoprivreda i dr.);
- istraživati biološku raznolikost, provoditi obrazovanje i obavješćivanje javnosti o biološkoj raznolikosti;
- spriječiti ili smanjiti štetne utjecaje na biološku raznolikost;
- osigurati pristup genetskim izvorima;
- osigurati razmjenu informacija te tehničku i znanstvenu suradnju;
- regulirati problematiku biotehnologije i biološke sigurnosti;
- osigurati financiranje nacionalnih aktivnosti koje će pridonijeti ostvarivanju ciljeva Konvencije.

Također, stranke se obvezuju donijeti nacionalne strategije, planove ili programe za zaštitu biološke raznolikosti i održivo korištenje prirodnih dobara. Temeljem te obveze, 1995.godine je za Europu donesena Sveeuropska strategija zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti, koja je područje Konvencije proširila i na krajobrazne, imajući u vidu specifičnu situaciju u Europi, gdje je preostalo malo izvorne prirode, a velika većina je u tolikoj mjeri protkana ljudskim djelovanjem da je nemoguće razdvojeno promatrati biološku i krajobraznu raznolikost.

Sukladno sveeuropskoj strategiji, i Republika Hrvatska je 1999.godine donijela svoju Nacionalnu strategiju i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (NSAP) u kojoj je zacrtala potrebne akcije u cilju provođenja Konvencije. Temeljem detaljne analize stanja, te ugroženosti biološke i krajobrazne raznolikosti, donesen je niz smjernica i konkretnih akcijskih planova koje je sljedećih godina potrebno provoditi. U NSAP-u je utvrđena i potreba donošenja novoga Zakona o zaštiti prirode i njegova okvirna koncepcija.

Protokol o biološkoj sigurnosti (Cartagena, 2000.)

Protokol o biološkoj sigurnosti predstavlja prvi sporazum na svjetskoj razini koji regulira problematiku prekograničnoga kretanja genetski modificiranih organizama (GMO), s ciljem zaštite ljudi i okoliša kroz uspostavu praktičnih sigurnosnih postupaka rukovanja takvim organizmima. Posebice je usmjeren na ispuštanje modificiranih živih organizama u okoliš, što može izazvati nesagledive negativne posljedice po biološku raznolikost i ljudsko zdravlje ukoliko se prethodno kroz postupak procjene rizika ne razmotre mogući utjecaji i utvrde mjere sigurnosti.

Protokol osigurava zemljama u koje se uvoze modificirani živi organizmi određenu razinu zaštite i mogućnost da prije samoga uvoza razmotre svaki slučaj i donesu razumnu i znanstveno utemeljenu odluku.

Protokol promiče princip predostrožnosti temeljem kojega pojedina zemlja može odbiti uvoz modificiranih živih organizama namijenjenih ispuštanju u okoliš i onda kad ne postoje čvrsti znanstveni dokazi o utjecajima i rizicima. Ovaj međunarodni sporazum također zahtijeva od stranaka da osiguraju takav razvoj, rukovanje, prijenos i ispuštanje u okoliš modificiranih živih organizama, koji će spriječiti ili na najmanju mjeru svesti rizik za biološku raznolikost i za ljudsko zdravlje.

Konvencija o močvanim staništima koja su od međunarodnog značenja naročito kao staništa ptica močvarica (Ramsar, 1971.)

Ramsarska konvencija je međuvladin sporazum koji predstavlja okvir za međunarodnu suradnju u zaštiti i razumnom korištenju močvara. Konvencija je stupila na snagu 1975. godine, a do 2001. godine pristupile su joj 123 države.

Budući da su močvarna staništa od velike važnosti radi svojih ekoloških svojstava, funkcija i gospodarskih vrijednosti, a istovremeno su među najugroženijim područjima radi isušivanja, onečišćenja i prekomjernoga iskorištavanja njihovih resursa, svrha Konvencije je osigurati njihovo očuvanje i razumno korištenje. Temeljni koncept Konvencije je "razumno korištenje" močvarnih staništa, izraz koji je Konferencija stranaka definirala kao istoznačnicu pojma "održivo korištenje". Konvencija obvezuje zemlje članice na opće očuvanje močvarnih staništa na njihovom teritoriju, kao i posebne obveze koje se tiču močvara uvrštenih na "Popis močvara od međunarodne važnosti" (tzv. Ramsarski popis).

Sve države članice Konvencije obvezale su se:

- donijeti nacionalne programe zaštite močvarnih staništa;
- uključiti mjere zaštite i razumnoga korištenja močvarnih staništa u svoje nacionalne planove korištenja prostora;
- provoditi zaštitu močvarnih staništa utemeljenjem prirodnih rezervata, od kojih najmanje jedan mora biti predložen za upis u Ramsarski popis;
- odmah izvijestiti Vladu i Tajništvo Konvencije ukoliko se ekološki značaj nekog Ramsarskog područja promijenio ili je izgledno da će se promijeniti;
- ukoliko se radi prevladavajućeg javnog interesa uništi ili smanji područje nekog vlažnog staništa, potrebno ga je nadomjestiti drugim odgovarajućim zaštićenim područjem ("kompenzacijski princip").

Danas se na Ramsarskom popisu nalazi više od tisuću močvarnih područja, s ukupnom površinom od preko 78 milijuna hektara. Republika Hrvatska, koja je članica Konvencije od 25. lipnja 1991. godine, ima četiri močvarna područja (ukupno 80,455 ha) na Ramsarskom popisu. To su: Crna Mlaka (625 ha), donji tok Neretve (11.500 ha), Kopački rit (17.770 ha), te Lonjsko i Mokro polje (50.560 ha). Radi se o tri najveća preostala prirodna močvarna područja u Hrvatskoj i o jednoj umjetno načinjenoj močvari (Crna Mlaka), koja je zaštićena kao predstavnik šaranskih ribnjaka - izuzetno vrijednih staništa za ptice močvarice u Hrvatskoj. Sva četiri Ramsarska područja zaštićena su i na državnoj razini temeljem Zakona o zaštiti prirode, bilo kao ornitološki rezervati (Crna Mlaka, dijelovi donjeg toka Neretve i Lonjskoga polja), bilo kao parkovi prirode (Lonjsko i Mokro polje, te Kopački rit u čijemu sastavu je posebni zoološki rezervat). Novija ornitološka istraživanja ukazuju na međunarodnu vrijednost i nekih drugih močvarnih staništa, pa je izvjesno da će se broj Ramsarskih područja u Hrvatskoj uvećati.

Od 1999. godine u klasifikaciju močvarnih staništa su uključeni i krški hidrološki sustavi, što je od velikog značaja za Republiku Hrvatsku.

Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje faune i flore (CITES), (Washington, 1973)

Cilj Konvencije je uspostaviti u cijelome svijetu nadzor nad trgovinom ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka, njihovim dijelovima i derivatima, s obzirom na činjenicu da neograničeno komercijalno iskorištavanje predstavlja jednu od glavnih prijetnji opstanku više od 37.000 vrsta. Konvencija posredno štiti ugrožene vrste time što zabranjuje ili posebnim sustavom dopuštenja uvelike otežava međunarodnu trgovinu tim vrstama. Ugrožene vrste divljih životinja i biljaka čija se trgovina nadzire svrstane su u tri Dodatka Konvenciji.

U prvome su Dodatku navedene vrste kojima prijeti izumiranje i čije je sakupljanje iz prirode zabranjeno. Izvoz ili uvoz takvih vrsta može se dopustiti samo u nekomercijalne svrhe i mora ga osim nadležne uprave odobriti i nadležno znanstveno tijelo u zemlji izvoza ili uvoza.

U drugome Dodatku su vrste kojima za sada ne prijeti izumiranje, ali bi ih nekontrolirana trgovina mogla ugroziti pa je za njih predviđen poseban sustav nadzora i izvozno-uvoznih dopuštenja. Radi međusobne sličnosti u izgledu mnogih vrsta, što stvara teškoće prilikom identifikacije vrste od strane carinskih djelatnika (mnoge zemlje imaju i posebne carinske inspektore, tzv. "wildlife inspectors"), u drugi Dodatak su često uvrštene čitave životinjske i biljne skupine, npr. sve vrste majmuna, kitova, medvjeda, mačaka, slonova, nosoroga, ptica grabljivica, papiga, sova, krokodila, udavki, kaktusa, orhideja i drugih.

U trećemu su Dodatku vrste rijetke u pojedinim zemljama, koje traže od drugih zemalja članica Konvencije da im pomognu u nadzoru trgovine tim vrstama.

Sustav izdavanja uvoznih i izvoznih dopuštenja jedinstven je za sve zemlje članice CITES-a, a svaka članica obvezna je imenovati upravu nadležnu za izdavanje dopuštenja, kao i jedno ili više savjetodavnih znanstvenih tijela.

Republika Hrvatska je dužna:

- Imenovati savjetodavno znanstveno tijelo za davanje mišljenja u cilju izdavanja CITES-dopuštenja;
- Uspostaviti carinski i inspekcijski nadzor pošiljki i ovjeravanje dokumenata;
- Osigurati zbrinjavanje zaplijenjenih životinja;
- Regulirati uzgoj i trgovinu svim vrstama zaštićenih temeljem CITES-a, te propisati obvezu registracije svih koji se time bave; propisati trajno i nezamjenljivo obilježavanje uzgojenih životinja;
- Voditi bazu podataka o izdanim dopuštenjima te dostavljati Tajništvu CITES-a godišnja izvješća.

Dopunama postojeće legislative u području carine i zaštite prirode, izdavanje uvoznih i izvoznih dopuštenja te nadzor uvoza i izvoza divlje faune i flore bit će usklađeni sa zahtjevima Konvencije i ujednačeni, kako za vrste uključene u Dodatke CITES-a, tako i za ostale vrste koje su posebno zaštićene u Hrvatskoj, a nisu obuhvaćene CITES-om. Zakonom se mora regulirati i uzgoj i držanje primjeraka svih takvih vrsta.

Obveza je da se na određenim graničnim prijelazima preko kojih se smiju prenositi biljke i životinje, osigurati mogućnost privremenoga smještaja za eventualno zaplijenjene životinje prilikom nadzora izvoza ili uvoza.

Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bern, 1979.)

Ciljevi Bernske konvencije su:

- očuvati europsku divlju floru i faunu, te njihova prirodna staništa, naročito kroz osiguravanje provođenja mjera zaštite prirode od strane svih relevantnih sektora;
- promicati međudržavnu suradnju;
- osigurati minimalnu zaštitu za najveći broj divljih biljnih i životinjskih vrsta, te osigurati posebnu zaštitu za određene ugrožene vrste.

Obveze koje proizlaze iz Konvencije odnose se među ostalim, na zaštitu staništa divljih biljaka i životinja, kao i na mjere posebne zaštite vrsta navedenih u dodacima I. i II., te na određene mjere zaštite životinjskih vrsta navedenih u Dodatku III. Konvencija sadrži četiri dodatka koja se stalno revidiraju ovisno o novim znanstvenim spoznajama, a odnose se na:

- strogo zaštićene biljne vrste – Dodatak I. (zabranjeno ih je namjerno brati, skupljati, rezati ili vaditi s korijenom, te je potrebno očuvati njihova staništa);
- strogo zaštićene životinjske vrste – Dodatak II. (zabranjeno ih je hvatati, ubijati, iskorištavati njihove populacije ili ih na bilo koji način namjerno uznemiravati, te je potrebno očuvati njihova staništa);
- zaštićene životinjske vrste – Dodatak III. (moraju biti zakonski zaštićene, ali se može dopustiti nadzirano iskorištavanje populacija);
- zabranjena sredstva i metode ubijanja, hvatanja i drugih oblika iskorištavanja – Dodatak IV. (odnosi se na životinjske vrste iz Dodatka III).

U cilju provođenja Konvencije, nužno je da Zakon o zaštiti prirode ima ugrađenu obvezu inventarizacije vrsta i staništa, znanstvenu procjenu ugroženosti, te ustanovljavanje mreže zaštićenih lokaliteta nužnih za zaštitu određenih ugroženih vrsta i ugroženih stanišnih tipova (ekološka mreža).

Bernska konvencija čini temelje politike zaštite prirode u državama Vijeća Europe, te u Europskoj uniji, gdje su za njezino provođenje donesene direktive čije odredbe sve članice moraju ugraditi u svoja zakonodavstva:

- Direktiva o zaštiti ptica br. 79/409/EEC i
- Direktiva o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore br. 92/43/EEC.

Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonn, 1979.)

Osnovni cilj Bonnske konvencije jest zaštititi migratorne vrste u cijelome području njihova rasprostranjenja. Ona predstavlja okvir unutar kojega države stranke, mogu poduzimati mjere zaštite migratornih vrsta i to na sljedeće načine:

- da donesu mjere stroge zaštite za migratorne vrste za koje je utvrđeno da su u opasnosti od izumiranja u cijelom ili u značajnome dijelu svojega područja rasprostranjenja (vrste iz Dodatka I. Konvencije);
- da sklapaju sporazume u svezi sa zaštitom i gospodarenjem migratornim vrstama koje imaju nepovoljan status zaštite ili koje bi imale znatne koristi od međunarodne suradnje (vrste iz Dodatka II. Konvencije);
- da provode zajednička istraživanja i praćenja.

U Hrvatskoj je područje koje pokriva Bonnska konvencija djelomično regulirana Zakonom o zaštiti prirode koji štiti, među ostalim, i određene migratorne vrste divljih životinja i njihova staništa. Pristupanjem Bonnskoj konvenciji, Hrvatska se obvezala na odgovarajuću zaštitu svih vrsta navedenih u Dodatku I. i njihovih staništa, a pristupanjem pripadajućim sporazumima i na međunarodnu suradnju u zaštiti i gospodarenju vrstama iz Dodatka II.

Sporazumi u okviru Bonnske konvencije

Za pripadajuće sporazume Bonnska konvencija služi kao okvir koji omogućuje zasebne, međunarodno obvezujuće instrumente za države u području rasprostranjenja jedne migratorne vrste ili, najčešće skupine vrsta. Zemlje ne moraju biti stranke Konvencije kako bi se priključile sporazumima. Cilj svakoga sporazuma je obnoviti migratornu vrstu do razine kod koje se postiže povoljan status zaštite, ili je održati u takvome statusu.

S formalnoga stajališta, sporazumi mogu biti u obliku međunarodnih ugovora ili manje obvezujućih instrumenata poput memoranduma o razumijevanju, kojima se osigurava da države područja rasprostranjenja predmetne vrste na razini svojih upravnih i znanstvenih tijela, poduzmu kratkoročne mjere zaštite.

Sporazumi koje je Republika Hrvatska potvrdila u okviru Bonnske konvencije su:

Sporazum o zaštiti afričko-euroazijskih migratornih ptica močvarica (AEWA), (1995.)

AEWA okuplja zemlje područja rasprostranjenja na koordiniranim akcijama za zaštitu migratornih ptica močvarica diljem njihovih sustava selidbenih puteva. Države se obvezuju poduzeti niz zaštitnih akcija koje su opisane u složenome Akcijskom planu. Ovaj detaljni plan je proizvod opsežnih pregovora i rasprava među pojedinim vladama, kao i među zainteresiranim skupinama zaštitnika i korisnika migratornih vrsta ptica močvarica.

Ključna pitanja na koja se odnosi Sporazum su:

- zaštita vrsta i staništa;
- upravljanje ljudskim aktivnostima;
- istraživanja i praćenja;
- obrazovanje i obavješćivanje javnosti;
- usklađivanje zakonodavstva stranaka glede lova;
- zabrana korištenja olovne sačme u lovu, i drugo.

U Hrvatskoj je većina migratornih vrsta ptica močvarica zaštićena Pravilnikom o zaštiti pojedinih vrsta ptica (Aves) ("NN" broj 43/95), a temeljem Zakona o zaštiti prirode, kojim je djelomično regulirana i zaštita njihovih staništa. Manji dio vrsta spada u lovne vrste divljači temeljem Zakona o lovu, za čiju je provedbu nadležno Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva.

Sporazum o zaštiti šišmiša u Europi (EUROBATS), (1991.)

Uništavanjem staništa, uznemirivanjem na mjestima mirovanja i razmnožavanja, te opasnim sredstvima za zaštitu bilja ugrožena je 31 vrsta europskih šišmiša. Države potpisnice su dužne razvijati prekogranične programe za zaštitu staništa i unapređenje koordinacije sakupljanja podataka.

Države stranke sporazuma obvezuju se međusobno surađivati u zaštiti šišmiša kroz donošenje odgovarajućega zakonodavstva, obrazovanje i provođenje mjera zaštite. Osnovne obveze su:

- zabraniti namjerno hvatanje, držanje i ubijanje šišmiša, osim uz dopuštenje nadležnoga tijela državne uprave;
- utvrditi lokalitete na svojem području koji su važni za zaštitu šišmiša te ih zaštititi od oštećivanja i uznemiravanja;
- promicati osvješćivanje javnosti;
- promicati istraživačke projekte koji se odnose na zaštitu i gospodarenje šišmišima;
- razmotriti moguće utjecaje sredstava za zaštitu bilja na šišmiše pri ocjeni njihove uporabljivosti, te nastojati zamijeniti kemikalije za obradu drveta, koje su izuzetno otrovne za šišmiše, sigurnijim alternativama.

Republika Hrvatska jedna je od samo sedam europskih država u kojoj obitavaju sve europske vrste šišmiša. Zahvaljujući izuzetno velikoj raznolikosti staništa na relativno malome teritoriju, ona sadrži niz značajnih lokaliteta za razmnožavanje, odmaranje i prehranu šišmiša. Vrste vezane uz špiljska staništa, kao i šumske vrste nalaze u Hrvatskoj povoljne životne uvjete.

U Hrvatskoj su sve vrste šišmiša zaštićene Pravilnikom o zaštiti pojedinih vrsta sisavaca (Mammalia) ("NN" broj 43/95), temeljem Zakona o zaštiti prirode kojim je djelomično regulirana i zaštita njihovih staništa.

Sporazum o zaštiti kitova (Cetacea) u Crnom moru, Sredozemnom moru i susjednom atlantskom području (ACCOBAMS), (1996.)

Dupini i drugi kitovi ove regije ugroženi su ribarenjem, uništavanjem staništa i onečišćenjem mora. Zemlje potpisnice se obvezuju zaštititi vrste reda Cetacea ustanovljenjem mreže zaštićenih područja koja su njihova hranilišta ili mjesta za razmnožavanje i podizanje mladih. Također se obvezuju donijeti zakonske propise kojima će se na najmanju mjeru svesti slučajno i namjerno hvatanje dupina i drugih kitova od strane brodova pod njihovom zastavom ili jurisdikcijom.

Osim toga, države su obvezne:

- procijeniti i određivati odnose u postupanju prema kitovima;
- provoditi istraživanja i praćenje;
- uspostaviti programe za prikupljanje i razdiobu informacija, obuku i obrazovanje; te
- uspostaviti mjere intervencije za hitne slučajeve.

U Hrvatskoj su sve vrste kitova (Cetacea) zaštićene Pravilnikom o zaštiti pojedinih vrsta sisavaca (Mammalia) ("NN" broj 43/95), temeljem Zakona o zaštiti prirode, kojim je djelomično regulirana i zaštita njihovih staništa.

Memorandum o razumijevanju u svezi s mjerama zaštite za tankokljunog pozviždača (*Numenius tenuirostris*) (1994.)

Drži se da je 1994. godine bilo preostalo tek 200-300 primjeraka ove ptice, koja se gnijezdi u nekom nepoznatom području pokraj stepa jugozapadnoga Sibira. Vrsta migrira kroz središnju Aziju do zimovališta na Srednjem Istoku. Selidbeni put prelazi i preko Hrvatske. Jedna od strategija koju promiče Memorandum je podizanje svijesti među lovcima.

Memorandum o suglasnosti o zaštiti i upravljanju srednjoeuropskom populacijom droplje (*Otis tarda*)

Memorandum o suglasnosti temelji se na spoznaji o velikoj ugroženosti populacije droplje (*Otis tarda*) u Europi čija se brojnost znatno smanjila, dok je u određenim područjima na rubu izumiranja ili je već izumrla. Vrsta je vezana uz travnjačke ekološke sustave (stepe, polustepe, pašnjaci i tradicionalno obrađivane poljoprivredne površine).

Gnijezdeća populacija droplje u Hrvatskoj izumrla je još u prošlom stoljeću, a negnijezdeća populacija je danas u Hrvatskoj neredovita i rijetka te ugrožena.

Memorandumom o suglasnosti potiču se države područja rasprostranjenja na pružanje najveće moguće zaštite i, gdje je provedivo, obnovu staništa droplje te praćenje stanja populacija kao i djelatnosti koje ju ugrožavaju, nastojeći pritom poduzeti mjere za usklađivanje tih djelatnosti s poboljšanjem zaštite ove ugrožene ptičje vrste.

Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Pariz, 1972.)

Cilj konvencije je osigurati zaštitu prirodnih i kulturnih područja iznimne i univerzalne vrijednosti, što predstavlja obvezu međunarodne zajednice u cjelini i omogućuje transfer financijske, stručne i tehničke pomoći.

Obveze država potpisnica odnose se na: utvrđivanje, zaštitu i adekvatnu prezentaciju i promidžbu dijelova kulturne i prirodne baštine koji su uvršteni na Popis kulturne i prirodne baštine koji vodi UNESCO. Države potpisnice priređuju prijedloge posebnoj komisiji UNESCO-a koja ih razmatra i vrednuje, te odlučuje o uvrštavanju predloženih lokaliteta u Popis. Za područja s popisa osigurava se međunarodna tehnička i financijska pomoć programima zaštite.

Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju (Barcelona, 2000)

Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju (SPA Protokol) četvrti je Protokol Konvencije za zaštitu Sredozemnog mora (Barcelonska konvencija) potpisane 1976. godine u Barceloni. On u cijelosti zamjenjuje Protokol o posebno zaštićenim područjima Sredozemnog mora iz 1982. g., time da se tekst dopunjuje s novim poglavljem "biološka raznolikost" i Prilozima Protokolu, a u cilju usklađivanja s Konvencijom o biološkoj raznolikosti.

Ovim Protokolom ugovorne strane se obvezuju da će poduzeti sve potrebne mjere kako bi zaštitile, očuvale i upravljale područjima od posebne prirodne i kulturne vrijednosti; zaštitile, očuvale i gospodarile vrstama flore i faune koje su ugrožene ili dovedene u opasnost; usvojile strategije, planove i programe za očuvanje biološke raznolikosti, te obavljale praćenje stanja-monitoring sastavnica biološke raznolikosti i utvrdile postupke i kategorije djelatnosti koje bi mogle imati štetan učinak na očuvanje i održavanje biološke raznolikosti.

Konvencija o europskim krajobrazima (Firenza, 2000.)

Konvencija se temelji na spoznaji da se kvaliteta i raznolikost krajobraza u Europi ubrzano smanjuju, što izravno utječe pogubno na kvalitetu svakodnevnoga života ljudi.

Cilj Konvencije je osigurati provođenje ujednačenih politika i mjera zaštite, upravljanja i planiranja krajobraza na lokalnoj, regionalnoj, državnoj i međunarodnoj razini, kako bi se očuvala i unaprijedila kvaliteta krajobraza u Europi. Također je važno osigurati da lokalno stanovništvo, institucije i svi nadležni zajednički spoznaju i definiraju krajobrazne vrijednosti i važnost njihova očuvanja, te zajednički sudjeluju u donošenju relevantnih odluka.

Osnovne obveze pojedinih država odnose se na utvrđivanje jedinstvenih tipova krajobraza i njihovih značajnih karakteristika koje je potrebno očuvati, te na osiguranje mehanizama kojima se omogućuje sudjelovanje javnosti u donošenju odluka. Načini očuvanja krajobraza mogu biti različiti: od zakonske zaštite, prostornog planiranja, procjene utjecaja na okoliš i na prirodu, pa do projektiranja i obnove dijelova krajobraza.

SMJERNICE EUROPSKE UNIJE

Danas Europa postavlja izuzetno visoke standarde u zaštiti prirode koje nije lako ostvariti niti najrazvijenijim zemljama. Politika zaštite prirode u Europi jasno je zacrtana i pretočena u legislativu koju su sve zemlje na putu pridruživanja Europskoj uniji obvezne prihvatiti i provoditi.

Republika Hrvatska tijekom procesa pristupanja Europskoj uniji mora uskladiti svoje zakonodavstvo sa svim važećom smjernicama (direktivama). Stoga se u prijedlog Zakona o zaštiti prirode moraju ugraditi temeljne odredbe relevantnih smjernica, čime se stvaraju preduvjeti za ulazak Hrvatske u Europsku uniju.

Smjernica Vijeća 79/409/EEZ o zaštiti divljih ptica

Smjernice Vijeća odnose se na zaštitu, upravljanje i nadzor nad divljim pticama te njihovim gnijezdima, jajima i staništima na području Europske unije. Ona osigurava svim divljim pticama temeljnu zaštitu glede hvatanja i ubijanja. Prema Smjernici nužno je osigurati očuvanje dovoljno prostranih i raznolikih staništa za opstanak ugroženih ptica i ptica selica. Zabranjuju se načini masovnog i neselektivnog lova, te iskorišćivanje, prodaja ili komercijalizacija većine ptičjih vrsta. Utvrđene su određene iznimke radi sporta i lova, a dopušta se pojedinim zemljama učiniti iznimke u slučajevima kada ptice predstavljaju ozbiljnu opasnost za sigurnost i zdravlje ljudi ili drugih biljaka i životinja, te kad nanose velike gospodarske štete.

Pojedine zemlje obvezne su utvrditi i zaštititi dovoljan broj i u dovoljnoj površini najpovoljnijih područja za zaštitu ptičjih vrsta iz Dodatka I Smjernice. To su tzv. Područja posebne zaštite (Special Protection Areas –SPA).

Smjernica Vijeća 92/43/EEZ o zaštiti prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta (Habitats Directive)

Ove Smjernice su najvažniji je i najzahtjevniji propis Europske unije u području zaštite prirode. Njezin cilj je doprinjeti očuvanju biološke raznolikosti zemalja članica Europske unije kroz zaštitu staništa divlje flore i faune. Glavni način ostvarenja ovog cilja jest uspostavljanje koherentne europske ekološke mreže. Mreža se sastoji od područja važnih na razini cijele Europske unije, a poznata je pod imenom NATURA 2000. Ova područja značajna su za očuvanje ugroženih stanišnih tipova ili staništa ugroženih vrsta koje su navedene u Dodacima Smjernice, u tzv. "povoljnom statusu zaštite". Prilikom odabira područja za ekološku mrežu, uzimaju se u obzir i

gospodarski, društveni i kulturni zahtjevi, te regionalne i lokalne značajke. "Povoljni status zaštite" postiže se kroz obvezu zemalja članica da utvrde i zaštite Posebna zaštitna područja (Special Areas of Conservation - SAC) i poduzmu različite mjere zaštite ugroženih staništa i vrsta kako unutar, tako i izvan granica zaštićenih područja, što uključuje i zabranu određenih štetnih zahvata.

Svaki planirani ugrožavajući zahvat u ovim područjima podliježe ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu te je u procjenu obvezno uključiti javnost. Potrebno je izbjeći svaki zahvat koji može negativno utjecati na ovakvo ekološki značajno područje, izuzev u slučajevima prevladavajućeg javnog interesa. U takvom slučaju zahvat se odobrava uz utvrđivanje kompenzacijskih uvjeta koji se prvenstveno odnose na uspostavu zamjenskog zaštićenog područja na nekom drugom lokalitetu.

Za područja koja su od europske razine važnosti (Sites of Community Interest – SCI), države su obvezne osigurati primjereni režim zaštite koji se ponajprije odnosi na zabranu uznemiravanja životinja i degradiranja staništa. U ovim slučajevima prevladavajući javni interes može se odnositi samo na sigurnost i zdravlje ljudi. Zemlje članice moraju do 2004. godine prijaviti popis takvih područja pod primjerenim režimom zaštite, čija ukupna površina mora iznositi najmanje 10% državnog teritorija. Mjere zaštite za ova područja uključuju i planove upravljanja (management plan) koji se izrađuju posebno za to područje ili se ugrađuju u druge razvojne planove. Također uključuju ugovorne i druge aranžmane s vlasnicima zemljišta kojima se osigurava primjena odgovarajućih zaštitnih mjera.

Navedene obveze se preslikavaju i na nove pridružene članice EU koje na dan pristupanja moraju prikazati popis predloženih područja za ekološku mrežu Natura 2000. Za zemlje u procesu pridruživanja EU postoji prilagođeni program utemeljen u Bernskoj konvenciji – tzv. Smaragdna (Emerald) mreža. Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja već je započelo s projektom Smaragdna mreža i uspostavom nacionalne ekološke mreže.

Uredba Vijeća (EZ) br.338/97 od 9. prosinca 1996. o zaštiti divljih biljnih i životinjskih vrsta putem reguliranja trgovine tim vrstama

Uredba predstavlja provedbeni propis za Konvenciju o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama faune i flore (CITES). Cilj je zaštititi ugrožene vrste i osigurati njihovo očuvanje reguliranjem međunarodne trgovine takvim biljkama i životinjama. Trgovina vrstama kojima prijeti izumiranje je zabranjena, dok se za trgovinu drugim ugroženim vrstama uspostavlja sustav nadzora kroz izdavanje uvoznih i izvoznih dopuštenja i certifikata. Uredba uvodi brojne mjere koje su strože od onih koje zahtijeva CITES, te znatno proširuje popis vrsta čija trgovina se zabranjuje ili regulira.

Uredba vijeća (EEZ) br.348/81 od 20. siječnja 1981 o općim pravilima za uvoz kitova ili drugih kitovih proizvoda

Ova Uredba doprinosi zaštiti morskih sisavaca (kitova i dupina) ograničavanjem trgovine proizvodima koji potječu od tih životinja.

Uredba vijeća (EEZ) br. 3254/91 od 4. studenog 1991. o zabrani uporabe stupica na području Zajednice i uvođenju na područje Zajednice krzna i proizvoda proizvedenih od određenih biljnih i životinjskih vrsta koje potiču iz zemalja u kojima ih love putem stupica ili metodama zamki koje ne udovoljavaju međunarodnim humanim standardima koji se odnose na zamke

Sadržaj Uredbe odnosi se na zabranu uporabe stupica (leghold traps) te na ograničavanje uvoza krzna životinja koje su ulovljene pomoću stupica.

1.6. Genetski modificirani organizmi i biološka sigurnost

Republika Hrvatska nije zakonom niti drugim propisom uredila pitanja u svezi uvoza, stavljanja na tržište, uporabe i proizvodnje genetski modificiranih organizama i proizvoda. U okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti, Protokol o biološkoj sigurnosti uređuje obvezu svake stranke Konvencije da donese propise kojima će se urediti navedena pitanja u svezi genetski modificiranih organizama i proizvoda.

Hrvatski sabor, uočavajući moguće posljedice korištenja genetski modificiranih organizama i proizvoda, donio je 27. studenoga 1998. godine Zaključak kojim je obvezao Vladu Republike Hrvatske na osnivanje Bioetičkog povjerenstva, kao i na pravnu regulaciju ove problematike te zatražio zabranu svake sjetve genetski modificiranih organizama odnosno njihovo obvezno označavanje. Bioetičko povjerenstvo za praćenje genetski modificiranih organizama Vlada je osnovala kao svoje savjetodavno tijelo pri Ministarstvu poljoprivrede i

šumarstva u travnju 1999. godine. Isto tako, Vlada Republike Hrvatske je u travnju 2001. godine imenovala i posebno Nacionalno bioetičko povjerenstvo za medicinu koje djeluje pri Ministarstvu zdravstva. Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske koju je Hrvatski sabor donio 1999. godine ("Narodne novine" br. 81/99) utvrđuje obvezu donošenja propisa o genetski modificiranim organizmima.

Potencijalna korist koju čitavo čovječanstvo može imati od biotehnologije jest njen doprinos razvoju medicine i poljoprivrede. Osim njezine važnosti u razvoju novih medicinskih tehnika i cjepiva, zagovornici ove nove znanosti ističu da ona može riješiti svjetski problem hrane, smanjiti potrebe stvaranja novog poljoprivrednog zemljišta, povećati prinose na slabo plodnim tlima te smanjiti potrebe za navodnjavanjem i agrokemikalijama. No, nesumnjivo je da uz njezin razvoj idu i rizici.

Rizici koje biotehnologija nosi prvenstveno proizlaze iz činjenice da je to relativno novo područje te se ne zna puno o mogućim opasnostima koje GMO-i mogu predstavljati za biološku raznolikost – ekološke sustave, vrste i genetske resurse koji kroz svoje međuodnose čine 'životnu mrežu' na Zemlji, kao i za ljudsko zdravlje. Stoga je važno sagledati mogući utjecaj tzv. živih modificiranih organizama, dakle onih koji su u stanju dalje prenositi svoje genetsko nasljeđe, na biološku raznolikost. Kad se ovakvi organizmi nađu u prirodi, izvan laboratorijskih uvjeta, oni postaju nova, neprirodna komponenta ekoloških sustava koja na najčešće nepoznat način, može utjecati na ukupnu biološku raznolikost. Potencijalna opasnost leži u nenamjernim promjenama kompeticijskih karakteristika, virulencije ili drugih osobina ciljanih organizama, u mogućnosti suprotnog učinka na neciljane vrste i ekološke sustave, mogućnosti da se genetski modificirani usjevi počnu širiti poput korova, te u stabilnosti unesenih gena.

Imajući u vidu moguće štetne posljedice po biološku raznolikost i zdravlje ljudi, a koje mogu nastati uvođenjem u okoliš, stavljanjem u promet, proizvodnjom i korištenjem genetski modificiranih organizama i proizvoda, predlaže se ovim Zakonom urediti prekogranični prijenos, ograničena uporaba, proizvodnja i stavljanje na tržište genetski modificiranih organizama i proizvoda propisivanjem postupka utvrđivanja stupnja opasnosti i rizika, kako to određuju smjernice Europske unije. Poblježe odredbe u svezi obveze obilježavanja namirnica koje sadrže GMO-e ili njihove proizvode bit će sadržane u novome Zakonu o hrani čiji se nacrt izrađuje u koordinaciji Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

U navedenom kontekstu potrebno je provesti Protokol o biološkoj sigurnosti, smjernice i druge propise Europske unije:

Smjernica Europskog Parlamenta i Vijeća od 12. ožujka 2001. o namjernom puštanju u okoliš genetski modificiranih organizama 2001/18/EZ

Cilj Smjernice je očuvati ljudsko zdravlje i okoliš od rizika koji proizlaze iz namjernog uvođenja GMO-a u okoliš radi istraživanja i razvoja ili pak radi stavljanja na tržište proizvoda koji sadrže ili su načinjeni od GMO-a. Smjernica također regulira unutarnje tržište Europske unije na način da nijedna država ne može odbiti uvoz GMO-proizvoda nakon što ga je već odobrila bilo koja zemlja članica (osim ako postoje opravdani razlozi koji se tiču zaštite okoliša ili ljudskoga zdravlja). Smjernica prihvaća predostrožni pristup uspostavljajući sustav prethodne procjene rizika, obavijesti prije uvoza i izdavanja dozvole od strane nadležnoga tijela članice u kojoj se predlaže oslobađanje GMO-a. Odredbe se ne primjenjuju na GMO-e proizvedene precizno određenim tehnikama genetske modifikacije.

Smjernica 90/219/EEC o ograničenoj uporabi genetski modificiranih mikroorganizama, izmijenjena i dopunjena Smjernicom 98/81/EEC, kao i Odlukom Vijeća 2001/204/EC

Ova Smjernica nastoji zaštititi ljudsko zdravlje i okoliš od negativnih utjecaja koji proizlaze iz ograničene uporabe (u strogo kontroliranim laboratorijskim uvjetima) genetski modificiranih mikroorganizama (GMM). Ona definira i utvrđuje pravila za dopuštenu uporabu GMM-a u laboratorijima i industrijskim postrojenjima kroz sustav procjene rizika i prethodnog obavještanja.

Na temelju izloženog razvidno je da je potrebno novim Zakonom o zaštiti prirode cjelovito i sustavno urediti materiju koja se odnosi na zaštitu biološke i krajobrazne raznolikosti, te istovremeno provesti postupak usklađivanja odredbi Zakona s propisima Europske unije. Pritom se ima u vidu da će posebnu cjelinu Zakona sadržavati odredbe koje će se odnositi na prekogranični prijenos, ograničenu uporabu, stavljanje u promet i proizvodnju genetski modificiranih organizama i proizvoda koje sadrže genetski modificirane organizme.

Imajući u vidu odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanja, te s tim u svezi obvezu usklađivanja svih propisa Republike Hrvatske s *acquis communautaire*om, predloženim Zakonom uputit će se i na usklađivanje odredbi posebnih propisa s propisima Europske unije kada se radi o zaštiti biološke i krajobrazne raznolikosti, odnosno zaštićenih prirodnih vrijednosti.

2. OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM

Ovim se Zakonom uređuju sljedeća pitanja:

- uspostavlja se sustav zaštite prirode koji je kompatibilan europskim zakonima, standardima i praksi;
- utvrđuje se sustav zaštite prirodnih vrijednosti, koji uključuje ne samo posebno zaštićene prirodne vrijednosti, već zaštitu cjelokupne biološke i krajobrazne raznolikosti;
- uspostavljaju se temelji za održivo korištenje prirodnih dobara;
- obveza da se planiranje prostora i planovi korištenja prirodnih dobara temelje na uvjetima zaštite prirode, kako bi se očuvao zatečeni ekološki sustav, odnosno biološka i krajobrazna raznolikost;
- postupak izdavanja uvjeta zaštite prirode, te s tim u svezi djelokrug Ministarstva i drugih tijela državne uprave te jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave;
- način uređenja prostora te korištenja prirodnih dobara;
- planiranje zahvata u prirodu;
- nadoknađivanje oštećenja prirode nastalih zahvatima u prirodu ili korištenjem prirodnih dobara;
- zaštita krajobrasa;
- zaštita stanišnih tipova i ekoloških sustava;
- uspostava ekološke mreže i načini zaštite njezinih dijelova;
- način zaštite divljih i udomaćenih zavičajnih svojti, posebno onih koje su zaštićene međunarodnim ugovorima;
- držanje, uzgoj i trgovina zaštićenim životinjama;
- zaštita genetske raznolikosti, korištenje uporaba genetskih materijala;
- prekogranični prijenos, stavljanje na tržište, uporaba i proizvodnja modificiranih živih organizama genetski modificiranih organizama i proizvoda;
- zaštita geološke baštine;
- utvrđivanje prirodnih vrijednosti od nacionalnog i međunarodnog značenja, te prirodnih vrijednosti od lokalnog značenja koje su u djelokrugu jedinica područne (regionalne) samouprave;
- proglašavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- vođenje upisnika zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima (nacionalnim parkovima, parkovima prirode, regionalnim parkovima, strogim i posebnim rezervatima, spomenicima prirode, park-šumama, zaštićenim krajobrazima i spomenicima oblikovane prirode);
- donošenje plana upravljanja i programa zaštite očuvanja, korištenja i promicanja za zaštićena područja;
- korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- ograničenja u pravnom prometu nekretninama u zaštićenim područjima;
- naknada štete nastale radi ograničenja ili zabrana u svezi zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- planiranje i organizacija zaštite prirode;
- utvrđivanje stručnih poslova Državnog Zavoda za zaštitu prirode;
- osnivanje laboratorija za utvrđivanje genetski modificiranih organizama;
- rad nevladinih udruga na poslovima zaštite prirode;
- inventarizacija i monitoring stanja prirode;
- informiranje javnosti o stanju u zaštiti prirode i sudjelovanje javnosti u odlučivanju;
- čuvanje i korištenje podataka o prirodi;
- uspostava i vođenje informacijskog sustava zaštite prirode;
- promicanje odgoja i obrazovanja u zaštiti prirode;
- priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode;
- izvori financiranja za obavljanje poslova zaštite prirode, te poticaji i naknade;
- obavljanje upravnog nadzora;
- ustanovljenje službe čuvara prirode (rendžerske službe);
- obavljanje inspekcijskog nadzora;
- i kaznene odredbe.

Predloženim Zakonom potrebno je na opći način urediti zaštitu prirode, odnosno očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, a posebno dijelom Zakona urediti pitanja u svezi zaštite vrijednih prirodnih područja te ugroženih biljnih, gljivljih i životinjskih divljih svojti, kao i udomaćenih svojti.

Zakonom je potrebno urediti i pitanja u svezi genetskih promijenjenih modificiranih organizama, koju materiju ne uređuje ni jedan drugi propis, a što predstavlja i obvezu prema zaključku Hrvatskog sabora od 27. studenoga 1998. godine i Strategiji i akcijskom planu zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske.

U odnosu na važeći Zakon o zaštiti prirode, koji je po svojoj odredbama *lex specialis* (posebni zakon) i to za zaštićene dijelove prirode, predloženim Zakonom potrebno je osigurati pretpostavke za cjelovito očuvanje prirode, odnosno biološke i krajobrazne raznolikosti, kao i za održivo korištenje prirodnih dobara. Posebnim zakonima (sektorski zakoni) kao što su Zakon o šumama, Zakon o vodama, Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o lovu, Zakon o slatkovodnom ribarstvu, Zakon o morskom ribarstvu, Zakon o prostornom uređenju, Zakon o gradnji i dr., sukladno utvrđenim načelima i ciljevima cjelovite zaštite prirode u predloženom Zakonu, potrebno je pobliže urediti pitanja zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti koja je predmet tih zakona.

3. POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Donošenjem predloženoga Zakona osigurat će se kompatibilnost zaštite prirode u Hrvatskoj sa zaštitom prirode razvijenih zemalja Europe i svijeta. Stvorit će se pretpostavke za kvalitetno očuvanje i unapređenje postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti u Hrvatskoj, te će se propisanim mjerama zaštite osigurati uvjeti za razumno korištenje prirodnih dobara na principima održivosti, a na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja. Zakon osigurava i pretpostavke za integriranje mjera zaštite i održivog korištenja prirode u sve relevantne sektorske i međusektorske propise, planove, programe i strategije.

Donošenjem predloženoga Zakona osigurat će se cjelovita i sustavna zaštita prirode, a ne samo pojedinih njenih vrijednosti, što je pretpostavka i jamstvo zaštite prirode i okoliša, posebno njenih zatečenih ekoloških sustava te svekolike biološke i krajobrazne raznolikosti, kao i uspostava informacijskog sustava u području zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti.

Predloženim Zakonom olakšava se uključivanje Republike Hrvatske u europske integracijske procese te lakša primjena i ispunjenje sadašnjih i budućih obveza. Ovo se posebno odnosi na međunarodno pravnu obvezu zaštite vrsta i staništa sukladno direktivama Europske unije. Zakonom propisani poticaji vezani za zaštitu staništa imat će određene posljedice na prestrukturiranje poljoprivrednih resursa i promjene u poljoprivrednoj politici, što je također posljedica međunarodno pravno preuzetih obveza.

Zakonom utvrđeni sustav zaštite prirode može dati poticaj razvoju nacionalnog gospodarstva, posebno aktivnoj zaštiti stanovništva pojedinog zaštićenog područja. Tako u parkovima prirode, kao i u drugim zaštićenim dijelovima prirode u kojima se podupire održivo korištenje prirodnih dobara, treba stvoriti pretpostavke kojima se osigurava primjeren i perspektivan način življenja stanovnika toga područja. Za takve potpore i poticaje stanovnika u zaštićenim dijelovima prirode mogu se dobiti sredstva iz namjenskih fondova Europske unije, posebno za sufinanciranje poljoprivrede koja provodi propisane mjere zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti. Propisana prekogranična suradnja na zaštiti prirode dati će značajne pomake u međunarodnoj financijskoj, stručnoj i tehničkoj pomoći.

Zakonom će se urediti pitanje preko graničnog prijenosa, ograničene uporabe, stavljanje na tržište i proizvodnje genetskih modificiranih organizama, što je jedan od uvjeta za pristupanje procesima europske integracije.

Donošenjem predloženoga Zakona osiguravaju se i pretpostavke za kvalitetno planiranje i upravljanje prostorom, te održivo korištenje prirodnih dobara, što su pretpostavke za budući gospodarski razvoj Republike Hrvatske i poboljšanje materijalnog položaja njenih građana. Konceptijska i sadržajna novina predloženoga Zakona proizlazi iz činjenice da je po sadržaju opći u odnosu na očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti i korištenje prirodnih resursa, a posebni (sektorski) u odnosu na zaštitu prirodnih vrijednosti.

Zakon zacrtava provođenje zaštite prirode na dva temeljna načina, koji čine njegovu okosnicu: očuvanje ukupne biološke i krajobrazne raznolikosti, te posebna zaštita prirodnih vrijednosti. Zaštita prirode izvan zaštićenih područja osigurava se kroz postupak sagledavanja prihvatljivosti za prirodu svih zahvata koji mogu narušiti ekološku ravnotežu nekog područja, te ugrađivanjem uvjeta zaštite prirode u sve planove uređenja prostora i korištenja prirodnih dobara. Posebno se regulira način vrednovanja i zaštita

krajobraza. U skladu sa smjernicama iz NSAP-a, za pojedine ekološke sustave propisuju se načelne mjere očuvanja biološke raznolikosti koje je potrebno ugraditi u pojedine sektore. Utvrđuje se izrada karte stanišnih tipova kao obvezne planske podloge za sve vrste prostornih i gospodarskih planova. U skladu s smjernicama Europske unije propisuje se zaštita ugroženih staništa i kompenzacijske mjere ukoliko dođe do njihove degradacije.

Sadržajnim novinama Zakona:

- Uvodi se ocjena prihvatljivosti za prirodu svih zahvata koji mogu narušiti ekološku ravnotežu na području prirodnih vrijednosti ili zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- Uvode se kompenzacijske mjere i naknada štete za moguća oštećenja ili nastala oštećenja u prirodi zbog zahvata;
- Propisuje se postupak vrednovanja i zaštite krajobraza, zaštita ugroženih staništa
- Zaštita vrsta proširuje se sa zavičajnih vrsta na sve vrste zaštićene međunarodnim ugovorima, posebno vezano uz uzgoj i trgovinu ugroženim vrstama;
- Zaštita vrsta temelji se na Crvenim listama ugroženih vrsta, a zaštićene vrste se svrstavaju u dvije kategorije zaštite – strogo zaštićene i zaštićene;
- Propisuje se zaštita domaćih baštinenih životinjskih pasmina i biljnih sorti;
- Uvodi se novo područje zaštite genetske raznolikosti, te nadzor i ograničenje prekograničnog prijenosa, proizvodnje, stavljanja na tržište i uvođenja u okoliš genetski modificiranih organizama;
- Propisuje se zaštita minerala i fosila, kao i neka druga pitanja zaštite i korištenja prirodnih dobara i vrijednosti;
- U području zaštite prirodnih vrijednosti uvode se nove kategorije zaštite, i to regionalni park i zaštićeni krajobraz koji se prostire na području dvije ili više županija;
- Nadzor u zaštiti prirode svodi se na tri razine i to putem: - inspektora zaštite prirode, nadzornika u nacionalnim parkovima, parkovima prirode i u drugim zaštićenim dijelovima prirode, te putem čuvara prirode (rendžera);
- U postupku proglašenja zaštićenih prirodnih vrijednosti i praćenja stanja u prirodi uključuje se javnost na način propisan Zakonom;
- Uređuje pitanja stručnog rada u zaštiti prirode, te djelovanja Državog zavoda za zaštitu prirode radi uspostavljanja inventarizacije i praćenja stanja prirode;
- Uređuju se pitanja u svezi odgoja i obrazovanja u zaštiti prirode te propisuje davanje priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode;
- Uređuje se položaj i sudjelovanje nevladinih udruga u zaštiti prirode;
- Uređuje se obavljanje upravnih poslova zaštite prirode, te propisuje odgovarajuća decentralizacija tih poslova na tijela jedinica područnih (regionalnih) samouprave i lokalne samouprave.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Dakle, provođenje predloženog zakona ne bi zahtijevalo neposredno osiguranje financijskih sredstava, osim onih koji bi kao financijska obveza nastale kasnijom provedbom Zakona, posebno njegovih provedbenih propisa. Zakon, naime, predstavlja sustavnu pravnu podlogu za zakonski okvir pravnog postupanja u zaštiti prirode, odnosno svekolike biološke i krajobrazne raznolikosti. Na tom pravnom temelju očekuju se konkretni programi i aktivnosti u svezi s provođenjem politike zaštite prirode koje bi dugoročno mogle predstavljati neposredne materijalne posljedice u primjeni i provedbi Zakona.

Ocjenjuje se da, obzirom da se djelokrug Ministarstva proširuje na svekoliku biološku i krajobraznu raznolikost te na provedbu međunarodnih ugovora kojih je Država stranka, neće trebati novo zapošljavanje jer će najveći dio stručnih poslova preuzeti Zavod za zaštitu prirode. Predloženim Zakonom u djelokrug Ministarstva

ulaze novi upravni i stručni poslovi, kao što su poslovi u svezi genetske raznolikosti, zaštite krajobraza, europske ekološke mreže, međunarodne trgovine ugroženim vrstama i dr., što će biti vezano za izradu i primjenu provedbenih propisa. Međutim, preuzimanjem stručnih poslova od strane Državnog zavoda za zaštitu prirode rasteretiti će se djelokrug poslova i racionalizirati rad Ministarstva.

Osnivanje službe čuvara prirode (rendžerske službe) neće posebno teretiti državni proračun jer bi tu službu prije svega činili sadašnji zaposlenici stručnih službi javnih ustanova za zaštitu prirode. Stoga je potrebno osigurati samo sredstva za troškove izvedbe programa izobrazbe pristupnika u rendžersku službu.

Primjena ovoga Zakona ne zahtijeva od županija i Grada Zagreba osiguranje novih sredstava jer je osnivanje javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode iz nadležnosti županija i Grada Zagreba već propisano važećim Zakonom. U tom pogledu četiri županije i Grad Zagreb već su osnovali odgovarajuće javne ustanove. Poslove nadzora zaštićenih dijelova prirode koje proglašavaju županija i Grad Zagreb obavljati će stručni djelatnici (nadzornici) osnovanih ustanova, odnosno ustanova koje će se osnovati.

Kako je Državni zavod za zaštitu prirode već osnovan uredbom Vlade Republike Hrvatske, i kako su za osnivanje i početak rada tog Zavoda već osigurana sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2002. godinu, to nema potrebe da se ovim Zakonom osiguravaju sredstva za tu namjenu. Uredbom o osnivanju Zavoda utvrđeni su i trajni izvori financiranja njegove djelatnosti.

IV. TEKST NACRTA PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Tekst nacrt prijedloga Zakona o zaštiti prirode dan je u obliku N Prilaže se se Nnacrt prijedloga Zakona o zaštiti prirode s obrazloženjem.

SADRŽAJ

OBRAZLOŽENJE ZAKONA

USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA		54
OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA	4	
OCJENA STANJA		45
1.1. 1.1. Tradicija zaštite prirode u Hrvatskoj		54
1.2.		
Međunarodnopravna zaštita prirode		75
1.3. Normativno i upravno stanje u zaštiti prirode u Hrvatskoj		97
1.4. Stanje biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti		129
1.5. Potrebite zakonodavne promjene u području zaštite prirode obzirom na biološku i krajobraznu raznolikost i zaštićene prirodne vrijednosti, te preuzete mmeđunarodnopravne obveze		138
OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM		2619
POSLJEDICE KOJE ĆE SE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI		281
OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA		

TEKST PREDNACRTA PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM
292

TEKST ZAKONA

OPĆE ODREDBE	3023
OČUVANJE PRIRODE	3627
Opće mjere	3627
Korištenje prirodnih dobara i uređenje prostora	328
Zahvati u prirodu	340
Ublažavanje štetnih posljedica na prirodu nastalih zahvatima u prirodu ili korištenjem prirodnih dobara	43
Krajobrazi	4432
Ekološki sustavi	4633
Šume	4733
Krš	4834
Vode i vlažna staništa	5136
More	5238
Travnjaci	5338
Oranice	5438
Naselja	5439
Stanišni tipovi	5439
Vrste i podvrste	5741
Opće mjere	5741
Zaštita međunarodno zaštićenih vrsta	6043
Držanje, uzgoj i trgovina divljim svojatama	6344
Posebna zaštita divljih svojti	65
Strogo zaštićene divlje svojte	66
Zaštićene divlje svojte	6846
Genetska raznolikost	7049
Zavičajne udomaćene svojte	7049
Genski materijal	7050
Genetski Mmodificirani živi organizmi	7150
Minerali i fosili	7653
Opće mjere	7653
Zaštićeni minerali i fosili	7753
Pronalazak minerala i fosila i istraživanje nalazišta	7854
Korištenje minerala i fosila	7954
III. ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI	8055
3.1.Zaštićene prirodne vrijednosti	8055
3.2.Postupak proglašavanja	8458
3.3.Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima	8759
3.4.Provođenje zaštite	9063
Korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti	9364
Pravo prvokupa i ograničenja u pravnom prometu	9566

Izvlaštenje i ograničenje vlasničkog prava	9767	
Naknada štete	9868	
Poticajne mjere	1070	
IV. KONCESIJE I KONCESIJSKA ODOBRENJA NA ZAŠTIĆENIM PRIRODNIM VRIJEDNOSTIMA I SPELEOLOŠKIM OBJEKTIMA	101	
4.1. Koncesije		101
4.2. Koncesijska odobrenja		106
V. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE		70107
54.1. Temeljni dokumenti zaštite prirode		
70	107	
5.2. Obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite prirode		71108
5.3. Obavljanje stručnih poslova zaštite prirode		72109
VI. INVENTARIZACIJA I PRAĆENJE STANJA (MONITORING)		
73112		
VII. PRISTUP INFORMACIJAMA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI		74114
67.1. Obavješćivanje javnosti		
74114		
Sudjelovanje javnosti u odlučivanju		75115
7.3. Čuvanje i korištenje podataka	116	
ZNAK ZAŠTITE PRIRODE		76117
PROMICANJE ODGOJA I OBRAZOVANJA U ZAŠTITI PRIRODE		
76117		
PRIZNANJA I NAGRADE ZA POSTIGNUĆA U ZAŠTITI PRIRODE		11876
FINANCIRANJE ZAŠTITE PRIRODE		77118
NADZOR		119
12.1. Upravni nadzor		119
77		
12.2. Neposredni nadzor u zaštićenim područjima		11978
12.3. Inspekcijski nadzor		78121
KAZNENE ODREDBE	83128	
KAZNENA ODGOVORNOST	89135	
PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE		89135
OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI ZAKONA	140	92
PRIJEDLOGA ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE		

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ovim se Zakonom uređuje sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njenih vrijednosti.
- (2) Priroda je u smislu ovoga Zakona sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost.

Članak 2.

- (1) Priroda predstavlja temeljnu vrijednost i jedan od najznačajnijih resursa Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Država) te uživa zaštitu sukladno ovom Zakonu.
- (2) Prirodne vrijednosti utvrđene sukladno ovom Zakonu od interesa su za Državu Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu.
- (3) Na pitanja zaštite prirode koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe posebnih propisa.
- (4) Na postupovna pitanja u postupcima prema ovom Zakonu koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.
posebni propisi ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Članak 3.

Ciljevi zaštite prirode su:

- očuvati i, obnoviti i povećati postojeću biološku i krajobraznu raznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem;
- utvrditi stanje i osigurati praćenje stanja prirodnih vrijednosti;
- osigurati sustav zaštite prirodnih vrijednosti radi trajnoga očuvanja njihovih svojstava temeljem kojih se proglašavaju zaštićenima;
- osigurati održivo korištenje prirodnih dobara na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njenih sastavnica;
- spriječiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti, te osigurati što povoljnije uvjete očuvanja i slobodnog razvoja prirode pri njenom gospodarskom korištenju;
- osigurati pravo građana na zdrav okoliš, odmor i razonodu u prirodi.

Članak 4.

- (1) Zaštita prirode temelji se na načelima:
 - svatko se mora ponašati tako da pridonosi očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti, ekološke baštine i zaštiti prirodnih vrijednosti, odnosno očuvanju općekorisne uloge prirode;
 - neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva prirodna dobra održivo;
 - u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora obvezno je primjenjivati načela, mjere i uvjete zaštite prirode;
 - zaštita prirode pravo je i obveza svake fizičke i pravne osobe, te su u tom cilju dužni surađivati radi sprječavanja opasnih radnji i nastanka šteta, izbjegavanja šteta, uklanjanja i sanacije posljedica svake nastale štete, te obnove prirodnih uvjeta koji su postojali prije nastanka štete;
 - javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravodobno obavješćivanje o štetama u prirodi i o poduzetim mjerama za njihovo uklanjanje, te pravo na mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o prirodi.

- (2) Republika Hrvatska u cilju zaštite prirode surađuje i sudjeluje s drugim državama i međunarodnim organizacijama u provođenju međunarodnih ugovora iz područja zaštite prirode kojih je stranka.

Članak 5.

Općekorisna uloga prirode iskazuje se kroz održavanje života kao prirodne pojave, a osobito kroz:

- održavanje prirodnih dobara kao zaliha tvari i energije;
- nastajanje tla i očuvanje njegove prirodnosti;
- očuvanje kakvoće, količine i dostupnosti vode;
- održavanje klime;
- održavanje atmosfere i proizvodnju kisika.

Članak 6.

(1) Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti, te zaštitom prirodnih vrijednosti.

(2) Zaštita prirode provodi se osobito:

- utvrđivanjem svih sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti i njihove ugroženosti;
- izradom i provođenjem uvjeta i mjera zaštite prirode u cilju očuvanja i racionalnog upravljanja pojedinim sastavnicama biološke i krajobrazne raznolikosti, te održivog i racionalnog korištenja prirode i njezinih dobara;
- unošenjem uvjeta i mjera zaštite prirode u dokumente prostornog uređenja i planove korištenja gospodarenja i upravljanja prirodnim dobrima u djelatnostima rudarstva, poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva i vodnog gospodarstva; (rudarski projekti eksploatacije mineralnih sirovina, gospodarske osnove u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom gospodarstvu i dr.);
- izradom izvješća o stanju prirode, donošenjem i provedbom strategije, programa, akcijskih planova, planova upravljanja, uvjeta i mjera zaštite prirode;
- praćenjem stanja prirode te obavješćivanjem javnosti o stanju prirode, i sudjelovanjem javnosti u zaštiti prirode;
- poticanjem i promicanjem zaštite prirode, te razvijanjem svijesti o potrebi zaštite prirode u odgoju i obrazovanju;
- utvrđivanjem prirodnih vrijednosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- uspostavljanjem sustava upravljanja prirodnim vrijednostima i zaštićenim prirodnim vrijednostima;
- povezivanjem i usklađivanjem državnog s međunarodnim sustavom zaštite prirode;
- poticanjem znanstvenog i stručnog rada u području zaštite prirode.

Članak 7.

(1) Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se u slučaju odvratanja neposredne opasnosti za život ili zdravlje ljudi ili imovinu, spašavanja ljudi i imovine, izvođenja nužnih aktivnosti obrane Republike Hrvatske, uz uvjet da se poduzetim radnjama najmanje oštećuje priroda u najmanjoj mjeri..

(2) Odredbe stavka 1. ovoga članka primjenjuju se samo u vrijeme trajanja propisanih okolnosti.

Članak 8.

U ovome Zakone u uporabi su pojmovi sa sljedećim značenjem:

- "alohtona vrsta" je strana, nezavičajna vrsta koja prirodno nije obitavala u određenom ekološkom sustavu nekoga područja, nego je u njega dospjela namjernim ili nenamjernim naseljavanjem;
 - "autohtona vrsta" je zavičajna vrsta koja prirodno obitava u određenom ekološkom sustavu nekoga područja;
- "biološka dobra" su sastavnice biološke raznolikosti sa stvarnom ili potencijalnom uporabnom vrijednošću za čovječanstvo;
- "biološka raznolikost" je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi ekoloških sustava, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta te raznolikost između ekoloških sustava;
 - "certifikacija šuma" (potvrđivanje svojstava šume) je postupak u kojem treća neovisna strana ispituje postiže li gospodarenje i uporaba šuma unaprijed utvrđenu ekološku, gospodarsku i društvenu razinu. Šumski certifikat je pisani dokument kojim treća neovisna strana potvrđuje da je imatelj potvrdio svojim šumama gospodari u skladu s načelima održivosti;
 - "crveni popis ugroženih svojti" je popis divljih svojti, raspoređenih po kategorijama ugroženosti;

- “divlje svojte” biljaka, gljiva i životinja su sve vrste i podvrste koje nisu nastale pod utjecajem čovjeka kao posljedica uzgojnih aktivnosti;
- “doprirodni uvjeti” su uvjeti u ekološkom sustavu ili krajobrazu na čiji je razvoj čovjek utjecao u neznatnoj mjeri te se u njima odvijaju procesi koji su uglavnom samoregulirajući i koji mogu opstati bez izravnog ljudskog djelovanja;
- “doprirodni vodotok” je vodotok u doprirodnim uvjetima;
- “ekološki koridor” je ekološka sastavnica ili niz takvih sastavnica koje omogućuju kretanje biološkim svojstama od jednog lokaliteta do drugog;
- “ekološki sustav” je dinamičan kompleks zajednica biljaka, gljiva, životinja i mikroorganizama i njihovog neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica;
- “ekološki značajno područje» je područje koje u velikoj mjeri pridonosi očuvanju biološke raznolikosti u Republici Hrvatskoj;
- “endem” je vrsta ili podvrsta čije rasprostranjenje je ograničeno na određeno područje ili lokalitet;
- “ex-situ očuvanje (izvan prirode)” je očuvanje komponenti biološke raznolikosti izvan njihovih prirodnih staništa (zoološki vrtovi, akvariji i botanički vrtovi); također očuvanje dijelova geološke baštine izvan prirodnih nalazišta, uglavnom minerala/stijena i fosila u muzejskim ili privatnim zbirka i ustanovama;
- “modificirani živi organizam” označava svaki živi organizam koji posjeduje neku novu kombinaciju genetskog materijala dobivenu primjenom suvremene tehnologije;
- “genetska raznolikost” je raznolikost gena između jedinki, populacija, vrsta i viših taksonomskih kategorija;
- “genetska modifikacija” označava namjernu izmjenu nasljednog genetskog materijala organizma na način koji se ne može postići prirodnom rekombinacijom, odnosno uvođenje stranog nasljednog genetskog materijala u nasljedni genetski materijal organizma ili uklanjanje dijela nasljednog genetskog materijala organizma;
- “genetska raznolikost” je raznolikost gena između jedinki, populacija, vrsta i viših taksonomskih kategorija;
-
- “genetski modificirani organizam” označava organizam, s izuzetkom ljudskog bića, čiji je nasljedni genetski materijal izmijenjen genetskom modifikacijom;
-
-
- “geološka baština” je sve ono što je sačuvano u strukturi i teksturi stijena i terena kao što su geološke, geomorfološke, hidrogeološke pojave i objekti te paleontološki nalaziproducta unutarnjih i vanjskih sila na prostoru Hrvatske u razdoblju od prekambrija do danas, a obuhvaća geološke i morfološke pojave, objekte, strukture (bore, rasjedi, navlake), geološke profile i izdanke, fosile, minerale, špilje i jame;
- “geološka raznolikost” je raznolikost geoloških pojava, objekata i struktura te procesa koji stvaraju krajobraz, stijene, minerale, fosile i tla;
- “geološka baština” je sve ono što je sačuvano u strukturi i teksturi stijena i terena kao produkta unutarnjih i vanjskih sila na prostoru Hrvatske u razdoblju od prekambrija do danas, a obuhvaća geološke i morfološke pojave, objekte, strukture (bore, rasjedi, navlake), geološke profile i izdanke, fosile, minerale, špilje i jame;
- “in-situ očuvanje (u prirodi) je očuvanje ekoloških sustava i prirodnih staništa te održavanje i obnavljanje vrsta sposobnih za opstanak u njihovom prirodnom okruženju, a u slučaju udomaćenih biljaka i životinja u okruženju u kojem su razvili svoja specifična svojstva; očuvanje dijelova geološke baštine je očuvanje na mjestu njihova nastanka, odnosno nalazišta minerala/stijena i fosila;
- “introdukcija” je namjerno ili nenamjerno naseljavanje vrsta ili podvrsta u ekološki sustav nekoga područja, u kojemu one nikad ranije nisu prirodno obitavale;
- “izvoz” je svako iznošenje vrijednosti iz carinskog područja Republike Hrvatske;
- “javni interes” je interes za Republiku Hrvatsku ili interes građana (stanovnika) jedinice područne (regionalne) samouprave ili jedinice lokalne samouprave;
- “korisnik genetski modificiranih organizama” označava svaku pravnu ili fizičku osobu koja uvozi, stavlja na tržište, rabi ili proizvodi genetski modificirane organizme ili proizvode;
- “krajobraz” je određenio područjeprostor, viđeno ljudskim okom, čije su osobitosti je narav rezultat djelovanja i međudjelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika;
- “krajobrazna raznolikost” je prostorna strukturiranost prirodnih i antropogenih krajobraznih sastavnica (bioloških, geoloških, geomorfoloških i kulturnih vrijednosti);
- “krš” je specifičan površinski i podzemni reljef i hidrografija u karbonatnim stijenama;
- “modificirani živi organizam” označava svaki genetski modificirani organizam koji je sposoban za prijenos ili reprodukciju genetskog materijala, uključujući sterilne organizme, viruse i viroide;
- “monitoring stanja prirode” je praćenje stanja prirode, odnosno sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti;

- "oblikovana priroda" je dio prirode kojega je čovjek oblikovao s namjenom odgoja, obrazovanja, oblikovanja krajobraznih elemenata ili s kojom drugom svrhom, a koji je značajan za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti (npr. drvoredi, botanički vrtovi, arboretumi i drugo);
- "obnavljanje prirode" je skup stručnih mjera kojima se narušeno stanje biološke i krajobrazne raznolikosti vraća u stanje blisko izvornom;
- "očuvanje prirode" je svaki postupak, koji se obavlja radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti;
- "održivo korištenje prirodnih dobara" je korištenje prirodnih dobara na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih naraštaja;
- "ograničena uporaba genetski modificiranih organizama" označava svaku uporabu gdje se genetski modificirani organizam uzgaja, razmnožava, pohranjuje, prevozi, uništava, odstranjuje ili na bilo koji drugi način rabi u zatvorenom sustavu, odnosno u prostoru odvojenom fizičkim preprekama ili kombinacijom fizičkih, kemijskih ili bioloških prepreka koje onemogućuju dodir genetski modificiranih organizama i proizvoda s vanjskim okolišem ili njihov utjecaj na njega;
- "oštećenje prirode" je stanje prirode, kada su ljudskim djelovanjem promijenjeni prirodni procesi u tolikoj mjeri da je narušena prirodna ravnoteža ili su uništene prirodne vrijednosti;
- "podnositelj zahtjeva za uporabu, uvođenje i stavljanje na tržište genetski modividiranih organizama" je fizička ili pravna osoba koja namjerava ili obavlja ograničenu uporabu genetski modificiranih organizama, namjerava ili namjerno uvodi genetski modificirane organizme u okoliš, odnosno namjerava ili stavlja te proizvode na tržište, a «zahtjev» je podnošenje prijave nadležnom tijelu državne uprave s propisanom dokumentacijom radi pribavljanja dopuštenja;
- "područje prirodeplani gospodarenja prirodnim dobrima" je svako područje u kojemu vladaju doprirodni uvjetima temeljem posebnih zakona propisane planske osnove za upravljanje, gospodarenje i korištenje prirodnim dobrima u gospodarske, socijalne i ekološke namjene;
- "područje prirode" je svako područje u kojemu vladaju prirodni ili doprirodni uvjeti;
- "populacija" je skupina prostorno i vremenski povezanih primjeraka iste vrste, u kojoj se one međusobno križaju;
- "povoljno stanje" vrste ili stanišnoga tipa je stanje koje u predvidljivoj budućnosti osigurava opstanak te vrste ili stanišnoga tipa;

- "prirodna dobra" su sve sastavnice prirode koje čovjek iskorišćuje u gospodarske svrhe; prirodna dobra mogu biti neobnovljiva (mineralne sirovine), neobnovljiva do uvjetno obnovljiva i obnovljiva (biološka dobra, vode, obnovljivo tlo);
- "prirodna ravnoteža" je stanje međusobno uravnoteženih odnosa i utjecaja živih bića među sobom i sa njihovim staništem. Prirodna ravnoteža je narušena, kada se poremeti kvantitativna ili kvalitativna struktura životne zajednice, ošteti ili uništi stanište, uništi ili promijeni sposobnost djelovanja ekološkog sustava, prekine međusobna povezanost pojedinih ekoloških sustava, ili prouzroči znatnija izoliranost pojedinih populacija;
- "prekogranični promet" označava promet nekog modificiranog živog organizma iz jedne države u drugu;
- "prirodne vrijednosti" su dijelovi prirode koji zavrijeđuju posebnu zaštitu radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, radi svoje osjetljivosti ili radi znanstvenog, kulturološkog, estetskog, obrazovnog, gospodarskog i drugog javnog interesa;
- "prekogranični prijenos genetski modificiranih organizama" je uvoz ili izvoz genetski modificiranih organizama ili proizvoda koji sadrže genetske modificirane organizme;
- "provoz modificiranih živih organizama" označava svaki promet genetski modificiranih organizama preko područja Republike Hrvatske namijenjenih korisniku u drugoj državi;
- "prirodnina" je svaka izvorna sastavnica prirode (npr. biljka, životinja, mineral, fosil, voda, tlo i drugo);
- "procjena rizika" je utvrđivanje i vrednovanje opasnosti koja bi mogla nastati radi ograničene uporabe genetski modificiranog organizma, namjernog uvođenja u okoliš ili stavljanja na tržište, i to za svaki pojedini slučaj;
- "proizvod od genetski modificiranih organizama" označava pripravak koji se sastoji i/ili sadrži jedan ili više genetski modificiranih organizama, bez obzira na stupanj njegove obrade, koji je namijenjen za stavljanje na tržište;
- "reintrodukcija" je ponovno naseljavanje neke vrste ili podvrste u područje u kojem je ranije bila istrijebljena, a u ekološkom sustavu još postoje približno jednaki ekološki uvjeti kao i prije istrijebljenja;
- "rizik za prirodu" je vjerojatnost da će neki zahvat posredno ili neposredno prouzročiti štetu prirodi;
- "speleološki objekti" su prirodno formirani podzemni prostori duži od 5 metara u koje može ući čovjek, a dimenzije ulaza su im manje od dubine ili dužine objekta (špilje, jame, ponori, estavele i dr.);
- "stanište" je jedinstvena funkcionalna jedinica ekološkog sustava, određena geografskim, abiotičkim i biotičkim svojstvima;

- "stupica" je sredstvo namijenjeno zadržavanju ili hvatanju životinja putem hvataljka koje se zatvaraju čvrsto oko jednog ili više životinjskih udova, sprječavajući time izvlačenje uda ili udova iz zamke;
- "suvremena biotehnologija" označava primjenu tehnike in vitro nukleinske kiseline, uključujući rekombiniranu deoksinukleinsku kiselinu i izravno ubrizgavanje nukleinske kiseline u stanice ili organele, spajanje stanice izvan taksonomne obitelji čime se savladavaju prirodne fiziološke prepreke za reprodukciju ili rekombinaciju, a što nisu tehnike koje se koriste u tradicionalnom uzgoju i odabiranju,
- "stavljanje genetski modificiranih organizama i proizvoda na tržište" znači učiniti genetski modificirane organizme i proizvode dostupnim trećoj strani, bilo uz plaćanje ili besplatno;
- "svjetlosno onečišćenje" – je svako rasipanje svjetla izvan područja svoje namjene, a naročito prema nebu.
- "svojta" je klasifikacijska jedinica bilo koje razine u taksonomiji organizama (mikroorganizama, gljiva, biljaka i životinja), a u ovom Zakonu se odnosi na vrste i podvrste;
- "taksonomija organizama" je imenovanje genetički izdvojenih populacija organizama koji su reproduktivno međusobno potpuno ili djelomično izolirani; imenovanje se obavlja u skladu s međunarodnim pravilima;
- "udomaćena vrsta" je vrsta na čiji je proces evolucije djelovao čovjek kako bi udovoljio svojim potrebama;
- "utočište za životinje" je prostor, namijenjen privremenom boravku, odnosno liječenju bolesnih ili ranjenih životinja, odbačenih mladunaca koji sami još nisu sposobni preživjeti u prirodi, te životinja koje su bile oduzete vlasniku radi protupravnog zadržavanja u zatočeništvu, nedozvoljene trgovine, izvoza, uvoza i radi drugih zakonom određenih razloga;
- "uvoz" je svako unošenje vrijednosti na carinsko područje Republike Hrvatske, bez obzira na to, kakva upotreba je u skladu s carinskim propisima bila predviđena za tu robu;
- "uzgoj biljaka" je uzgajanje zavičajnih ili stranih vrsta biljaka s namjenom dobivanja hrane, za prodaju, za ukras, za industrijske ili zdravstvene namjene, za znanstveno-odgojne ili znanstveno-istraživačke svrhe te radi očuvanja vrste;
- "uzgoj životinja" je uzgajanje (hranjenje, omogućavanje razmnožavanja, križanje) zavičajnih ili nezavičajnih vrsta životinja u prostoru odvojenom od prirode s namjenom dobivanja hrane, radi lova, prodaje, znanstveno-odgojnog ili znanstveno-istraživačkog rada te radi očuvanja vrste;
- "uzgojena životinja" je potomak roditelja uzgojenih u zatočeništvu;
- "vlažna staništa" uključuju područja močvarnih zemljišta, ritova i cretova, krške hidrološke sustave i druge vode, prirodne ili umjetne, stalne ili povremene, sa stajaćom ili tekućom vodom, slatkom ili slanom, uključujući područja morske vode čija dubina za vrijeme oseke ne prelazi šest metara;
- "zahvat u prirodu" je svako privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodu koje može narušiti prirodnu ravnotežu, ako to djelovanje nije u cilju zaštite i očuvanja prirode;
- "zaštićene prirodne vrijednosti" su prirodne vrijednosti proglašene zaštićenima od tijela utvrđenog ovim Zakonom i upisane u upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti, a odnose se na zaštićena područja (strogi rezervati, nacionalni parkovi, posebni rezervati, parkovi prirode, regionalni parkovi, spomenici prirode, značajni krajobrazni park-šume i spomenici parkovne arhitekture), zaštićene biljne, gljivlje i životinjske svojte, te zaštićene minerale i fosile;
- "zatvoreni sustav" je laboratorij ili proizvodni odjel, ili drugi izolirani prostor u kojem se radi s genetski modificiranim organizmima
- "živi organizam" označava biološku jedinku sposobnu za prijenos ili reprodukciju genetskog materijala, uključujući sterilne organizme, viruse i viroide.

II. OČUVANJE PRIRODE

1. Opće mjere

Članak 9.

- (1) (1) Zaštita prirode provodi se očuvanjem sveukupne biološke i krajobrazne raznolikosti na način propisan ovim Zakonom, posebnim propisima i međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.
- (2) U zaštićenim područjima zaštita šuma, voda i ostalih prirodnih dobara provodi se sukladno ovome Zakonu i posebnim propisima.

Članak 10.

(1) Vlasnici i ovlaštenici prava na prirodinama dužni su dopustiti predstavnicima tijela državne uprave, jedinica područne (regionalne) samouprave i jedinica lokalne samouprave nadležnim za zaštitu prirode (u daljnjem tekstu: nadležna tijela) ili od njih ovlaštenim osobama, obilazak i pregled tih prirodnina u svrhu istraživanja, prikupljanja stručnih podataka, te stručnog nadzora u provođenju propisanih uvjeta i mjera zaštite prirode.

(2) Odredbe stavka 1. ovoga članka odnose se i na zaštićene prirodne vrijednosti.

Članak 11.

Radi sprječavanja nanošenja šteta na prirodi zabranjeno je na područjima izvan naselja i izvan svih vrsta cesta, poljskih puteva, uređenih staza i poligona za vožnju (test vožnje, cross vožnje, off-road vožnje, sportske, takmičarske i promidžbene vožnje, te njima slični oblici korištenja), voziti, parkirati ili organizirati vožnje vozilima na motorni pogon i biciklima osim u slučajevima obavljanja službene dužnosti, poljoprivrednih, šumarskih ili drugih dopuštenih djelatnosti, odnosno kada je to u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

Članak 12.

Radi zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti, prenamjena zemljišta dopuštena je uz uvažavanje prirodnih vrijednosti te značaja i strukture krajobraza stvorenog tradicionalnim i prirodi bliskim načinima korištenja zemljišta, na način propisan posebnim propisom.

Članak 13.

Radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti prostornim planom može se proširiti građevinsko područje na zaštićenim prirodnim vrijednostima samo ako su iskorištene sve mogućnosti racionalnog korištenja postojećeg građevinskog područja i postojeći infrastrukturni koridori.

Članak 14.

(1) Sredstva za zaštitu bilja smiju se koristiti samo u opravdanim slučajevima na temelju stručnih prosudbi i rezultata provjere cjelokupnog stanja na ugroženim vrstama, na prirodi prihvatljiv način, sukladno posebnim propisima.

(2) Sredstva za zaštitu bilja i mineralna gnojiva smiju se koristiti samo u opravdanim slučajevima, na temelju stručnih prosudbi i rezultata provjere tla, te na prirodi prihvatljiv način, sukladno posebnim propisima.

(2) U cilju zaštite biološke raznolikosti i prirodnih vrijednosti ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja (u daljnjem tekstu: ministar) može privremeno ograničiti ili zabraniti primjenu određenih sredstava za zaštitu bilja ili mineralnih gnojiva na pojedinim područjima ili na čitavom području Države. U cilju zaštite biološke raznolikosti i prirodnih vrijednosti ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja (u daljnjem tekstu: ministar) može predložiti nadležnom tijelu državne uprave privremenu ili trajnu zabranu korištenja određenih sredstava za zaštitu bilja ili mineralnih gnojiva na pojedinim područjima ili na čitavom području Republike Hrvatske.

(3) Ako nadležno tijelo državne uprave po prijedlogu ministra ne donese zabranu u roku od petnaest dana od dana dostavljanja prijedloga iz stavka 2. ovoga članka, ministar će naredbom privremeno ograničiti ili zabraniti uporabu sredstava za zaštitu bilja ili mineralnih gnojiva kojima se ugrožava biološka i krajobrazna raznolikost.

(44) Naredba može vrijediti najduže šezdeset dana.

1.1. Uređenje prostora i korištenje prirodnih dobara

Članak 15.

- (1) Uređenje prostora i Prirodna dobra moraju se koristiti održivo, što uključuje odgovarajuće dugoročno planiranje, te primjenu metoda bliskih prirodi i mjera očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti.
- (2) korištenje prirodnih dobara provodi se temeljem dokumenata prostornog uređenja te planova korištenja gospodarenja u skladu s uvjetima i mjerama zaštite prirode određenim u svrhu očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, ovisno o tipu krajobraza i ekološkog sustava, raznolikosti biljnih, gljivljih, životinjskih svojti i staništa te geološkoj baštini.
- (32) Zabranjeno je korištenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje:
 - trajno dugoročno oštećenje tla i gubitak njegove prirodne plodnosti;
 - trajno dugoročno oštećenje površinskih ili podzemnih geomorfoloških vrijednosti;
 - trajno dugoročno osiromašenje prirodnog biljnog, gljivljeg i životinjskog svijeta;
 - trajno dugoročno smanjenje biološke i krajobrazne raznolikosti;
 - onečišćenje vode i ugrožavanje njezine iskoristivosti;onečišćenje zraka iznad dopuštene razine.

Članak 16.

- (1) Uređenje prostora i korištenje prirodnih dobara temelji se i na mjerama i uvjetima zaštite prirode.
- (21) Dokumenti prostornog uređenja i planovi gospodarenja prirodnim dobrima, radi zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti, sadrže mjere i uvjete zaštite prirode propisane ovim Zakonom i posebnim propisima.
- (32) Mjere i uvjeti zaštite prirode iz stavka 1. ovoga članka sadrže:
 - pregled zaštićenih i evidentiranih prirodnih vrijednosti i ekološki značajnih područja s njihovim značajkama i ocjenom stanja;pregled evidentiranih prirodnih vrijednosti s njihovim značajkama i ocjenom stanja;
 - pregled područja na kojima se očekuje postojanje prirodnih vrijednosti, te preporuke za ponašanje prilikom otkrivanja tih vrijednosti ili proglašavanja njihove zaštite;
 - zaštitne mjere i razvojna usmjerenja za zaštićene prirodne vrijednosti i ekološki značajna područja;
 - mjere za očuvanje biološke raznolikosti, osobito mjere za očuvanje stanišnih tipova;
 - mjere za zaštitu osobito vrijednih krajobraza;
 - kartografski prikaz, uključujući kartu stanišnih tipova propisanu ovim Zakonom.
- (3) U postupku izrade planova gospodarenja prirodnim dobrima vlasnici i ovlaštenici prava dužni su od nadležnog tijela državne uprave za zaštitu prirode ishoditi uvjete zaštite prirode iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 17.

- (1) U postupku izrade dokumenata prostornog uređenja, osim za one koje donosi Hrvatski sabor, Ministarstvo izdaje uvjete zaštite prirode ovisno o vrsti dokumenta prostornog uređenja.
- (2) Uvjeti zaštite prirode iz stavka 1. ovoga članka izdaju se nositelju izrade i izrađivaču dokumenata prostornog uređenja.
- (3) Prostorni planovi koji obuhvaćaju posebno zaštićena područja ne mogu se donijeti bez prethodne suglasnosti Ministarstva.

Članak 18.

U postupku izrade(2) Uvjete zaštite prirode iz stavka 1. ovoga članka Ministarstvo rješenjem izdaje. Žalba na rješenje iz stavka 1. ovoga članka nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja. Uvjeti se izdaju u roku od 30 dana od dana dostavljanja zahtjeva, a ako se ne izdaju u propisanom roku, smatrat će se da su uvjeti izdana.

Planove gospodarenja korištenja prirodnim dobararima u zaštićenim područjima vlasnici ili ovlaštenici prava donose uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

Članak 19.

- (1) Ako način ili opseg korištenja prirodnih dobara neposredno ugrožava povoljno stanje neke vrste ili stanišnoga tipa, ministar naredbom može korištenje ograničiti ili privremeno obustaviti dok traje ugroženost.
- (2) Naredbu iz stavka 1. ovoga članka ministar donosi nakon pribavljene suglasnosti ministra nadležnog za gospodarenje prirodnim dobrom koje se iskorištava.
- (3) Ako ministar nadležan za gospodarenje prirodnim dobrom ne dostavi suglasnost u roku od petnaest dana smatra se da je suglasnost pribavljenoizdana.
- (4) Za ograničenja kojima su podvrgnuti, temeljem naredbe iz stavka 1. ovoga članka, vlasnici i ovlaštenici imaju pravo na naknadu razmjerno umanjenom prihodu.
- (5) Visina naknade iz stavka 4. ovoga članka utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud. Naknada se isplaćuje na teret sredstava državnog proračuna.

1.2. Zahvati u prirodu

Članak 22.

(1) Zahvati u prirodu planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode. Više manjih zahvata istoga cilja na jednom staništu ili području smatra se jednim zahvatom.

(2) Tijekom izvođenja zahvata izvođač mora djelovati tako da u najmanjoj mjeri oštećuje prirodu, a po završetku zahvata dužan je u zoni utjecaja zahvata uspostaviti ili približiti stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata.

Članak 20.

- (1) Zahvati u prirodu planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode.
- (2) Tijekom izvođenja zahvata izvođač je dužan djelovati tako da u najmanjoj mjeri oštećuje prirodu, a po završetku zahvata dužan je u zoni utjecaja zahvata uspostaviti ili približiti stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata.

1.3. Ocjena prihvatljivosti za prirodu

Članak 21.

(1) Za planirani zahvat u prirodu koji sam po sebi ili u kombinaciji s drugim zahvatima može narušiti prirodnu ravnotežu utvrđuje se njegov utjecaj i prihvatljivost za prirodu sukladno ovom Zakonu i drugim posebnim propisima.

- (2) Za gradnju građevina; meliorativne zahvate, uređenje vodotoka, radove tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina; eksploataciju mineralnih sirovina; prenamjenu poljoprivrednog zemljišta kojom se ugrožava ili mijenja stanišni tip; krčenje šume i pošumljavanje i dr. na zaštićenim prirodnim vrijednostima i ekološki značajnim područjima, obvezna je ocjena prihvatljivosti zahvata za priroduprethodnim uvjetima zaštite prirode.
- (3) Ocjena prihvatljivosti za prirodu obavlja se sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (4) Nositelj zahvata iz stavka 1. ovoga članka dužan je podnijeti zahtjev za ocjenu prihvatljivosti zahvata za prirodu nadležnom tijelu državne uprave.
- (5) Za planirane zahvate u prirodu iz stavka 1. ovoga članka za koje je posebnim propisom obvezna procjena utjecaja na okoliš, ocjena prihvatljivosti za prirodu obavlja se u sklopu procjene utjecaja na okoliš. Ocjena prihvatljivosti za prirodu obavlja se sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (6) Ocjenom prihvatljivosti zahvata za prirodu utvrđuju se moguće posljedice namjeravanog zahvata na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ili ekološki značajnom području u odnosu na propisane mjere zaštite.
- (7) Za više manjih pojedinačnih zahvata istog cilja za koje pojedinačno nije obvezna ocjena ocjene prihvatljivosti zna prirodu, ako se izvode na jednom staništu odnosno području, izrađuje se jedinstvena ocjena o prihvatljivosti zahvata.

Ocjenom

- (7) Ocjenu prihvatljivosti za prirodu provodi se u sklopu priprema namjeravanog zahvata odnosno prije izdavanja uvjeta zaštite prirode ili dopuštenja za zahvat.

Članak 22.

- (1) Ocjenu prihvatljivosti zahvata za prirodu utvrđuje Državni Hrvatski Državni zavod za zaštitu prirode.
- (2) Ocjena prihvatljivosti zahvata za prirodu sadrži uvjete zaštite prirode i prijedlog kompenzacijskih uvjeta.
- (3) Sadržaj, rok i način utvrđivanja ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu, način obavješćivanja javnosti i način izračuna jamčevine za otklanjanje mogućih posljedica na prirodu propisuje Vlada uredbom.

Članak 23.

- (1) Ako je ocjenom o prihvatljivosti zahvata za prirodu planirani zahvat prihvatljiv, za prirodu Ministarstvo izdaje rješenje o dopuštenju zahvata. Rješenjem se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode koji sadrže i kompenzacijske uvjete. Rješenjem se može utvrditi i plaćanje jamčevine za otklanjanje mogućih posljedica na prirodu do visine predviđenih troškova potrebnih za otklanjanje mogućih posljedica, te način plaćanja i povrata jamčevine.
- (2) Ako planirani zahvat nije prihvatljiv za prirodu Ministarstvo izdaje rješenje kojim se uskraćuje dopuštenje za namjeravani zahvat.
- (3) Iznimno, ako planirani zahvat nije prihvatljiv za prirodu, zbog interesa za Republiku Hrvatsku ili prevladavajućeg javnog interesa, uključujući one gospodarske i socijalne naravi, ili zbog pomanjkanja drugih pogodnih rješenja, Vlada može izdati dopuštenje za provođenje planiranog zahvata, uz prethodno pribavljeno mišljenje javnosti. Mišljenje javnosti pribavlja se na način propisan uredbom iz članka 22. stavka 3. ovoga Zakona. Rješenjem o dopuštenju obvezuje se nositelj planiranog zahvata na provođenje kompenzacijskih uvjeta sadržanih u dopuštenju.
- (4) Ako se na području planiranoga zahvata nalazi stanišni tip ili stanište biljne, gljivlje ili životinjske vrste, kojii su posebno zaštićeni na temelju međunarodnih ugovora i drugih propisa, može se prevladavajući javni interes iz stavka 3. ovoga članka, zbog kojega se prihvaća planirani zahvat, odnositi samo na zaštitu zdravlja i života ljudi ili i javnu sigurnost, ili na uspostavljanje bitno povoljnijih uvjeta za prirodu.

Članak 24.

(1) Ako mjere zaštite prirode nisu sadržane u dokumentima prostornog uređenja, za gradnju građevina i izvođenje drugih radova i zahvata na području nacionalnog parka, strogog i posebnog rezervata, spomenika prirode, spomenika parkovne arhitekture, za građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku utvrđene posebnim propisom, kao i za zahvate za koje je propisana procjena utjecaja na okoliš, odnosno ocjena prihvatljivosti zahvata za prirodu sukladno ovome Zakonu ili posebnom propisu, te za zahvate u prostoru koji obuhvaćaju područja dviju ili više županija, za koje je propisano izdavanje odluke o lokacijskim uvjetima, Ministarstvo izdaje uvjete zaštite prirode.

(2) Ako mjere zaštite prirode nisu sadržane u dokumentima prostornog uređenja, za gradnju građevina i izvođenje drugih radova i zahvata na području parka prirode, regionalnog parka, značajnog krajobrazza, park-šume, kao i za gradnju građevina i izvođenje radova izvan građevinskih područja za koje je propisano izdavanje odluke o lokacijskim uvjetima, ured državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave nadležan za poslove zaštite prirode (u daljnjem tekstu: ured državne uprave u županiji i Gradu Zagrebu) izdaje uvjete zaštite prirodežupanijska.

(3) Nadležno tijelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka dužno je izdati uvjete zaštite prirode u roku 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(4) Građevna dozvola može se izdati, a izvođenje drugih radova dopustiti, ako nadležno tijelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka, svako u svom djelokrugu, izda potvrdu da je glavni projekt ili druga odgovarajuća dokumentacija izrađena u skladu s uvjetima zaštite prirode. Nadležno tijelo dužno je izdati potvrdu u roku od 30 dana.

(5) Nadležno tijelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka, odnosno njegov ovlaštenu predstavnik, neće dati pozitivno mišljenje o uporabi građevine ako u tijeku rada povjerenstva za tehnički pregled utvrdi da građevina nije glede zaštite prirode izgrađena u skladu s glavnim projektom za kojeg je ono izdalo potvrdu.

1.4. Ublažavanje štetnih posljedica na prirodu nastalih zahvatima u prirodu ili korištenjem prirodnih dobara

Članak 25.

(1) (1)Kompenzacijski uvjeti su radnje kojima se ublažuje ili nadomještava predvidiva oštećenja prirode.

(2) (2) Oblici Kompenzacijskih uvjeta s kojima nositelj zahvata ublažuje ili nadomješta posljedice zahvata u prirodu, određuju se ovisno o predviđenom ili prouzročenom oštećenju prirode te mogućnosti nadoknade.

(3) Pri izboru kompenzacijskog uvjeta prednost ima nadoknađivanje područjem koje ima iste ili slične značajke oštećene prirode za koju se provodi kompenzacija, a čime kojim se osigurava povezanost i cjelovitost ekološke mreže.

(3) Oblici kompenzacijskih uvjeta su:

(4)

- uspostavljanje kompenzacijskog područja, koji ima iste ili slične značajke oštećene prirode;
- e;uspostavljanje drugog područja značajnog za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, odnosno za zaštitu prirodnih vrijednosti;
- plaćanje novčanog iznosa u vrijednosti prouzročene oštećenja prirode u slučaju da nije moguće provesti druge kompenzacijske uvjete. , koji se namjenski koristi za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, odnosno za zaštitu drugih prirodnih vrijednosti

(5) (4) Uredbom iz članka 25. stavka 1. ovoga ZakonaIzračun visine i načina uplate novčanog iznosa iz stavka 4. podstavak 3. ovoga članka propisat će Vlada uredbom iz članka 22. stavka 3. ovoga Zakona., uzimajući u obzir vrijednost koja je potrebna za uspostavljanje kompenzacijskog područja koje ima iste ili slične značajke oštećene prirode, odnosno vrijednosti uništenih primjerka ili populacije zaštićene vrste. Novčani iznos se uplaćuje u državni proračunu korist državnog proračuna. i namijenjen je za ostvarivanje kompenzacijskih uvjeta.

(6) (5) Oblik i način izvedbe kompenzacijskih uvjeta za planirani zahvat u prirodu, te način i mjere njegove izvedbe izvedbe zahvata utvrđuju se rješenjem kojim se dopušta zahvat u priroduutvrđuje ministar.

(6) Protiv rješenja iz stavka 5. ovoga članka ne može se izjaviti žalba ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja.

Članak 26.

(1) Ako se prilikom izvođenja zahvata u prirodi ili korištenja prirodnih dobara izvede suprotno izdanim uvjetima zaštite prirode, te zbog toga nastanu nedopuštena oštećenja prirode, nositelj zahvata odnosno korištenja prirodnih dobara dužan je bez odgađanja i na vlastiti trošak otkloniti štetne posljedice svog djelovanja i pokriti sve troškove za njihovo otklanjanje.

(2) Ako nositelj zahvata u prirodi, odnosno korištenja prirodnih dobara ne otkloni štetne posljedice svog djelovanja u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, te zbog toga nastanu oštećenja prirode na ekološki značajnim područjima, zaštićenim područjima ili drugim prirodnim vrijednostima, Ministarstvo nositelju zahvata, odnosno korisniku prirodnih dobara rješenjem određuje kompenzacijski uvjet koji je dužan provesti sukladno članku 25. ovoga Zakona, i iznos naknade štete zbog nanesenih oštećenja prirodi.

2. Krajobrazi

Članak 27.

(1) (1) Zahvati u prostoru planiraju se i izvode na način da se u najvećoj mjeri očuvaju značajna i karakteristična obilježja krajobraza i krajobrazna raznolikost.

(2) Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba osigurati očuvanje značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza te održavanje bioloških, geoloških i kulturnih vrijednosti koje određuju njegov značaj i estetski doživljaj.

(4) Radi zaštite noćnog neba kao krajobrazne vrijednosti, te radi negativnih utjecaja na biološku raznolikost, nije dopušteno svjetlosno onečišćenje. U uređenju prostora propisuju se mjere za sprječavanje svjetlosnog onečišćenja. Radi sprječavanja svjetlosnog onečišćenja ministar pravilnikom propisuje standarde (uvjete) za postavljanje javne rasvjete, osvjetljavanje javnih zgrada i kulturnih dobara, te korištenje snažnih izvora usmjerene svjetlosti (lasera) i način izvedbe umjetne rasvjete oko zvjezdarnica.

Članak 28.

(1) Krajobrazi se prema svojim karakteristikama i vrijednostima razvrstavaju u krajobrazne tipove.

(2) Krajobrazni tipovi klasificiraju se prema izrazitim, prepoznatljivim i jedinstvenim obilježjima, koja izražavaju raznolikost kulturne i prirodne baštine.

(3) Krajobrazne tipove utvrđuje mMinistarstvo na prijedlog Hrvatskog Državnog zavoda za zaštitu prirodeDržavnog zavoda za zaštitu prirode, uz sudjelovanje javnosti, nadležnog županijskih tijelaureda državne uprave, jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave i drugih pravnih i fizičkih osoba koje imaju interes u utvrđivanju vrijednosti krajobraza.

(4) Popis krajobraznih tipova iz stavka 1. ovoga članka objavljuje se u "Narodnim novinama".

(5) Za utvrđene krajobrazne tipove proučavaju se i analiziraju njihova svojstva, osjetljivost i ugroženost, te prate i bilježe promjene značajnih i karakterističnih obilježja.

(6) Pod značajnim i karakterističnim obilježjima krajobraza razumijevaju se, u smislu ovoga Zakona, dijelovi prirode karakteristični za određene krajobrazne tipove ili umjetne sastavnice krajobraza koje imaju prirodnu, povijesnu, kulturnu, znanstvenu ili estetsku vrijednost.

(7) Praćenje stanja značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza obavljaju jedinice područne (regionalne) samouprave i jedinice lokalne samouprave u suradnji s Državnim zavodom za zaštitu prirode te drugim ovlaštenim pravnim osobama.

Članak 29.

(1) Državni Zzavod za zaštitu prirode vrednuje krajobrazne tipove, uzimajući u obzir i posebne vrijednosti koje im pripisuje stanovništvo i druge zainteresirane pravne i fizičke osobe.

(2) Osobito vrijedne krajobraze te mjere za očuvanje krajobraznih tipova utvrđuje ministar nakon pribavljenog mišljenja ministra kulture i ministra poljoprivrede i šumarstva.

(3) Osobito vrijedni krajobrazi uživaju zaštitu kao zaštićene prirodne vrijednosti sukladno ovom Zakona.

(4) Vrste krajobraza i mjere iz stavka 2. ovoga članka unose se u dokumente prostornog uređenja i planova gospodarenja prirodnim dobrima.

(5) Pojedini osobito vrijedni krajobrazi mogu se posebno zaštititi kao prirodne vrijednosti sukladno ovom odredbama ovoga Zakonau.

Članak 30.

(1) Istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina obavlja se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju krajobrazne vrijednosti prostora.

- (2) Štetne posljedice za krajobraz koje bi mogle nastati eksploatacijom mineralnih sirovina izbjegavaju se izborom najpovoljnije lokacije, tipa i obima namjeravanog zahvata.
- (3) Štetne posljedice za krajobraz, izazvane istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina, otklanjaju se sanacijom kopa, odnosno uređenjem cjelokupnog eksploatacijskog polja, oblikovanjem prema stanju prirode u svrhu uspostavljanja doprirodnog krajobraza ili pripreme tog prostora za druge namjene prihvatljive za prirodu.
- (4) Izjava o obavljenoj provjeri rudarskog projekta i prihvaćenju projektnih rješenja ne može se dati ako Ministarstvo nije izdalo potvrdu da je projektno rješenje sanacije, odnosno uređenja cjelokupnog eksploatacijskog polja, izrađeno u skladu s izdanim uvjetima zaštite prirode.
- (5) Projekt sanacije, odnosno uređenja eksploatacijskog prostora zahvaćenog radovima nakon završetka iskorištavanja mineralnih sirovina, sastavni je dio glavnog rudarskog projekta eksploatacije mineralnih sirovina.
- (6) Kad se potpuno ili trajno obustave eksploatacijski radovi, provode se sve mjere osiguranja kojima se isključuje nastupanje opasnosti za ljude, imovinu i zemljište sukladno posebnom propisu. Nadležno tijelo utvrđeno posebnim propisom ne može izdati potvrdu o obavljenoj sanaciji dok ne pribavi od Ministarstva mišljenje da su provedene mjere sanacije propisane projektom sukladno ovome Zakonu.

3. Ekološki sustavi

Članak 31.

- (1) Zaštita ekoloških sustava ostvaruje se provođenjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora, te zaštitom stanišnih tipova.
- (2) Ministarstvo vodi katastar i zajedno s tijelom državne uprave nadležnim za gospodarenje prirodnim dobrom prati stanje (monitoring) osobitih i ugroženih ekoloških sustava, odnosno stanišnih tipova sukladno ovome Zakonu i na temelju njega donesenim propisima.

Članak 32.

- (1) Očuvanje biološke raznolikosti šumskih ekoloških sustava obavlja se sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima.
- (2) Očuvanje biološke raznolikosti šuma u gospodarenju šumama osigurava se na načelima održivog razvitka, te gdje je moguće održavanja prirodnoga sastava vrsta i njihove prirodne obnove.
- (3) Gospodarenje šumama u smislu stavka 2. ovoga članka provodi se na načelima certifikacije šuma i prema posebnom propisu.
- (4) Za zaštićena područja donosi se program zaštite šumskih ekoloških sustava koji sadrži mjere njihove zaštite, unapređenja i praćenja stanja.
- (5) Poblži sadržaj programa zaštite iz stavka 4. ovoga članka propisat će ministar pravilnikom, uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva.
- (6) Program zaštite iz stavka 4. ovoga članka sastavni je dio plana upravljanja javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode iz članka 189. stavka 1. ovoga Zakona i planova gospodarenja šumama.

Članak 33.

- (1) Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavlja se autohtonim vrstama drveća, u sastavu koji odražava prirodni sastav, koristeći prirodni bliske metode.
- (2) Pošumljavanje nešumskih površina obavlja se tamo gdje je opravdano uz uvjet da se ne ugrožavaju ugroženi nešumski i rijetki stanišni tipovi.
- (3) Raspored i broj ugroženih stanišnih tipova utvrđuje se pri izradi planskih dokumenata za gospodarenje šumama određenog područja na temelju karte stanišnih tipova.

Članak 34.

- (1) Radi očuvanja biološke raznolikosti u šumama, dopušteno je korištenje bioloških i biotehničkih sredstava za zaštitu bilja.
- (2) Ako se pojavi uzročnik koji bi mogao izazvati veće gospodarske štete, a ne postoji odgovarajuće biološko ili biotehničko sredstvo za zaštitu bilja, mogu se koristiti kemijska sredstva za zaštitu bilja uz dopuštenje nadležnog tijela državne uprave.

Članak 35.

- (1) Radi očuvanja biološke raznolikosti u svim šumama treba osigurati stalan postotak zrelih, starih i suhih stabala, osobito stabala s dupljama, utvrđen uvjetima zaštite prirode koji su sastavni dio šumskogospodarskih osnova.
- (2) Uvjeti zaštite prirode iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se za pojedini ekološko – gospodarski tip šume.
- (3) Prilikom dovršenoga sijeka većih šumskih površina, radi očuvanja biološke raznolikosti, gdje god je to moguće i prikladno, ostavljaju se manje neposječene površine koje se utvrđuju šumskogospodarskim osnovama.
- (4) Radi obogaćivanja biološke i krajobrazne raznolikosti, u gospodarenju šumama postupa se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumski rubovi.
- (5) U gospodarenju šumama potrebno je osigurati produljenje sječive zrelosti zavičajnih vrsta drveća s obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste.

Članak 36.

- (1) Krški ekološki sustavi predstavljaju bogatstvo globalne razine vrijednosti koji se štite radi njihove osjetljivosti, i prirodne su vrijednosti u smislu ovoga Zakona.
- (2) Planovima gospodarenja prirodnim dobrima u krškom području utvrđuje se mogući utjecaj njihova korištenja u odnosu na cijelo slivno područje.

Članak 37.

- (1) Prijevoz opasnih tvari na krškom području podliježe ograničenjima i zabranama sukladno posebnim propisima.
- (2) Iznimno, ministar može radi zaštite krških ekoloških sustava izdati naredbu kojom se privremeno zabranjuje ili ograničava prijevoz opasnih tvari na krškom području.

Članak 38.

Radi izuzetne osjetljivosti podzemnih životinjskih vrsta i staništa, fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužne su posebnu pozornost posvetiti zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja, te poduzimati nužne radnje za smanjenje onečišćenja na najmanju mjeru i za stalno praćenje stanja voda.

Članak 39.

- (1) Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i uživaju zaštitne mjere utvrđene ovim člankom, i posebne zaštitne mjere ako su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima.
- (2) Za speleološke objekte izrađuje se katastar.
- (3) Katastar uspostavlja i vodi Državni zavod za zaštitu prirode. Uvjete i način vođenja katastra propisat će ministar pravilnikom.
- (4) U katastar se unosi:
 - inventarizacija njihovih biospeleoloških značajki;
 - situacijska karta i tlocrt objekta;
 - katastarska oznaka
 - podaci o vlasniku, odnosno ovlašteniku prava na nekretnini (zemljištu);
 - vrednovanje sa gledišta zaštite prirode;
 - utvrđivanje stanja i ugroženosti;
 - zaštitno područje na nadzemlju svakog speleološkog objekta te ograničenja koja se odnose na ta područja,
 - druge odlike i podatke od značenja za zaštitu speleološkog objekta (opis objekta, morfološki tip, postanak, hidrološke odlike, hidrogeološka funkcija, pristup objektu, fotografiju, osnovnu literaturu i drugo).
- (5) Otkriće svakog speleološkog objekta ili njihovoga dijela prijavljuje se Ministarstvu u roku od 15 dana.

Članak 40.

- (1) Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi špiljski nakit i podzemni živi svijet.
- (2) Za speleološke objekte ministar pravilnikom ili naredbom propisuje uvjete zaštite prirode.

Članak 41.

- (1) U cilju zaštite speleoloških objekata ili njihovih dijelova od Ministarstva je potrebno ishoditi dopuštenje za:
 - korištenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovoga dijela;
 - zatvaranje ulaza ili nekog dijela špilje, kao i za izgradnju, obnovu ili sanaciju svakog podzemnog objekta;
 - obavljanje istraživanja, izvođenje pokusa ili sakupljanje biljaka, gljiva i životinja u speleološkom objektu ili njegovome dijelu;
 - ronjenje u speleološkom objektu;
 - snimanje filmova ili fotografiranje pomoću elektroničke opreme u speleološkom objektu;
 - sve ostale radnje i zahvate koji utječu na temeljne značajke, uvjete i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.
- (2) Rješenje o dopuštenju iz stavka 1. ovoga članka sadrži i uvjete zaštite prirode.

Članak 42.

- (1) Korištenje speleoloških objekata u turističke i druge dopuštene svrhe obavlja se na temelju dopuštenja koje izdaje Ministarstvo.
- (2) Dopuštenje se izdaje na temelju programa posjećivanja i razgledavanja speleološkog objekta.
- (3) Program iz stavka 2. ovog članka sadrži mjere zaštite speleološkog objekta, uvjete za razgledavanje i mjere zaštite posjetitelja.

Članak 43.

- (1) Ako speleološkim objektom u zaštićenom području ne upravlja javna ustanova koja upravlja tim zaštićenim područjem, ili ako ga ne koristi vlasnik ili ovlaštenih prava na zemljištu gdje se nalazi speleološki objekt, za njegovo korištenje u turističke i druge dopuštene svrhe Ministarstvo može dati koncesiju na temelju odobrenog programa posjećivanja i razgledavanja.
- (2) Koncesija se izdaje sukladno uvjetima utvrđenim programom iz članka 42. stavka 2. ovoga Zakona.
- (3) Postupak davanja koncesije provodi se prema odredbama ovoga Zakona.

Članak 44.

- (1) Vlasnik ili ovlaštenik prava na zemljištu na kojemu se nalazi speleološki objekt ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekt, zatrpati ulaz, priječiti njegovo korištenje na dopušten način, te je dužan omogućiti pristup i razgledavanje tog objekta u dopuštene svrhe.
- (2) Vlasnik i ovlaštenik prava na zemljištu na kojem se nalazi speleološki objekt ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut u korištenju speleološkog objekta razmjerno umanjenom prihodu. Visina naknade određuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud. Naknada se isplaćuje na teret sredstava državnog proračuna, odnosno proračuna županije ili Grada Zagreba.
- (3) Ako se za korištenje speleološkog objekta izda koncesija, vlasniku za ograničenja kojima je podvrgnut koncesionar plaća naknadu u visini koja se utvrđuje sukladno stavku 2. ovoga članka.

Članak 45.

- (1) Vode i vlažna staništa predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona, te ih treba očuvati u prirodnom ili doprirodnom stanju, gdje je to moguće i prikladno.
- (2) Na pitanja zaštite voda i vlažnih staništa, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe posebnih propisa ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

(3) Vode se štite od onečišćenja odnosno zagađenja, a njihovu prirodnu sposobnost vlastitog čišćenja treba očuvati ili ponovo uspostavljati. Tijelo državne uprave nadležno za upravljanje vodama dužno je osigurati stalno praćenje onečišćenja voda.

(4) Pravne i fizičke osobe u obavljanju djelatnosti, dužne su skrbiti o zaštiti voda od onečišćenja, poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju mjeru i stalno pratiti stanje onečišćenja.

(5) Vlažna staništa, uključujući jezera, bare i lokve veće od 0,01 ha, prirodne i doprirodne močvare veće od 0,25 ha, cretovi, te izvori i potoci s obalnim pojasom od 2 metra, predstavljaju ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.

Članak 46.

(1) U vlažnim staništima nije dopušteno pregrađivanje vodotokova, isušivanje, zatrpavanje izvora, bara i dr. ako se time ugrožava opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti.

(2) Količinu vodnih zaliha u vlažnim staništima iz stavka 1. ovog članka koja je nužna za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti, određuje ministar uz prethodno pribavljenu suglasnost tijela državne uprave nadležnog za vode, a na temelju izrađene studije o potrebnim količinama vodnih zaliha u vlažnim staništima.

(3) Nadležna tijela u sklopu svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u vode i vlažna staništa.

Članak 47.

Zabranjeno je graditi građevine ili gospodarski koristiti prirodna dobra oko prirodnih izvora, uz obale prirodnih i doprirodnih vodotoka te vlažnih područja, uz obale prirodnih ili umjetnih jezera, ili u poplavnim ravninama vodotoka, te uz morsku obalu, a osobito uz obale morskih uvala, osim ako to nije utvrđeno posebnim propisom ili dokumentima prostornog uređenja.

Članak 48.

(1) Aktivnostima na moru i u podmorju ne smiju se ugrožavati, a niti uništavati morska staništa.

(2) Ministar pravilnikom iz članka 63. stavka 2. ovoga Zakona propisuje mjere za očuvanje stanišnih tipova mora i podmorja u povoljnom stanju.

Članak 49.

(1) Radi očuvanja biološke raznolikosti nadležna tijela ili ovlaštene pravne osobe dužni su osigurati i uređaje za prihvatanje zauljenih i kaljužnih voda s brodova u lukama otvorenim za međunarodni promet sukladno posebnim propisima.

(2) Nadležna tijela ili ovlaštene pravne osobe dužni su provjeriti sastav balastnih voda prije ispuštanja u more.

(3) Postupak ispitivanja balastnih voda te način i mjesto ispuštanja balastnih voda za koje se utvrdi da su onečišćene ministar će propisati pravilnikom.

(4) U slučajevima onečišćenja mora s brodova ili s obale (akcidenata) prioritetno se provodi saniranje onih posljedica onečišćenja koje ugrožavaju biološku raznolikost u moru.

Članak 50.

Ako to zahtijeva zaštita pojedinih strogo zaštićenih vrsta ili stanišnih tipova ministar može naredbom, po prethodno pribavljenoj suglasnosti ministra poljoprivrede i šumarstva, privremeno ili trajno izuzeti od ribolova i drugih uporaba dijelove mora i podmorja.

Članak 51.

Radi očuvanja biološke raznolikosti travnjacima se gospodari putem ispaše i režimom košnje, prilagođenim vrsti travnjaka, uz prirodu prihvatljivo korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.

Članak 52.

Način korištenja ekološki vrijednih ili ugroženih tipova travnjaka te održavanje ugroženih tipova travnjaka propisat će ministar pravilnikom uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva.

Članak 53.

- (1) Radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti oranicama treba očuvati vrijedna i ugrožena rubna staništa (živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojaseve).
- (2) Prilikom planiranja i izvođenja okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta, potrebno je u što većoj mjeri očuvati postojeća ili stvoriti nova staništa iz stavka 1. ovoga članka, te isplanirati njihov raspored i veličinu na način da se osigura najveća vrijednost staništa za biološku i krajobraznu raznolikost.

Članak 54.

U dokumentima prostornog uređenja, ovisno o vrsti planova, radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti unutar planiranih građevinskih područja, potrebno je osigurati međusobnu povezanost istih stanišnih tipova, čuvati postojeće i umjetno stvarati zelene površine, drveće, skupine stabala, vode tekućice i stajaćice, te druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništima.

4. Stanišni tipovi i ekološki značajna područja

Članak 55.

- (1) Očuvanje ekološkog sustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju.
- (2) Stanišni tip je u povoljnom stanju, ako:
 - je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stabilna ili se povećava;
 - postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije nužne za njegov dugoročni opstanak;
 - je zajamčeno povoljno stanje njegovih značajnih bioloških vrsta.

Članak 56.

- (1) Stanišni tipovi se kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procjenjuje i prati.
- (2) Ugroženi stanišni tipovi su oni koji nisu u povoljnom stanju te im prijete nestanak.
- (3) Područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.
- (4) Kartiranje i procjenu stanja i ugroženosti stanišnih tipova, vrste stanišnih tipova, te ugrožene i rijetke tipove staništa utvrdit će ministar pravilnikom.
- (5) Praćenje stanja i ugroženosti staništa obavljaju nadležna tijela i druge ovlaštene pravne osobe.

Članak 57.

- (1) Mjere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju propisat će ministar pravilnikom nakon pribavljene suglasnosti nadležnog tijela državne uprave za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vode.
- (2) Mjere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju unose se u dokumente prostornog uređenja i planove gospodarenja prirodnim dobrima.
- (3) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti na području stanišnih tipova dužne su provoditi propisane mjere sukladno stavku 1. ovoga članka.

Članak 58.

- (1) Ekološki značajna područja su:
 - područja stanišnih tipova koji su biološki iznimno raznovrsni ili dobro očuvani, gdje su staništa ugroženih ili endemičnih bioloških vrsta, koja su međunarodno značajna po mjerilima međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, ili koja drugačije pridonose očuvanju biološke raznolikosti;
 - područja stanišnog tipa, koja značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže jer čine dijelove ekološke mreže;
 - područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova;
 - očuvane šumske cjeline;
 - staništa vrsta zaštićenih temeljem međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka;
 - selidbeni putevi životinja;
 - ekološki koridori;

- područja koja bitno pridonose genskoj povezanosti populacija bioloških vrsta.

(2) Sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti, čini ekološku mrežu. Unutar ekološke mreže njezini dijelovi povezuju se prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima.

(3) Ekološki značajna područja, ekološku mrežu i sustav ekoloških koridora Vlada će propisati uredbom na prijedlog Ministarstva, nakon pribavljenog mišljenja nadležnog tijela državne uprave.

Članak 59.

(1) Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem propisanih mjera i uvjeta zaštite prirode u cilju očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti sukladno odredbama ovoga Zakona.

(2) Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području.

(3) Iznimno, Ministarstvo može dopustiti zahvate ili radnje iz stavka 2. ovoga članka ako se oštećenje ekološki značajnog područja može odgovarajućim mjerama kompenzirati, ili ako su zahvati i radnje potrebni radi prevladavajućeg javnog interesa.

(4) U slučaju izdavanja dopuštenja sukladno stavku 3. ovoga članka Ministarstvo određuje kompenzacijske uvjete.

Članak 60.

(1) Međunarodno ekološki značajno područje je ono područje za koje je na temelju međunarodnih standarda značajno za očuvanje ili postizanje boljeg stanja vrsta, njihova staništa i stanišnih tipova u Europi.

(2) Međunarodno ekološki značajna područja i način upravljanje tim područjima utvrdit će Vlada uredbom sukladno međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka i standardima zaštite prirode.

(3) Upravljanjem međunarodno ekološki značajnim područjem iz stavka 2. ovoga članka osigurava se očuvanje i poboljšanje njegovih svojstava koja su najznačajnija za očuvanje povoljnog stanja stanišnog tipa ili divlje svojte.

(4) Radi zaštite međunarodno ekološki značajnih područja i poboljšanja povezanosti ekološke mreže, čuvaju se i razvijaju značajke koje su najvažnije za očuvanje povoljnog stanja vrsta zaštićenih temeljem međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka.

(5) Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na međunarodno ekološki značajnom području.

2.3. Ekološki sustavi

Članak 35.

(1) Zaštita ekoloških sustava ostvaruje se provođenjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora, te zaštitom stanišnih tipova.

(2) Ministarstvo vodi katastar i prati stanje (monitoring) osobitih i ugroženih ekoloških sustava, odnosno stanišnih tipova sukladno ovome Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.

2.3.1. Šume

Članak 36.

(1) Očuvanje biološke raznolikosti šuma obavlja se temeljem ovoga Zakona i drugih propisa. Na pitanja zaštite biološke raznolikosti šuma, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe posebnih propisa ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

(2) Očuvanje biološke raznolikosti šuma osigurava se korištenjem i gospodarenjem šumama na načelima održivog razvitka (potrajnog gospodarenja), te gdje je moguće održavanja prirodnoga sastava vrsta i njihove prirodne obnove.

(3) Korištenje i gospodarenje šumama u smislu stavka 2. ovoga članka provodi se na načelima certifikacije šuma.

Za šume u zaštićenim područjima kao i za šume koje su prema posebnom propisu proglašene šumama s posebnom namjenom, donosi se program za unapređenje i zaštitu šuma. Program sadrži i uvjete zaštite prirode.

Program za unapređenje i zaštitu šuma donosi se uz suglasnost Ministarstva.

Članak 37.

(1) Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavlja se autohtonim vrstama drveća, u sastavu koji odražava prirodni sastav vrsta i koristeći prirodni bliske metode.

(2) Pošumljavanje nešumskih površina obavlja se tamo gdje je opravdano uz uvjet da se ne ugrožavaju ugroženi nešumski i rijetki stanišni tipovi.

(3) Raspored i broj ugroženih stanišnih tipova utvrđuje se pri izradi planskih dokumenata za gospodarenje šumama određenog područja na temelju karte stanišnih tipova.

Članak 38.

(1) Radi očuvanja biološke raznolikosti u šumama, zabranjeno je korištenje kemijskih sredstava za zaštitu bilja u šumama.

(2) Iznimno, tamo gdje se pojavi uzročnik štete, koji bi s obzirom na posljedice mogao izazvati veće gospodarske štete, dopušteno je korištenje sredstava za zaštitu bilja biološkoga podrijetla.

Članak 39.

(1) Radi očuvanja biološke raznolikosti u svim šumama tijekom sječe ostavlja setreba osigurati stalan postotak zrelih i starih stabala, osobito stabala s dupljama, koja ostaju netaknuta do kraja svog životnog vijeka, odgovarajući broj stojećih i ležećih suhih stabala, te stabala s dupljama, utvrđen uvjetima zaštite prirode koji su sastavni dio šumsko-gospodarskih osnova.

(2) Prilikom dovršnoga sijeka većih šumskih površina, radi očuvanja biološke raznolikosti, gdje god je to moguće i prikladno, ostavljaju se manje neposječene površine koje se utvrđuju šumsko-gospodarskim osnovama.

(3) Radi obogaćivanja biološke i krajobrazne raznolikosti, u gospodarenju šumama postupa se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju otvorene šumske površine čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumski rubovi.

(4) U gospodarenju šumama treba osigurati da se produlji sječiva zrelost zavičajnih vrsta drveća, obzirom na prirodni životnifiziološki vijek pojedine vrste.

(5) U planske dokumente gospodarenja šumama unose se uvjeti zaštite prirode sukladno ovome Zakonu i drugim propisima. Uvjetima zaštite prirode osigurava se biološka raznolikost, održivi razvoj i održavanje prirodnog sastava vrsta, te njihove prirodne obnove ako je to moguće.

2.3.2. Krš

Članak 40.

- (1) Krški ekološki sustavi predstavljaju bogatstvo globalne razine vrijednosti koji se štite radi njihove osjetljivosti i prirodne su vrijednosti u smislu ovoga Zakona.
- (2) Zabranjeno je bez valjana razloga svako onečišćenje voda, skretati vodene tokove, mijenjati prirodne razine i režime voda, mijenjati izvornost krške podloge i oštećivati ili uništavati krške površinske i podzemne pojave (krške depresije, kanjoni, slapovi, vodotoci i dr.) i objekte.
- (3) Razlog iz stavka 2. ovoga članka je valjan ako ima korisnu posljedicu za fizičke ili pravne osobe i društveno je prihvatljiv.
- (4) Prilikom izrade dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja prirodnih dobara u krškom području utvrđuje se mogući utjecaj u odnosu na cijelo slijevno područje.

Članak 41.

- (1) Prometovanje na krškom području uređuje se na način da se u što većoj mjeri isključe rizici prometovanja. Prijevoz opasnih tvari podliježe ograničenjima i zabranama utvrđenim ovim Zakonom i drugim propisima.
- (2) Ograničenja i zabrane koje se odnose na prijevoz opasnim tvarima na krškim područjima radi zaštite prirode propisuje ministar pravilnikom uz pribavljeno mišljenje ministra Ministarstva unutarnjih poslova i ministra Ministarstva pomorstva, prometa i veza.

Članak 42.

- (1) Nadležna tijela u okviru svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su posebnu pozornost posvetiti zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja, te poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju mjeru i za stalno praćenje stanja voda.

Članak 43.

- (1) Fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti dužni su u krškim područjima poduzimati nužne mjere za sprječavanje gubitka tla erozijom na najmanju mjeru, uključujući osiguranje stabilnog biljnog pokrivača.

Članak 44.

- (1) U krškom području odlaganje otpada obavlja se u organiziranim odlagalištima. Odlagališta moraju biti izgrađena (izvedena) na način da se sprječava svako onečišćenje podzemlja.

Članak 45.

(1) Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i uživaju opće zaštitne mjere utvrđene ovim člankom, kao i posebne zaštitne mjere ako su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima.

Za speleološke objekte izrađuje se katastar.

(2) Za speleološke objekte izrađuje se katastar.

(3) Katastar uspostavlja i vodi Državni zavod za zaštitu prirode. Uvjete i način vođenja katastra propisat će ministar pravilnikom.

(43) U katastar se unosi:

inventarizacija njihovih biospeleoloških značajki;

situacijsku kartu i tlocrt objekta;

katastarska oznaka

podaci o vlasniku, odnosno ovlašteniku prava na nekretnini;

vrednovanje sa gledišta zaštite prirode;

utvrđivanje stanja i ugroženosti;

zaštitno područje na nadzemlju svakog speleološkog objekta, ograničenja koja se odnose na ta područja,

te druga odlike i pitanja od značenja za zaštitu speleološkog objekta (opis objekta, morfološki tip, postanak, hidrološke odlike, hidrogeološka funkcija, pristup objektu, fotografiju, osnovnu literaturu i drugo).

Katastar uspostavlja i vodi Hrvatski zavod za zaštitu prirode.

Uvjete i način vođenja katastra propisat će ministar.

Članak 46.

(1) Jedinствeni i reprezentativni primjeri speleoloških objekata utvrđeni na osnovu vrednovanja katastra iz članka 45. ovoga Zakona proglašavaju se zaštićenim prirodnim vrijednostima.

(2) Za zaštićene speleološke objekte, gdje je to moguće i prikladno, obuhvaća se cijelo slijevno područje, ili se temeljem ovoga Zakona ili drugih propisa osigurava potrebna količina i kakvoća vode.

(3) Otkriće svakog speleološkog objekta ili njegovoga dijela prijavljuje se Ministarstvu u roku od osam dana.

Članak 47.

(1) Za speleološke objekte koji su evidentirani u katastru iz članka 45. ovoga Zakona ministar pravilnikom ili naredbom propisuje uvjete zaštite prirode.

Članak 48.

(1) Korištenje speleoloških objekata u turističke i druge dopuštene svrhe obavlja se na temelju programa kojega odobrava Ministarstvo.

(2) Uvjete i način ponašanja posjetitelja prilikom obilaska i razgledavanja speleoloških objekata propisuje ministar pravilnikom.

(3) Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi špiljski nakit i podzemne životinje, gljive i biljke.

(4) Speleološke objekte koje je zabranjeno koristiti u turističke i druge svrhe utvrđuje ministar.

Članak 49.

(1) Ako speleološkim objektom ne upravlja javna ustanova koja upravlja zaštićenim prirodnim vrijednostima ili ako ga ne koristi vlasnik, za njegovo korištenje u turističke i druge dopuštene svrhe može Ministarstvo dati koncesiju na temelju odobrenog programa, na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Članak 50.

(1) Vlasnik ili ovlaštenik prava na zemljištu na kojemu se nalazi speleološki objekt ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekt, zatrpati ulaz, ne smije priječiti njegovo korištenje na dopušten način, hvatati, ubijati ili uznemiravati podzemne životinje, a dužan je omogućiti pristup i razgledavanje tog objekta.

(2) Ako speleološkim objektom upravlja javna ustanova koja upravlja zaštićenim prirodnim vrijednostima vlasnik ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut razmjerno umanjenom prihodu. Visina naknade određuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud. Naknada se isplaćuje na teret sredstava državnog proračuna, odnosno proračuna županije ili Grada Zagreba.

(3) Ako se za korištenje speleološkog objekta izda koncesija, vlasniku za ograničenja kojima je podvrgnut koncesionar plaća naknadu u visini, koja se utvrđuje sukladno stavku 2. ovoga članka.

Članak 51.

(1) U cilju zaštite speleoloških objekata ili njihovih dijelova dopuštenje Ministarstva potrebno je ishoditi za:
korištenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovoga dijela;
zatvaranje ulaza ili nekog dijela špilje, kao i za izgradnju, obnovu ili sanaciju bilo kakvih podzemnih objekata;
obavljanje istraživanja, izvođenje pokusa ili sakupljanje biljaka, gljiva i životinja u nekom speleološkom objektu ili njegovome dijelu;
ronjenje u speleološkom objektu;
snimanje filmova ili fotografiranje pomoću elektroničke opreme u speleološkom objektu;
sve ostale radnje i zahvate koji utječu na osnovne značajke, uvjete i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.

(2) Rješenje o dopuštenju iz stavka 1. ovoga članka sadrži i uvjete zaštite prirode. Žalba na rješenje nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja.

2.3.3. Vode i vlažna staništa

Članak 52.

(1) Vode i vlažna staništa predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona, te ih treba očuvati u prirodnom ili doprirodnom stanju, gdje god je moguće i prikladno.

(2) Na pitanja zaštite voda i vlažnih staništa, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe posebnih propisa ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

(3) Vode se štite od onečišćavanja, a njihovu prirodnu sposobnost vlastitog čišćenja treba očuvati ili ponovno uspostavljati.

(4) Nadležna tijela u okviru svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti dužni su skrbiti o zaštiti voda od onečišćenja, poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju mjeru i stalno pratiti stanje onečišćenja.

(5) Vlažna staništa, uključujući jezera, bare i lokve veće od 0,01 ha, prirodne i doprirodne močvare i cretovi veći od 0,25 ha, cretovi, te izvori i potoci s obalnim pojasom od 2 metra, predstavljaju ekološki značajna područja u smislu ovoga zakona.

Članak 53.

- (1) Pri gradnji vodnogospodarskih i hidroenergetskih objekata te izvođenju vodnogospodarskih radova prednost imaju metode i rješenja koja su prihvatljiva za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti.
- (2) Za iskorištavanje mineralnih sirovina u tijeku izvođenja vodnogospodarskih radova, uređivanje obala vodotokova, izvođenje vodnogospodarskih radova na staništima uz vodotokove ili druge vodene površine i sl., Ministarstvo izdaje uvjete zaštite prirode. Uvjeti zaštite prirode sastavni su dio vodnogospodarskih planova i projekata.

Članak 54.

- (1) U prirodnim i doprirodnim vlažnim staništima nije dopušteno zahvaćati vodne zalihe (pregrađivanje vodotokova, isušivanje, zatrpavanje izvora, bara i dr.) ako su one potrebne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti.
- (2) Količinu ovih vodnih zaliha u vlažnim staništima iz stavka 1. ovog članka prirodi određuje ministar uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog tijela Državne uprave za vode.
- (3) Nadležna tijela u sklopu svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u vode i vlažna staništa.

Članak 55.

- (1) Zabranjeno je graditi građevine ili gospodarski koristiti prirodna dobra oko prirodnih izvora, uz obale prirodnih i doprirodnih vodotoka i vlažnih područja, uz obale prirodnih ili umjetnih jezera ili u poplavnim ravninama vodotoka, te uz morsku obalu, osobito uz obale morskih uvala, osim ako to nije utvrđeno dokumentima prostornog uređenja i uvjetima zaštite prirode.

2.3.4. More

Članak 56.

- (1) Radi zaštite biološke raznolikosti more i podmorje uživaju zaštitu sukladno ovome Zakonu i drugim propisima.
- (2) Podvodnim aktivnostima ne smiju se ugrožavati, a niti uništavati morska staništa.
- (3) Ministar pravilnikom iz članka 66. stavka 1. ovoga Zakona, propisuje mjere za očuvanje stanišnih tipova mora i podmorja u povoljnom stanju.

Članak 57.

- (1) Fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more.
- (2) Nadležna tijela dužna su osigurati uređaje za prihvat zauljenih i kaljužnih voda s brodova u lukama otvorenim za međunarodni promet sukladno posebnim propisima.
- (3) U slučajevima akcidentnih onečišćenja mora s brodova ili s obale prioritetno se provodi saniranje onih posljedica onečišćenja koje ugrožavaju biološku raznolikost u moru.

Članak 58.

- (1) Procjenu stanja zaliha bioloških dobara i stanja staništa u moru utvrđuje Hrvatski Državni zavod za zaštitu prirode.
- (2) Na temelju procjene stanja zaliha bioloških dobara i stanja staništa ministar uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva utvrđuje razine dopuštenog iskorištavanja vrsta i staništa mora i podmorja.
- (3) Ako to zahtijeva zaštita pojedinih strogo zaštićenih vrsta ministar može naredbom, po prethodno pribavljenom mišljenju, Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, privremeno ili trajno izuzeti od ribolova i drugih uporaba dijelove mora i podmorja. Dijelove mora i podmorja može naredbom ministar po pribavljenom mišljenju ministra poljoprivrede i šumarstva privremeno ili trajno izuzeti od ribolova i drugih uporaba ako to zahtijeva zaštita pojedinih strogo zaštićenih vrsta.

Procjena stanja – u prelazne odredbe

2.3.5. Travnjaci

Članak 59.

- (1) Radi očuvanja biološke raznolikosti, travnjacima se gospodari putem ispaše i režimom košnje, prilagođenim vrsti travnjaka, uz umjereno prirodni prihvatljivo korištenje kemikalijasredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.
- (2) Travnjak se može pretvoriti u oranicu ako time ne nastaju značajnije štetne posljedice za stanište.

Članak 60.

- (1) Način korištenja travnjaka kao livada košanica ili pašnjaka, te održavanje ugroženih tipova travnjaka propisat će ministar pravilnikom.
- (2) Poticajne mjere za način korištenja travnjaka kao livada košanica ili pašnjaka utvrdit će Vlada.

2.3.6. Oranice

Članak 61.

- (1) Radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti na oranicama treba očuvati rubne dijelove staništa: živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojase na način propisan pravilnikom iz članka 66. stavka 1. ovoga Zakona.
- (2) Prilikom planiranja i izvođenja okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta (agromelioracija i komasacija), potrebno je u što većoj mjeri očuvati postojeća ili stvoriti nova staništa iz stavka 1. ovoga članka, te isplanirati njihov raspored i veličinu na način da se osigura najveća vrijednost staništa za biološku i krajobraznu raznolikost.
- (3) Za zahvate iz stavka 2. ovoga članka potrebno je ishoditi uvjete zaštite prirode.

Članak 62.

- (1) Zabranjeno je korištenje neselektivnih sredstava za zaštitu bilja u obradi usjeva.

2.3.7. Naselja

Članak 63.

- (1) Prilikom donošenja dokumenata prostornog uređenja za područja visokog stupnja naseljenosti, radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, potrebno je: omogućiti povezanost staništa u područjima visokog stupnja naseljenosti s područjima prirode izvan njih, ako je to tehnički izvodivo i ne zahtijeva nesrazmjerne troškove; čuvati postojeće, a gdje je moguće i prikladno, umjetno stvarati zelene površine, drveće, skupine stabala, vode tekućice i stajaćice i druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništima.
- (2) Promjena namjene javnih zelenih površina dopuštena je uz suglasnost županijske državne uprave.

2.4. Stanišni tipovi

Članak 64.

- (1) Očuvanje ekološkog sustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju.
- (2) Stanišni tip je u povoljnom stanju, ako: je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stabilna ili se povećava; postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije nužne za njegov dugoročni opstanak; je zajamčeno povoljno stanje njegovih značajnih bioloških vrsta.

Članak 65.

- (1) Stanišni tipovi se kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procijenuje i prati.
- (2) Ugroženi stanišni tipovi su oni koji nisu u povoljnom stanju te im prijete nestanak.
- (3) U smislu ovoga Zakona područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja.
- (4) Kartiranje i procjenu stanja i ugroženosti stanišnih tipova, vrste stanišnih tipova, te ugrožene i rijetke tipove staništa utvrdit će ministar pravilnikom.
- (5) Praćenje stanja i ugroženosti staništa obavljaju nadležna tijela i druge ovlaštene pravne osobe.

Članak 66.

- (1) Mjere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju propisat će ministar pravilnikom nakon pribavljenog mišljenja ministra nadležnog za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vode te ravnatelja Državne uprave za vode.
- (2) Mjere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju unose se u planove korištenja prirodnih dobara i uređenja prostora.
- (3) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti na području stanišnih tipova, dužne su provoditi propisane mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 67.

- (1) Ekološki značajno područje je područje koje u velikoj mjeri pridonosi očuvanju biološke raznolikosti u Državi.
- (2) Ekološki značajna područja su:
područja stanišnih tipova koji su biološki iznimno raznovrsni ili dobro očuvani, gdje su staništa ugroženih ili endemičnih bioloških vrsta, koja su međunarodno značajna po mjerilima međunarodnih ugovora kojih je Država stranka, ili koja drugačije pridonose očuvanju biološke raznolikosti;
područja stanišnog tipa, koja značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže jer čine dijelove ekološke mreže;
područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova;
- očuvane šumske cjeline;
staništa vrsta zaštićenih temeljem međunarodnih ugovora kojih je Država stranka;
selidbeni putevi životinja;
ekološki koridori;
područja koja bitno pridonose genskoj povezanosti populacija bioloških vrsta.
- (2) Sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i time biološke raznolikosti, čini ekološku mrežu. Dijelovi ekološke mreže povezani su prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima.
- (3) Ekološki značajna područja i ekološku mrežu utvrdit će Vlada na prijedlog Ministarstva.

Članak 68.

- (1) Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem propisanih mjera i uvjeta zaštite prirode u cilju očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti na temelju ovoga Zakona.
- (2) Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području.
- (3) Iznimno, Ministarstvo može dopustiti zahvate ili radnje iz stavka 2. ovoga članka ako se oštećenje ekološki značajnog područja može odgovarajućim mjerama kompenzirati, ili ako su zahvati i radnje potrebni radi prevladavajućeg javnog interesa.
- (4) U slučaju iznimki koje se dopuštaju iz razloga prevladavajućeg javnog interesa Ministarstvo određuje mjere kompenzacije.
- (5) Pojedina ekološki značajna područja mogu se zaštititi u nekoj od kategorija zaštićenih prirodnih vrijednosti sukladno članku 126. ovoga Zakona ovisno o prirodnim vrijednostima područja.

Članak 69.

- (1) Međunarodno ekološki značajno područje je ono područje, koje je na europskoj razini značajno za očuvanje ili postizanje boljeg stanja vrsta, njihova staništa i stanišnih tipova.
- (2) Međunarodno ekološki značajna područja utvrdit će Vlada uredbom sukladno međunarodno – pravnim propisima i standardima zaštite prirode.
- (3) Međunarodno ekološki značajno područje uživa zaštitu sukladno članku 126. ovoga Zakona, ovisno o cilju zaštite i potrebnim granicama područja.
- (4) Aktom o zaštiti međunarodno ekološki značajnog područja utvrđuje se da li je cilj zaštite očuvanje dobrog stanja stanišnog tipa ili divlje svojte.

(5) Upravljanjem međunarodnim ekološki značajnim područjem iz stavka 2. ovoga članka osigurava se očuvanje i poboljšanje njegovih svojstava koja su najznačajnija za očuvanje povoljnog stanja stanišnog tipa ili divlje svojte.

(6) Radi zaštite međunarodno ekološki značajnih područja i poboljšanja povezanosti ekološke mreže, čuvaju se i razvijaju značajke koje su najvažnije za očuvanje povoljnog stanja vrsta zaštićenih temeljem međunarodnih ugovora kojih je Država stranka.

(7) Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na međunarodno ekološki značajnom području.

5. Vrste i podvrste

5.1. Opće mjere

Članak 61.

- (1) Divlje vrste i podvrste biljaka, gljiva i životinja (u daljnjem tekstu: divlje svojte) čine:
- živi i mrtvi primjerci samoniklih biljaka i gljiva i slobodnoživućih životinja, te njihovi uzgojeni primjerci;
 - njihovi razvojni oblici (jaja, ličinke, kukuljice, sjemenke, plodovi, miceliji i dr.);
 - njihovi dijelovi;
 - i od njih dobiveni lako raspoznatljivi proizvodi.
- (2) Zabranjeno je istrijebiti zavičajnu divlju svojtu.
- (3) Zabranjeno je smanjiti brojnost populacija divljih svojti, uništavati njihova staništa ili mijenjati njihove životne uvjete u mjeri u kojoj bi svojta postala ugrožena.

Članak 62.

- (1) Zabranjeno je bez valjana razloga:
- namjerno uznemiravati divlje životinje, ili ih hvatati, ozljeđivati ili ubijati;
 - namjerno uklanjati divlje biljke i gljive iz njihovih staništa, smanjivati njihove populacije, ili ih na bilo koji način uništavati;
 - namjerno oštećivati ili uništavati staništa divljih svojti.
- (2) Razlog iz stavka 1. ovoga članka je valjan ako ima korisnu posljedicu, odnosno ako je interes Republike Hrvatske ili postoji drugi prevladavajući javni interes.

Članak 63.

- (1) Prilikom izvođenja zahvata u prirodu i korištenja prirodnih dobara kojima se zadire u staništa divljih svojti, primjenjuju se načini, metode i tehnička sredstva koja pridonose očuvanju dobrog stanja vrsta.
- (2) Ministar, uz prethodno pribavljenu suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva, propisat će pravilnikom načine, metode i tehnička sredstva iz stavka 1. ovoga članka koji najmanje ometaju divlje svojte ili staništa njihovih populacija, te ograničavanje zahvate u staništa populacija životinjskih vrsta u vremenu koje se poklapa s njihovim životno značajnim razdobljima.

Članak 64.

- (1) Javne ceste, druge prometnice ili druge građevine koje prelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja grade se na način da se omoguću sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.
- (2) Izgrađeni prijelazi kojima se osigurava nesmetano i sigurno prelaženje divljih životinja uživaju zaštitu kao prirodne vrijednosti.

(3) Mjere zaštite, obveznike zaštite i način održavanja prijelaza iz stavka 2. ovoga članka ministar će propisati pravilnikom.

Članak 65.

(1) Stupovi i tehničke komponente srednjonaponskih vodova izvode se na način da se ptice zaštite od strujnog udara.

(2) Na stupovima i tehničkim komponentama koji su izgrađeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona, i koji u visokom stupnju ugrožavaju ptice, u roku od 10 godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona provest će se nužne mjere radi zaštite ptica od strujnog udara.

(3) Odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka ne odnose se na gornje vodove željeznica.

(4) Tehničke uvjete izgradnje stupova i tehničkih komponenti srednjonaponskih vodova ministar će propisati pravilnikom uz suglasnost ministra nadležnog za poslove energetike.

Članak 66.

(1) Ako se korištenje biljaka, gljiva i životinja provodi na temelju planova gospodarenja prirodnim dobrima ili posebnih propisa, održivo gospodarenje tim divljim svojstama se osigurava tako da se u planovima uvažavaju značajke ekološkog sustava i biogeografske značajke vrste ili populacije koje su važne za očuvanje dobrog stanja vrste.

(2) Za skupljanje biljaka, gljiva i njihovih dijelova, te hvatanje ili ubijanje životinja, u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa, ako nije ovim ili drugim zakonom drugačije propisano, potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva. Dopuštenje se izdaje rješenjem.

(3) Radnje iz stavaka 2. ovoga članka mogu se obavljati uz prethodnu suglasnost vlasnika ili ovlaštenika prava na prirodnim dobrima.

(4) Uvjete za ishođenje dopuštenja iz stavka 2. ovoga članka, iznos naknade, količine te način korištenja divljih svojti propisat će ministar pravilnikom uz prethodno pribavljeno mišljenje ministra poljoprivrede i šumarstva.

(5) Ako način ili opseg korištenja biljaka, gljiva ili životinja neposredno ugrožava dobro stanje vrste, ministar naredbom, uz pribavljeno mišljenje ministra poljoprivrede i šumarstva, ograničava ili privremeno zabranjuje korištenje.

Članak 67.

(1) Strane fizičke i pravne osobe dužne su prijaviti Ministarstvu istraživanja koja obavljaju na prirodninama u Republici Hrvatskoj.

(2) Biljke, gljive i njihovi dijelovi, odnosno životinje i njihovi dijelovi koje ne predstavljaju zaštićenu prirodnu vrijednost u smislu ovoga Zakona mogu se iznositi iz Republike Hrvatske u znanstveno istraživačke svrhe uz dopuštenje Ministarstva. Dopuštenje se izdaje rješenjem.

(3) Znanstvena istraživanja iz stavka 1. ovoga članka mogu se obavljati na zemljištu ili vodenoj površini uz prethodnu suglasnost vlasnika ili ovlaštenika prava.

(4) Pravna ili fizička osoba koja je obavila znanstvena istraživanja dužna je o rezultatima istraživanja izvijestiti Ministarstvo u roku od 60 dana od dana završetka istraživanja.

Članak 68.

(1) Zabranjena je introdukcija (unošenje) divljih svojti u prirodu na područje Republike Hrvatske.

(2) Zabranjena je introdukcija alohtonih vrsta riba u prirodne i doprirodne vode, kao i prenošenje takvih vrsta iz ribogojilišta u druga vlažna staništa.

(3) Iznimno, introdukcija iz stavaka 1. ovoga članka je dopuštena ako je znanstveno i stručno utemeljena i prihvatljiva s gledišta zaštite prirode i održivog gospodarenja.

(4) Ministarstvo izdaje dopuštenje iz stavka 3. ovoga članka na temelju studije o procjeni rizika introdukcije na prirodu, i uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno. Dopuštenje se izdaje rješenjem.

(5) Poblize uvjete, način izrade i provođenja studije o procjeni rizika introdukcije na prirodu ministar će propisati pravilnikom.

(6) Troškove izrade studije i provođenja postupka procjene rizika introdukcije na prirodu snosi pravna ili fizička osoba koja je podnijela zahtjev za izdavanje dopuštenja.

(7) Ne smatra se introdukcijom uzgoj alohtonih divljih svojti u kontroliranim uvjetima koji onemogućavaju unošenje u prirodu.

Članak 69.

- (1) Radi sprečavanja nenamjernog unošenja alohtonih svojti na području Republike Hrvatske, ministar će, uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva, pravilnikom propisati mjere preventivne zaštite.
- (2) Ako dođe do nenamjernog unošenja alohtonih svojti na područje Republike Hrvatske, ili ako postoji opravdana sumnja da će doći do takvog unošenja, ministar će naredbom propisati mjere postupanja u cilju uništavanja unešenih ili sprečavanja unošenja novih alohtonih svojti.

Članak 70.

- (1) Reintrodukcija (ponovno naseljavanje) nestalih divljih svojti u prirodu na području Republike Hrvatske može se obavljati uz dopuštenje Ministarstva, koje se izdaje uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, nakon pribavljenog mišljenja javnosti.
- (2) Reintrodukcija nestalih divljih svojti na otoke može se obavljati uz dopuštenje Ministarstva, koje se izdaje uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, nakon pribavljenog mišljenja javnosti.
- (3) Ministarstvo izdaje dopuštenja iz stavaka 1. i 2. ovoga članka na temelju studije o procjeni rizika reintrodukcije na prirodu. Dopuštenje se izdaje rješenjem.
- (4) Pravilnikom iz članka 68. stavka 5. ovoga Zakona propisuje se uvjeti, način izrade i provođenja studije o procjeni rizika reintrodukcije na prirodu, te način pribavljanja mišljenja javnosti.
- (5) Troškove izrade studije i provođenja postupka procjene utjecaja reintrodukcije na prirodu snosi pravna ili fizička osoba koja je podnijela zahtjev za izdavanje dopuštenja.

5.2. Zaštita međunarodno zaštićenih vrsta

Članak 71.

- (1) Dobro stanje životinjskih, gljivljih i biljnih vrsta koje su zaštićene temeljem međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka osigurava se zaštitom njihovih staništa i zaštitnim mjerama za pojedine vrste prema odredbama ovoga Zakona.
- (2) Stanje vrste je dobro, ako je njezina rasprostranjenost i brojnost populacije u okviru prirodnih kolebanja i ne pokazuje dugoročni trend smanjivanja, te ako su staništa populacije vrste dovoljno prostrana da osiguravaju dugoročno očuvanje populacije.
- (3) Mjere za očuvanje i način praćenja dobrog stanja staništa vrsta iz stavka 1. ovoga članka, koje se primjenjuju u prostornom uređenju i korištenju prirodnih dobara, ministar će propisati pravilnikom.

Članak 72.

- (1) Ministarstvo izdaje dopuštenje (dozvolu) za izvoz, uvoz, ponovni izvoz ili provoz životinja, gljiva i biljaka koje su zaštićene temeljem međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, njihovih dijelova ili od njih dobivenih proizvoda, ovisno o propisanoj zaštiti međunarodnim ugovorima. Dopuštenje se izdaje rješenjem o dozvoli.
- (2) Iznimno, dopuštenje iz stavka 1. ovoga članka nije potrebna ako se radi o osobnim i kućanskim predmetima dobivenim od zaštićenih životinja, gljiva i biljaka, ili ako se radi o nekomercijalnoj razmjeni između znanstvenika ili znanstveno-stručnih institucija.
- (3) Dopuštenje za provoz nije potrebno ako je tako određeno međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.
- (4) Vrste za koje se izdaje dopuštenje iz stavka 1. ovoga članka, postupak i uvjete izdavanja dopuštenja, njegov sadržaj, način provođenja nadzora i vođenja evidencije te izrade izvješća, ministar će propisati pravilnikom.

Članak 73.

- (1) Životinje, gljive i biljke koje su zaštićene temeljem međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka smiju se izvoziti i uvoziti u svrhu trgovine dopuštanjem Ministarstva, na temelju dokaza:
 - o zakonitom podrijetlu životinje, gljive i biljke;
 - da se radi o uzgojenim primjercima;
 - da su životinje trajno i nezamjenljivo obilježene na način propisan pravilnikom iz članka 81. stavak 2. ovoga Zakona;

- da se radi o divljoj svojti koja nije zabranjena za trgovinu prema međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.

(2) Postupak i uvjete za izdavanje dopuštenja iz stavka 1. ovoga članka ministar će propisati pravilnikom.

Članak 74.

(1) Uvozno dopuštenje ne može se izdati ako uvoznik ne priloži odobrenje nadležnog tijela države iz koje se životinje, gljive ili biljke iz članka 73. stavak 1. ovoga Zakona izvoze.

(2) U slučajevima uvoza, izvoza ili provoza živih životinja iz članka 73. stavak 1. ovoga Zakona, primjerci će se prevoziti i njegovati na način koji svodi na najmanju mjeru mogućnost ozljeđivanja, oštećenja zdravlja ili nehumanog postupanja, u skladu s posebnim propisima.

Članak 75.

(1) Carinska služba dužna je prilikom uvoza, izvoza ili provoza iz članka 72. stavka 1. ovoga Zakona pregledati odgovarajuća dopuštenja ovisno o propisanoj zaštiti divljih svojti u međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, te ovjeriti prelazak granice u za to predviđenoj rubrici obrasca dopuštenja. U slučaju izvoza, odgovarajuću kopiju dopuštenja s naznakom "za zemlju izvoza", carinska služba ovjerenu dostavlja Ministarstvu.

(2) Ostale nadležne službe na graničnim prijelazima dužne su surađivati u nadzoru uvoza, izvoza i provoza iz članka 72. stavka 1. ovoga Zakona, svaka u svom djelokrugu.

(3) Ministar će pravilnikom propisati, uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave za carinu, uvoz i izvoz divljih svojti iz članka 72. stavka 1. ovoga Zakona, granične prijelaze na kojima će se obavljati uvoz, izvoz i provoz tih svojti i uvjete koje granični prijelaz mora zadovoljavati.

Članak 76.

Uvoznik ili izvoznik životinje, gljive ili biljke koje podliježu postupku propisanom ovim Zakonom ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka, dužan je uvoz ili izvoz prijaviti nadležnoj carinskoj službi uz predočenje dopuštenja iz članka 72. stavka 1. ovoga Zakona i ostalih dokumenata prema posebnim propisima.

Članak 77.

(1) Ako se prilikom uvoza, izvoza ili provoza iz članka 73. stavka 1. ovoga Zakona carinska služba ne može odrediti pripadaju li životinje, gljive ili biljke svojstama čiji uvoz ili izvoz podliježe ograničenjima ili zabranama može ih:

- na trošak uvoznika, odnosno izvoznika sama pohraniti ili dati nekome na čuvanje do utvrđenja da li pripadaju svojstama čiji uvoz, izvoz ili provoz podliježe ograničenjima;
- prepustiti ih uvozniku, odnosno izvozniku do okončanja postupka, ali uz zabranu raspolaganja.

(2) Carinska služba može od uvoznika, odnosno izvoznika tražiti da dostavi potvrdu ovlaštene pravne ili fizičke osobe iz popisa Ministarstva o tome da životinje, gljive ili biljke ne spadaju u svojte čiji uvoz ili izvoz podliježe ograničenjima prema odredbama ovoga Zakona ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka. Ako se postupak carine pokaže neutemeljenim Republika Hrvatska je dužna nadoknaditi uvozniku, odnosno izvozniku troškove pribavljanja potvrde i dodatne troškove čuvanja.

(3) Životinje, gljive ili biljke za koje carinska služba utvrdi da se uvoze ili izvoze bez propisanih dopuštenja ili drugih dokumenata, zapljenjuju se do okončanja postupka. O zaplijenjenim životinjama, gljivama ili biljkama izdaje se potvrda. Zapljenjene životinje, gljive ili biljke predaju se na čuvanje ovlaštenoj pravnoj ili fizičkoj osobi iz popisa Ministarstva, a mogu se ostaviti na čuvanje uvozniku odnosno izvozniku uz stavljanje zabrane raspolaganja. Ako se propisano dopuštenje ili drugi zatraženi dokumenti ne dostave u roku od mjesec dana nakon zapljene ili u produženom roku koji može iznositi najduže dva mjeseca, carinska služba donosi odluku o oduzimanju.

(4) Ako se pri carinskoj obradi životinja, gljiva ili biljaka utvrdi da se radi o životinjama, gljivama ili biljkama za koje se ne izdaje uvozno ili izvozno dopuštenje, oduzimaju se, a o oduzetim životinjama, gljivama ili biljkama izdaje se potvrda.

- (5) U slučajevima iz stavaka 3. i 4. ovoga članka carinska služba dužna je u najkraćem roku izvijestiti Ministarstvo koje odlučuje o privremenom ili trajnom zbrinjavanju oduzetih životinja, gljiva ili biljaka, imajući u vidu odredbe posebnih propisa i međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka.
- (6) Zapljenjene ili oduzete životinje, gljive ili biljke mogu se privremeno ili trajno zbrinuti kod fizičkih ili pravnih osoba koje za to ovlasti Ministarstvo. Uvjete i način zbrinjavanja propisat će ministar pravilnikom.
- (7) Ako se zapljenjene ili oduzete životinje, gljive ili biljke prodaju na dražbi, dobit se isplaćuje vlasniku ako dokaže da nije bio upoznat s okolnostima da se radi o životinji, gljivi ili biljci za koje se ne izdaje uvozno ili izvezno dopuštenje, ili se uplaćuje u državni proračun.
- (8) Zapljenjene ili oduzete životinje, gljive ili biljke koje se prodaju na dražbi sukladno stavku 7. ovoga članka, ne mogu se prodati fizičkoj ili pravnoj osobi kojoj su oduzete ili onima koji su sudjelovali u prekršaju.
- (9) Kada se životinje, gljive ili biljke zaplijene ili oduzmu, tada time izazvane troškove (troškovi hrane, smještaja, prijevoza, vraćanja i drugo) snosi uvoznik, odnosno izvoznik. Ako nije utvrđen uvoznik, odnosno izvoznik, troškovi se zaračunavaju pošiljatelju, prijevozniku ili naručitelju ako je bio ili mogao biti upoznat s okolnostima koje su dovele do zapljene ili oduzimanja.
- (10) Ako obveznici plaćanja iz stavka 9. ovoga članka ne podmire troškove zbrinjavanja, troškove snosi Republika Hrvatska s pravom regresa od obveznika plaćanja.

5.3. Držanje, uzgoj i trgovina divljim svojatama

Članak 78.

- (1) Zabranjeno je držati u zatočeništvu životinje divljih svojti u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi.
- (2) Fizičke ili pravne osobe koje postanu vlasnici zaštićenih životinja temeljem ovoga Zakona ili međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, s namjerom njihova držanja u zatočeništvu, dužne su o tome izvjestiti Ministarstvo u roku 30 dana po stjecanju vlasništva nad tim životinjama.
- (3) Popis životinja iz stavka 2. ovoga članka, uvjete njihova držanja, način vođenja evidencije i način izvješćivanja Ministarstva o skrbi nad tim životinjama ministar će propisati pravilnikom.
- (4) Ministar može pravilnikom zabraniti držanje životinja zaštićenih temeljem međunarodnih ugovora.

Članak 79.

- (1) Fizička ili pravna osoba, koja namjerava držati životinje zavičajnih ili stranih divljih svojti u zatočeništvu s namjenom prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima, dužna je ishoditi dopuštenje Ministarstva. Dopuštenje se izdaje rješenjem.
- (2) Dopuštenje iz stavka 1. ovoga članka izdat će se ako podnositelj zahtjeva dokaže da su ispunjeni uvjeti propisani pravilnikom iz članka 78. stavka 3. ovoga Zakona, te da će životinje prikazivati u okruženju koje oponaša prirodne uvjete u staništu i koje ne iskrivljuje saznanja o biologiji svojte.

Članak 80.

- (1) Fizička ili pravna osoba koja namjerava uzgajati zavičajne ili strane divlje svojte dužna je ishoditi dopuštenje sukladno ovome Zakonu ili posebnom propisu.
- (2) Ako za uzgoj divljih svojti iz stavka 1. ovoga članka treba ishoditi dopuštenje temeljem posebnog propisa, dopuštenje se izdaje po tom propisu.
- (3) Nije potrebno ishoditi dopuštenje za uzgoj divljih svojti koje ne ugrožavaju zavičajne divlje svojte, za koje utvrdi ministar pravilnikom.
- (4) Za uzgoj alohtonih divljih svojti koje nisu navedene u pravilniku iz stavka 3. ovoga članka potrebno je pribaviti dopuštenje Ministarstva.
- (5) Ako se u postupku izdavanja dopuštenja utvrdi da postoji ekološki rizik, Ministarstvo može zatražiti od podnositelja zahtjeva da prije izdavanja dopuštenja izradi prethodnu procjenu ekoloških rizika radi nadziranja negativnih utjecaja na lokalne ekološke sustave i zavičajne vrste.
- (6) Procjenu ekološkog rizika može izraditi ovlaštena stručna ili znanstvena institucija upisana u upisnik Ministarstva.
- (7) O izdanim rješenjima o dopuštenju iz stavka 4. ovoga članka Ministarstvo uspostavlja očevidnik.

Članak 81.

- (1) Uzgojena životinja divljih svojti za koje to propiše ministar se obilježava.
- (2) Način obilježavanja uzgojenih životinja divljih svojti iz stavka 1. ovog članka ministar će propisati pravilnikom.
- (3) Vlasnik uzgojene životinje divljih svojti dužan je onemogućiti da životinja pobjegne u prirodu, te je odgovoran za štetu koju ta životinja prouzroči.

Članak 82.

- (1) Ovlaštena pravna ili fizička osoba može obavljati trgovinu životinja, gljiva i biljaka iz članka 80. stavka 1. ovoga Zakona, kao i drugih životinja, gljiva i biljaka sukladno međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.
- (2) Trgovinom se smatra prodaja i kupovina, nuđenje na kupovinu, stjecanje u komercijalne svrhe, izlaganje javnosti radi stjecanja dobiti, korištenje u svrhu stjecanja dobiti, držanje radi prodaje, nuđenje na prodaju ili prijevoz radi prodaje, te najam i razmjena životinja, gljiva i biljaka iz stavka 1. ovoga članka. Trgovati se može samo s primjercima uzgojenim u prijavljenom uzgoju ili koji imaju ispravu o dopuštenom porijeklu, uz uvjet da je životinja propisno obilježena.
- (3) Pravna i fizička osoba, koja obavlja trgovačku djelatnost živim životinjama zavičajnih ili stranih divljih svojti, dužna je osigurati odgovarajuće uvjete za držanje životinja, te voditi evidenciju o trgovini životinjama.
- (4) Iznimno od odredbe stavka 3. ovoga članka ne vodi se evidencija o životinjama ako trgovina pojedinim primjercima ne ugrožava opstanak životinjske svojte.
- (5) Životinjske vrste iz stavka 2. ovoga članka i način vođenja evidencije ministar će propisati pravilnikom.
- (6) Na uvjete držanja životinja iz stavka 3. ovoga članka primjenjuju se odredbe pravilnika iz članka 78. stavka 3. ovoga Zakona.
- (7) Prilikom trgovine životinjama koje su zaštićene temeljem ovoga Zakona ili međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, prodavatelj, odnosno vlasnik dužan je novome vlasniku izdati potvrdu o podrijetlu životinje i/ili račun.
- (8) Životinje koje ugrožavaju zavičajne vrste, kao i životinje kojima se ne može trgovati, oduzimaju se na način i u postupku koji će ministar propisati pravilnikom.
- (9) Odredbe ovoga članka se ne odnose na trgovinu živim životinjama koje se uzgajaju za ljudsku prehranu.
- (10) Pravne i fizičke osobe za obavljanje djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka dužne su pribaviti dopuštenje, odnosno suglasnost Ministarstva. Uvjete i način izdavanja dopuštenja, odnosno suglasnosti ministar će propisati pravilnikom.
- (11) O izdanim dopuštenjima, odnosno suglasnostima iz stavka 10. ovoga članka Ministarstvo vodi očevidnik.

5.4. Posebna zaštita divljih svojti

Članak 83.

- (1) Ugrožena divlja svojta je ona svojta čiji je dugoročni opstanak u opasnosti ili koja je rijetka, te koja je kao takva određena u crvenom popisu ugroženih biljnih, gljivljih i životinjskih svojti.
- (2) Ugrožene divlje svojte utvrđuje i uvrštava u crvene popise ministar na osnovi znanstveno utemeljenih stručnih podloga.

Članak 84.

- (1) Ugrožene divlje svojte koje se u smislu ovoga Zakona proglašavaju zaštićenim prirodnim vrijednostima mogu biti: strogo zaštićene svojte i zaštićene svojte.
- (2) Strogo zaštićene svojte i zaštićene svojte proglašava ministar po uz prethodno pribavljenu suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva, na temelju procjene ugroženosti pojedinih svojti i obveza koje proizlaze iz međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka.
- (3) Ministar će ukinuti zaštitu divlje svojte koja više nije ugrožena, ili prebaciti pojedinu divlju svojtu iz jedne kategorije u drugu, ako se takva potreba ukaže temeljem procjene ugroženosti određene svojte ili obveza koje proizlaze iz međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, na način i u postupku propisanom stavkom 2. ovoga članka.

Strogo zaštićene divlje svojte

Članak 85.

- (1) Strogo zaštićena svojta je:
 - divlja svojta kojoj prijeti izumiranje na području Republike Hrvatske;
 - usko rasprostranjeni endem;
 - divlja svojta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.
- (2) Pojedina divlja svojta može biti strogo zaštićena na cijelom području Republike Hrvatske ili na pojedinom njenim dijelovima (lokalitetima).
- (3) Mjere zaštite za strogo zaštićene divlje svojte i mjere zaštite njihovih staništa ministar će propisati pravilnikom ili odrediti naredbom.
- (4) Ako je neko područje privremeno stanište strogo zaštićene divlje svojte, a njegova se zaštita ne može osigurati na neki drugi način, ministar može naredbom, uz pribavljeno mišljenje ministra poljoprivrede i šumarstva, proglasiti to područje ili neki njegov dio privremeno zaštićenim, ali ne duže od šest mjeseci.

Članak 86.

- (1) Zabranjeno je namjerno branje, sakupljanje, uništavanje, sječa ili iskopavanje samoniklih strogo zaštićenih biljaka i gljiva.
- (2) Zabranjeno je držanje i trgovina strogo zaštićenim biljkama i gljivama.
- (3) Strogo zaštićene životinje zabranjeno je:
 - namjerno hvatati, držati i ubijati;
 - namjerno oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, te područja njihova razmnožavanja ili odmaranja;
 - namjerno uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, migracije i hibernacije, ako bi uznemiravanje bilo značajno u odnosu na ciljeve zaštite;
 - namjerno uništavati ili uzimati jaja iz prirode ili držati prazna jaja;
 - prikrivati, držati, uzgajati, prodavati, kupovati i otuđivati ili na bilo koji način pribavljati i preparirati.
- (4) Zaštitu iz ovoga članka uživaju i samonikle biljke i gljive, te divlje životinje koje se nalaze u nacionalnom parku, strogom rezervatu, te u posebnom rezervatu ako se radi o samoniklim biljkama, gljivama, te divljim životinjama radi kojih je područje primarno zaštićeno, kao i sve podzemne životinje, i kad nisu zaštićene kao pojedine svojte, ako aktom o zaštiti toga područja za pojedinu vrstu nije drugačije određeno.
- (5) Nenamjerno hvatanje i ubijanje strogo zaštićenih životinja prijavljuje se Ministarstvu.
- (6) Ministarstvo vodi evidenciju o nenamjerno uhvaćenim i ubijenim strogo zaštićenim životinjama te odlučuje o zaštitnim mjerama u cilju sprječavanja negativnog utjecaja na pojedine vrste.

Članak 87.

- (1) Iznimno od odredbi članka 86. ovoga Zakona, u slučaju da nema drugog zadovoljavajućeg rješenja i da iznimka neće biti štetna za opstanak određene populacije, ministar može dopustiti pojedine zabranjene radnje radi:
 - zaštite biljaka, gljiva i životinja;
 - sprječavanja ozbiljnih šteta na usjevima, stoci, šumama, ribnjacima, vodi i drugim oblicima vlasništva;
 - zaštite javnoga zdravlja i sigurnosti, zračne sigurnosti ili drugih prevladavajućih javnih interesa;
 - istraživanja i obrazovanja, ponovnoga naseljavanja (repopulacije), ponovnog uvođenja (reintrodukcije), te nužnoga razmnožavanja.
- (2) Ministar može pravilnikom propisati, na selektivnoj osnovi i ograničeno, uzimanje, držanje i ostalo razumno korištenje nekih strogo zaštićenih divljih svojti u malim količinama, pod uvjetima strogoga nadzora radi održavanja povoljnog stanja vrste.
- (3) Ministar će pravilnikom propisati ograničeno uzimanje, držanje i ostalo razumno korištenje nekih strogo zaštićenih divljih svojti u malim količinama te način provođenja nadzora

Članak 88.

- (1) Pojedini primjerci strogo zaštićenih divljih životinjskih svojti mogu se držati u zatočeništvu, uzgajati, prodavati i kupovati na temelju dopuštenja Ministarstva, uz uvjet:

- da se radi o primjercima koji su zakonito uvezeni u Republiku Hrvatsku i imaju vlasnika;
 - da se radi o primjercima koji su zakonito stečeni prije nego je svojta zakonom zaštićena;
 - da se radi o divljoj svojti iz članka 87. stavka 2. ovoga Zakona.
- (2) Dopušteno je ukloniti iz prirode i predati od Ministarstva ovlaštenim pravnim ili fizičkim osobama:
- pronađene mrtve primjerke strogo zaštićenih divljih životinja;
 - primjerke strogo zaštićenih divljih životinja koji su bolesni ili ozlijeđeni u mjeri da nisu sposobni samostalno preživjeti u prirodi.
- (3) Nalaznik je dužan prijaviti Ministarstvu pronađene mrtve, bolesne i ozlijeđene primjerke strogo zaštićenih divljih životinja u roku od osam dana.
- (4) Nadležna veterinarska služba je dužna utvrditi uzroke uginuća pronađenih mrtvih strogo zaštićenih divljih životinja. Troškove postupka snosi Ministarstvo.
- (5) Ministarstvo može nalazniku bolesne ili ozlijeđene životinje na njegov zahtjev dopustiti, ako se uvjeri da posjeduje zadovoljavajuće znanje i uvjete, držanje te životinje u zatočeništvu radi liječenja i oporavka.
- (6) Oporavljena životinja pušta se na slobodu, ako Ministarstvo ne odredi drugačije.
- (7) Ministarstvo može dopustiti izuzetke od zabrane držanja u zatočeništvu i prodaje strogo zaštićenih divljih svojti, ako se radi o zaplijenjenim ili oduzetim primjercima, i ako to nije u suprotnosti s drugim propisima i međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.
- (8) Svi primjerci strogo zaštićenih divljih svojti iz stavka 7. ovoga članka moraju biti obilježeni na način propisan pravilnikom iz članka 81. stavak 2. ovoga Zakona.

Članak 89.

- (1) Strogo zaštićene životinje, gljive i biljke ne smiju se izvoziti niti uvoziti.
- (2) Iznimno, pojedine strogo zaštićene životinje, gljive i biljke smiju se izvoziti i uvoziti u znanstveno-istraživačke svrhe, radi razmjene, izlaganja i slično na temelju dopuštenja Ministarstva.

Članak 90.

- (1) Za istraživanje strogo zaštićenih svojti potrebno je ishoditi dopuštenje na način propisan ovim Zakonom.
- (2) Rezultati istraživanja i utvrđeni podaci važni za procjenu ugroženosti istraživane svojte s prijedlozima zaštitnih mjera dostavljaju se Ministarstvu u roku od 30 dana po obavljenom istraživanju.

Članak 91.

- (1) Iznimno od članka 86. ovoga Zakona, pojedine strogo zaštićene životinje, gljive i biljke smiju se stavljati u promet, odnosno izvoziti i uvoziti u svrhu trgovine dopuštanjem Ministarstva, na temelju dokaza:
- o zakonitom podrijetlu biljke, gljive ili životinja;
 - da se radi o uzgojenim primjercima;
 - da su životinje trajno i nezamjenljivo obilježene na način propisan pravilnikom iz članka 81. stavak 1. ovoga Zakona.;
 - da se radi o divljoj svojti koja nije zabranjena za trgovinu prema međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.
- (2) Postupak i uvjete za izdavanje dopuštenja iz stavka 1. ovoga članka ministar će propisati pravilnikom.

Zaštićene divlje svojte

Članak 92.

Zaštićena svojta je:

- zavičajna divlja svojta koja je ugrožena ili rijetka, i ne prijete joj izumiranje na području Republike Hrvatske;
- divlja svojta koja nije ugrožena, ali je radi njezina izgleda lako moguće zamijeniti s ugroženom divljom svojtom;
- divlja svojta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.

Članak 93.

- (1) Korištenje zaštićenih divljih svojti dopušteno je na način i u količini da se njihove populacije na državnoj ili na lokalnoj razini ne dovedu u opasnost.
- (2) Ministar i ministar poljoprivrede i šumarstva, svaki u svom djelokrugu, propisuju mjere zaštite zaštićenih divljih svojti koje obuhvaćaju:
 - sezonsku zabranu iskorištavanja i druga ograničenja ograničenja korištenja populacija;
 - privremenu ili lokalnu zabranu korištenja radi obnove populacija na zadovoljavajuću razinu;
 - reguliranje trgovine, držanja radi trgovine, transporta radi trgovine i nuđenja za prodaju živih i mrtvih primjeraka.
- (3) Mjere zaštite iz stavka 2. ovoga članka koje donosi ministar poljoprivrede i šumarstva uz prethodnu suglasnost ministra, moraju biti primjerene potrebama migratornih vrsta divljih životinja.
- (4) Ministarstvo vodi evidenciju o načinu i količini korištenja zaštićenih divljih svojti radi utvrđivanja i praćenja stanja populacija. Ako se na temelju evidencije utvrdi da je zbog korištenja zaštićena divlja svojta ugrožena, ministar donosi naredbu kojom zabranjuje ili ograničava korištenje populacije.

Članak 94.

- (1) Populacije lovnih i ribolovnih svojti iskorištavaju se i štite prema odredbama ovoga Zakona i posebnih propisa.
- (2) Zabranjena je uporaba svih neselektivnih sredstava za hvatanje i ubijanje zaštićenih životinja te uporaba svih sredstava koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije tih vrsta, a posebno sredstava zabranjenih međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka, kao što su:
 - stupice;
 - žive životinje, oslijepjene ili osakaćene životinje koje se koriste kao mamci;
 - električne ubojite ili omamljujuće naprave;
 - umjetne svijetleće naprave;
 - zrcala i druge zasljepujuće naprave;
 - odašiljači zvuka (magnetofoni, kazetofoni i dr.) koji emitiraju zvukove dozivanja, boli ili javljanja;
 - naprave za osvjetljavanje cilja;
 - optički nišani za noćni lov s mogućnošću elektroničkog povećavanja ili pretvaranja slike;
 - eksplozivi;
 - otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
 - poluautomatsko ili automatsko oružje sa spremnikom koji može sadržavati više od dva naboja;
 - letjelice;
 - vozila na motorni pogon u pokretu;
 - i druga sredstva utvrđena međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.

6. Genetska raznolikost

6.1. Zavičajne udomaćene svojte

Članak 95.

- (1) Zavičajna udomaćena svojta, kao dio biološke raznolikosti, je svaka baštinjena biljna sorta ili životinjska pasmina koja se razvila kao rezultat tradicijskog uzgoja.
- (2) Ugrožene zavičajne udomaćene svojte predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i posebnih propisa.

Članak 96.

- (1) Ugrožene zavičajne udomaćene svojte štite se metodama in-situ (u prirodi) i ex-situ (izvan prirode).
- (2) Tradicionalni način uzgoja i korištenja ugroženih zavičajnih udomaćenih svojti potiče se gdje je to moguće i prikladno.
- (3) Ugrožene zavičajne udomaćene svojte, uzgojne ciljeve, pravila uzgoja i očuvanja čiste i zdrave genetske osnove, te načine korištenja ugroženih zavičajnih udomaćenih svojti koji nisu propisani posebnim zakonom proglasit će zaštićenima ministar pravilnikom uz pribavljeno mišljenje ministra poljoprivrede i šumarstva.

6.2. Genetski materijal

Članak 97.

- (1) Genetski materijal je dio biljke, gljive, životinje ili mikroorganizma koji sadržava dijelove naslijeđa.
- (2) Genetski materijal se koristi sukladno ovome Zakonu i posebnim propisima.
- (3) Uzimanje genetskog materijala iz prirode radi korištenja ne smije ugrožavati opstanak ekološkog sustava ili populacija vrsta u njihovim staništima.
- (4) Uvjete i način uzimanja genetskog materijala iz prirode ministar će propisati pravilnikom uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva.

Članak 98.

- (1) Pristup genetskim izvorima dopušten je svima pod istim uvjetima na način propisan ovim Zakonom ili posebnim propisom.
- (2) Rezultati istraživanja i razvoja proizašli iz korištenja genetskih izvora koriste se na pravičan način sukladno posebnim propisima.
- (3) Nitko ne može postati patentni vlasnik genetskog materijala stvorenog temeljem genetskog materijala divljih svojti. Ugovorom se mogu prenijeti samo neka prava na korisnika, ali ne i pravo patenta, sukladno posebnim propisima. Zabranjeno je patentiranje genetskog materijala nekoga dijela genetske raznolikosti Republike Hrvatske.

Članak 99.

- (1) Genske banke sadrže nadzirane ili uzgajane populacije ili dijelovi životinja, gljiva ili biljaka, posebno sjeme, spore, spolne stanice i drugi biološki materijali, kojima se upravlja za namjene očuvanja vrsta odnosno njihovih genetskih bogatstava.
- (2) Biološki materijali su mikroorganizmi, molekule i fragmenti deoksiribonukleinske kiseline (DNA), virusi, tkivne i stanične kulture.
- (3) Genskim bankama upravljaju pravne ili fizičke osobe ovlaštene na temelju ovoga Zakona ili posebnog propisa.
- (4) Uvjete i kriterije za dodjelu ovlaštenja za upravljanje genskim bankama, te način izdavanja ovlaštenja ministar i ministar poljoprivrede i šumarstva propisati će pravilnikom, svaki u svom djelokrugu.

6.3. Genetski modificirani organizmi

Članak 100.

- (1) Radi sprječavanja negativnog utjecaja na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, vodeći računa o opasnostima po ljudsko zdravlje i okoliš, osiguravaju se i provode odgovarajuće mjere zaštite u cilju sigurnog prekograničnog prijenosa, provoza, ograničene uporabe, namjernog uvođenja u okoliš i stavljanja genetski modificiranih organizama (u daljnjem tekstu GMO) ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište.
- (2) Prekogranični prijenos, provoz, ograničena uporaba, namjerno uvođenje u okoliš, stavljanje GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište, dopušteni su uz uvjete i na način propisan ovim Zakonom i posebnim propisima.
- (3) Dopuštenje za uvoz, provoz, ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš, stavljanje na tržište GMO ili proizvoda izdaje Ministarstvo ili drugo nadležno tijelo državne uprave na način i pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom i posebnim propisima.
- (4) Sadržaj i način podnošenja zahtjeva, način izdavanja dopuštenja za uvoz, ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš, stavljanje na tržište GMO ili proizvoda koji sadrže GMO, te način zaštite tajnosti podataka navedenih u zahtjevu uređuje se ovim Zakonom i posebnim propisima.
- (5) Na pitanja uvoza, provoza, stavljanja na tržište, uporabe i proizvodnje hrane i stočne hrane koja sadrži GMO, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe posebnih propisa.
- (6) Na uvoz, provoz, stavljanje na tržište, uporabu i proizvodnju lijekova koji sadrže GMO, primjenjuju se odredbe posebnih propisa.

Članak 101.

- (1) Prekogranični prijenos, provoz, ograničena uporaba, namjerno uvođenje u okoliš i stavljanje GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište, obavlja se na način kojim se sprječava ili na najmanju mjeru smanjuje opasnost za biološku raznolikost, vodeći računa o opasnostima po ljudsko zdravlje i okoliš.
- (2) Način rada i mjere sigurnosti pri prekograničnom prijenosu, provozu, ograničenoj uporabi, namjernom uvođenju u okoliš i stavljanju GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište, dopuštene tehnike i dopuštene genetske modifikacije, mjere uklanjanja štetnih posljedica od nekontroliranog korištenja GMO, te način neškodljivog uništavanja GMO i otpada koji sadrži GMO propisati će Vlada uredbom.
- (3) U slučaju nekontroliranog uvođenja u okoliš ministar će naredbom utvrditi odgovarajuće mjere sigurnosti i zaštite.

Članak 102.

- (1) Radi praćenja stanja i razvoja na području rukovanja s GMO te pružanja stručne pomoći nadležnim tijelima državne uprave Vlada osniva Povjerenstvo za genetski modificirane organizme (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo za GMO), Znanstveni odbor za ograničenu uporabu genetski modificiranih organizama (u daljnjem tekstu: Odbor za ograničenu uporabu GMO), Znanstveni odbor za uvođenje genetski modificiranih organizama u okoliš (u daljnjem tekstu: Odbor za uvođenje GMO u okoliš) i Znanstveni odbor za hranu i stočnu hranu koja sadrži genetski modificirane organizme (u daljnjem tekstu: Odbor za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO).
- (2) Sastav, djelokrug i način rada Odbora za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO uređuje se posebnim propisom.

Članak 103.

- (1) Povjerenstvo za GMO ima 17 članova koje imenuje Vlada na prijedlog ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja, ministra znanosti i tehnologije, ministra zdravstva i ministra poljoprivrede i šumarstva na vrijeme od 4 godine.
- (2) Povjerenstvo čine predstavnici znanstvenih, obrazovnih i stručnih institucija, nevladinih udruga s područja zaštite okoliša, zaštite potrošača i zaštite zdravlja, i proizvođača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.
- (3) Predsjednici i zamjenici predsjednika Odbora za ograničenu uporabu GMO, Odbora za uvođenje GMO u okoliš i Odbora za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO-a su članovi Povjerenstva za GMO.
- (4) Povjerenstvo za GMO između svojih članova bira predsjednika i njegova zamjenika.
- (5) Povjerenstvo za GMO donosi uz suglasnost Vlade poslovnik kojim uređuje način svoga rada.
- (6) Povjerenstvo za GMO je u svom radu samostalno i neovisno, i njegov rad je javan.
- (7) Sredstva za rad Povjerenstva za GMO i obavljanje stručno-administrativnih poslova osigurava Ministarstvo.

Članak 104.

Povjerenstvo obavlja sljedeće poslove:

- prati stanje i razvoj na području korištenja genetske tehnologije i uporabe GMO;
- prati stručno znanstvena postignuća i daje mišljenja i poticaje u svezi s uporabom genetske tehnologije i uporabe GMO;
- daje mišljenja u svezi sa socijalnim, etičkim, tehničkim i tehnološkim, znanstvenim i drugim uvjetima korištenja GMO;
- daje savjete Vladi i nadležnim tijelima državne uprave o pitanjima vezanim za uporabu GMO i genetske tehnologije;
- izvješćuje javnost o stanju i razvoju na području uporabe genetske tehnologije i uporabe GMO, te o svojim stajalištima i mišljenjima;
- surađuje s inozemnim sličnim tijelima, te razmjenjuje podatke i iskustva.

Članak 105.

- (1) Odbor za ograničenu uporabu GMO ima 7 članova, znanstvenika i stručnjaka s područja mikrobiologije, genetike, medicine, biokemije i molekularne biologije, farmacije, biotehnologije i zaštite na radu.
- (2) Odbor za uvođenje GMO u okoliš ima 9 članova, znanstvenika i stručnjaka s područja genetike, ekologije, poljoprivrede, šumarstva, veterine, biokemije i molekularne biologije, mikrobiologije i medicine.
- (3) Članove Odbora iz stavka 1. ovog članka imenuje Vlada na vrijeme od četiri godine na prijedlog ministra znanosti i tehnologije, uz prethodno pribavljenu suglasnost ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja, ministra zdravstva i ministra poljoprivrede i šumarstva.

- (4) Članove Odbora iz stavka 2. ovog člaka imenuje Vlada na vrijeme od četiri godine na prijedlog ministra, uz prethodno pribavljenu suglasnost ministra znanosti i tehnologije, ministra zdravstva i ministra poljoprivrede i šumarstva.
- (5) Vlada za svakog člana odbora iz stavka 1. i 2. imenuje i njegova zamjenika na način propisan stavkom 3. i 4. ovoga članka.
- (6) Odbori iz stavka 1. i 2. ovog članka biraju između svojih članova predsjednika odbora i njegova zamjenika.
- (7) Način rada odbora iz stavka 1. i 2. ovog članka Vlada će propisati odlukom.

Članak 106.

- (1) Odbori iz članka 105. st.1. i 2. ovoga Zakona:
 - daju stručna mišljenja o uporabi GMO u upravnim postupcima i drugim postupcima sukladno ovom Zakonu;
 - daju mišljenje i prijedloge u pripremi propisa o uporabi GMO;
 - daju mišljenja i prijedloge nadležnim tijelima državne uprave o pitanjima uporabe GMO;
 - surađuje sa sličnim tijelima u inozemstvu, te s njima razmjenjuju podatke i iskustva;
 - obavljaju i druge stručne poslove propisane ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.
- (2) Odbori o svom radu podnose godišnja izvješća Vladi, koja se objavljuju na način dostupan javnosti.
- (3) Sredstva za rad odbora i obavljanje stručno-administrativnih poslova osigurava Ministarstvo.

Članak 107.

- (1) Članovi odbora iz članka 105. ovoga Zakona i njihovi zamjenici dužni su tijekom svojeg mandata i po isteku mandata čuvati podatke koji su označeni kao tajni u skladu s odredbama ovoga Zakona.
- (2) Tajnost podataka dužni su čuvati i svi vanjski suradnici i stručnjaci koji sudjeluju u radu odbora ili koji sudjeluju u postupku izdavanja dopuštenja prema odredbama ovoga Zakona.

Članak 108.

Podaci o ograničenoj uporabi GMO, namjernom puštanju GMO u okoliš, stavljanju GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište, i podaci o postupcima iz djelokruga Ministarstva i drugih tijela državne uprave nadležnih za uporabu GMO prema ovom Zakonu, javni su sukladno propisima u području zaštite okoliša i drugim propisima.

6.3.1. Ograničena uporaba GMO

Članak 109.

- (1) Ograničena uporaba GMO uvrštava se u jednu od četiri razine opasnosti, i to:
 - prva razina opasnosti, odnosi se na ograničenu uporabu gdje je rizik zanemariv;
 - druga razina opasnosti, odnosi se na ograničenu uporabu gdje su rizici mali;
 - treća razina opasnosti, odnosi se na ograničenu uporabu gdje su rizici značajni;
 - četvrta razina opasnosti, odnosi se na ograničenu uporabu u kojima su rizici veliki.
- (2) Uvrštavanje ograničene uporabe GMO u određenu razinu opasnosti provodi se na temelju udovoljavanja propisanim mjerama sigurnosti i propisanim uvjetima.
- (3) Kriterije za uvrštavanje ograničene uporabe u razine opasnosti, standarde objekata za zatvorene sustave, mjere sprječavanja i druge sigurnosne mjere, način rukovanja i druge uvjete za određenu razinu opasnosti Vlada će propisati uredbom.

Članak 110.

- (1) Ograničena uporaba GMO provodi se u zatvorenom sustavu koji udovoljava svim propisanim uvjetima za razinu opasnosti u koju je uvrštena namjeravana uporaba.
- (2) Podnositelj zahtjeva dužan je zatvoreni sustav prije prve ograničene uporabe GMO prijaviti Ministarstvu.
- (3) Prijava zatvorenog sustava mora sadržavati sve podatke o podnositelju zahtjeva, zatvorenom sustavu i razini opasnosti namjeravanih radnji u zatvorenom sustavu.

- (4) Ministarstvo će ispitati udovoljava li zahtjev propisanim uvjetima, te nakon pribavljenog stručnog mišljenja Odbora za ograničenu uporabu upisati će zatvoreni sustav u upisnik GMO. O upisu u upisnik GMO Ministarstvo je dužno podnositelju zahtjeva izdati potvrdu u roku od 60 dana od kada je zaprimilo prijavu.
- (5) Odbor za ograničenu uporabu GMO dužan je dati svoje mišljenje u roku od 30 dana od dana kada mu je dostavljen preslik zahtjeva.
- (6) Sadržaj prijave iz stavka 3. ovoga članka ministar će propisati pravilnikom.
- (7) Standarde objekata za ograničenu uporabu GMO u zatvorenom sustavu, s obzirom na razinu opasnosti, propisat će pravilnikom ministar znanosti i tehnologije uz suglasnost ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja, ministra zdravstva i ministra poljoprivrede i šumarstva.

Članak 111.

- (1) Prije započinjanja s ograničenom uporabom GMO podnositelj zahtjeva dužan je izraditi procjenu rizika za namjeravanu uporabu.
- (2) Na temelju analize karakteristika GMO i namjeravane uporabe, kao i okoliša koje bi bilo izloženo opasnosti, u procjeni će se utvrditi ocjena mogućeg štetnog utjecaja, razina opasnosti, potrebne mjere sprječavanja i druge sigurnosne mjere. U procjeni će se utvrditi mjere za postupanje s otpadom i otpadnim vodama iz zatvorenog sustava.
- (3) Na temelju procjene rizika podnositelj zahtjeva uvrštava ograničenu uporabu GMO u jednu od razina opasnosti iz članka 109. stavak 1. ovoga Zakona.
- (4) Ako je podnositelj zahtjeva u dvojbi u koju razinu opasnosti uvrstiti ograničenu uporabu GMO, uvrštava je u razinu sa strožim mjerama kontrole.
- (5) Podnositelj zahtjeva može uvrstiti ograničenu uporabu GMO u razinu opasnosti s blažim kontrolnim mjerama uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva.
- (6) Sadržaj i opseg procjene rizika za ograničenu uporabu GMO te metodologiju izrade, ministar će propisati pravilnikom.

Članak 112.

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je prije započinjanja s ograničenom uporabom GMO izraditi plan mjera za slučaj opasnosti, u skladu s ovim Zakonom i posebnim propisima.
- (2) Podnositelj zahtjeva dužan je dostaviti podatke o planu mjera za slučaj opasnosti Ministarstvu, ministarstvu zdravstva, ministarstvu poljoprivrede i šumarstva, ministarstvu znanosti i tehnologije, ministarstvu unutarnjih poslova te nadležnim tijelima područne (regionalne) samouprave i jedinicama lokalne samouprave.
- (3) Podaci o mjerama za slučaj opasnosti moraju biti dostupni javnosti.

Članak 113.

- (1) Podnositelj može u zahtjevu označiti podatke koji su poslovna tajna ili koji su zaštićeni temeljem posebnog propisa. Podaci koji će se u postupku smatrati tajnim moraju biti provjereno utemeljeni.
- (2) Ministarstvo će, nakon savjetovanja s podnositeljem zahtjeva, odlučiti koji će se podaci u postupku smatrati tajnim.
- (3) Podnositelj u zahtjevu kao tajne podatke ne smije označiti:
 - ime i prezime, tvrtku i sjedište tvrtke,
 - područje ograničene uporabe GMO,
 - opis karakteristika GMO,
 - razinu opasnosti ograničene uporabe GMO,
 - kontrolne mjere,
 - podatke o mogućim štetnim i drugim utjecajima na okoliš i zdravlje ljudi.
- (4) Podaci koji su označeni kao tajni, ostaju tajni i u slučaju da podnositelj zahtjeva svoju prijavu povuče.

Članak 114.

- (1) Ministarstvo je dužno u postupku za izdavanje dopuštenja za ograničenu uporabu GMO uvrštenu u 3. i 4. razinu opasnosti omogućiti javnosti uvid u sadržaj prijave, procjenu rizika i sadržaj mišljenja Odbora za ograničenu uporabu GMO.

- (2) Javno priopćenje s naznakom trajanja i vremena za uvid u akte iz stavka 1. ovoga članka, te o načinu davanja mišljenja i primjedaba, objavit će se putem sredstava javnog priopćavanja.
- (3) Rok u kojem Ministarstvo daje na uvid i omogućava davanje mišljenja i primjedbi na akte iz stavka 1. ovoga članka ne može biti duži od 30 dana. Taj rok se ne računa u rok za izdavanje dopuštenja utvrđen člankom 117. ovoga Zakona.
- (4) Ministarstvo je dužno u obrazloženju rješenja o dopuštenju unijeti i svoje stavove o primjedbama i mišljenju javnosti.

Članak 115.

- (1) Ograničena uporaba GMO uvrštena u prvu razinu opasnosti može započeti bez podnošenja prijave Ministarstvu ako se obavlja u zatvorenom sustavu za kojega je izdana potvrda u skladu s odredbama članka 110. ovoga Zakona.
- (2) Podnositelj zahtjeva dužan je dostaviti procjenu rizika za namjeravanu uporabu iz stavka 1. ovoga članka samo na zahtjev Ministarstva.

Članak 116.

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je ograničenu uporabu GMO uvrštenu u drugu razinu opasnosti koja će se obavljati u zatvorenom sustavu za kojeg je izdana potvrda sukladno članku 110. ovoga Zakona, prijaviti Ministarstvu.
- (2) Prijava uporabe mora sadržavati sve podatke o zatvorenom sustavu, vrsti i karakteristikama GMO, trajanju i namjeni uporabe, o predviđenim kontrolnim i drugim sigurnosnim mjerama, uključujući mjere postupanja s otpadom i otpadnim vodama, te mjerama u slučaju nesreće. Prijava mora sadržavati i procjenu opasnosti za namjeravanu uporabu GMO.
- (3) Podnositelj zahtjeva može započeti s uporabom GMO 45 dana po podnošenju prijave, a prije toga roka samo na temelju zahtjeva uz dopuštenje Ministarstva.
- (4) Ministarstvo može u roku iz stavka 3. ovoga članka, nakon što je pribavilo mišljenje Odbora za ograničenu uporabu, zabraniti ograničenu uporabu i o tome izdati rješenje.
- (5) Podnositelj može započeti s uporabom GMO iz stavka 1. ovoga članka ako je prije toga u istom zatvorenom sustavu koristio GMO iz druge ili više razine opasnosti, i ako su bili ispunjeni propisani uvjeti.
- (6) Podnositelj zahtjeva može u slučaju iz stavka 5. ovoga članka zatražiti od Ministarstva izdavanje dopuštenja za namjeravanu ograničenu uporabu.
- (7) Ministarstvo je dužno o zahtjevu iz stavka 6. ovog članka odlučiti, nakon pribavljenog mišljenja Odbora za ograničenu uporabu, najkasnije u roku od 45 dana od zaprimanja zahtjeva.
- (8) Odbor za ograničenu uporabu dužan je svoje pismeno mišljenje iz stavaka 4. i 7. ovog članka dostaviti Ministarstvu u roku od 21 dan od dana kada mu je dostavljen preslik prijave.
- (9) Sadržaj prijave za ograničenu uporabu u drugoj razini opasnosti ministar će pobliže propisati pravilnikom.

Članak 117.

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je za svaku ograničenu uporabu GMO uvrštenu u 3. i 4. razinu opasnosti, koja će se obavljati u zatvorenom sustavu za koji je dobivena potvrda sukladno članku 110. ovoga Zakona, ishoditi dopuštenje Ministarstva.
- (2) Zahtjev za dobivanje dopuštenja mora sadržavati podatke navedene u članku 116. stavku 2. ovoga Zakona i opis opreme zatvorenog sustava. Zahtjev mora sadržavati i procjenu rizika za namjeravanu uporabu i plan mjera za slučaj nesreće.
- (3) Ministarstvo provjerava udovoljava li zahtjev propisanim uvjetima i nakon što je pribavilo mišljenje Odbora za ograničenu uporabu GMO u roku od 45 dana po podnošenju zahtjeva, izdaje dopuštenje ako će se radnje obavljati u zatvorenim sustavima za koji je već prije bilo izdana dozvola za ograničenu uporabu iz 3. i 4. razine opasnosti, i ako su bile ispunjene sve propisane mjere kontrole.
- (4) Ako se ne radi o slučajevima iz stavka 3. ovoga članka Ministarstvo će provjeriti udovoljava li zahtjev propisanim uvjetima i nakon pribavljanja mišljenja Odbora za ograničenu uporabu GMO izdati će dopuštenje najkasnije 90 dana po podnošenju zahtjeva.
- (5) Odbor za ograničenu uporabu GMO dužan je svoje pismeno mišljenje dati u roku od 21 dan, odnosno u roku od 45 dana za slučajeve iz stavka 4. ovoga članka računajući od dana kada mu je dostavljen preslik zahtjeva.

(6) Ministarstvo izdaje dopuštenje i stavka 1. ovoga članka najduže za razdoblje koje je podnositelj naveo u svojem zahtjevu. Po proteku valjanosti dopuštenja podnositelj zahtjeva može zatražiti produženje dozvole ako ispunjava propisane uvjete.

(7) Sadržaj zahtjeva za dobivanje dopuštenja za uporabu GMO u 3. i 4. razini opasnosti ministar će propisati pravilnikom.

Članak 118.

(1) Ministarstvo može po primitku zahtjeva iz članka 110., 116. i 117. ovoga Zakona, radi zaštite zdravlja ljudi, okoliša i biološke raznolikosti, od podnositelja zahtjeva zatražiti da u određenom roku podnese nove podatke o zatvorenom sustavu ili o ograničenoj uporabi GMO, ili da izmjeni uvjete ograničene uporabe GMO navedene u zahtjevu, ili da uvrsti uporabu GMO u neku drugu razinu opasnosti.

(2) U slučajevima iz stavka 1. ovog članka Ministarstvo može zahtijevati od podnositelja da ne započinje s uporabom, da je prekine ili privremeno obustavi, dok Ministarstvo na temelju dodatnih informacija ili traženih izmjena ne dopusti uporabu.

(3) U slučajevima iz stavka 1. ovog članka za upis zatvorenog sustava u upisnik GMO ili za ograničenu uporabu GMO uvrštenih u 2., 3. ili 4. razinu opasnosti, rok iz stavka 1. ovoga članka ne računa se u rok za izdavanje potvrda iz članka 110. ovoga Zakona, odnosno u rok za izdavanje dopuštenja prema članku 116. i 117. ovoga Zakona.

Članak 119.

(1) Ako podnositelju zahtjeva postanu dostupne nove informacije o ograničenoj uporabi GMO, ili dođe do promjena u radu s GMO u zatvorenom sustavu tako da bi to značajno utjecalo na okoliš ili zdravlje ljudi ili uvrštavanje uporabe u razinu opasnosti, dužan je o tome obavijestiti Ministarstvo i podnijeti novi zahtjev ako se radi o ograničenoj uporabi GMO iz 2., 3. ili 4. razine opasnosti.

(2) Ako Ministarstvu postanu dostupne nove informacije o ograničenoj uporabi GMO, koje mogu značajno utjecati na rizike za ljudsko zdravlje i okoliš ili na uvrštavanje uporabe u razinu opasnosti, Ministarstvo može promijeniti uvjete ograničene uporabe GMO, ili od podnositelja zahtijevati da obustavi ili trajno prekine ograničenu uporabu GMO.

Članak 120.

U slučaju nesreće podnositelj zahtjeva dužan je djelovati u skladu s planom mjera za slučaj nesreće, i o njoj obavijestiti Ministarstvo bez odgađanja, a posebno o:

- okolnostima nesreće;
- vrsti i količini GMO koji su iz zatvorenoga sustava nenamjerno uvedeni u okoliš;
- izvedenim i potrebnim radnjama i mjerama zaštite;
- drugim podacima koji su potrebni da se ocijene utjecaji nesreće na ljudsko zdravlje, okoliš i biološku raznolikost.

6.3.2. Namjerno uvođenje GMO u okoliš

Članak 121.

(1) Podnositelj zahtjeva za namjerno uvođenje GMO u okoliš dužan je ishoditi dopuštenje Ministarstva, uz suglasnosti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

(2) Dopuštenje za namjerno uvođenje GMO u okoliš može se izdati i po skraćenom postupku, ako postoji dovoljno podataka i iskustva o namjernom uvođenju određenog GMO u određene ekosustave i ako GMO ispunjava propisane uvjete, posebno u svezi s otklanjanjem opasnosti.

(3) Namjerno uvođenje GMO u okoliš provodi se u skladu uvjetima utvrđenim u dopuštenju.

(4) Uvjete kojima mora udovoljavati GMO i druge uvjete kojima mora biti udovoljeno da bi se izdalo dopuštenje po skraćenom postupku Vlada će propisati uredbom.

Članak 122.

(1) Nije dopušteno namjerno uvođenje GMO u okoliš u ekološki značajnim područjima, odnosno dijelovima ekološke mreže, kao i u dodirnoj zoni utjecaja.

(2) Dodirna zona utjecaja iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se uvjetima zaštite prirode koji su sastavni dio dopuštenja o namjernom uvođenju GMO u okoliš.

Članak 123.

(1) Podnositelj zahtjeva dužan je putem ovlaštene pravne osobe prije podnošenja zahtjeva za dobivanje dopuštenja za namjerno uvođenje u okoliš GMO izraditi procjenu rizika za namjeravano uvođenje.

(2) U procjeni se utvrđuje, na temelju analize karakteristika GMO i njegovog namjeravanog uvođenja u okoliš i okoliša u koji bi se GMO pustio te okoliša koji bi mogao biti izložen rizicima, ocjena mogućih negativnih utjecaja i njihove moguće posljedice, stupanj opasnosti i potrebne mjere za nadzor.

(3) Podnositelj zahtjeva može priložiti procjenu rizika koju je za jednako namjerno uvođenje jednakog GMO u okoliš izradio drugi podnositelj, te ako je za to dobio pismenu suglasnost podnositelja koji je izradio tu procjenu opasnosti.

(4) Sadržaj i opseg procjene rizika za namjerno uvođenje GMO u okoliš, metodologiju za izradu procjene, te ovlaštene pravne osobe za izradu procjene propisat će ministar pravilnikom uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva.

Članak 124.

(1) Podnositelj zahtjeva dužan je prije započinjanja s namjernim uvođenjem GMO u okoliš izraditi plan mjera koje će se primijeniti u slučaju nekontroliranog širenja GMO u okoliš.

(2) Plan mjera za otklanjanje opasnosti od nekontroliranog širenja GMO u okoliš (u daljnjem tekstu: plan mjera) je dokument koji opisuje radnje i mjere koje se provode u slučaju nesreće, i koje bi ublažile moguće negativne posljedice na zdravlje ljudi, okoliš i biološku raznolikost.

(3) Podnositelj zahtjeva dužan je podnijeti plan mjera, osim u slučaju propisanom u stavku 1. ovoga članka, u sljedećim slučajevima:

- po isteku pet godina od datuma zadnjeg podnošenja plana za uklanjanje opasnosti,
- u roku od 30 dana od dana promjene uvjeta i stanja koji mogu ozbiljno utjecati na mjere propisane u slučaju nesreće.

(4) Plan mjera sadrži:

- način nadzora GMO u slučaju nekontroliranog širenja u okoliš,
- ocjenu mogućih posljedica i ugroženost okoliša, zdravlja ljudi i biološke raznolikosti,
- potrebne mjere zaštite,
- mjere potrebne za sprječavanje daljnjeg širenja i uklanjanje GMO te sanaciju okoliša koji bi mogao biti izložen nekontroliranom širenju GMO.

(5) Poblži sadržaj plana mjera i način njegove provedbe Vlada će propisati uredbom.

Članak 125.

(1) Zahtjev za dobivanje dopuštenja za namjerno uvođenje GMO u okoliš mora sadržavati:

a) tehničku dokumentaciju, s propisanim sastavnim dijelovima, a posebno:

- podatke o podnositelju;
- podatke o GMO;
- podatke o uvjetima namjernog uvođenja u okoliš i okolišu u koji će biti uvedeni;
- podatke o međusobnom djelovanju između GMO i okoliša;
- program monitoringa za utvrđivanje i identificiranje utjecaja na zdravlje ljudi, okoliš i biološku raznolikost;
- podaci o metodama nadzora nad uvođenjem GMO u okoliš, postupanju s otpadom i planu mjera za slučaj nekontroliranog širenja GMO u okoliš;
- sažetak tehničke dokumentacije;

b) procjenu rizika namjeravanog uvođenja GMO u okoliš,

c) druge podatke koje podnositelj smatra važnima.

(2) Podnositelj se u zahtjevu može pozvati i na podatke ili rezultate namjernog uvođenja koje je Ministarstvu podnio drugi podnositelj, ako ti podaci nisu označeni kao tajni, ili ako je podnositelj zahtjeva pribavio pismenu suglasnost toga podnositelja.

(3) Podnositelju zahtjeva može se dopustiti, izdavanjem jednog dopuštenja, namjerno uvođenje GMO u okoliš ili kombinacije GMO na istom području ili na različitim područjima ali za istu namjenu i u određenom razdoblju.

(4) Način podnošenja zahtjeva i njegov sadržaj ministar će propisati pravilnikom uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva .

Članak 126.

- (1) Ministarstvo izdaje dopuštenje za namjerno uvođenje u okoliš GMO uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva najkasnije u roku od 90 dana od primitka zahtjeva, ako su ispunjene svi propisani uvjeti, i po prethodno pribavljenom mišljenju Odbora za uvođenje GMO u okoliš.
- (2) Ako smatra potrebnim Ministarstvo će zatražiti dodatne podatke od podnositelja, i o tome će izdati odluku. Rok u kojem je podnositelj zahtjeva dužan dostaviti tražene podatke ne uzima se u obzir pri računanju roka za izdavanje dopuštenja iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) Odbor za uvođenje GMO u okoliš dužan je dostaviti svoje mišljenje u roku od 45 dana od dana zaprimanja zahtjeva.

Članak 127.

- (1) Za dobivanje dopuštenja za namjerno uvođenje GMO u okoliš po skraćenom postupku zahtjev mora sadržavati:
 - podatke o podnositelju;
 - podatke o GMO;
 - podatke o uvjetima namjernog uvođenja u okoliš, i okolišu u koji će GMO biti uvedeni;
 - podatke o međusobnom utjecaju GMO i okoliša;
 - procjenu rizika o mogućim opasnostima na ljudsko zdravlje, okoliš i biološku raznolikost ovisno o namjeni puštanja.
- (2) Ministarstvo, uz suglasnosti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, odlučuje o zahtjevu najkasnije u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva izdaje dopuštenje, ako su ispunjeni propisani uvjeti, i po prethodno pribavljenom mišljenju Odbora za uvođenje GMO u okoliš.
- (3) Ministarstvo može tražiti od podnositelja zahtjeva dodatne podatke i utvrđuje rok u kojem oni moraju biti dostavljeni. Rok za dostavu dodatnih podataka ne računa se u rok propisan za izdavanje dopuštenja.
- (4) Odbor za uvođenje GMO u okoliš dužan je pismeno mišljenje dostaviti Ministarstvu u roku od 15 dana od dana dostave preslika zahtjeva.
- (5) Način podnošenja i sadržaj zahtjeva ministar će propisati pravilnikom iz članka 125. stavka 4. ovoga Zakona.

Članak 128.

- (1) Ministarstvo je dužno preslike zahtjeva iz članka 125. i 127. ovoga Zakona bez odgađanja proslijediti Odboru za uvođenje GMO u okoliš.
- (2) Ako Odbor smatra da se iz podataka navedenih u zahtjevu ne može jasno utvrditi kakvi će biti utjecaji namjernog uvođenja GMO na ljudsko zdravlje, okoliš i biološku raznolikost, može od Ministarstva zatražiti da od podnositelja zahtjeva dodatne podatke o utjecajima namjeravanog uvođenja GMO u okoliš.

Članak 129.

- (1) Ministarstvo je dužno u postupku izdavanja dopuštenja iz članka 126. ovog Zakona javnosti dati na uvid sadržaj tehničke dokumentacije i procjene rizika iz članka 125. stavka 1. ovoga Zakona te mišljenje Odbora za uvođenje GMO u okoliš o namjeravanom namjernom uvođenju u okoliš. U postupku za izdavanje dopuštenja prema članku 127. ovog Zakona javnosti se mora omogućiti uvid u sadržaj prijave i mišljenje Odbora za uvođenje GMO u okoliš.
- (2) Javni poziv u kojem se navodi mjesto i vrijeme za uvid iz stavka 1. ovog članka te način davanja mišljenja i primjedbi objavljuje se u sredstvima javnog priopćavanja.
- (3) Rok u kojem Ministarstvo omogućava uvid te davanje mišljenja i primjedbi ne može biti duži od 30 dana, i ne računa se u rok za izdavanje dopuštenja iz članaka 126. i 127. ovoga Zakona.
- (4) Ministarstvo je dužno u obrazloženje odluke o izdavanju dopuštenja iz stavka 3. ovoga članka unijeti i stajališta o danom mišljenju javnosti i istaknutim primjedbama.

Članak 130.

- (1) Ako nakon podnošenja zahtjeva ili nakon izdavanja dopuštenja za namjerno uvođenje GMO u okoliš dođe do bilo kakvih modifikacija ili neplanirane promjene u namjernom uvođenju u okoliš koje bi mogle štetno utjecati na okoliš ili zdravlje ljudi, ili ako se dođe do novih podataka, podnositelj zahtjeva dužan je bez odgađanja:

- poduzeti mjere zaštite za ljudsko zdravlje, okoliš i biološku raznolikost;
 - obavijestiti Ministarstvo o modifikacijama ili neplaniranim promjenama i novim podacima;
 - prilagoditi uvjete uvođenja u okoliš koji su bili predloženi u zahtjevu, nastalim promjenama.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka Ministarstvo, uz suglasnosti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, može zahtijevati od podnositelja zahtjeva da izmijeni uvjete namjernog uvođenja GMO u okoliš, ili privremeno ili trajno zabraniti namjerno uvođenje GMO u okoliš.

Članak 131.

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je, najkasnije 60 dana po isteku roka za koje je Ministarstvo izdalo dopuštenje za namjerno uvođenje GMO u okoliš, ili u roku koji je određen u dopuštenju iz članka 126. i 127. ovoga Zakona, dostaviti Ministarstvu izvješće o rezultatima namjernog uvođenja GMO u okoliš.
- (2) Ako podnositelj namjerava bilo koji materijal, dobiven od GMO koji je bio predmetom namjernog uvođenja u okoliš, staviti na tržište kao proizvod, dužan je u izvješće iz stavka 1. ovoga članka uključiti i podatke o tome.

Članak 132.

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je u slučaju neplaniranog širenja GMO u okoliš djelovati u skladu s planom mjera iz članka 124. ovoga Zakona i obavijestiti Ministarstvo o:
- opsegu posljedica neplaniranog širenja GMO u okoliš i ugroženosti okoliša, zdravlja ljudi i biološke raznolikosti,
 - provedenim i potrebnim mjerama za zaštitu okoliša, zdravlja ljudi i biološke raznolikosti,
 - provedenim i potrebnim mjerama za umanjivanje ili uklanjanje posljedica, uklanjanje GMO i sanaciju okoliša izloženog neplaniranom širenju, i
 - drugim podacima potrebnim za ocjenu utjecaja neplaniranog širenja GMO na okoliš, zdravlje ljudi i biološku raznolikost.
- (2) Ministarstvo u suradnji s nadležnim tijelima državne uprave provodi program uklanjanja posljedica nekontroliranog širenja GMO u okoliš, kojeg donosi Vlada.
- (3) U programu iz stavka 2. ovoga članka, na temelju ocjene opasnosti, određuju se nositelji, uvjeti i mjere za umanjivanje ili otklanjanje posljedica i sprječavanje daljnjeg nekontroliranog širenja GMO, način pokrivanja troškova i potrebna ograničenja ili zabrane u svezi s daljnjim uvođenjem GMO u okoliš, prometom ili uporabom.
- (4) Ministarstvo je dužno o događaju iz stavka 1. ovoga članka, te o pripremi i provedbi programa iz stavka 2. ovoga članka, izvijestiti Vladu i javnost.
- (5) U slučajevima neplaniranog širenja GMO u okoliš koje može imati značajne negativne posljedice na ljudsko zdravlje, okoliš i održivo korištenje biološke raznolikosti, Ministarstvo će obavijestiti ugrožene ili potencijalno ugrožene države i, kada je to potrebno, odgovarajuće međunarodne organizacije, te im staviti na raspolaganje sve podatke potrebne za utvrđivanje prikladnih mjera.
- (6) Način obavješćivanja iz stavka 5. ovoga članka propisat će Vlada uredbom.

6.3.3. Stavljanje GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište

Članak 133.

Podnositelj zahtjeva dužan je pribaviti dopuštenje za svaki GMO ili proizvod koji sadrži GMO kojeg namjerava prvi put staviti na tržište.

Članak 134.

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je prije podnošenja zahtjeva za izdavanjem dopuštenja za stavljanje na tržište GMO ili proizvoda koji sadrže GMO izraditi procjenu rizika koju može izazvati namjeravano stavljanje na tržište.
- (2) U procjeni se utvrđuje, na temelju analize karakteristika GMO i proizvoda koji sadrže GMO, te njegove uporabe, ocjena mogućih štetnih utjecaja na zdravlje ljudi, okoliš i biološku raznolikost, njihovih posljedica, stupanj opasnosti, kao i potrebne mjere za nadzor.
- (3) Sadržaj i opseg procjene rizika za stavljanje GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište te metodologiju izrade procjene ministar će propisati pravilnikom uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva i ministra zdravstva.

Članak 135.

- (1) Podnositelj može u zahtjevu označiti podatke koji su poslovna tajna ili koji su zaštićeni temeljem posebnog propisa. Podaci koji će se u postupku smatrati tajnima moraju biti provjereno utemeljeni.
- (2) Podnositelj u zahtjevu kao tajne podatke ne smije označiti:
 - ime i prezime, tvrtku i sjedište tvrtke,
 - namjeravani način uporabe GMO i proizvoda koji sadrže GMO, uvjete stavljanja proizvoda na tržište i uvjete njegove uporabe,
 - karakteristike GMO i proizvoda, odnosno GMO kojeg sadržava,
 - plan monitoringa u svezi stavljanja GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište, njegove uporabe i mjere u slučaju nepredviđenih rizika vezanih uz stavljanje na tržište ili uporabu,
 - procjenu rizika.
- (3) Tijelo državne uprave nadležno za izdavanje dopuštenja nakon savjetovanja s podnositeljem zahtjeva za stavljanje na tržište odlučiti će koji će se podaci smatrati tajni.
- (4) Podaci će se smatrati tajnim i u slučaju da podnositelj svoju zahtjev povuče.

Članak 136.

- (1) Zahtjev za dobivanje dopuštenja za stavljanje GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište mora sadržavati:
 - a) tehničku dokumentaciju, koja pored podataka iz točke 1. stavka 1. članka 125. ovoga Zakona mora još sadržavati:
 - predloženo tržišno ime proizvoda;
 - podatke o proizvođaču, uvozniku, distributeru koji je sukladno propisima odgovoran za stavljanje proizvoda na tržište;
 - podatke o osobi koja će provoditi kontrolu uzoraka i iste dostavljati nadležnom tijelu;
 - podatke o namjeravanoj uporabi proizvoda;
 - podatke o geografskom položaju i tipu okoliša gdje je uporaba proizvoda predviđena;
 - podatke predviđenim korisnicima proizvoda;
 - b) procjenu rizika za okoliš;
 - c) podatke o uvjetima stavljanja na tržište, uključujući posebne uvjete uporabe i rukovanja s proizvodom;
 - d) plan monitoringa utjecaja proizvoda i njegove uporabe na okoliš, zdravlje ljudi i biološku raznolikost, uključujući vremensko razdoblje u kojem će se provoditi plan monitoringa;
 - e) prijedlog vremena za koje se traži izdavanje dopuštenja;
 - f) prijedlog za označavanje proizvoda;
 - g) prijedlog za pakiranje proizvoda;
 - h) sažetak tehničke dokumentacije.
- (2) Podnositelj može u zahtjev uključiti podatke o rezultatima namjernog uvođenja u okoliš istog GMO ili kombinacije GMO koju sadrži proizvod, koja je bila predmet njegove ranije prijave, ili se takvo namjerno uvođenje još provodi.
- (3) Podnositelj zahtjeva može se pozvati na podatke ili rezultate koji se odnose na proizvode koje je nadležnom tijelu državne uprave predložio drugi podnositelj, ako ti podaci nisu tajni i ako ima njegov pismeni pristanak,
- (4) Podnositelj zahtjeva dužan je za svaku namjeravanu uporabu GMO ili proizvoda koji sadrže GMO, koja je drugačija od dopuštene, podnijeti nadležnom tijelu državne uprave novu prijavu radi dobivanja dopuštenja za stavljanje na tržište.
- (5) Podnositelj je dužan zahtjev dostaviti onom tijelu državne uprave koje je prema članku 138. ovoga Zakona nadležno za izdavanje dopuštenja za stavljanje GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište.
- (6) Sadržaj prijave i tehničke dokumentacije za stavljanje GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište, uvjete monitoringa, označavanja i pakiranja proizvoda ministar će propisati pravilnikom uz suglasnost ministra zdravstva i ministra poljoprivrede i šumarstva.

Članak 137.

- (1) Tijelo državne uprave iz članka 138. ovoga Zakona nadležno za izdavanje dopuštenja, dostaviti će preslik zahtjeva iz članka 136. ovoga Zakona Odboru za uvođenje GMO u okoliš, ukoliko stavljanje GMO na tržište uključuje i njegovo namjerno uvođenje u okoliš. Ako se na tržište stavlja hrana i stočna hrana koja sadrže GMO, nadležno tijelo dostaviti će preslik zahtjeva Odboru za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO.
- (2) Odbor za uvođenje GMO u okoliš dužan je, najkasnije u roku od 60 dana od dana kada mu je dostavljen preslik zahtjeva, nadležnom tijelu državne uprave dostaviti pismeno mišljenje o namjeravanom stavljanju GMO i

proizvoda od GMO na tržište. Odbor daje mišljenje na temelju cjelovite analize sigurnosti proizvoda i njegova utjecaja na okoliš i zdravlje ljudi.

Članak 138.

- (1) Dopuštenje za stavljanje GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište izdaje nadležno tijelo državne uprave nakon provedenog ispitivanja udovoljava li zahtjev propisanim uvjetima, te nakon pribavljanja mišljenja Odbora za uvođenje GMO u okoliš i/ili nadležnog Odbora za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO te nakon provedene javne rasprave, u roku od 105 dana od dana zaprimanja zahtjeva.
- (2) Dopuštenje za stavljanje na tržište GMO ili proizvoda koji sadrže GMO koji se upotrebljavaju u kozmetici, farmaciji i zdravstvenoj zaštiti ljudi izdaje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo.
- (3) Dopuštenje za stavljanje na tržište GMO ili proizvoda koji sadrže GMO koji se upotrebljavaju u poljoprivredi, veterinarstvu, šumarstvu i ribarstvu izdaje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu i šumarstvo uz suglasnost Ministarstva.
- (4) Dopuštenje za stavljanje na tržište prehrambenih proizvoda i proizvoda koji se upotrebljavaju u prehrambeno-prerađivačkoj industriji ili su njen proizvod, izdaje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo uz suglasnost tijela državne uprave nadležnog za poljoprivredu i šumarstvo.
- (5) Dopuštenja za stavljanje na tržište GMO ili proizvoda koji sadrže GMO, koji nisu navedeni u stavcima 2., 3. i 4. ovoga članka, izdaje Ministarstvo.
- (6) Podnositelj zahtjeva može staviti na tržište GMO i proizvode koji sadrže GMO na način i pod uvjetima koji su propisani u dopuštenju.
- (7) Dopuštenje za stavljanje na tržište izdaje se najviše na rok od 10 godina, uz mogućnost produženja dozvole sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (8) Provedbeni propisi kojim će se urediti postupci za izdavanje dopuštenja sukladno stavku 2. ovog članka donijeti će ministar zdravstva, postupci propisani stavkom 3. ovoga članka ministar poljoprivrede i šumarstva uz suglasnost ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja, postupci propisani stavkom 4. ovog članka ministar zdravstva uz suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva, a postupci propisani stavkom 5. ovoga članka ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja.
- (9) Na pitanja proizvodnje, zdravstvene ispravnosti, deklariranja i označavanja hrane i stočne hrane, te stavljanja na tržište hrane i stočne hrane koja sadrži GMO ili njihove sastojke, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona i posebnih propisa.

Članak 139.

- (1) Dopuštenje za stavljanje na tržište GMO i proizvoda koji sadrže GMO sadrži:
 - namjenu i opseg za koju se dopuštenje izdaje, uključujući identifikaciju proizvoda s naznakom njegovih karakteristika,
 - vrijeme važenja dopuštenja,
 - uvjete stavljanja na tržište, uključujući posebne uvjete za uporabu, rukovanje, pakiranje, te uvjete za zaštitu okoliša ili specifičnog ekosustava ili geografskog područja,
 - obveza kontroliranja uzoraka i dostavljanja rezultata nadležnom tijelu državne uprave na njegov zahtjev,
 - uputu za označavanje,
 - uputu za monitoring, uključujući obvezu izvješćivanja nadležnog tijela državne uprave o rezultatima monitoringa,
 - druge uvjete koje je dužna ispunjavati osoba koja proizvod stavlja na tržište ili ga rabi.
- (2) Dopuštenje, osim podataka koji su označeni kao tajni, i procjena rizika za zdravlje ljudi, okoliš i biološku raznolikost iz članka 134. ovoga Zakona moraju biti dostupni javnosti u skladu s propisima u području zaštite okoliša i drugim propisima.

Članak 140.

- (1) Podnositelj zahtjeva koji namjerava tražiti produženje dopuštenja za stavljanje GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište, mora najkasnije 9 mjeseci prije isteka važenja dopuštenja dostaviti nadležnom tijelu državne uprave iz članka 138. ovoga Zakona zahtjev koji sadrži:
 - preslik dopuštenja za stavljanje na tržište koje želi produžiti,
 - izvješće o rezultatima monitoringa, izrađen u skladu s propisanim metodologijom,
 - nove informacije o opasnosti proizvoda za ljudsko zdravlje i okoliš, ako s takvim informacijama raspolaže,

- prijedlog za izmjenu ili dopunu uvjeta za stavljanje na tržište iz prvog dopuštenja, a posebno onih koji se tiču monitoringa i vremenskog ograničenja važenja dopuštenja, ako je to potrebno.
- (2) Nadležno tijelo državne uprave iz članka 138. ovoga Zakona nakon provedenog ispitivanja udovoljava li zahtjev propisanim uvjetima i nakon pribavljenog mišljenja Odbora za uvođenje GMO u okoliš i/ili nadležnog Odbora za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO, uz suglasnost drugog nadležnog tijela državne uprave, produžuje za određeno vremensko razdoblje dopuštenje, u roku od 90 dana od dana zaprimanja zahtjeva.
- (3) Vremensko razdoblje za koji se produžava dopuštenje mora biti kraće od 10 godina.
- (4) Podnositelj zahtjeva koji od nadležnog tijela državne uprave zahtijeva produženje dopuštenja za stavljanje GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište u roku iz stavka 1. ovoga članka može nastaviti sa stavljanjem proizvoda na tržište pod uvjetima koji su utvrđeni u prvom odnosno, prethodnom dopuštenju sve dok ne dobije dopuštenje sukladno stavku 2. ovoga članka.

Članak 141.

- (1) Ako podnositelj zahtjeva nakon dobivanja dopuštenja sazna za nove informacije koje se tiču opasnosti GMO ili proizvoda koji sadrže GMO za zdravlje ljudi, okoliš ili biološku raznolikost dužan je bez odgađanja poduzeti mjere za zaštitu ljudskog zdravlja i okoliša i o tome obavijestiti Ministarstvo i nadležno tijelo državne uprave koje je izdalo dopuštenje.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka podnositelj zahtjeva dužan je, na temelju promijenjenih uvjeta, nadležnom tijelu državne uprave podnijeti novi zahtjev.
- (3) U skladu s uvjetima iz dopuštenja nove informacije o opasnostima za ljudsko zdravlje, okoliš i biološku raznolikost može dostaviti svaki korisnik GMO ili proizvoda koji sadrže GMO Ministarstvu, drugom nadležnom tijelu državne uprave ili podnositelju zahtjeva.
- (4) Ako nadležnom tijelu državne uprave postanu dostupne, prije ili tijekom postupka za izdavanje dopuštenja, nove informacije u svezi s opasnostima koje predstavlja GMO ili proizvod koji sadrži GMO ili njegova uporaba, te informacije mora uzeti u obzir prilikom donošenja odluke o stavljanju GMO ili proizvoda koji sadrži GMO na tržište.
- (5) Ako nadležnom tijelu državne uprave postanu dostupne nove informacije nakon što je dopuštenje postalo pravomoćno o tome je dužno obavijestiti Odbor za uvođenje GMO u okoliš i/ili stavljanje na tržište i Odbor za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO, te na temelju danog mišljenja u roku od 90 dana izdati novu odluku kojom dopunjava važeće dopuštenje ili kojom ga ukida.

Članak 142.

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je na tržište staviti samo proizvod s vidnom oznakom na ambalaži i na popratnoj dokumentaciji da je taj proizvod GMO ili da sadrži GMO, kao i druge propisane podatke vezane za proizvod ili njegovu uporabu.
- (2) Oznaka mora jasno navoditi «genetski modificiran organizam» ili sadržavati rečenicu «ovaj proizvod sadrži genetski modificirane organizme».
- (3) Za proizvode gdje se slučajni ili tehnološki neizbježni tragovi dopuštenih (autoriziranih) GMO ne mogu isključiti, Vlada će uredbom utvrditi razinu ispod koje ti proizvodi ne moraju biti označeni.
- (4) Osoba koja stavlja na tržište GMO ili proizvode koji sadrže GMO dužna je dokazati nadležnom tijelu državne uprave da je poduzela sve mjere potrebne za izbjegavanje slučajnog ili tehnološki neizbježnog onečišćenja dopuštenim (autoriziranim) GMO.

Članak 143.

- (1) Osoba koja stavlja na tržište GMO ili proizvode koji sadrže GMO dužna je osigurati da se dostave osobi koja prihvaća proizvod dokumentacija iz koje je vidljivo:
 - da se radi o GMO ili proizvodu koji sadrži GMO i
 - odgovarajući jedinstveni kod (brojčani i abecedni) dodijeljen tom GMO.
- (2) Kod stavljanja na tržište GMO ili proizvoda koji sadrže GMO prodavatelj je dužan korisniku dostaviti dokumentaciju s podacima navedenim u stavku 1. ovoga članka.
- (3) Osobe koje GMO ili proizvode koji sadrže GMO stavljaju na tržište dužni su voditi bazu podataka i osigurati postupak koji će omogućiti identifikaciju, za period od pet godina od svakog stavljanja na tržište, osoba od koje je GMO ili proizvod dobavljen i osobe kojoj su ti proizvodi učinjeni dostupnima, izuzev krajnjih korisnika.

Članak 144.

- (1) Prilikom svakog rukovanja, prijevoza i pakiranja GMO popratnom dokumentacijom treba:
 - GMO namijenjene izravnom korištenju za ljudsku ili životinjsku hranu ili za preradu, jasno obilježiti kao GMO, te naznačiti da nisu namijenjeni namjernom uvođenju u okoliš, te navesti mjesto za pribavljanje daljnjih informacija,
 - GMO koji su namijenjeni za ograničenu uporabu jasno obilježiti kao GMO, te označiti sve uvjete i zahtjeve za sigurno rukovanje, skladištenje, prijevoz i uporabu, mjesto za pribavljanje daljnjih informacija, uključujući ime i adresu pojedinca ili institucije kojima su povjereni GMO,
 - GMO koji su namijenjeni namjernom uvođenju u okoliš jasno obilježiti kao GMO te označiti identitet i odgovarajuće značajke i /ili obilježja, sve uvjete za sigurno rukovanje, skladištenje, prijevoz i korištenje, kao i mjesto za pribavljanje daljnjih informacija.
- (2) Korisnik je dužan pridržavati se propisanih standarda sukladno stavku 1. ovoga članka.
- (3) Standarde u svezi rukovanja, pakiranja i prijevoza GMO, uzimajući u obzir međunarodne propise i praksu, ministar će propisati pravilnikom.
- (4) Standarde u svezi obilježavanja GMO donijeti će tijelo državne uprave iz članka 138. stavka 2., 3., 4. i 5. ovoga Zakona, svako u sklopu svojih nadležnosti.
- (5) U prijevozu i provožu GMO primjenjuju se odredbe posebnih propisa koji uređuju prijevoz opasnih tvari, ako ovim Zakonom ili na temelju njega donesenom propisu, nije drugačije određeno.

6.3.4 Uvoz GMO i proizvoda koji sadrže GMO

Članak 145.

- (1) Uvoz GMO ili proizvoda koji sadrže GMO dopušten je ako je za GMO ili proizvode koji su predmet uvoza, prije uvoza izdano dopuštenje za ograničenu upotrebu, za namjerno puštanje u okoliš ili stavljanje GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište sukladno odredbama ovoga Zakona i posebnih propisa.
- (2) Bez obzira na odredbe stavka 1. ovoga članka uvoz radi ograničene uporabe GMO uvrštenih u 1. ili 2. razinu opasnosti dopušten je ako je prije uvoza pribavljena potvrda o upisu zatvorenog sustava u upisnik GMO iz članka 110. stavka 4. ovoga Zakona.
- (3) Način postupanja i druge uvjete za uvoz GMO ili proizvoda koji sadrže GMO Vlada će propisati uredbom.

Članak 146.

- (1) Vlada može sukladno principu predostrožnosti, uredbom propisati i strože mjere, uključujući i zabranu uporabe GMO, od onih koje su predviđene ovim Zakonom.
- (2) Vlada može, na prijedlog nadležnog tijela državne uprave i na temelju mišljenja Odbora za uvođenje GMO u okoliš odnosno Odbora za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO, uvoz privremeno ili trajno ograničiti ili zabraniti u slučaju nedostatka znanstvenih informacija i znanja o mogućim razmjerima negativnih posljedica na ljudsko zdravlje, okoliš i biološku raznolikost, ili ako postoje novi ili dodatni znanstveno utemeljeni podaci o tome da proizvod može izazvati opasnosti za zdravlje ljudi, okoliš ili biološku raznolikost.

Članak 147.

- (1) Ako postoji sumnja da se uvozi, uvodi u okoliš, stavlja na tržište, upotrebljuje ili odlaže u okoliš GMO ili proizvod koji sadrži GMO suprotno odredbama ovoga Zakona ili posebnog propisa, nadležni inspektor će zatražiti od uvoznika odnosno korisnika vjerodostojnu ispravu, te odrediti rok u kojemu se isprava ima predložiti.
- (2) Ako uvoznik ili korisnik u određenom roku ne predloži vjerodostojnu ispravu, inspektor će privremeno zabraniti uvoz, ograničenu uporabu, uvođenje u okoliš, stavljanje na tržište, ili odlaganje u okoliš, a uzorak će dostaviti na analizu ovlaštenom laboratoriju.
- (3) Laboratorij za ispitivanje, kontrolu i praćenje GMO i proizvoda koji sadrže GMO sukladno međunarodnim standardima, osnovat će ministarstvo zdravstva, uz potporu ministarstva poljoprivrede i šumarstva i ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja.
- (4) Uvjete koje mora ispunjavati laboratorij iz stavka 3. ovoga članka propisat će pravilnikom ministar zdravstva uz suglasnost ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja i ministra poljoprivrede i šumarstva.

(5) Ako se analizom utvrdi da se radi o nedopuštenom GMO ili proizvodu koji sadrži GMO inspektor će zabraniti uvoz, ograničenu uporabu, uvođenje u okoliš, stavljanje na tržište ili odlaganje u okoliš, a uzeti uzorci i/li zaplijenjeni genetski modificirani organizmi i proizvodi neškodljivo će se uništiti.

(6) Troškove analize i uništavanja, kao i privremene pohrane i čuvanja, ako se analizom utvrdi da se radi o nedopuštenom uvozu, ograničenoj uporabi, uvođenju u okoliš, stavljanju na tržište ili odlaganju u okoliš, snosi uvoznik odnosno korisnik GMO ili proizvoda koji sadrži GMO.

6.3.5 Upisnik GMO

Članak 148.

(1) Upisnik GMO vodi Ministarstvo i druga nadležna tijela svako u sklopu svog djelokruga.

(2) U upisniku GMO vode se evidencije o zatvorenim sustavima, izdanim potvrdama i dopuštanjima za ograničenu uporabu GMO, namjernom uvođenju GMO u okoliš i stavljanju GMO ili proizvoda koji sadrže GMO na tržište.

(3) Evidencija sadrži podatke iz zahtjeva, a posebno:

a) tvrtku i sjedište podnositelja prijave:

- zatvorenog sustava;
- za ograničenu uporabu GMO;
- za namjerno uvođenje GMO u okoliš;
- za stavljanje GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište;

b) naziv i opis zatvorenog sustava;

c) podatke o ograničenoj uporabi i podatke o uvrštavanju u razinu opasnosti;

d) podatke o namjernom uvođenju GMO u okoliš, uključujući točnu lokaciju uvođenja GMO;

e) podatke o stavljanju GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište.

(4) Sastavni dio upisnika iz stavka 1. ovoga članka čine izdane potvrde i dopuštenja za ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš ili stavljanje GMO i proizvoda koji sadrže GMO na tržište.

(5) Svatko ima pravo uvida u podatke iz upisnika GMO te zahtijevati i dobiti ispise (izvatke) iz upisnika GMO uz plaćanje naknade koja ne smiju biti veća od stvarnih troškova izdavanja ispisa.

(6) U upisnik GMO ne smiju se upisivati podaci koji su označeni, sukladno ovom Zakonu, kao poslovna tajna, ili koji uživaju zaštitu temeljem posebnog propisa.

(7) Oblik i način vođenja upisnika GMO i način određivanja troškova za izdavanje ispisa ministar će propisati pravilnikom.

(8) Upisnik o GMO dužna su voditi i nadležna tijela državne uprave koja temeljem ovog Zakona i posebnog propisa izdaju dopuštenja za uporabu ili stavljanje na tržište GMO ili proizvoda koji sadrže GMO. Oblik i način vođenja upisnika o GMO propisat će nadležni ministar, svaki u svom djelokrugu.

6.3.6. Postupanje s otpadom nastalim uporabom GMO

Članak 149.

(1) Podnositelj zahtjeva ili pravna ili fizička osoba koja upotrebljuje GMO dužni su zbrinuti i trajno neškodljivo uništiti nastali otpad koji sadrži GMO na način da GMO više nisu sposobni za prijenos ili reprodukciju genetskog materijala, te da se njihov genetski materijal ne može prenijeti na druge organizme.

(2) Način zbrinjavanja i neškodljivog uništavanja otpada koji sadrži GMO Vlada će propisati uredbom iz članka 101. stavak 2. ovoga Zakona.

7. Minerali i fosili

7.1. Opće mjere

Članak 150.

(1) Minerali su samородni homogeni kemijski elementi ili spojevi u vidu kristalizirane ili amorfne tvari, određene strukture, oblika i sastava. Minerali u smislu ovoga Zakona nisu mineralne sirovine.

(2) Fosili predstavljaju sačuvane cjeline, dijelove, ili tragove izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti (ihnofosili).

(3) Minerali i fosili vlasništvo su Republike Hrvatske.

(4) Zabranjeno je bez valjana razloga uništavati minerale i fosile te oštećivati njihova nalazišta. Razlog je valjan ako ima korisnu posljedicu, odnosno ako je interes Republike Hrvatske ili postoji drugi prevladavajući javni interes.

7.2. Zaštićeni minerali i fosili

Članak 151.

(1) Minerali i fosili koji su značajni radi svoje rijetkosti, izuzetne veličine ili izgleda ili izvanrednog i univerzalnog obrazovnog i znanstvenog značenja, predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona.

(2) Minerale i fosile koji predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti ministar će utvrditi pravilnikom na prijedlog Državnog zavoda za zaštitu prirode

Članak 152.

(1) Minerali i fosili koji su proglašeni za zaštićenu prirodnu vrijednost čuvaju se na mjestu nalaza (in-situ očuvanje), a nalazište uživa zaštitu kao zaštićena prirodna vrijednost.

(2) Ako minerala ili fosila nije moguće zaštititi na nalazištu daju se na čuvanje pravnoj ili fizičkoj osobi koja će osigurati njihovu stručnu zaštitu i omogućiti njihovu uporabu u svrhu obrazovanja, muzejske djelatnosti, znanosti i zaštite prirode (ex-situ očuvanje).

(3) Uvjete pod kojima se minerali i fosili mogu dati pravnoj ili fizičkoj osobi na zaštitu i čuvanje ministar će propisati pravilnikom.

(4) Uvjete za istraživanje nalazišta, načina zaštite minerala ili fosila na mjestu nalaza, način zaštite nalazišta, te sadržaj, način i uvjete stručne zaštite minerala ili fosila koji se čuvaju izvan nalazišta propisuje ministar pravilnikom uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva znanosti i tehnologije i mjerodavne znanstvene i/ili stručne institucije, ovisno o složenosti prosudbe.

(5) Upisnik pravnih i fizičkih osoba, kojima se daju na zaštitu i čuvanje minerali i fosili, te koje su ovlaštene za zaštitu minerala ili fosila i istraživanje nalazišta, vodi Ministarstvo.

Članak 153.

(1) Zabranjeno je uzimati iz prirode minerale ili fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima ili se nalaze na zaštićenom nalazištu.

(2) Iznimno, Ministarstvo može dopustiti uzimanje iz prirode minerala ili fosila koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima, ili se nalaze na zaštićenom nalazištu, u svrhu znanstvenog i stručnog istraživanja, obrazovanja, izlaganja na izložbama i dr.

7.3. Pronalazak minerala i fosila i istraživanje nalazišta

Članak 154.

(1) Pronalazak minerala ili fosila koji bi mogli predstavljati zaštićenu prirodnu vrijednost iz članka 153. ovoga Zakona, nalaznik je dužan prijaviti Ministarstvu u roku od 8 dana od dana pronalaska, te poduzeti nužne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe.

(2) Ministarstvo odlučuje o istraživanju nalazišta minerala ili fosila uz prethodno pribavljeno mišljenje Državnog zavoda za zaštitu prirode najkasnije u roku od 30 dana od dana prijave nalazišta. Rješenjem o istraživanju propisuju se i mjere zaštite prirode.

(3) Ako Ministarstvo ne donese rješenje o istraživanju u roku iz stavka 2. ovoga članka, smatra se da istraživanje i zaštita nisu potrebni.

(4) Ako se Ministarstvo ne odredi drugačije, nalaznik ne smije na mjestu nalaza obavljati nikakve djelatnosti koje bi mogle dovesti do uništavanja ili oštećivanja nalaza, osim mjera zaštite.

(5) Vlasnik zemljišta na kojem je mineral ili fosil nađen ili fizička ili pravna osoba koja izvodi djelatnost tijekom koje je došlo do nalaza, dužni su omogućiti istraživanje nalazišta u skladu s rješenjem Ministarstva.

(6) Istraživanje nalazišta obavlja ovlaštena fizička ili pravna osoba, na temelju dopuštenja Ministarstva, na način i u postupku propisanim aktom iz članka 152. stavak 4. ovoga Zakona.

(7) Ako postoji vjerojatnost daljnjih nalaza minerala ili fosila, po dovršenju odobrenih istraživačkih radova Ministarstvo, na temelju provedenog nadzora, odlučuje o nastavku radova.

Članak 155.

- (1) Ako pravna ili fizička osoba namjerava istraživati nalazišta minerala ili fosila, dužna je od Ministarstva zatražiti dopuštenje najkasnije 30 dana prije namjeravanog početka istraživanja.
- (2) Ako se istraživanje odnosi na nalazište zaštićenih minerala ili fosila koji su proglašeni prirodnim vrijednostima, Ministarstvo može zabraniti istraživanje ili izdati dopuštenje u kojemu se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode, odnosno mjere zaštite za nalazište. Dopuštenje se izdaje rješenjem.
- (3) Pravna ili fizička osoba dužna je u roku od 30 dana od dana obavljenog istraživanja dostaviti Ministarstvu izvješće o obavljenom istraživanju, s podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta, te o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite.

7.4. Korištenje minerala i fosila

Članak 156.

- (1) Fizička osoba može za vlastitu zbirku uzeti minerale i fosile iz prirode koji nisu proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima.
- (2) Pravna osoba može uzimati minerale ili fosile iz prirode koji nisu proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima radi obavljanja istraživačke, obrazovne ili muzejske djelatnosti.
- (3) Pravna i fizička osoba može uzimati minerale ili fosile iz prirode radi stavljanja u promet uz prethodno pribavljeno dopuštenje Ministarstva. Dopuštenje se izdaje rješenjem.
- (4) Fizička ili pravna osoba koja stavlja minerale ili fosile u promet dužna je, za svaki mineral ili fosil koji posjeduje, imati dokaz o podrijetlu odnosno dopuštenje o uzimanju iz prirode. Dokaz ili dopuštenje prilikom prodaje minerala i fosila uručuju se kupcu.
- (5) Pravna ili fizička osoba iz stavka 4. ovoga članka je dužna voditi evidenciju o stavljanju u promet minerala ili fosila.
- (6) Oblik i sadržaj evidencije o stavljanju u promet minerala i fosila ministar će propisati pravilnikom.

Članak 157.

- (1) Pri uzimanju minerala ili fosila iz prirode zabranjeno je koristiti strojeve, eksploziv, potisne plinove ili druga kemijska sredstva.
- (2) Iznimno, Ministarstvo može dopustiti uporabu sredstava iz stavka 1. ovoga članka radi prikupljanja minerala i fosila u znanstveno-istraživačke ili obrazovne svrhe.

Članak 158.

- (1) Fizička ili pravna osoba koja namjerava izvoziti minerale ili fosile dužna je od Ministarstva dobiti dopuštenje za izvoz. Dopuštenje se izdaje rješenjem.
- (2) Nije dopušten izvoz minerala i fosila koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima.
 - (2) Izvoz minerala i fosila koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima nije dopušten.
- (3) Iznimno, Ministarstvo može dopustiti izvoz minerala ili fosila koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima radi znanstvenog istraživanja, obrazovanja ili izlaganja. U dopuštenju se utvrđuju uvjeti izvoza minerala i fosila.

III. ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

1. Zaštićene prirodne vrijednosti

Članak 159.

- (1) Zaštićene prirodne vrijednosti prema ovome Zakonu su:
 - strogi rezervat;
 - nacionalni park;
 - posebni rezervat;
 - park prirode;
 - regionalni park;
 - spomenik prirode;
 - značajni krajobraz;
 - park šuma;
 - spomenik parkovne arhitekture;
 - strogo zaštićena i zaštićena divlja svojta (u daljnjem tekstu: zaštićena divlja svojta);
 - zaštićena zavičajna udomaćena svojta;
 - zaštićeni mineral/ fosil.
- (2) Zaštićene prirodne vrijednosti iz stavka 1. ovoga članka raspoređuju se u razrede:
 - međunarodnog značenja;
 - državnog značenja;
 - lokalnog značenja.
- (3) Raspored u razrede utvrđuje ministar na temelju stručnog vrednovanja zaštićene prirodne vrijednosti.
- (4) Zaštićene prirodne vrijednosti iz stavka 1. podstavaka 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. 8. i 9. ovoga članka mogu se prekogranično povezivati sa zaštićenim područjima druge države.
- (5) Plan upravljanja i mjere zaštite prirodnih vrijednosti iz stavka 5. ovoga članka sporazumno se utvrđuju s nadležnim tijelom države u kojoj se nalazi prekogranični dio prirodne vrijednosti, sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (6) Na zaštitu i očuvanje kulturnih dobara koja se nalaze na području zaštićenih prirodnih vrijednosti iz stavka 1. podstavaka 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. 8. i 9. ovoga članka primjenjuje se i propisi o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Članak 160.

- (1) Strogi rezervat je područje kopna i/ili mora s neizmijenjenom ili neznatno izmijenjenom sveukupnom prirodom, a namijenjen je isključivo očuvanju izvorne prirode, znanstvenom istraživanju kojim se ne mijenja biološka raznolikost, praćenju stanja prirode, te odgoju i obrazovanju koje ne ugrožava slobodno odvijanje prirodnih procesa.
- (2) Istraživanje, posjećivanje i razgledavanje strogog rezervata dozvoljeno je uz dopuštenje Ministarstva. Dopuštenje se izdaje rješenjem. Žalba na rješenje nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja.
- (3) U strogom rezervatu je zabranjena gospodarska uporaba prirodnih dobara.

Članak 161.

- (1) Nacionalni park je prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekoloških sustava, a prvenstveno je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih vrijednosti.

- (2) Nacionalni park ima znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu i rekreativnu namjenu.
- (3) U nacionalnom parku su dopuštene radnje i djelatnosti kojima se ne ugrožava izvornost prirode.
- (4) U nacionalnom parku je zabranjena gospodarska uporaba prirodnih dobara.
- (5) Iznimno, u nacionalnom parku dopušteno je obavljanje ugostiteljsko – turističkih i rekreacijskih djelatnosti, te bavljenje poljoprivredom, ribarstvom i obrtom na tradicionalan način, sukladno odredbama ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa.
- (6) Turističko-rekreacijske djelatnosti moraju biti u ulozi posjećivanja i razgledavanja, i mogu se ograničiti samo radi očuvanja izvornosti prirode nacionalnog parka.

Članak 162.

- (1) (1) Posebni rezervat je područje kopna i/ili mora od osobitog značaja radi svoje jedinstvenosti, rijetkosti ili reprezentativnosti, ili je stanište ugrožene divlje svojte, a osobitog je znanstvenog značenja i namjene.
- (2) (2) Posebni rezervat može biti: botanički (floristički, mikološki, šumske i druge vegetacije i dr.), zoološki (ornitološki, ihtiološki i dr.), geološki, paleontološki, hidrogeološki, hidrološki, rezervat u moru i dr.
- (3) (3) U posebnom rezervatu nisu dopuštene radnje i djelatnosti koje bi mogle narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom (branje i uništavanje biljaka, uznemiravanje, hvatanje i ubijanje životinja, uvođenje novih bioloških svojti, melioracijski zahvati, razni oblici gospodarskog i ostalog korištenja i slično).
- (4) (4) U posebnom rezervatu dopušteni su zahvati, radnje i djelatnosti kojima se održavaju ili poboljšavaju uvjeti važni za očuvanje svojstava zbog kojih je proglašen rezervatom.
- (5) Posjećivanje i razgledavanje posebnog rezervata može se zabraniti ili ograničiti mjerama zaštite.
- (6) Aktom o proglašenju posebnog rezervata mogu se istovremeno zaštititi različite vrijednosti zbog kojih se proglašava rezervat (ornitološko-ihtiološki, geološko-hidrološki i dr.).

Članak 163.

- (1) Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna ili mora prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti, s naglašenim krajobraznim, ekološkim, odgojno-obrazovnim, kulturno-povijesnim i turističko-rekreacijskim vrijednostima.
- (2) U parku prirode dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegove bitne značajke i uloga.
- (3) Način Oobavljanjea gospodarskih djelatnosti i korištenje prirodnih dobara u parku prirode je dopušteutvrđuje se no uvjetima zaštite prirode.

Članak 164.

- (1) Regionalni park je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne, nacionalne ili područne važnosti i krajobraznim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi.
- (2) U regionalnom parku dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegove bitne značajke i uloga.

(3) Način Oobavljanjea gospodarskih djelatnosti i korištenje prirodnih dobara u regionalnom parku je dopušteutvrđuje se no uvjetima zaštite prirode.

uz prethodno ishodenje uvjeta zaštite prirode.

Članak 165.

(1) Spomenik prirode je pojedinačni neizmijenjeni dio ili skupina dijelova žive ili nežive prirode, koji ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno-obrazovnu vrijednost.

(2) Spomenik prirode može biti geološki (paleontološki, mineralošk, hidrogeološki, strukturno geološki, naftno geološki, sedimentološki itd.); geomorfološki (špilja, jama, soliterna stijena itd.), i hidrološki (vodotok, slap, jezero itd.), botanički (rijetki ili lokacijom značajni primjerak biljnog svijeta i sl.), prostorno mali botanički i zoološki lokalitet i dr.

(3) Na spomeniku prirode i u njegovoj neposrednoj blizini nisu dopuštene radnje koje ugrožavaju njegova obilježja i vrijednosti.

Članak 166.

(1) Značajni krajobraz je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno-povijesne vrijednosti, ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje, namijenjen odmoru i rekreaciji.

(2) U značajnom krajobrazu nisu dopuštene radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Članak 167.

(1) Park-šuma je prirodna ili sađena šuma, veće krajobrazne vrijednosti, namijenjena odmoru i rekreaciji.

(2) U park-šumi su dopuštene samo one radnje čija je svrha njeno održavanje ili uređenje.

Članak 168.

(1) Spomenik parkovne arhitekture je umjetno oblikovani prostor (perivoj, botanički vrt, arboretum, gradski park, drvored, kao i drugi oblici vrtnog i parkovnog oblikovanja), odnosno pojedinačno stablo ili skupina stabala, koji ima veću estetsku, stilsku, umjetničku, kulturno-povijesnu, ekološku ili znanstvenu vrijednost.

(2) Na spomeniku parkovne arhitekture i u njegovoj neposrednoj blizini nisu dopušteni zahvati ni radnje kojima bi se promijenile ili narušile vrijednosti radi kojih je zaštićen.

Članak 169.

(1) Divlje svojte koje su ugrožene ili rijetke, zaštićene su kao strogo zaštićene svojte i zaštićene svojte.

(2) Na pitanja zaštite zaštićenih svojti koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se posebni propisi.

Članak 170.

(1) Zaštićene zavičajne udomaćene biljke i životinje su one koje su se razvile kao posljedica tradicijskog uzgoja i čine dio hrvatske kulturne baštine.

(2) Na pitanja zaštite zavičajnih udomaćenih biljaka i životinja koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se posebni propisi.

Članak 171.

(1) Minerali i fosili koji su rijetki, izuzetne veličine ili izgleda, ili izvanrednog znanstvenog značaja, predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti.

(2) Na zaštitu minerala i fosila iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se odredbe ovoga Zakona i posebnih propisa.

2. Postupak proglašavanja zaštićenih prirodnih vrijednosti

Članak 172.

(1) Nacionalni park i park prirode proglašava Hrvatski sabor (u daljnjem tekstu: Sabor) zakonom.

(2) Stroge i posebne rezervate, te zaštićene prirodne vrijednosti i krajobraz kojie se prostireu na području dvije ili više županija, proglašava Vlada uredbom na prijedlog Ministarstva.

(3) Regionalni park, značajni krajobraz koji se prostire na području jedne županije i park-šumu proglašava županijska skupština ili Gradska skupština Grada Zagreba uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva i Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

(4) Spomenik prirode i spomenik parkovne arhitekture proglašava županijska skupština ili Gradska skupština Grada Zagreba uz suglasnost Ministarstva.

(5) Ako zaštitu iz stavka 3. i 4. ovoga članka predloži Ministarstvo, a odgovarajuće predstavničko tijelo ne donese akt o zaštiti u roku od 3 mjeseca od primitka prijedloga, tu prirodnu vrijednost proglasit će zaštićenom Vlada.

Članak 173.

(1) Akt o zaštiti prirodne vrijednosti sadrži:

- naziv i kategoriju zaštićene prirodne vrijednosti;
- precizan opis prostornog određenja granica;
- naznaku razreda iz članka 159. stavka 2. ovoga Zakona;
- naznaku mjerila kartografskog prikaza, odnosno drugu oznaku lokacije;
- kartografski prikaz s ucrtanim granicama, odnosno s oznakom lokacije, koji su sastavni dio akta o proglašenju;

(2) U cilju sprječavanja ugrožavanja zaštićene prirodne vrijednosti aktom iz stavka 1. ovoga članka može se odrediti utjecajno područje (mirna ili tampon zona), koje je izvan zaštićene prirodne vrijednosti, i propisati mjere zaštite toga područja.

(3) Akt o proglašenju temelji se na stručnom obrazloženju kojim se utvrđuju vrijednosti područja ili prirodnine koja se predlaže zaštititi, način upravljanja tom prirodnom vrijednošću, te izjavi tijela koje donosi akt o proglašenju o osiguranim sredstvima za provođenje mjera zaštite.

(4) Stručno obrazloženje iz stavka 3. ovoga članka sadrži detaljni opis obilježja i vrijednosti koja se zaštićuje, i ocjenu stanja prirodnih vrijednosti koja se žele zaštititi, posljedice koje će donošenjem akta o

proglašenju proisteći, te ocjenu i izvore potrebnih sredstava za provođenje akta o proglašenju zaštićene prirodne vrijednosti.

Članak 174.

- (1) O prijedlogu za proglašenje prirodne vrijednosti zaštićenom izvješćuje se javnost.
- (2) Izvješćivanje javnosti razumijeva javni uvid u predloženi akt o proglašenju zaštite prirodne vrijednosti i stručno obrazloženje s kartografskom dokumentacijom.
- (3) Javni uvid o prijedlogu akta o proglašenju zaštite prirodne vrijednosti provodi se u jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na području kojih se nalazi prirodna vrijednost. Uz suglasnost svih jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave može se javni uvid obaviti za sve jedinice na jednom mjestu.
- (4) Javni uvid iz stavka 2. ovoga članka traje najmanje 30 dana. Postupak javnog uvida propisat će Vlada uredbom na prijedlog Ministarstva.
- (5) Predlagač akta o proglašenju zaštićene prirodne vrijednosti dužan je očitovati se o podnesenim primjedbama prilikom javnog uvida, a podnesene primjedbe i očitovanja postaju sastavni dio dokumentacije na kojoj se temelji prijedlog za proglašenje.
- (6) Obavijest o javnom uvidu objavljuje se u najmanje jednom javnom glasilu, a sadrži podatak gdje se može pregledati kartografska i druga dokumentacija u svezi s predloženom zaštitom.
- (7) Postupak javnog uvida za proglašenje nacionalnih parkova, parkova prirode, strogih rezervata i posebnih rezervata te zaštićenih krajobrazu koji se prostiru na području dvije ili više županija organizira i provodi Ministarstvo, a postupak javnog uvida za ostale zaštićene prirodne vrijednosti (spomenik prirode, regionalni park, značajni krajobraz, park-šumu i spomenik parkovne arhitekture) organizira i provodi županija ili Grad Zagreb.

Članak 175.

- (1) Akt o proglašenju zaštite prirodnih vrijednosti iz članka 172. stavaka 1., 2. i 5. ovoga Zakona objavljuje se u "Narodnim novinama", a akt o proglašenju iz članka 172. stavaka 3. i 4. ovoga Zakona u službenom glasilu županije ili Grada Zagreba i u "Narodnim novinama".
- (2) Kartografski prikaz s ucrtanim granicama, odnosno s oznakom lokacije čuva se u Ministarstvu.
- (3) Akti o proglašenju zaštite divljih svojti, zavičajnih udomaćenih svojti i minerala i fosila objavljuju se u "Narodnim novinama".

Članak 176.

- (1) Zaštićene prirodne vrijednosti upisuju se u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti.
- (2) Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti vodi Ministarstvo.
- (3) Upis zaštićenih prirodnih vrijednosti i brisanje iz Upisnika obavlja se na temelju rješenja ministra.
- (4) Sadržaj i način vođenja Upisnika zaštićenih prirodnih vrijednosti ministar će propisati pravilnikom.
- (5) Podaci iz Upisnika zaštićenih prirodnih vrijednosti su javni, osim ako se odredi da su podaci o položaju prirodne vrijednosti radi njene zaštite tajni.

Članak 177.

- (1) Prirodne vrijednosti o kojima se vodi postupak radi stavljanja pod zaštitu nalaze se pod privremenom zaštitom od dana kad je oglašena obavijest o javnom uvidu u javnom glasilu, a najduže godinu dana od dana oglašavanja obavijesti.
- (2) Za vrijeme privremene zaštite na prirodne vrijednosti primjenjuju se odredbe ovoga Zakona kao da su proglašene zaštićenim.

Članak 178.

- (1) Ako nestanu obilježja zbog kojih je regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma i spomenik parovne arhitekture proglašen zaštićenim, nadležno tijelo iz članka 17292. ovoga Zakona donijet će akt o prestanku zaštite uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva.
- (2) Za strogi rezervat, posebni rezervat i zaštićene prirodne vrijednosti koje se prostiru na području dvije ili više županija može se donijeti akt o prestanku zaštite ako nestanu obilježja zbog kojih je proglašen zaštićenom prirodnom vrijednosti na prijedlog Ministarstva. Akt o prestanku zaštite donosi Vlada.
- (3) Ako nestanu obilježja zbog kojih je proglašen nacionalni park ili park prirode, donosi se zakon o prestanku važenja zakona o proglašenju nacionalnog parka ili parka prirode.
- (4) Akt o prestanku zaštite temelji se na stručnom obrazloženju kojim se utvrđuje nestanak obilježja zbog kojih je prirodna vrijednost zaštićena.

3. Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima

Članak 179.

- (1) Zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima, osim zaštićenim divljim svojstama, zavičajnim udomaćenim svojstama i mineralima i fosilima, upravljaju javne ustanove.
- (2) Javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkom i parkom prirode osniva Vlada.
- (3) Javne ustanove za upravljanje ostalim zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima osnivaju županijske skupštine ili Skupština Grada Zagreba.
- (4) Dvije ili više županija mogu ugovorom zajednički osnovati javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na njihovim područjima.
- (5) Zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima koje proglašava Vlada, županijska skupština ili Skupština Grada Zagreba, ako se nalaze na prostoru nacionalnog parka ili parka prirode, ako graniče s njima ili se nalaze neposredno uz njegovu granicu, upravlja javna ustanova koja upravlja nacionalnim parkom ili parkom prirode.
- (6) Ako se područja nacionalnih parkova i parkova prirode poklapaju ili neposredno graniče, Vlada može donijeti odluku o osnivanju jedne javne ustanove za upravljanje tim nacionalnim parkovima i parkovima prirode.
- (7) U slučaju primjene stavka 6. ovoga članka plan upravljanja donosi se za svako zaštićeno područje.

Članak 180.

- (1) Javne ustanove iz članka 179. ovoga Zakona obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja i druge zaštićene prirodne vrijednosti u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, te nadzire provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravlja.
- (2) Javne ustanove koje upravljaju parkovima prirode i regionalnim parkovima nadziru i način obavljanja dopuštenih gospodarskih djelatnosti, u cilju osiguranja racionalnog i održivog korištenja prirodnih dobara.
- (3) Javna ustanova djelatnost iz stavka 1. i 2. ovoga članka obavlja kao javna služba.
- (4) Javna ustanova može obavljati i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i statutom ustanove koje služe obavljanju djelatnosti iz stavka 1. i 2. ovoga članka, ali ne radi stjecanja dobiti.

Članak 181.

Sredstva za rad javne ustanove i obavljanje djelatnosti iz članka 180. ovoga Zakona osiguravaju se iz:

- državnog proračuna, proračuna županije, Grada Zagreba, grada ili općine;
- prihoda od korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- prihoda od naknada;
- drugih izvora utvrđenih ovim Zakonom i posebnim propisima.

Članak 182.

- (1) Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima upravlja upravno vijeće. Upravno vijeće ima najviše pet članova.
- (2) Sastav, način izbora članova i trajanje njihova mandata, te način donošenja odluka upravnog vijeća uređuje se aktom o osnivanju i statutom javne ustanove.
- (3) Članove upravnog vijeća javnih ustanova koje upravljaju nacionalnim parkovima i parkovima prirode imenuje ministar, a članove upravnih vijeća javnih ustanova koje upravljaju ostalim zaštićenim prirodnim vrijednostima imenuje županijsko poglavarstvo, odnosno poglavarstvo Grada Zagreba.
- (4) U upravno vijeće javne ustanove koja upravlja strogim ili posebnim rezervatom ili značajnim krajobrazom koji se prostire na području dvije ili više županija, županijsko ili Poglavarstvo Gada Zagreba imenuje jednog člana na prijedlog ministra. ako tim zaštićenom vrijednošću ne upravlja javna ustanova koja upravlja nacionalnim parkom ili parkom prirode.

Članak 183.

- (1) Upravno vijeće javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem i drugom zaštićenim prirodnim vrijednostima donosi:
 - statut javne ustanove;
 - plan upravljanja za nacionalne parkove, parkove prirode, regionalne parkove, stroge i posebne rezervate;
 - godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih dijelova prirode;
 - plan razvoja javne ustanove i godišnji financijski plan;
 - odluke o izboru, odnosno imenovanju i razrješenju službenika određenih statutom javne ustanove.
- (2) Upravno vijeće javne ustanove koja upravlja nacionalnim parkom i parkom prirode donosi plan upravljanja uz suglasnost Vlade, po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva i Državnog zavoda za zaštitu prirode.

- (3) Upravno vijeće javne ustanove koja upravlja strogim i posebnim rezervatom, regionalnim parkom te zaštićenim krajobrazom koji se prostire na području dvije ili više županija donosi planove upravljanja za ta zaštićena područja, po prethodno pribavljenom mišljenju Državnog zavoda za zaštitu prirode, uz suglasnost Ministarstva.
- (4) Upravno vijeće akte iz stavka 1. postavaka 2. i 3. ovoga članka donosi uz suglasnost Ministarstva, odnosno poglavarstva županije ili Grada Zagreba.
- (5) Upravno vijeće javne ustanove koja upravlja nacionalnim parkom ili parkom prirode donosi statut uz suglasnost Vlade.
- (6) Upravno vijeće javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima koje proglašava predstavničko tijelo županije ili Grada Zagreba donosi statut uz suglasnost poglavarstva županije, odnosno Grada Zagreba. Ako javna ustanova u sklopu svoje djelatnosti upravlja zaštićenom prirodnom vrijednosti koja se prostire na području dvije ili više županija, suglasnost na statut daje se uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva.
- (7) Upravno vijeće dostavlja Ministarstvu, odnosno poglavarstvu županije ili Grada Zagreba izvješće o svom radu najmanje jedanput godišnje.
- (8) Upravo vijeće obavlja i druge poslove određene aktom o osnivanju i statutom javne ustanove.

Članak 184.

- (1) Upravno vijeće bira i razrješuje predsjednika upravnog vijeća.
- (2) Sastav, način rada i odlučivanja upravnog vijeća, te druga pitanja u svezi s ustrojstvom i djelokrugom upravnog vijeća uređuju se aktom o osnivanju i statutom javne ustanove.

Članak 185.

- (1) Ravnatelja javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkom ili parkom prirode imenuje ministar na temelju javnog natječaja koji raspisuje upravno vijeće.
- (2) Ravnatelja javne ustanove za upravljanje ostalim zaštićenim prirodnim vrijednostima, imenuje predstavničko tijelo županije ili Grada Zagreba, na prijedlog poglavarstva županije odnosno Grada Zagreba.
- (3) Za ravnatelja javne ustanove može se imenovati osoba koja ima visoku stručnu spremu i najmanje pet godina radnog iskustva u struci. Poblži uvjeti za ravnatelja propisuju se aktom o osnivanju i statutom javne ustanove.

Članak 186.

- (1) Stručni rad javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem i drugim zaštićenim vrijednostima vodi stručni voditelj ustanove čija se prava, dužnosti i odgovornosti, te uvjeti koje mora ispunjavati, utvrđuju aktom o osnivanju i statutom ustanove.
- (2) Za stručnog voditelja javne ustanove može se imenovati osoba koja ima visoku stručnu spremu i najmanje pet godine radnog iskustva u struci. Poblži uvjeti za stručnog voditelja propisuju se aktom o osnivanju i statutom javne ustanove.

Članak 187.

- (1) Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima koje osniva Vlada obavlja Ministarstvo.
- (2) Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima koje osniva županija ili Grad Zagreb obavlja nadležni ured državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: ured državne uprave).
- (3) Nadzor nad stručnim radom javnih ustanova iz stavka 1. i 2. ovoga članka obavlja HrvatskiMinistarstvo zavod za zaštitu prirode.

4. Provođenje zaštite

Članak 188.

- (1) Organizacija prostora, način korištenja, uređenja i zaštite prostora u nacionalnom parku i parku prirode uređuje se prostornim planom uređenja područja posebnih obilježja.
- (2) Prostorni plan nacionalnog parka i parka prirode donosi Sabor.

Članak 189.

- (1) Upravljanje strogim rezervatom, nacionalnim parkom, parkom prirode, regionalnim parkom, posebnim rezervatom i zaštićenim krajobrazom koji se prostire na području dvije ili više županija provodi se na temelju plana upravljanja.
- (2) Plan upravljanja donosi javna ustanova koja upravlja zaštićenim područjem za razdoblje od deset godina.
- (3) Plan upravljanja određuje razvojne smjernice, način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem, te pobliže smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti zaštićenog područja uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.
- (4) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti u zaštićenom području dužne su se pridržavati plana upravljanja.
- (5) Nakon proteka razdoblja od pet godina analizira se provedba plana upravljanja i ostvareni rezultati te se po potrebi obavlja revizija plana upravljanja na način i u postupku kako je to propisano za njegovo donošenje.

Članak 190.

- (1) Plan upravljanja zaštićenim područjem iz članka 189. stavka 1. ovoga Zakona sadrži:
 - a) Ciljeve i politiku upravljanja zaštićenim područjem, sa sastavnicama:
 - svrha, funkcije, i ciljeve zaštićenog područja,
 - politika upravljanja zaštićenim područjem.
 - b) Smjernice zaštite zaštićenog područja, sa sastavnicama:
 - ocjena stanja zaštićenog područja,
 - koncept zaštićenog područja,

- zaštita i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima/resursima područja koje se štiti (programi zaštite i dr.),
 - razvoj dopuštenih djelatnosti u zaštićenom području,
 - posjećivanje zaštićenog područja (program posjećivanja, razgledavanja i dr.),
 - smjernice za izgled objekata u zaštićenom području,
 - povezivanje zaštićenog područja sa susjednim područjima,
 - utjecaj na okoliš i socioekonomski kompleks.
- c) Izvedbu plana, sa sastavnicama:
- smjernice za povezivanje sektorskih planova,
 - strategija izvedbe plana,
 - nadzor,
 - način financiranja,
 - troškovi i izvori financiranja,
 - institucionalna struktura u upravljanju zaštićenim područjem.

(2) Plan upravljanja provodi se godišnjim programom zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenog područja.

(3) Prije utvrđivanja prijedloga plana upravljanja javna ustanova je dužna provesti postupak javnog uvida odgovarajućom primjenom odredaba članka 174. ovoga Zakona.

Članak 191.

(1) Mjere zaštite zaštićenih prirodnih vrijednosti sastavni su dio dokumenata prostornog uređenja, planova upravljanja iz članka 189. stavak 1. ovoga Zakona, te drugih propisa koji se donose temeljem ovoga Zakona i koji uređuju pitanja zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja nacionalnog parka, parka prirode i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti.

(2) Mjerama zaštite može se zabraniti ili ograničiti izvođenje zahvata u prostoru; gradnja infrastrukturnih objekata; gradnja novih tranzitnih, komunalnih, energetske, telekomunikacijskih i prometnih objekata; otkopavanje ili zasipavanje terena; otkopavanje ili odnošenje kamenja, minerala ili fosila; odlaganje otpada i ispuštanje otpadnih voda; mijenjanje vodnog režima; odvoženje naplavina; gospodarsko korištenje prirodnih dobara; izvođenje hidromeliorativnih zahvata; odstranjivanje živica i drugih prirodnina; sadnja monokultura; skupljanje gljiva i biljaka i njihovih dijelova; uznemiravanje, ubijanje ili hvatanje životinja; lov; ribolov; prometovanje; sportsko-rekreacijske djelatnosti; postavljanje reklamnih i drugih oznaka; posjećivanje i razgledavanje; i druge aktivnosti koje mogu ugroziti zaštićenu prirodnu vrijednost.

(3) U zaštićenim područjima nije dopušteno izvođenje vojnih vježbi, a niti drugih vojnih aktivnosti kojima se mogu ugroziti prirodne ili druge vrijednosti.

Članak 192.

(1) Pravilnikom o unutarnjem redu poblize se uređuju pitanja i propisuju mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja nacionalnog parka i parka prirode, te zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti kojima upravlja javna ustanova koju osniva županijska skupština ili skupština Grada Zagreba, te propisuju upravne mjere za nepoštivanje odredbi toga pravilnika i ovoga Zakona.

(2) Pravilnik iz stavka 1. ovog članka donosi ministar na prijedlog upravnog vijeća javne ustanove uz prethodno pribavljeno mišljenje Državnog zavoda za zaštitu prirode.

5. Korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti

Članak 193.

- (1) Na zaštićenom području i drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dopušteni su oni zahvati i radnje koji je ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićena.
- (2) Za poduzimanje dopuštenih zahvata i radnji na zaštićenom području i drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti za koje prema posebnom propisu nije potrebno ishoditi građevnu dozvolu, izdaje se dopuštenje. Dopuštenje se izdaje rješenjem.
- (3) Dopuštenje za zahvate i radnje u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu i spomeniku prirode izdaje Ministarstvo.
- (4) Dopuštenje za zahvate i radnje u parku prirode, regionalnom parku, značajnom krajobrazu, park-šumi i spomeniku parkovne arhitekture izdaje nadležni ured državne uprave. Dopuštenje se izdaje rješenjem. Žalba na rješenje može se izjaviti Ministarstvu.
- (5) Za zahvate i radnje koji se provode na temelju planova gospodarenja u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom gospodarstvu i rudarstvu, nije potrebno ishoditi dopuštenje ako planovi gospodarenja sadrže uvjete zaštite prirode.
- (6) Ako planovi gospodarenja iz stavka 5. ovoga članka ne sadrže uvjete zaštite prirode, dopuštenje izdaje Ministarstvo.
- (7) Dopuštenje iz stavka 3., 4. i 6. ovoga članka sadrži i uvjete zaštite prirode.

Članak 194.

- (1) Zaštićena prirodna područja i druge zaštićene prirodne vrijednosti može se posjećivati i razgledavati na način koji ne ugrožava njihove vrijednosti niti provođenje zaštite.
- (2) Posjećivanje i razgledavanje zaštićenog područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti dozvoljeno je svima pod jednakim uvjetima u skladu s ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.
- (3) Ako bi posjećivanje i razgledavanje zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti moglo prouzročiti opasnost za njihovo očuvanje, može se zabraniti ili ograničiti posjećivanje i razgledavanje zaštićenog područja ili druge zaštićene prirodne vrijednosti, ili njihovih dijelova.
- (4) Uvjete o načinu posjećivanja i razgledavanja zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti ministar će propisati pravilnikom.

Članak 195.

- (1) Vlasnik ili ovlaštenik prava na zaštićenom području ili drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dužan je dopustiti pristup određenoj prirodnoj vrijednosti, ako je to s obzirom na svrhu zaštite i značenje te prirodne vrijednosti potrebno radi zadovoljenja znanstvenih, obrazovnih, estetskih, kulturnih i rekreacijskih potreba, na način i pod uvjetima utvrđenim rješenjem ministra.
- (2) U rješenju iz stavka 1. ovoga članka mora biti određena naknada vlasniku ili drugom ovlašteniku prava za eventualna ograničenja kojima je podvrgnut.

Članak 196.

- (1) Ako je uporaba i iskorištavanje zaštićenog područja ili druge zaštićene prirodne vrijednosti na određeni način ili na određene svrhe ograničena ili zabranjena, vlasnik ili ovlaštenik prava na tom zaštićenom području ili drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut.
- (2) Visina naknade utvrđuje se sporazumno. U slučaju spora o visini naknade odlučuje sud.

(3) Naknada se isplaćuje na teret sredstava državnog proračuna, odnosno proračuna županije ili Grada Zagreba.

Članak 197.

(1) (1) Zaštita prirodne vrijednosti u zaštićenom području može se povjeriti vlasniku ili ovlašteniku prava na nekretnini sklapanjem ugovora kojim se uređuju međusobna prava i obveze između javne ustanove koja upravlja zaštićenom prirodnom vrijednosti i vlasnika ili ovlaštenika prava na nekretnini.

(2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka uređuju se pitanja zaštite i očuvanja prirodne vrijednosti, a osobito:

- prirodna vrijednost koja je predmet ugovorene zaštite;
- mjere zaštite koje vlasnik ili ovlaštenik prava treba poduzimati, i
- visina naknade za provođenje propisanih mjera zaštite.

(3) Ako je prirodna vrijednost iz stavka 1. ovoga članka zaštićena divlja svojta, ugovor sklapa Ministarstvo.

Članak 198.

(1) Zaštita prirodne vrijednosti u zaštićenom području može se, na temelju provedenog javnog natječaja, povjeriti osobi koja nije njezin vlasnik ili ovlaštenik prava, sklapanjem ugovora o skrbništvu, uz uvjete koje utvrđuje Ministarstvo. Natječaj provodi javna ustanova koja upravlja zaštićenim područjem na kojem se nalazi prirodna vrijednost.

(2) Poblize uvjete koje mora ispunjavati osoba iz stavka 1. ovoga članka ministar će propisati pravilnikom.

(3) Osoba koja ispunjava propisane uvjete i sklopi ugovor s javnom ustanovom iz stavka 1. ovoga članka postaje skrbnik prirodne vrijednosti.

(4) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka uređuju se pitanja zaštite i očuvanja prirodne vrijednosti, a osobito:

- prirodna vrijednost koja je predmet ugovorene zaštite;
- mjere zaštite koje skrbnik treba poduzeti i visina naknade za provođenje propisanih mjera zaštite.

(5) Ako je prirodna vrijednost iz stavka 1. ovoga članka zaštićena divlja svojta, natječaj provodi i ugovor sklapa Ministarstvo.

Članak 199.

Ako je neka djelatnost ili korištenje prirodne vrijednosti ili nekretnine u zaštićenom području na određeni način ili u određene svrhe ograničeno ili zabranjeno, te je radi toga vlasnik ili ovlaštenik prava nad tom prirodnom vrijednosti ili nekretninom oštećen, ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut sukladno odredbama članka 196. stavka 2. ovoga Zakona.

6. Pravo prvokupa i ograničenja u pravnom prometu

Članak 200.

- (1) Vlasnik nekretnine (u daljnjem tekstu: vlasnik) unutar nacionalnog parka, parka prirode, strogog ili posebnog rezervata koji namjerava tu nekretninu prodati, dužan ju je najprije ponuditi na prodaju Republici Hrvatskoj, a vlasnik nekretnine u ostalim zaštićenim prirodnim vrijednostima, koji namjerava tu nekretninu prodati, dužan ju je najprije ponuditi županiji ili Gradu Zagrebu.
- (2) Vlasnik nekretnine unutar zaštićene prirodne vrijednosti dužan je u ponudi navesti cijenu i uvjete prodaje.
- (3) Republika Hrvatska, županija ili Grad Zagreb dužni su ponudu prihvatiti ili odbiti u roku od 90 dana od primitka pismene ponude.
- (4) Ako ponuda ne bude prihvaćena unutar propisanog roka, vlasnik može nekretninu u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti prodati drugoj osobi uz cijenu koja nije niža od cijene navedene u ponudi i pod uvjetima koji za kupca nisu povoljniji od uvjeta što ih sadrži ponuda iz stavka 2. ovoga članka.
- (5) Ako vlasnik proda nekretninu u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, a nije prije toga postupio u skladu sa stavkom 1. i 4. ovoga članka, Republika Hrvatska, županija ili Grad Zagreb imaju pravo tužbom protiv prodavatelja i kupca zahtijevati poništenje ugovora o kupoprodaji u roku do 90 dana od dana kada su saznali za sklapanje toga ugovora, ali najkasnije u roku dvije godine od dana sklapanja ugovora o kupoprodaji.
- (6) Republika Hrvatska, županija ili Grad Zagreb mogu u roku iz stavka 5. ovoga članka zahtijevati poništenje ugovora o kupoprodaji nekretnine u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti i kad je taj ugovor sklopljen pod vidom darovanja, ili kad su visina cijene ili uvjeti prodaje prividni, a stvarna cijena i uvjeti ugovora povoljniji za kupca.
- (7) Pravo prvokupa iz stavka 1. ovoga članka upisuje se u zemljišne knjige kod nadležnog suda.

Članak 201.

- (1) Nekretnine i prirodne vrijednosti u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu i spomeniku prirode, koje su u vlasništvu Republike Hrvatske, jedinice područne (regionalne) samouprave ili jedinice lokalne samouprave, podliježu ograničenjima u pravnom prometu sukladno ovom Zakonu i posebnom propisu.
- (2) Radi zaštite krajobraznih vrijednosti i staništa u parku prirode poljoprivredna zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske, u koja su prema odredbama posebnog zakona utvrđena kao pašnjaci, livade, ribnjaci, tršćaci i močvare, nisu u pravnom prometu.
- (3) Iznimno od odredbi stavaka 1. i 2. ovoga članka Ministarstvo može dopustiti zamjenu zemljišta u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu i spomeniku prirode koje je u vlasništvu Republike Hrvatske za drugo zemljište u zaštićenom području, koje je u vlasništvu fizičke ili pravne osobe, radi stjecanja u vlasništvo zemljišta koje je značajnije za zaštitu prirodnih vrijednosti ili za postizanje ciljeva zaštite.

Članak 202.

- (1) Vlasništvo na nekretninama u zaštićenom područjima mogu stjecati domaće i strane pravne i fizičke osobe pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.
- (2) Nositelji prava vlasništva na nekretninama u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu i spomeniku prirode ne mogu biti strane pravne ili fizičke osobe, osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno..

(3) Pravo vlasništva na nekretninama u ostalim zaštićenim područjima mogu stjecati strane pravne i fizičke osobe uz suglasnost nadležnog tijela županije ili Grada Zagreba uz suglasnost Ministarstva, osim na poljoprivrednom zemljištu, šumama i šumskom zemljištu, ako međunarodnim ugovorom, ovim Zakonom ili posebnim propisom nije drugačije određeno. Suglasnost se izdaje na pravni posao o stjecanju vlasništva, a sadrži i uvjete zaštite prirode.

(4) Suglasnost iz stavka 3. ovoga članka nije potrebna ako se radi o stjecanju prava vlasništva temeljem nasljedstva ili o pravnom poslu koji se sklapa između vlasnika i Republike Hrvatske, odnosno županije ili Grada Zagreba.

(5) Suglasnost iz stavka 3. ovoga članka za stjecanje prava vlasništva neće se izdati ako nisu poštivane odredbe o pravu prvokupa.

Članak 203.

(1) Zahtjev za suglasnost o stjecanju vlasništva na nekretnini u zaštićenom području iz članka 202. ovoga Zakona kupac podnosi Ministarstvu. Zahtjevu se prilože dokaz o pravnom poslu.

(2) Ministarstvo izdaje ili uskraćuje suglasnost rješenjem u roku od 60 danapropisanom roku. Ako rješenje nije izdano u propisanom roku u propisanom roku, smatra se da je suglasnost nije izdana.

(3) Ovjera potpisa na ugovoru o prodaji nekretnine u zaštićenom području, te prijenos vlasničkog prava u zemljišnoj knjizi mogući su samo na podlozi suglasnosti nadležnog tijela iz članka 202. stavka 3. ovoga Zakona.

(4) Pravni poslovi sklopljeni suprotno odredbama ovoga Zakona su ništavi.

7. Izvlaštenje i ograničenje vlasničkog prava

Članak 204.

(1) Vlasnička ili druga stvarna prava na nekretninama u zaštićenom prirodnoj vrijednosti mogu se oduzeti ili ograničiti u javnu korist, odnosno u interesu Republike Hrvatske, kada je to potrebno radi djelotvornije zaštite prirode.

(2) Vlasništvo ili drugo stvarno pravo se oduzima ili ograničava po postupku i na način određen zakonom koji uređuje izvlaštenje nekretnina, ako ovaj Zakon ne određuje drugačije.

(3) Republika HrvatskaMinistarstvo, županija ili Grad Zagreb moraju najmanje tri mjeseca prije pokretanja prijedloga za izvlaštenje poslati uputiti vlasnicima pismeni prijedlog za otkup nekretnina.

(4) Za oduzetu nekretninu Ministarstvo Republika Hrvatska, županija ili Grad Zagreb moraju osigurati drugu jednako vrijednu nekretninu izvan zaštićenog područja, ili platiti naknadu.

(5) Visina naknade za oduzetu nekretninu određuje se po vrijednosti nekretnine s obzirom na njezinu tržišnu vrijednost.

(6) Postupak za izvlaštenje pokreće se na prijedlog nadležnog tijela, a provodi se na način uređen zakonom koji uređuje izvlaštenje.

(7) Nekretnine u zaštićenim prirodnim vrijednostima evidentiraju se u katastru nekretnina koji se vodi po posebnim propisima.

Članak 205.

(1) Republika Hrvatska je dužna na zahtjev vlasnika nekretnine u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, koju je proglasio Hrvatski sabor ili Vlada, za primjerenu tržišnu cijenu otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrijednu nekretninu, koju je radi ograničenja i zabrana iz ovoga Zakona nije moguće upotrebljavati za djelatnost za koju se upotrebljavala prije zaštite, ili se može upotrebljavati tek u neznatnoj mjeri.

(2) Županija i Grada Zagreba dužni su zahtjev vlasnika nekretnine u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, koju su proglasili zaštićenom temeljem ovoga Zakona, za primjerenu tržišnu cijenu otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrijednu nekretninu, koju je radi ograničenja i zabrana iz ovoga Zakona nije moguće upotrebljavati za djelatnost za koju se upotrebljavala prije zaštite, ili se može upotrebljavati tek u neznatnoj mjeri

(3) Vlasnik nekretnine ostvaruje pravo iz ovoga članka u postupku propisanom zakonom koji uređuje izvlaštenje.

(4) Vlasnik nekretnine ima pravo ponuditi nekretninu na prodaju sukladno ovome članku u roku dvije godine od dana stupanja na snagu akta koji je prouzročio ograničenja i zabrane na nekretnini.

8. Naknada štete

Članak 206.

(1) Fizička ili pravna osoba kojoj se radi ograničenja i zabrana iz ovog Zakona ili na temelju njega izdanih akata o zaštiti, bitno pogoršaju postojeći uvjeti za stjecanje prihoda, a to nije moguće nadoknaditi dopuštenom djelatnošću u okviru propisanog režima zaštite u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut.

(2) Naknada iz stavka 1. ovoga članka može se isplatiti ako nadležno tijelo za zaštitu prirode prethodno utvrdi da fizička ili pravna osoba koja je podvrgnuta ograničenjima provodi propisane uvjete zaštite prirode.

(3) Iznos naknade utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud.

(4) Naknada iz stavka 1. ovoga članka isplaćuje se na teret sredstava državnog proračuna, odnosno proračuna županije ili Grada Zagreba.

(5) Pravna osoba koja je u vlasništvu Republike Hrvatske nema pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnuta u upravljanju nekretninom.

Članak 207.

Republika Hrvatska ne odgovara za štetu koju pruzroče biljke, gljive ili životinje, osim u slučajevima određenim zakonom.

Članak 208.

(1) Fizička ili pravna osoba kojoj životinje strogo zaštićenih svojti mogu uzrokovati gospodarsku ili drugu štetu (u daljnjem tekstu: oštećenik), dužna je na primjeren način i na svoj trošak učiniti sve dopuštene radnje i zahvate kako bi spriječila nastanak štete.

(2) Dopuštene radnje i zahvate radi sprječavanja šteta od životinje strogo zaštićenih svojti ministar će propisati pravilnikom imajući u vidu prirodne vrijednosti područja na kojima se te mjere provode.

Članak 209.

(1) Ako nastanak štete nije moguće spriječiti na način propisan člankom 208. ovoga Zakona, oštećenik može od Ministarstva zahtijevati izvođenje nužnih radnji i zahvata za sprečavanje daljnjih šteta. Oštećenik i Ministarstvo sporazumno dijele troškove za izvedbu izvođenje potrebnih radnji i zahvata.

(2) Ako Ministarstvo izvedie radnju ili zahvat iz stavka 1. ovoga članka na vlastiti poticaj snosi troškove zahvata.

(3) Pod radnjom ili zahvatom u smislu stavka 1. ovoga članka razumijeva se učinkovito ograđivanje i ciljano čuvanje dobara, te rastjerivanje, hvatanje pojedinih primjeraka i prorjeđivanje populacija strogo zaštićenih životinjskih svojti.

Članak 210.

(1) Oštećenik ima pravo na naknadu štete u visini stvarne štete koju nanese životinje strogo zaštićenih divljih svojti ako je poduzeo propisane radnje i zahvate sukladno odredbama članka 208. ovoga Zakona.

(2) Oštećenik je dužan Ministarstvu ili vještaku kojega je ovlastio ministar (u daljnjem tekstu: vještak) prijaviti nastanak štetnog događaja bez odgađanja, odnosno u roku u kojem je moguće izvođenje dokaza o štetnom događaju, a najkasnije u roku od deset dana od dana nastanka štete.

(3) Oštećenik i vještak utvrđuju na mjestu štetnog događaja činjenice koje su značajne za ustanovljenje nastanka štete, uzročnika i visinu štete, o čemu vještak sastavlja zapisnik.

(4) Ako oštećenik uredno prijavi štetu, a vještak ne obavli očevid u roku od 3 dana od primitka prijave oštećenika, oštećenik može u daljnjem roku od 15 dana odštetni zahtjev uputiti Ministarstvu.

(5) Ako štetni događaj nastane u zaštićenom području, poslove vještačenja može obaviti mjerodavni inspektor ili ovlaštena osoba javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem.

(6) Visina odštete naknade štete utvrđuje se sporazumno između Ministarstva i oštećenika temeljem zapisnika o očevidu iz stavka 3. ovoga članka, a u slučaju spora o visini štete odlučuje sud.

(7) Tužba za naknadu štete može se podnijeti u roku šest mjeseci od dana kad je šteta prijavljena.

(8) Ako postupak utvrđivanja štete nije proveo vještak već druga službena osoba Ministarstva na postupak utvrđivanja štete i ostvarivanja prava na naknadu štete odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovoga članka.

(9) Način rada i postupanje vještaka i druge ovlaštene ili službene osobe u postupku utvrđivanja štete, te iznose naknade štete (cjenik) ministar će propisujeati pravilnikom.

(10) Popis vještaka i drugih ovlaštenih osoba objavljuje se u "Narodnim novinama".

Članak 211.

(1) Ako fizička ili pravna osoba započne djelatnost ili izvođenje radnji u prostoru koji je prirodno stanište strogo zaštićene divlje svojte, i u kojemu ona već obitava te postoji predvidivi rizik štete od strogo zaštićene divlje svojte, umanjuje se iznos naknade štete za predvidivi rizik.

(2) Postotak predvidivog rizika iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje Ministarstvo na temelju pribavljenog stručnog mišljenja mjerodavne institucije ili ovlaštene stručne osobe.

Članak 212.

(1) Fizičke i pravne osobe dužne su nadoknaditi štetu koju prouzroče povredama ovoga Zakona.

(2) Visina naknade štete prouzročene nedopuštenom radnjom u odnosu na pojedine primjerke strogo zaštićenih divljih svojti utvrđuje se prema odštetnom cjeniku koji će donijeti donosi ministar.

(3) Visina naknade štete prouzročene nedopuštenom radnjom u odnosu na ostale zaštićene prirodne vrijednosti utvrđuje se na temelju vještačenja osobe ovlaštene od Ministarstva.

(4) Sredstva ostvarena naknadom štete iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka prihod su državnog proračuna, a koriste se za zaštitu prirode. Sredstva ostvarena naknadom štete iz stavka 2. ovoga članka prihod su državnog proračuna, a koriste se za zaštitu ugroženih divljih svojti.

9. Poticajne mjere

Članak 213.

(1) Očuvanje ugroženih divljih svojti, zavičajnih udomaćenih svojti i ugroženih stanišnih tipova podupire se novčanim poticajima i naknadama Vlade, te poreznim i carinskim olakšicama, kao i povoljnim kreditiranjem zaštitnih radnji.

(2) Novčani poticaji i druge poticajne mjere iz stavka 1. ovoga članka namijenjeni su zaštiti i očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti, a osobito namijenjene su poticanju gospodarenja koje uvažava i provodi mjere očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, i koje nije štetno za prirodu, kao i za davanje naknada pravnim i fizičkim osobama koje radi zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti trpe odgovarajuća ograničenja ili štete.

(3) Novčani poticaj i naknade iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se posebnim zakonima, propisima koje donosi Vlada na prijedlog ministra i propisima koje donosi Vlada na prijedlog ministra poljoprivrede i šumarstva.

(4) S pravnom ili fizičkom osobom koja ostvaruje pravo na novčane poticaje ili naknade utvrđene propisima koje donosi Vlada na prijedlog ministra, Ministarstvo sklapa ugovor o međusobnim pravima i obvezama.

(5) Ministarstvo nadzire ostvarivanje novčanih poticaja i drugih poticajnih mjera iz svog djelokruga.

(6) Ministarstvo najmanje jedanput godišnje izvješćuje Vladu o ostvarivanju novčanih poticaja i drugih poticajnih mjera sukladno ovom Zakonu.

(7) Poticajne mjere iz stavka 1. ovoga članka financiraju se iz državnog proračuna i drugih izvora u skladu sa zakonom.

IV. KONCESIJE I KONCESIJSKA ODOBRENJA NA ZAŠTIĆENIM PRIRODNIM VRIJEDNOSTIMA I SPELEOLOŠKIM OBJEKTIMA

1. Koncesije

Članak 214.

(1) Koncesijom se stječe pravo gospodarskog korištenja prirodnih dobara ili pravo obavljanja djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku, te izgradnju i korištenje objekata i postrojenja potrebnih za obavljanje tih djelatnosti u zaštićenim područjima i speleološkim objektima.

(2) Na pitanja davanja koncesija koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se posebni propisi ako ovim Zakonom nije drugačije određeno ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Članak 215.

(1) Koncesija se ne može se dati u strogom rezervatu, a u nacionalnom parku i posebnom rezervatu koncesija se može dati samo pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

(2) Koncesija na pomorskom dobru u nacionalnom parku i posebnom rezervatu može se dodijeliti samo za luke nautičkog turizma (sidrište, privezište, ali ne i suha marina i marina).

(3) Koncesija nije potrebna za gospodarsko korištenje prirodnih dobara ili za obavljanje djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku, te izgradnju i korištenje objekata i postrojenja potrebnih za obavljanje tih djelatnosti ako to obavlja javna ustanova koja na temelju ovoga Zakona upravlja zaštićenim područjem, i ako su te djelatnosti propisane aktom o osnivanju ili statutom javne ustanove.

(4) Vlada može svojom odlukom odrediti pojedina zaštićena područja, odnosno pojedine zaštićene prirodne vrijednosti u vlasništvu Republike Hrvatske ili pomorsko dobro, na kojima se ne može dati koncesija.

Članak 216.

(1) Koncesija se dodjeljuje na temelju javnog natječaja.

(2) Natječaj za koncesiju se može objaviti ako je utvrđeno da se dodjelom koncesije neće utjecati na zaštitu i očuvanje zaštićenog područja, odnosno speleološkog objekta za koji se daje koncesija, sukladno posebnom propisu.

(3) Koncesija se dodjeljuje na određeno vrijeme utvrđeno propisom iz članka 225. stavka 1. ovoga Zakona.

(4) Koncesija se može dodijeliti ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni dokumentima prostornog uređenja i uvjeti zaštite prirode utvrđeni sukladno ovome Zakonu ili na temelju njega donesenom propisu.

Članak 217.

(1) Odlukom o koncesiji utvrđuje se osobito:

- zaštićeno područje, odnosno speleološki objekt za koji se daje koncesija;
- predviđeni opseg gospodarskog korištenja;
- korisnici koncesije;
- namjene za koje se koncesija dodjeljuje;
- uvjeti zaštite prirode koje je koncesionar dužan provoditi;
- vrijeme trajanja koncesije;
- visina naknade ili osnovica za određivanje visine naknade.

(2) Odluku o dodjeli koncesije donosi:

- za nacionalne parkove i posebne rezervate, osim na pomorskom dobru, Ministarstvo;
- za parkove prirode, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno, Ministarstvo ako posebnim zakonom nije drugačije određeno, Vlada;
- za speleološke objekte, Ministarstvo;
- za druga zaštićena područja, županijsko poglavarstvo odnosno Poglavarstvo Grada Zagreba, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno, uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

(3) Lovna koncesija na zaštićenom području dodjeljuje se sukladno posebnom propisu uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

(4) U nacionalnom parku i posebnom rezervatu koncesije za gospodarsku uporabu pomorskog dobra može dodijeliti Vlada Republike Hrvatske, a koncesije na pomorskom dobru u ostalim zaštićenim dijelovima prirode dodjeljuju se sukladno posebnim propisima, uz prethodnu suglasnost Ministarstva. i mišljenja Ministarstva ako koncesiju dodjeljuje Vlada ili drugo tijelo utvrđeno ovim ili drugim propisom.

(54) Odluka o koncesiji sadrži uvjete zaštite prirode koje utvrđuje Ministarstvo.

(6) Javnoj ustanovi koja upravlja nacionalnim parkom, strogim ili posebnim rezervatom može se odlukom Vlade Republike Hrvatske dodijeliti posebna uporaba pomorskog dobra.

Članak 218.

(1) Na osnovi odluke o koncesiji zaključuje se ugovor o koncesiji.

(2) Ugovorom o koncesiji u skladu s odlukom o koncesiji obvezno se utvrđuju:

- bliže namjene za koje se dodjeljuje koncesija;
- uvjeti zaštite prirode i drugi uvjeti kojima u toku korištenja koncesije mora udovoljavati koncesionar;
- visina naknade za koncesiju;
- uvjeti i način plaćanja naknade;
- jamstva koncesionara;
- način uređivanja odnosa između koncesionara i javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem na kojem je koncesija izdana;
- način razrješenja odnosa u slučaju prestanka koncesije prije isteka roka na koji se koncesija dodjeljuje;
- druga prava i obveze koncesionara i davatelja koncesije;

(3) Ugovor o koncesiji iz članka 217. stavka 2. podstavaka 1., 2. i 3. ovoga Zakona sklapa Ministarstvo, a ugovor o koncesiji iz članka 217. stavka 2. podstavka 4. ovoga Zakona sklapa poglavarstvo županije ili Grada Zagreba i koncesionar.

(4) Ugovor o koncesiji iz članka 217. stavka 3. sklapa s koncesionarom tijelo utvrđeno posebnim propisom.

(5) Ugovor o koncesiji iz članka 217. stavka 4. koja se daje u nacionalnom parku i posebnom rezervatu s koncesionarom sklapa Vlada Republike Hrvatske, a ugovor o koncesiji na pomorskom dobru za ostala zaštićena područja sklapa se sukladno posebnim propisima.

(6) Visina naknade za koncesiju utvrđuje se ovisno o namjeni, opsegu i visini potrebnih ulaganja, pogodnostima i materijalnim učincima koji se postižu koncesijom, ograničenjima kojima je podvrgnut koncesionar propisanim uvjetima zaštite prirode, te drugim mjerilima i tržišnim uvjetima koje utvrđuje davatelj koncesije.

(7) Tijelo koje donosi odluku o dodjeli koncesije može odlučiti da se koncesijska naknada plaća u umanjenom, odnosno u simboličnom iznosu, ako se koncesija dodjeljuje u cilju poboljšanja rada ustanove koja upravlja zaštićenim područjem ili ako se dodjelom koncesije osigurava primjerenija zaštita zaštićenog područja ili speleološkog objekta.

Članak 219.

(1) Prava i obveze koncesionara iz ugovora o koncesiji mogu se prenijeti na drugu osobu uz suglasnost davatelja koncesije.

(2) Prava i obveze koncesionara iz ugovora o koncesiji mogu, pod uvjetima iz ovoga članka, prijeći na drugu osobu na osnovi nasljedstva. Ako nasljednik prava iz _____ koncesije nije određen oporukom, nasljednici se mogu sporazumjeti da prava i obveze na osnovi koncesije prelaze samo na jednog ili više pojedinačno određenih nasljednika, ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

(3) Radi stjecanja prava iz stavka 2. ovoga članka nasljednik je dužan u roku od tri mjeseca od dana pravomoćnosti akta o nasljedstvu podnijeti zahtjev davatelju koncesije za izmjenu ugovora o koncesiji, uz koji prilaže:

- pravomoćni akt o nasljedstvu;
- sporazum nasljednika o prijenosu prava na jednog ili više nasljednika ako se pravo koncesionara prenosi samo na pojedine nasljednike;
- dokaz o ispunjenju uvjeta koji su za koncesionara određeni ugovorom o koncesiji.

Članak 220.

- (1) Ugovor o koncesiji prestaje važiti:
 - istekom vremena na koji je koncesija dodijeljena;
 - smrću koncesionara ako se prava i obveze iz ugovora o koncesiji ne prenesu na određenog nasljednika;
 - ako je koncesionaru pravomoćnom odlukom suda ili nadležnog tijela uprave trajno zabranjeno obavljanje djelatnosti za koju je koncesija dodijeljena;
 - ako nastanu razlozi, promjenom režima zaštite područja na kojem je izdana koncesija, koji sprječavaju dodjeljivanje odnosno korištenje koncesije na tom području;
 - sporazumnim raskidom ugovora o koncesiji.

- (2) U slučaju spora o prestanku važenja ugovora o koncesiji iz razloga navedenih u stavku 1. ovoga članka odlučuje sud.

- (3) U slučaju prestanka koncesije iz razloga određenih u stavku 1. ovoga članka koncesionar je dužan uspostaviti prijašnje stanje, ako ugovorom o koncesiji nije drugačije ugovoreno, uz uvjet da time ne nastane šteta na zaštićenom području, odnosno prirodnoj vrijednosti.

Članak 221.

- (1) Ugovor o koncesiji može se raskinuti prije isteka vremena na koji je koncesija dodijeljena:
 - ako koncesionar nije u roku započeo, odnosno dovršio radove koje je trebao izvesti u skladu s ugovorom o koncesiji;
 - ako koncesionar prestane kontinuirano obavljati djelatnost za koju je koncesija dodijeljena, a prava i obveze iz koncesije ne preuzme novi korisnik na način propisan ovim Zakonom, po isteku roka od šest mjeseci od dana kakda je utvrđen prestanak obavljanja te djelatnosti;
 - ako koncesionar ne koristi koncesiju na način utvrđen uvjetima zaštite prirode, zbog čega nastane opasnost za zaštićeno područje odnosno speleološki objekt, a u roku koji odredi Ministarstvo ne uspostavi prijašnje stanje ili ne provede kompenzacijske uvjete.

- (2) Ako se u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka ne postigne sporazum o raskidu ugovora o koncesiji odlučuje sud.

- (3) Koncesionar s kojim je raskinut ugovor o koncesiji zbog razloga iz stavka 1. ovoga članka, nema pravo na nakandu štete zbog raskida tog ugovora.

Članak 222.

Koncesionar je dužan poduzimati mjere za zaštitu zaštićenog područja odnosno speleološkog objekta na način i pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom i na temelju njega donesenom propisu.

Članak 223.

- (1) Ako u tijeku trajanja koncesije na zaštićenom području ili speleološkom objektu nastanu nepredvidive promjene ili oštećenja zbog kojih je potrebno ograničiti opseg koncesije i način njenog provođenja, koncesionar je dužan poduzeti sve radnje i mjere koje mu u cilju sprečavanja nastalih promjena ili oštećenja naredi Ministarstvo ili drugo ovlašteno tijelo.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka koncesionar ima pravo na naknadu stvarne štete.
- (3) Ako se koncesionar ne pridržava izdanih uvjeta zaštite prirode, dužan je nadoknaditi nastalu štetu, uspostaviti prijašnje stanje ili provesti kompezacijske uvjete sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 224.

- (1) Ugovoreni iznos naknade za koncesiju plaća se:
 - za koncesije koje dodjeljuje Vlada i Ministarstvo ili drugo nadležno tijelo državne uprave, u korist državnog proračuna, a koristi se za zaštitu prirode;
 - za koncesije koje dodjeljuje županijsko poglavarsrstvo ili poglavarstvo Grada Zagreba, u korist proračuna županije, odnosno Grada Zagreba.
- (2) Za lovne koncesije naknade se plaćaju vlasniku zemljišta sukladno posebnom propisu.

Članak 225.

- (1) Vrijeme na koje se koncesije dodjeljuju, osnove za određivanje visine naknada za koncesije, način provođenja natječaja i prikupljanja ponuda Vlada će propisati uredbom.
- (2) Žalba na odluku o koncesiji koju je dodjelo Ministarstvo ili drugo nadležno tijelo državne uprave kom odobrenju nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja odluke.
- (3) Žalba na odluku o koncesiji koju je dalo županijsko poglavarsrstvo ili poglavarstvo Grada Zagreb podnosi se Ministarstvu ili drugom nadležnom tijelu državne uprave u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke.

2. Koncesijska odobrenja

Članak 226.

- (1) Za gospodarsko korištenje prirodnih dobara i obavljanje druge djelatnosti u manjem opsegu u zaštićenom području, i najduže na vrijeme od jedne godine, javna ustanova koja upravlja zaštićenim područjem može dati koncesijsko odobrenje na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.
- (2) Iznimno, javna ustanova ne može dati koncesijsko odobrenje za gospodarsku uporabu prirodnih dobara i obavljanje druge djelatnosti na pomorskom dobru, te za gospodarenje i korištenje šuma, šumskog zemljišta i lovišta ako je posebnim propisom drugačije određeno.
- (3) Koncesijsko odobrenje iz stavka 1. ovoga članka sadrži i uvjete zaštite prirode koje utvrđuje Ministarstvo.

- (4) Javna ustanova koja upravlja nacionalnim parkom ili parkom prirode daje koncesijsko odobrenje uz suglasnost Ministarstva, a javna ustanova koja upravlja drugim zaštićenim područjima daje koncesijsko odobrenje uz suglasnost poglavarstva županije ili grada Zagreba na čijem području je osnovana.
- (5) Sredstva ostvarena od naknada za koncesijska odobrenja prihod su javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem na kojem je izdato koncesijsko odobrenje i namijenjena su zaštiti prirode.
- (6) Na osnovi odluke o koncesijskom odobrenju zaključuje se ugovor o koncesijskom odobrenju.
- (7) Odlukom o koncesijskom odobrenju, odnosno ugovorom o koncesijskom odobrenju moraju se osigurati odgovarajuća jamstva za ostvarivanje zaštite prirode.
- (8) Djelatnosti za koje se može izdati koncesijsko odobrenje na zaštićenom području, način izdavanja koncesijskih odobrenja, uvjete i način utvrđivanja visina naknade za njihovo izdavanje, uvjete i način obavljanja djelatnosti za koju se sklapa ugovor o koncesijskom odobrenju ministar će propisati pravilnikom.
- (9) Vlada može svojom odlukom odrediti pojedine dijelove pomorskog dobra za koje se ne može dati koncesijsko odobrenje propisano posebnim zakonom.

Članak 227.

- (1) Odluka o koncesijskom odobrenju izdaje donosi se na temelju provedenog javnog prikupljanja ponuda, ili javnog natječaja ili na zahtjev stranke. U postupku javnog prikupljanja ponuda ili javnog natječaja navode se uvjeti za izdavanje koncesijskog odobrenja, a posebno uvjeti koji mogu biti od utjecaja za zaštitu prirode.
- (2) Žalba na odluku o koncesijskom odobrenju podnosi se Ministarstvu u roku od petnaest dana od dana dostavljanja odluke.

V. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE

1. Temeljni dokumenti zaštite prirode

Članak 228.

- (1) Temeljni dokumenti zaštite prirode su Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (u daljnjem tekstu: Strategija) koju donosi Sabor i programi zaštite prirode koje donose županijske skupštine, odnosno Skupština Grada Zagreba, svako za svoje područje.
- (2) Programi moraju biti usklađeni sa Strategijom.

Članak 229.

(1) (1) Strategija određuje dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti, te načine njezina provođenja, u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem Republike Hrvatske.

(2) Strategija se izrađuje na temelju izvješća o stanju u zaštiti prirode, a sadrži osobito:

- opće strateške ciljeve;
- smjernice za očuvanje krajobraza, ekoloških sustava, stanišnih tipova, divljih svojti i zavičajnih udomaćenih svojti;
- smjernice za zaštićene prirodne vrijednosti;
- smjernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- smjernice za ugrađivanje zaštite prirode u druge sektore;
- smjernice za zakonodavni i institucionalni okvir;
- smjernice za odgoj i obrazovanje u cilju promicanja i očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti;
- smjernice za obavješćivanje javnosti i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi;
- akcijske planove za provedbu smjernica, s oznakama prioriteta i mogućih izvora financiranja;
- način ispunjavanja međunarodnih obveza u zaštiti prirode;
- kartografski prilog koji prostorno prikazuje mjere očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti.

(3) Strateške smjernice utvrđene Strategijom iz Strategije primjenjuju se u izradi dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja gospodarenja prirodnim dobararima.

(4) Nakon proteka razdoblja od svakih pet godina obavlja se analiza ciljeva i smjernica utvrđenih Strategijom, te kao analiza provedba akcijskih planova, utvrđenih Strategijom te se po potrebi obavlja revizija Strategije.

Članak 230.

(1) Za potrebe ostvarivanja Strategije i programa zaštite prirode te drugih dokumenata kojima se uređuju pojedina pitanja zaštite prirode, izrađuje se izvješće o stanju zaštite prirode u Republici Hrvatskoj o kojem odlučuje Sabor.

(2) Izvješće iz stavka 1. se izrađuje za dvogodišnje razdoblje, a sadrži osobito:

- podatke o stanju krajobraza, ekoloških sustava, stanišnih tipova, divljih svojti i zavičajnih udomaćenih svojti s analizom ugroženosti, te razloge ugroženosti i probleme zaštite;
- podatke o utjecajima korištenja prirodnih dobara na biološku i krajobraznu raznolikost;
- podatke o utjecajima pojedinih zahvata na prirodu;
- ocjenu provedenih mjera očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- analizu provedbe Strategije i drugih dokumenata važnih značajnih za zaštitu prirode;
- ocjenu provedenog nadzora;
- podatke o korištenju financijskih sredstava za zaštitu prirode;
- procjenu potrebe izrade novih ili izmjene i dopune postojećih dokumenata te druge važne podatke za zaštitu i očuvanje prirode.

(3) Prijedlog izvješća o zaštiti prirode priprema Ministarstvo. Prije upućivanja Saboru izvješće se dostavlja na mišljenje Savjetu za održivi razvitak.

(4) Skupština županije i Skupština Grada Zagreba prihvaćaju odgovarajuća izvješća o stanju zaštite prirode na svom području.

2. Obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite prirode

Članak 231.

(1) Upravne i stručne poslove zaštite prirode obavlja Ministarstvo i ured državne uprave u županiji i Gradu Zagrebu nadležan za zaštitu prirode, osim onih poslova koji su ovim Zakonom ili drugim propisom dati, odnosno preneseni stavljeni u nadležnost drugom tijelu državne uprave, Državnom zavodu za zaštitu prirode, županiji, Gradu Zagrebu, gradu ili općini.

(2) Županije i Grad Zagreb dužni su u skladu s ovim Zakonom, Strategijom, programima zaštite prirode i dokumentima prostornog uređenja:

- skrbiti o očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti na svome području;
 - proglašavati zaštićene prirodne vrijednosti iz svoje nadležnosti;
 - osiguravati uvjete za zaštitu i očuvanje zaštićenih prirodnih vrijednosti iz svoje nadležnosti;
 - sudjelovati u postupku proglašenja zaštićenih prirodnih vrijednosti koje proglašava Vlada ili Sabor;
 - sudjelovati u izradi planova upravljanja zaštićenim prirodnim vrijednostima na njihovom području;
 - skrbiti o promicanju zaštite prirode, te davati potpore i skrbiti o strukovnim i drugim udrugama čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode;
 - pratiti stanje očuvanosti prirode (monitoring) te o stanju očuvanosti podnositi izvješća Ministarstvu i Državnom zavodu za zaštitu prirode;
 - voditi očevidnike o podacima važnim za zaštitu prirode;
 - izvješćuju javnost o stanju prirode na svom području i o poduzetim mjerama radi njezine zaštite i očuvanja;
 - pružati stručnu i drugu pomoć tijelima jedinica lokalne samouprave na zaštiti prirode na njihovom području;
 - obavljati i druge poslove propisane ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.
- (3) Gradovi i općine dužni su u skladu s programima zaštite prirode i dokumentima prostornog uređenja:
- skrbiti o očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti na svome području;
 - sudjelovati u postupku javnog uvida radi proglašavanju zaštićenih prirodnih vrijednosti na svome području;
 - pratiti stanje očuvanosti prirode (monitoring) te o stanju očuvanosti podnositi izvješća Ministarstvu i Državnom zavodu za zaštitu prirode;
 - voditi očevidnike o podacima važnim za zaštitu prirode;
 - izvješćivati javnost o stanju prirode na svom području i o poduzetim mjerama radi njezine zaštite i očuvanja;
 - popularizirati zaštitu prirodnih vrijednosti na svome području;
 - skrbiti o strukovnim i drugim udrugama čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode na njenom području.

Članak 232.

(1) Na rješenja koja donosi Ministarstvo temeljem ovoga Zakona žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja.

(2) Na rješenja koje donosi na temelju ovoga Zakona ured državne uprave u županiji i Gradu Zagrebu nadležan za zaštitu prirode žalba se može izjaviti Ministarstvu u roku od petnaest dana od dana dostavljanja rješenja.

43. Obavljanje stručnih poslova zaštite prirode

Članak 233.

- (1) Stručne poslove zaštite prirode za Republiku Hrvatsku obavlja Državni zavod za zaštitu prirode (u daljnjem tekstu: Zavod).
- (2) Zavod je javna ustanova koja svoju djelatnost obavlja kao javna služba.

Članak 234.

- (1) Zavod u okviru svoje djelatnosti:
 - osniva i održava baze podataka o biljnim, gljivljim i životinjskim vrstama, stanišnim tipovima, ekološkim sustavima i krajobrazima,
 - prati razloge ugroženosti i stanje očuvanosti biološke i krajobrazne raznolikosti, te predlaže mjere za njihovu zaštitu,
 - izrađuje izvješća o provedbi Nacionalne strategije i akcijskog plana zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske,
 - vodi informacijski sustav zaštite prirode i katastar biološke i krajobrazne raznolikosti,
 - obavlja statističke analize i objedinjava rezultate istraživanja u zaštiti prirode,
 - priprema prijedloge za zaštitu i očuvanje dijelova prirode i drugih prirodnih vrijednosti,
 - utvrđuje ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu,
 - izrađuje stručne podloge za potrebe utvrđivanja uvjeta zaštite prirode, upravljanja zaštićenim područjima i korištenja prirodnih dobara,
 - priprema i provodi projekte i programe u području zaštite prirode,
 - sudjeluje u provođenju međunarodnih ugovora o zaštiti prirode kojih je Republike Hrvatska stranka,
 - organizira i provodi odgojno-obrazovne i promidžbene aktivnosti u zaštiti prirode,
 - obavlja i druge poslove utvrđene ovim Zakonom.
- (2) Zavod obavlja poslove iz stavka 1. ovoga članka u skladu s godišnjim i višegodišnjim programom rada.
- (3) Godišnji i višegodišnji program rada iz stavka 2. ovoga članka donosi se uz suglasnost Ministarstva.
- (4) O ostvarenju godišnjeg i višegodišnjeg programa rada Zavod podnosi izvješće Ministarstvu i Vladi na način propisan statutom Zavoda.
- (5) Sredstva za obavljanje djelatnosti Zavoda propisane ovim Zakonom osiguravaju se u državnom proračunu i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Članak 235.

- (1) Zavodom upravlja Upravno vijeće.
- (2) Predsjednika i članove upravnog vijeća imenuje i razrješuje ministar.
- (3) Sastav, trajanje mandata predsjednika i članova upravnog vijeća, djelokrug i način njegova rada uređuje se statutom Zavoda.

Članak 236.

- (1) Voditelj Zavoda je ravnatelj Zavoda.

- (2) Ravnatelj Zavoda ima prava i obveze utvrđene zakonom, aktom o osnivanju i statutom Zavoda.
- (3) Ravnatelj Zavoda imenuje i razrješuje ministar.
- (4) Za ravnatelja Zavoda može se imenovati osoba koja ima visoku stručnu spremu i pet godina radnog staža u struci, te druge uvjete propisane statutom Zavoda.
- (5) Postupak imenovanja i razrješenja ravnatelja Zavoda uređuje se statutom u skladu sa zakonom.

Članak 237.

Nadzor nad zakonitošću rada i nadzor nad stručnim radom Zavoda obavlja Ministarstvo.

Članak 238.

- (1) Županije i Grad Zagreb mogu za obavljanje stručnih poslova u području zaštite prirode osnivati zavode za zaštitu prirode za svoje područje.
- (2) Poslovi zavoda utvrđuju se aktom o osnivanju i statutom.
- (3) Odredbe članka 234. stavaka 1. i 2. ovoga Zakona odgovarajuće se primjenjuju i na zavode za zaštitu prirode županija i Grada Zagreba.
- (4) Stručne poslove zaštite prirode obavljaju i javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima sukladno ovom Zakonu, aktu o osnivanju i statutu.

VI. INVENTARIZACIJA I PRAĆENJE STANJA (MONITORING)

Članak 239.

- (1) Zavod uspostavlja i provodi inventarizaciju svih sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti (biološke svojte, stanišni tipovi i tipovi krajobraza), kartiranje ugroženih svojti i stanišnih tipova, te njihovo stalno i pravodobno dopunjavanje.
- (2) Podaci o inventarizaciji dostavljaju se Ministarstvu. Podaci su javni, osim ako se radi zaštita divljih svojti ili staništa podaci ne proglase tajnim.

Članak 240.

- (1) Zavod prati i organizira praćenje stanje očuvanosti prirode (monitoring).
- (2) Praćenje stanja očuvanosti prirode obuhvaća:
 - praćenje i ocjenu stanja bioloških svojti, njihovih staništa, stanišnih tipova, ekološki značajnih područja, ekoloških sustava te tipova krajobraza;
 - praćenje promjena geoloških vrijednosti (pojave klizišta, urušavanja, novih izvora i sl.), što obuhvaća i izradu posebnih geoloških karata kao podloga za daljnja istraživanja i praćenja;

- praćenje stanja zaštićenih prirodnih vrijednosti.

(3) Podaci o praćenju stanja očuvanosti prirode (monitoringu) dostavljaju se Ministarstvu. Podaci su javni, osim ako se radi zaštita divljih svojti ili staništa podaci ne proglase tajnim.

Članak 241.

(1) Republika Hrvatska potiče i promiče znanstvena istraživanja u području zaštite prirode.
(2) Za znanstvena istraživanja na zaštićenim područjima, za istraživanja zaštićenih biljnih, gljivljih i životinjskih vrsta i za istraživanja zaštićenih minerala i fosila potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva. Dopuštenjem se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode. Dopuštenje se izdaje rješenjem.

(23) Pravna ili fizička osoba koja je obavila istraživanja dužna je o rezultatima istraživanja izvijestiti Ministarstvo u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja.

Članak 242.

(1) Ministarstvo ustrojava, a Zavod vodi informacijski sustav zaštite prirode kao dio jedinstvenog informacijskog sustava Ministarstva, prema međunarodno prihvaćenim standardima i obvezama.

(2) Zavod prikuplja, obrađuje i objedinjuje podatke o stanju prirode, izrađuje izvješća i vodi baze podataka u sklopu informacijskog sustava zaštite prirode.

VII. PRISTUP INFORMACIJAMA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

61. Obavješćivanje javnosti

Članak 243.

(1) Ministarstvo, Zavod, zavodi za zaštitu prirode županija i Grada Zagreba, uredi državne uprave, nadležna tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave, javne ustanove koje upravljaju zaštićenim prirodnim vrijednostima dužni su osigurati javnost podataka u svezi zaštite prirode, osim ako posebnim zakonom ili aktom mjerodavnog tijela nije propisana tajnost podataka.

(2) Nadležna tijela i pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka dužni su voditi očevidnik o podacima važnim za zaštitu prirode, i u slučaju oštećenja prirode dužni su o tome izvjestiti javnost s uputama o postupanju radi njene zaštite i očuvanja. U slučaju bilo kakve neposredne prijetnje prirodi i zdravlju ljudi javnost se izvješćuje o poduzimanju potrebitih mjera i radnji u cilju sprječavanja ili ublažavanja šteta koje bi mogle proisteći iz te opasnosti.

(3) Informacije moraju biti pravodobne i istinite.

Članak 244.

(1) Ministarstvo, Zavod, zavodi za zaštitu prirode županija i Grada Zagreba, uredi državne uprave, nadležna tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave, javne ustanove koje upravljaju zaštićenim prirodnim vrijednostima dužni su sredstvima javnog priopćavanja na njihov zahtjev pružiti informacije o stanju prirode, o obavljanju poslova zaštite te omogućiti uvid u odgovarajuću dokumentaciju.

(2) Informacije o stanju zaštite prirode daju se, u pravilu, u pisanom obliku.

(3) Saboru i Vladi podnose se izvješća o stanju zaštite prirode na zahtjev tih tijela i na način propisan ovim Zakonom.

(4) Skupštine županija i Skupština Grada Zagreba dužne su izvješća o stanju zaštite prirode dostavljati Ministarstvu svake dvije godine, te u drugo vrijeme na zahtjev toga tijela.

Članak 245.

(1) Temeljem ovoga Zakona i drugog propisa Republika Hrvatska je dužna osigurati da svaka osoba, koja smatra da je njezin zahtjev za informacijom zanemaren, ili nepravedno odbijen, bilo djelomično bilo u cijelosti, ima pravo na odgovarajuću zaštitu svoga prava pred sudbenim ili drugim nadležnim tijelima.

2. Sudjelovanje javnosti u odlučivanju

Članak 246.

(1) Tijekom izrade propisa odnosno akata o proglašavanju prirodnih vrijednosti, dokumenata prostornog uređenja planom upravljanja zaštićenim područjima, i planova korištenja prirodnih dobara, kao i opće primjenjivih i pravno obvezujućih propisa i dokumenata u području zaštite prirode, osigurava se sudjelovanje javnosti.

(2) Javnost mora biti tijekom postupaka iz stavka 1. ovoga članka izvješćena putem javne obavijesti ili pojedinačno obavješćena o aktu ili djelatnosti koji mogu utjecati na stanje u prirodi.

(3) Obavješćivanje javnosti obvezno je u slučajevima propisanim ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.

Članak 247.

(1) Strukovne i druge udruge (u daljnjem tekstu: udruge) imaju pravo sudjelovati u zaštiti prirode.

(2) Za postignute rezultate u zaštiti prirode, te ostvarene rezultate na poticanju i promicanju zaštite prirode, udruge mogu ostvarivati nagrade i druga priznanja.

Članak 248.

(1) U cilju zaštite prirode udruge mogu:

- zatražiti od nadležnih tijela i drugih ovlaštenih pravnih osoba poduzimanje odgovarajućih mjera iz njegove nadležnosti radi zaštite prirode;
- pokretati odgovarajuće postupke pred upravnim i sudskim tijelima u slučaju nanošenja šteta u prirodi, ugrožavanja ili na drugi način umanjivanja značenja prirodne vrijednosti.

Članak 249.

(1) Članovi strukovnih udruga čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode i koji imaju službenu iskaznicu koju izdaje Ministarstvo, imaju pravo:

- ulaziti u sva zaštićena područja uz predočenje službene iskaznice udruge;

- upozoriti svaku osobu, koja ugrožava ili nanosi štetu prirodnim vrijednostima, na nezakonitost njenog postupanja i na pravne posljedice, a po potrebi obaviti i prijavu o nedopuštenom ponašanju u prirodi nadležnoj ustanovi koja upravlja zaštićenim područjem ili drugom nadležnom tijelu;
- pružiti informacije o zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, o dopuštenim i nedopuštenim radnjama.

(2) Ministarstvo je dužno voditi upisnik udruga čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode i upisnik članova tih udruga kojima je izdana službena iskaznica.

(3) Uvjete za upis u upisnik udruga iz stavka 2. ovoga članka, uvjete za izdavanje službene iskaznice, način izdavanja i način vođenja upisnika propisat će ministar pravilnikom.

63. Čuvanje i korištenje podataka

Članak 250.

(1) Dokumentacija i podaci o inventarizaciji svih sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti te praćenje stanja očuvanosti prirode, a osobito zaštićenih prirodnih vrijednosti čuva se u Ministarstvu.

(2) Ministar propisuje način čuvanja dokumentacije i podataka iz stavka 1. ovoga članka propisat će ministar pravilnikom.

Članak 251.

(1) Svatko ima pravo u za to određeno vrijeme i pod nadzorom službenika Ministarstva obaviti uvid u podatke kojima raspolaže Ministarstvo, te iz podataka dobiti izvode, ispise ili preslike.

(2) Uvid u dokumentaciju i podatke Ministarstvo može ograničiti u opsegu koji zahtjevaju interesi zaštite prirodnih vrijednosti, unutarnje sigurnosti ili obrane Republike Hrvatske.

Članak 252.

(1) Za izdavanje izvoda, ispisa i preslika iz dokumentacije Ministarstva stranka plaća upravnu pristojbu te stvarne troškove za obavljanje pojedinih poslova.

(2) Uvjete i mjerila za određivanje visine stvarnih troškova nastalih uporabom podataka Ministarstva određuje odredit će ministar pravilnikom..

(3) Sredstva ostvarena naplatom naknada prihod su državnog proračuna.

VIII. ZNAK ZAŠTITE PRIRODE

Članak 253.

(1) Radi promicanja zaštite prirode i identifikacije službene osobe u postupku nadzora i poduzimanja mjera na zaštiti prirode koristi se znak zaštite prirode.

(2) Izgled znaka, postupak i uvjete za njegovo nošenje i korištenje ministar će propisati pravilnikom.

IX. PROMICANJE ODGOJA I OBRAZOVANJA U ZAŠTITI PRIRODE

Članak 254.

- (1) (1) Republika Hrvatska je dužna osigurati uvjete za usklađenu provedbu odgoja i obrazovanja o zaštiti prirode na svim razinama odgojno-obrazovnog sustava.
- (2) Odgoj i obrazovanje o zaštiti prirode provodi se i u sustavu muzejske djelatnosti.
- (3) (2) Republika Hrvatska je dužna skrbiti o potrebitom obrazovanju službenika i namještenika u državnim tijelima i javnim službama radi učinkovite provedbe propisa o zaštiti prirode.
- (4) (3) Ministarstvo, županije, Grad Zagreb, gradovi i općine, te pravne osobe s javnim ovlastima dužni su poticati obrazovanje javnosti o zaštiti prirode i njenom očuvanju putem medija, predavanja i izdavačke djelatnosti, te izvješćivati o vrijednim dijelovima prirode radi njihova posjećivanja u cilju obrazovanja, razgledavanja i rekreacije.
- (5) Javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima dužne su provoditi osposobljavanje djelatnika stručnih službi ustanove.
- (6) Način osposobljavanja djelatnika stručnih službi iz stavka 5. ovoga članka ministar će propisati pravilnikom.

Članak 255.

- (1) U cilju promicanja zaštite prirode obilježava se svake godine Dan zaštite prirode.
- (2) U Danu zaštite prirode organiziraju se odgojne, obrazovne, rekreativne, stručne i druge aktivnosti kojima se na primjeren način potiče i promiče zaštita prirode.
- (3) Dan zaštite prirode obilježava se svake godine 22. svibnja na međunarodni dan biološke raznolikosti.

X. PRIZNANJA I NAGRADE ZA POSTIGNUĆA U ZAŠTITI PRIRODE

Članak 256.

- (1) Priznanja i nagrade za postignuća u području zaštite prirode dodjeljuju se za:
 - ostvarene rezultate na poticanju i promicanju zaštite prirode;
 - ostvarene rezultate rada na projektima i programima u zaštiti prirode;
 - razvoj sustava obrazovanja o zaštiti prirode u odgoju i obrazovanju;
 - doprinos pojedinca za razvoj i unapređenje zaštite prirode na državnoj i međunarodnoj razini;
 - doprinos stručnih institucija, te strukovnih i drugih udruga razvoju i unapređenju zaštite prirode.
- (2) Priznanja i nagrade dodjeljuje Ministarstvo.
- (3) Vrste, postupak, način i uvjete za dodjelu priznanja i nagrada ministar će propisujeati pravilnikom.

XI. FINANCIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Članak 257.

- (1) U državnom proračunu osiguravaju se sredstva za zaštitu prirodnih vrijednosti od međunarodnog i državnog značenja, kao i onih prirodnih vrijednosti za koje to utvrdi Ministarstvo, za novčane i druge poticaje propisane ovim Zakonom, za naknade šteta nanesenih od zaštićenih životinja, za ostvarenje prava prvokupa Republike Hrvatske, te za naknade vlasnicima i ovlaštenicima prava na nekretninama u zaštićenim prirodnim vrijednostima koje su od međunarodnog i državnog značenja, te za ostvarenje prava prvokupa za ograničenja kojima su podvrgnuti.
- (2) U proračunu županije, Grada Zagreba, gradova i općina osiguravaju se sredstva za zaštitu prirodnih vrijednosti koje proglašava županija odnosno Grad Zagreb, za novčane i druge poticaje propisane ovim Zakonom, te za ostvarenje prava prvokupa i naknade vlasnicima i ovlaštenicima prava na nekretninama za ograničenja kojima su podvrgnuti u tim zaštićenim prirodnim vrijednostima.
- (3) Sredstva za financiranje zaštite prirode osiguravaju se korištenjem prirodnih dobara i zaštićenih prirodnih vrijednosti, ako ovim ili posebnim zakonom nije drugačije određeno, naknadama od koncesijskih odobrenja, od donacija, zaklada i iz drugih izvora utvrđenih zakonom ili propisima donesenim na temelju zakona.

Posebnim zakonom mogu se odrediti olakšice i oslobađanja plaćanja poreza, carina i drugih javnih prihoda pravnim i fizičkim osobama koje neposredno ulažu u zaštitu prirode ili ulažu u korištenje obnovljivih izvora energije koje pridonose zaštiti prirode.

- (2) Olakšice i oslobađanja plaćanja poreza, carina i drugih javnih prihoda iz stavka 1. ovoga članka te sredstva za poticaje propisane ovim Zakonom, ako nisu određeni posebnim zakonom, određuje Vlada.

XII. NADZOR

91. Upravni nadzor

Članak 258.

- (1) Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo.
- (2) Upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona u dijelu koji se odnosi na modificirane žive organizme provodi Ministarstvo, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva i Ministarstvo znanosti i tehnologije, svako u svom djelokrugu.

9.2. Neposredni nadzor u zaštićenim područjima

2.2. Glavni nadzorni i nadzornici

Članak 259.

- (1) Neposredni nadzor u zaštićenim područjima obavljaju glavni nadzornik i nadzornici javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem.
- (2) Nadzornika imenuje upravno vijeće javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem, a glavnog nadzornika upravno vijeće uz suglasnost ministra.
- (3) Za glavnog nadzornika može se imenovati osoba koja ima višu ili visoku stručnu spremu, tri godine radnog iskustva i položen stručni ispit, a za nadzornika osoba koja ima najmanje srednju stručnu spremu, jednu godinu radnog iskustva i položen stručni ispit.
- (4) Sadržaj stručnog ispita i način polaganja ministar će propisujeati pravilnikom.
- (5) Glavni nadzornik i nadzornik dokazuju Nadzornik svoj identitet dokazuje službenom iskaznicom.
- (6) Glavni nadzornik i nadzornik Nadzornik za vrijeme obavljanja službe nose službenu odoru, znak zaštite prirode i znak zaštićenog područja kojega nadzirue, te kratko vatreno oružje.
- (7) Uvjete i način korištenje te čuvanje vatrenog oružja kojeg nose glavni nadzornik i nadzornici u obavljanju nadzora propisat će Vlada uredbom.
- (8) Izgled odore te način izdavanja, sadržaj i oblik službene iskaznice ministar će propisujeati pravilnikom.

Članak 2605.

- (1) U provedbi nadzora, ako zatekne osobu u zaštićenom području da obavlja radnje za koje je propisana prekršajna odgovornost odredbama članka 282., 283., 284. i 285. ovoga Zakona, glavni nadzornik i nadzornik imaju pravo i obvezu:
 - zatražiti osobnu iskaznicu ili drugu ispravu radi utvrđivanja identiteta te osobe;
 - pregledati prtljagu, prijevozno sredstvo ili plovilo;
 - privremeno ograničiti kretanje na određenom području;
 - izdati prekršajni nalog protiv okrivljenika radi naplate globe, novčane kazne, štete ili troškova nanesenih od počinitelja prekršaja;
 - naplatiti globu, štetu ili učinjene troškove od prekršitelja bez prekršajnog naloga, uz izdavanje potvrde o naplaćenju globi;
 - privremeno oduzeti protupravno prisvojeni dio živog ili neživog svijeta koji pripada zaštićenom području, kao i sredstva kojima je izvršeno protupravno prisvajanje;
 - zatražiti uspostavu prijašnjeg stanja, odnosno narediti mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica;
 - izreći upravnu mjeru;
 - podnijeti prekršajnu ili kaznenu prijavu.
- (2) Prekršajnim nalogom iz stavka 1. podstavka 4. može se izreći prekršajna kazna u najnižem iznosu propisanom za taj prekršaj ili narediti zaštitnu mjeru, a globom iz stavka 1. podstavka 5. ovoga članka može se naplatiti iznos u visini od 300,00 kn za fizičke osobe, a za pravne osobe 10.000,00 kn.
- (3) Sredstva naplaćena prema stavku 1. podstavku 5. ovoga članka prihod su javne ustanove.
- (4) Glavni nadzornik i nadzornik mogu, na temelju odluke upravnog vijeća javne ustanove, obavljati i poslove čuvara prirode (rendžera).
- (5) Ustrojstvo, postupanje i način rada, te prava i obveze nadzornika ministar će propisati pravilnikom.

Članak 261.

- (1) Prekršajne postupke u prvom stupnju, po prekršajnoj prijavi glavnog nadzornika i nadzornik, za prekršaje propisane člankom 282., 283., 284. i 285. ovoga Zakona vodi i rješenje o prekršaju donosi službenik Ministarstva kojeg ovlasti ministar.

(2) O žalbama protiv odluka službenika iz stavka 1. ovoga članka donesenih radi pripremanja i vođenja postupka i o zahtjevu za obnovu prekršajnog postupka odlučuje u drugom stupnju vijeće od tri člana koje ovlašćuje ministar.

(3) Na prekršajne postupke koji se vode prema stavku 1. ovoga članka primjenjuju se odredbe članka 286., 287., 288. i 289. ovoga Zakona.

2.2. Čuvari prirode (rendžeri)

Članak 262.

(1) Neposrednu zaštitu i poslove čuvanja i promicanja zaštićenog područja obavljaju i čuvari prirode (rendžeri), a osobito:

- planiranje, organiziranje i izvođenje poučnih šetnji zaštićenim područjem;
- ekološku poduku posjetitelja zaštićenog područja i lokalnog stanovništva;
- skrb o sigurnosti posjetitelja i o poduzimanju radnji spašavanja;
- motrenje i praćenje stanja biljnih, gljivljih i životinjskih vrsta, te drugih vrijednosti zaštićenog područja;
- suradnja s voditeljima istraživačkih i drugih dopuštenih projekata u zaštićenom području;
- suradnja s vlasnicima i s ovlaštenicima prava na nekretninama u zaštićenom području u cilju zaštite prirode;
- nadzor obavljanja dopuštenih djelatnosti i radnji u zaštićenom području;
- skrb o održavanju infrastrukturnih objekata u zaštićenom području;
- obavljanje poslova nadzornika po posebnom ovlaštenju.

(2) Čuvari prirode (rendžeri) mogu obavljati poslove nadzornika utvrđene člankom 260. stavak 1. ovoga Zakona, ako ih za obavljanje tih poslova ovlasti upravno vijeće, i ako u roku od godine dana od dana izdavanja ovlaštenja polože stručni ispit za nadzornike.

(3) Ustrojstvo službe čuvara prirode (rendžerske službe), način rada, te uvjete za obavljanje tih poslova Vlada će propisati uredbom.

93. Inspekcijski nadzor

Članak 2636.

(1) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovoga Zakona i drugih propisana temelju njega donesenih propisa koji uređuju zaštitu prirode obavlja inspekcija zaštite prirode u Ministarstvu.

(2) Inspekcijski nadzor provodi viši inspektor zaštite prirode i inspektori zaštite prirode.

(3) Inspekcijski nadzor mogu obavljati i drugi državni službenici Ministarstva na temelju posebnog ovlaštenja ministra.

(4) Viši inspektor zaštite prirode i inspektor zaštite prirode u provedbi inspekcijskog nadzora dokazuju službeno svojstvo, identitet i ovlasti službenom iskaznicom i značkom.

(5) Sadržaj, oblik i način izdavanja službene iskaznice ministar će propisati pravilnikom.

(6) Inspektori zaštite okoliša, sanitarni inspekcijainspektori, veterinarski inspektoriinspekcija, poljoprivredni inspektori, inspektori inspekcija zaštite bilja, inspekcija zaštite prirodevodopravni inspektori, šumarsko - lovni gospodarska inspekcijainspektori i inspektori Državnog inspektorata obavljaju inspekcijski nadzor nad primjenom ovoga Zakona, svaki u okviru svojih nadležnosti, sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima.

(7) Inspekcijski nadzor na zaštićenim područjima i zaštićenim prirodnim vrijednostima provode i ovlaštene službene osobe Ministarstva unutarnjih poslova.

Članak 2647.

- (1) Za višeg inspektora zaštite prirode može se postaviti osoba koja ima visoku stručnu spremu iz područja prirodnih znanosti ili pravne struke s najmanje deset godina radnog iskustva u struci i tri godine radnog iskustva na poslovima inspekcije zaštite prirode, te položen državni stručni ispit za inspektora zaštite prirode.
- (2) Za inspektora zaštite prirode može se postaviti osoba koja ima visoku stručnu spremu iz područja prirodnih znanosti ili pravne struke s najmanje četiri godine radnog staža u struci, te položen državni stručni ispit za inspektora zaštite prirode.
- (3) Pored uvjeta iz stavka 1. i 2. ovoga članka viši inspektor zaštite prirode i inspektor zaštite prirode moraju ispunjavati i uvjete određene propisima kojima se uređuju položaj, prava i obveze državnih službenika.

Članak 26539.

- (1) Viši inspektor zaštite prirode i inspektor zaštite prirode (u daljnjem tekstu: inspektor) vodi očevidnik o obavljenim pregledima i drugim radnjama s podacima o provedbi inspekcijskog nadzora.
- (2) Sadržaj i način vođenja očevidnika iz stavka 1. ovoga članka ministar će propisati pravilnikom.

Članak 2660.

- (1) Ako inspektor utvrdi ili sazna za povredu propisa čiju je primjenu ovlašten nadzirati, dužan je provesti inspekcijski postupak i poduzeti mjere propisane ovim Zakonom.
- (2) Protiv rješenja i zaključka kojim se okončava postupak ili izriče upravna mjera inspektora ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (3) Žalba protiv rješenja, odnosno zaključka iz stavak 2. ovog članka ne odgađa njegovo izvršenje.
- (4) O činjenicama utvrđenim u inspekcijskom postupku, odnosno o poduzetim mjerama inspektor je dužan obavijestiti podnositelja prijave.
- (5) Obavijest inspektora iz stavka 4. ovog članka nije upravni akt.
- (6) Ako inspektor utvrdi da nisu povrijeđeni propisi čiju je primjenu ovlašten nadzirati, donijet će zaključak o obustavi inspekcijskog postupka.

Članak 2671.

U provedbi inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo zatražiti osobne podatke, pregledati zgrade i objekte poslovnih, stambenih i drugih prostora, sredstva rada, alate, vozila i druga prijevozna sredstvaplovidla, poslovnu dokumentaciju i isprave na temelju kojih se dokazuje identitet osoba.

Članak 2682.

- (1) Inspektor ima pravo i dužnost u inspekcijskom nadzoru pregledati zaštićenu prirodnu vrijednost, te ostale prirodne vrijednosti koje uživaju zaštitu temeljem ovoga Zakona, odgovarajuću dokumentaciju, poslovne spise, opremu te u upravnom postupku saslušati pojedine osobe.

(2) Nadzirana osoba dužna je inspektor osigurati uvjete za provođenje nadzora, omogućiti pregled u radnim prostorijama, dati na uvid sve podatke i dokumentaciju potrebnu za provedbu nadzora, te izvijestiti o poduzetim mjerama otklanjanja utvrđenih nedostataka.

Članak 2693.

U provedbi nadzora nad zaštićenim prirodnim vrijednostima i drugim dijelovima prirode inspektor nadzire:

- stanje kakvoće prirode;
- korištenje i uporabu zaštićenih prirodnih vrijednosti i drugih dijelova prirode;
- primjenu uvjeta i mjera zaštite prirode, te drugih akata izdanih na temelju ovoga Zakona;

- provođenje prostornih planova i planova korištenja prirodnih dobara u dijelu koji se odnosi na mjere i uvjete zaštite prirode;
- provedbu plana upravljanja i programa zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićene prirodne vrijednosti;
- radnje koje mogu prouzročiti promjene i oštećenja na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ili drugom dijelu prirode;
- provedbu neposredne zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- provedbu mjera zaštite zaštićenih biljnih, gljivljih i životinjskih svojti i ostalih zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- izvoz, uvoz i provoz biljaka, gljiva i životinja, ako su ograničeni ili zabranjeni ovim Zakonom ili na temelju njega donesenim propisima;
- introdukciju i reintrodukciju divljih svojti u prirodu;
- prekogranični promet, provoz, ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš i stavljanje na tržište GMO i proizvoda;
- zbrinjavanje otpada koji sadrži GMO;
- informiranje javnosti o stanju prirode;
- primjenu drugih propisanih uvjeta i mjera zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti utvrđenih ovim Zakonom i na temelju njega donesenih propisima.

Članak 2705.

U provedbi inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo i obvezu nadziranim osobama narediti da u primjerenom roku otklone utvrđene nedostatke i nepravilnosti u postupanju sa zaštićenim biljnim, gljivljim i životinjskim svojstama ili drugom zaštićenom prirodnom vrijednosti.

Članak 2716.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo i obvezu nadziranim osobama privremeno obustaviti djelatnosti, radnje i radove koji nisu u skladu s ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona, zatražiti uspostavu prijašnjeg stanja, odnosno narediti mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka inspektor može narediti i hitne mjere radi sprječavanja ili smanjivanja štete nastale zbog obavljanja radova, djelatnosti i radnji, ili daljnjeg sprječavanja nastanka štete.

Članak 2727.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo i obvezu nadziranim osobama privremeno oduzeti:

- predmete kojima je učinjeno kazneno djelo ili prekršaj predviđen ovim Zakonom, propisima donesenim na temelju ovoga Zakona ili drugim propisima;
- pokretnu zaštićenu prirodnu vrijednost i odrediti pohranu, odnosno čuvanje u ovlaštenoj osobi iz popisa Ministarstva;

(2) Za oduzete predmete i vrijednosti iz stavka 1. ovoga članka inspektor će izdati potvrdu i podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog ili kaznenog postupka.

(3) Nadležni sud u postupku iz stavka 1. ovoga članka odlučit će o trajnom oduzimanju zaštićene prirodne vrijednosti.

(4) Pokretna prirodna vrijednost stečena protuzakonomitnom radnjom koja je podložna kvarenju ili se ne može odgovarajuće zbrinuti ili ako njeno čuvanje zahtijeva nerazmjerne troškove, prodaje se, ako je prodaja dopuštena prema ovome Zakonu, a ostvarena sredstva prihod su državnog proračuna, ili se sa tom prirodnom vrijednosti postupa na način koji je najprimjereniji za njeno očuvanje i zaštitu i koriste se za zaštitu prirode.

(5) Iznimno od stavka 4. ovoga članka oduzeta prirodna vrijednost može se ustupiti karitativnoj ili drugoj udruzi uz potvrdu primitka.

Članak 2738.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo i obvezu nadziranim osobama, koje nemaju dopuštenje Ministarstva ili druge suglasnosti, rješenjem zabraniti:

- branje zaštićenih biljaka, gljiva i njihovih dijelova;
- rastjerivanje, hvatanje, držanje, ubijanje i prepariranje zaštićenih životinja i njihovih razvojnih oblika;
- uklanjanje gnijezda ili legla zaštićenih divljih svojti;
- introdukciju i reintrodukciju;
- promet zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- promet primjercima biljnih, gljivljih ili životinjskih vrsta zaštićenim temeljem međunarodnih ugovora kojih je stranka Republika Hrvatska
- promet nekretnina na zaštićenim prirodnim vrijednostima;
- uvoz, izvoz i provoz zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- prekogranični promet, provoz, ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš i stavljanje na tržište GMO i proizvoda;
- zbrinjavanje otpada koji sadrži GMO;
- podvodne aktivnosti i istraživanja u zaštićenim područjima;
- obavljanje propisanih poslova zaštite prirode;
- znanstvena istraživanja u zaštićenim područjima;
- znanstvena istraživanja pojedinih zaštićenih vrsta.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka inspektor može narediti hitne mjere radi zaštite života ljudi i smanjivanja štete nastale zbog obavljanja nedopuštenih djelatnosti, radnji ili radova.

(3) Inspektor je ovlašten zabraniti oštećivanje ili uništavanje staništa zaštićenih divljih svojti, kao i druge radnje i zahvate suprotne ovome Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.

Članak 251.

(1) Prekršajni postupak za prekršaje propisane ovim Zakonom ne može se pokrenuti kad prođu dvije godine dana od dana kad je prekršaj učinjen.

(2) Zastarijevanje se prekida svakom radnjom poduzetom radi gonjenja učinitelja prekršaja. Poslije svakog prekida počinje ponovno teći zastara, ali se prekršajni postupak ni u kom slučaju ne može voditi po isteku dvostrukog vremena određenog u stavku 1. ovoga članka.

Članak 252.

- (1) Izrečene kazne i zaštitne mjere ne mogu se izvršiti ako od dana konačnosti rješenja o prekršaju proteknu dvije godine.
- (2) Zaštitna mjera koja je izrečena samostalno ne može se izvršiti kad proteknu dvije godine dana od dana konačnosti rješenja.
- (3) Zastarijevanje izvršenja kazne i zaštitne mjere prekida se svakom radnjom nadležnog tijela poduzetom radi izvršenja. Poslije svakog prekida počinje ponovno teći zastara, ali kazna i zaštitna mjera ne mogu se izvršiti po isteku dvostrukog vremena određenog u stavku 1. i 2. ovoga članka.

Članak 2743.

- (1) Ako inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi da je počinjen prekršaj propisan ovim Zakonom, dužan je izdati prekršajni nalog prema posebnom zakonu, odnosno poduzeti radnje potrebne za pokretanje prekršajnog postupka.
- (2) Prekršajni nalog iz stavka 1. ovoga članka inspektor će izdati za prekršaj koji je učinjen prvi put i ako ocijeni neposrednim opažanjem da za taj prekršaj, obzirom na sve relevantne okolnosti, odgovara kazna u najnižem zaprijećenom iznosu ili zaštitna mjera.
- (3) U izreci rješenja prekršajnog naloga navodi se uputa da se globa, novčana kazna, šteta ili troškovi trebaju platiti u roku od osam dana, ili da se u slučajevima propisanim posebnim zakonom, mogu platiti odmah na mjestu počinjenja prekršaja ili obavljenog nadzora.

Članak 275.0

- (1) Kad postoje uvjeti za izdavanje prekršajnog naloga inspektor može globu, novčanu kaznu, štetu ili troškove naplatiti od počinitelja prekršaja odmah, bez prekršajnog naloga, ali uz potvrdu.
- (2) Na mjestu počinjenja prekršaja, odnosno na mjestu inspekcijskog nadzora, naplaćuje se cjelokupan iznos globe ili novčane kaze, zajedno s eventualnom štetom i troškovima.
- (3) Ako počinitelj prekršaja ne pristane platiti globu, novčanu kaznu, štetu ili troškove na mjestu izvršenja prekršaja odnosno mjestu inspekcijskog nadzora, izdat će mu se prekršajni nalog s uputom da plaćanje može izvršiti u roku od osam dana od dana kad je počinio prekršaj

Članak 2764.

Ako inspektor utvrdi povredu odredbe zakona ili drugih propisa nad primjenom kojih nadzor obavlja druga inspekcija, odnosno drugo tijelo državne uprave, izvijestit će bez odgađanja nadležnu inspekciju odnosno nadležno tijelo.

Članak 2775.

- (1) Nadzirana osoba dužna je o ispunjenju rješenjem naređenog postupanja izvijestiti inspektora u roku 8 dana od dana isteka roka za ispunjenje obveze.
- (2) Ako nadzirana osoba ne postupi po rješenju inspektora, rješenje će se izvršiti putem druge osobe na trošak izvršenika. Troškovi izvršenja inspekcijskog rješenja putem druge osobe namiruju se iz državnog proračuna do naplate od izvršenika.

Članak 2787.

Radi sprječavanja nastanka neotklonjivih šteta na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, biološkoj i krajobraznoj raznolikosti, odnosno radi naređivanja hitnih zaštitnih mjera, ili radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi ili za imovinu, rješenje u tijeku nadzora može se donijeti i usmeno. Usmeno se rješenje unosi u zapisnik uz naznaku da će se opravak pisanog rješenja izvršiti u roku od osam dana.

Članak 2798.

- (1) Inspektor samostalno vodi postupak, obavlja radnje i poduzima mjere za koje je ovlašten.
- (2) Nitko ne smije, koristeći se službenim položajem ili na drugi način, sprječavati ili ometati inspektora u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten.
- (3) Ako se inspektoru u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten pruži otpor silom ili prijetnjom da će se izravno uporabiti sila, ili ako se takav otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć službenih osoba nadležne policijske uprave.

Članak 280260.

- (1) Inspektor je odgovoran:
 - ako propusti poduzeti, odnosno odrediti mjere ili radnje koje je po zakonu ili drugim propisima bio dužan poduzeti odnosno odrediti;
 - ako prekorači ovlasti utvrđene zakonom ili drugim propisima;
 - ako ne podnese zahtjev ili prijavu, odnosno ne izvijesti nadležna tijela o utvrđenim nepravilnostima i nedostacima.
- (2) Na prestanak službe i razrješenje inspektora primjenjuju se propisi o državnim službenicima.

XIII. KAZNENE ODREDBE

Članak 281.

Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna ili fizička osoba ako:

- provodi ograničenu uporabu suprotno propisanim kontrolnim i drugim sigurnosnim mjerama i suprotno propisanim kriterijima vezanim uz razinu opasnosti (čl.109.);
- koristi zatvoreni sustav bez prijave Ministarstvu i upisa u upisnik GMO (čl.110.);
- ne uvrsti ograničenu uporabu GMO u odgovarajuću razinu opasnosti (čl. 111.);
- ne izradi plan mjera za slučaj opasnosti (čl.112. st.1.);
- ne dostavi podatke o planu mjera Ministarstvu i drugom nadležnom tijelu, te podatke ne učini dostupne javnosti (čl. 112. st. 2. i 3.);
- uprabljuje GMO iz 1. razine opasnosti bez potvrde o upisu u upisnik GMO (čl.115. st.1.);
- ne dostavi Ministarstvu na njegov zahtjev procjenu rizika odnosno opasnosti (čl.115. st.2.);
- provodi ograničenu uporabu GMO iz 2. razine opasnosti bez prijave Ministarstvu i suprotno propisanim uvjetima (čl. 116.);

- provodi ograničenu uporabu GMO iz 3. i 4. razine opasnosti bez dopuštenja Ministarstva ili suprotno uvjetima utvrđenim u dopuštenju (čl.117.);
- ne postupa sukladno zahtjevima Ministarstva (čl. 118. i 119.);
- se u slučaju nesreće ne pridržava plana mjera utvrđenim za slučaj nesreće ili o njoj ne obavijesti Ministarstvo (čl.120.);
- namjerno u okoliš uvodi GMO bez dopuštenja ili suprotno uvjetima utvrđenim u dopuštenju (čl. 121.);
- uvodi GMO u okoliš na nedopuštenim područjima (čl. 122.);
- ne izradi procjenu rizika odnosno opasnosti i plan mjera za slučaj nekontroliranog širenja GMO (čl.123. i 124.);
- ne izvijesti Ministarstvo o promjenama i ne postupi po izmjeni uvođenja GMO u okoliš (čl. 130.);
- ne dostavi Ministarstvu obavijest o rezultatima namjernog uvođenja GMO u okoliš u propisanom roku (čl. 131. st.1.);
- u slučaju neplaniranog širenja GMO u okoliš ne djeluje u skladu s planom mjera i o događaju ne obavijesti Ministarstvo (čl.132. st.1.);
- stavlja proizvod od GMO na tržište bez dopuštenja ili suprotno dopuštenju (čl. 133 i 138. st. 6.);
- ne izvijesti nadležna tijela o opasnostima proizvoda od GMO i ne podnese novi zahtjev (čl. 141.);
- stavlja na tržište proizvod od GMO bez potrebne dokumentacije, ili koji nije označen na propisani način 142. i 143.;
- u rukovanju, pakiranju, prijevozu i provožu GMO ne primjenjuje propise o prijevozu opasnih tvari (čl. 144.);
- uvozi GMO bez dopuštenja ili na nedopušten način (čl. 145.);
- obavlja poslove ovlaštenog laboratorija bez dopuštenja Ministarstva ili suprotno dopuštenom načinu rada (čl. 147. st. 3.);
- ne zbrinjava i trajno neškodljivo uništava nastali otpad koji sadrži GMO na propisan način (čl. 149.);

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 15.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Članak 282.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 25.000,00 kuna do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna i fizička osoba ako:
- organizira vožnje na motorni pogon i biciklima izvan naselja, svih vrsta cesta, poljskih putova i uređenih staza i poligona za vožnju (čl. 11.);
 - stavlja na tržište i primjenjuje sredstva za zaštitu bilja i mineralna gnojiva na nedopušten način (čl. 14.);
 - koristi prirodna dobra na nedopušten način i sa štetnim posljedicama (čl. 15.);
 - donese planove bez ishođenja uvjeta zaštite prirode ili propisanih suglasnosti (čl. 16. i 17.);
 - po završetku zahvata ne uspostavi ili približi stanje u prirodni onom stanju koje je bilo prije zahvata (čl. 20. st.2.);
 - provede zahvat za koji nije pribavljena ocjena prihvatljivosti za prirodu (čl. 21. st.2. i čl. 22. st. 2.);
 - ne provede kompenzacijski uvjet na propisan način (čl. 23. i 25.);
 - gradi građevinu i izvodi druge radove i zahvate na zaštićenom području ili drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, ili gradi druge propisane građevine bez ishođenja propisanih uvjeta zaštite prirode, odnosno pribavljene potvrde da je glavni projekt ili odgovarajuća dokumentacija izrađena u skladu s uvjetima zaštite prirode, ili izvodi odnosno izvede radove suprotno izdanim uvjetima (čl. 24.);
 - kao nositelj zahvata ili korisnik prirodnih dobara bez odgađanja ne otkloni štetne posljedice (čl. 26.);
 - iskorištava mineralne sirovine na način da se ne osigurava očuvanje krajobraznih vrijednosti prostora i ne poduzme mjere sanacije, ili ako donese sanacioni projekt bez suglasnosti Ministarstva (čl. 30.);
 - koristi i gospodari šumama suprotno načelima održivog razvitka i načelima certifikacije šuma (čl. 32. st. 2. i 3.);
 - obavlja pošumljavanje tamo gdje nije opravdano i na način koji ugrožava ugroženi ne šumski i rijetki stanišni tip (čl. 33.);
 - koristi kemijska sredstva za zaštitu bilja u šumama bez dopuštenja (čl. 34.);
 - ne osigura stalan postotak zrelih i starih stabala prema uvjetima zaštite prirode (čl. 35. st.1.);

- ne ostavlja neposjećene površine utvrđene šumsko-gospodarskim osnovama, odnosno uvjetima zaštite prirode (čl. 35. st.2.);
- ne gospodari na način da u najvećoj mjeri očuva šumske čistine i šumske rubove (čl.35. st.3.);
- ne gospodari na način da osigurava produljenje sječive zrelosti zavičajnih vrsta drveća (čl.35. st.4.);
- prometuje na krškom području suprotno propisanim uvjetima (čl. 37.);
- ne prijavi otkriće speleološkog objekta ili njegovog dijela u propisanom roku (čl. 39. st.5.);
- koristi speleološke pojave i objekte u turističke svrhe bez ili suprotno programu Ministarstva (čl. 42.);
- oštećuje, uništava ili odnosi špiljski nakit i podzemnu faunu (čl. 40. st.1.);
- ne isходи dopuštenje Ministarstva za propisano korištenje, uređenje, istraživanje, ronjenje, snimanje i ostale djelatnosti i zahvate koji utječu na osnovne značajke, uvjete i prirodnu floru i faunu u speleološkom objektu ili njegovom dijelu (čl. 41.);
- ugrožava ili oštećuje speleološku pojavu ili objekt ili na drugi način sprječava njihovo korištenje, ubija ili uznemiruje podzemne životinje (čl. 44. stavak 1.);
- pregrađuje vodotoke, isušuje, zatrpava izvore, bare i dr., te time ugrožava prirodne vrijednosti i biološku raznolikost (čl. 46. st. 1.);
- gradi građevine, ili gospodarski koristi prirodna dobra suprotno propisanim uvjetima (čl. 47.);
- ne osigurava pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more (čl. 49. st.1.);
- ne osigura uređaje za prihvatanje uljenih voda s brodova u lukama otvorenim za međunarodni promet (čl. 49. st.2.);
- u slučaju akcidenta ne postupa prema propisima i ne provede saniranje onih posljedica onečišćenja koje ugrožavaju biološku raznolikost u moru (čl. 49. st.3.);
- gospodari travnjacima na nedopušteni način (čl. 51.);
- ne očuva rubne dijelove oranica kao staništa (čl. 53.);
- ne provodi propisane mjere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju (čl. 57.);
- provodi zahvate i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području, a za dopušteni zahvat ne provede odgovarajuće kompenzacijske ili druge predviđene zamjene (čl. 59.);
- obavi zahvat i radnju koja može dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na međunarodno ekološki značajnom području (čl. 60. st.5.);
- istrijebi zavičajnu divlju svojtu (čl. 61. st.2.);
- smanjuje populaciju divljih svojti, uništava njihova staništa ili mijenja njihove životne uvjete u mjeri u kojoj je svojta ugrožena (čl. 61. st.3.);
- namjerno hvata, ozljeđuje ili ubija divlje životinje (čl.62. st.1. al.1.);
- namjerno uklanja divlje biljke i njihova staništa, smanjuje njihove populacije ili ih uništava (čl. 62. st.1. al.2.);
- namjerno oštećuje ili uništava staništa divljih svojti (čl. 62. st.1. al.3.);
- ne primjenjuje propisane metode i tehnička sredstva koje najmanje ometaju divlje svojte ili staništa njihovih populacija (čl. 63. st.1.);
- ne izgradi javnu cestu i drugu prometnicu na način da osigura sigurno prelaženje divljih životinja (čl. 64. st.1.);
- ne provodi propisane mjere zaštite i način održavanja prijelaza za divlje životinje (čl. 64. st.3.);
- izvodi stupove i tehničke komponente na nedopušten način (čl. 65.);
- sakuplja biljke, gljive i njihove dijelove, te hvata i ubija životinje u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa bez ishođenja dopuštenja Ministarstva i drugih propisanih uvjeta (čl. 66.);
- uvodi (introdukcija) divlju svojtu u prirodu na području Republike Hrvatske, na otoke, kao i u staništa u kojima svojta prirodno ne obitava, suprotno odredbama Zakona i provedbenog propisa (čl. 68.);
- ponovno uvodi (reintrodukcija) nestale divlje svojte u prirodu na područje Republike Hrvatske bez dopuštenja Ministarstva, suprotno uvjetima propisanim Zakonom i provedbenim propisom (čl. 70.);
- ne provodi propisane mjere za očuvanje dobrog stanja staništa (čl. 71.);
- obavlja izvoz, uvoz i provoz biljaka, gljiva i životinja koje su zaštićene temeljem međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, njihovih dijelova ili od njih dobivenih proizvoda bez dopuštenja i suprotno uvjetima propisanim Zakonom i provedbenim propisom (čl. 72., 73., 74., 76. i 77.);
- obavlja trgovinu suprotno propisanim uvjetima (čl. 82. st. 1., 3., 4., 5., 6., 8. i 10.);
- namjerno bere, sakuplja, siječe ili iskopava samonikle strogo zaštićene biljke ili gljive (čl. 86. st.1.);
- drži i trguje strogo zaštićenim biljkama i gljivama (čl. 86. st.2.);
- namjerno hvata, drži i ubija strogo zaštićene životinje, oštećuje ili uništava njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, te područja razmnožavanja i odmaranja, uznemiruje ih u vrijeme razmnožavanja, podizanja

mladih i hibernacije, te namjerno uništava ili uzima jaja iz prirode ili drži prazna jaja (čl. 86. st.3. al. 1.,2.,3., i 4.);

- prikriva, drži, uzgaja, prodaje, kupuje, otuđuje ili na bilo koji način pribavlja zaštićene biljke, gljive i životinje, kao i preparirane strogo zaštićene životinje (čl. 86. st.3. al. 5.);
- postupa suprotno propisu u odnosu na samonikle biljke, gljive i životinje koje se nalaze u strogom rezervatu, nacionalnom parku i posebnom rezervatu, te na životinje u podzemlju (čl. 86. st.4.);
- drži u zatočeništvu, uzgaja, prodaje i kupuje zaštićene divlje svojte suprotno propisanim uvjetima (čl. 88.);
- izvozi ili uvozi strogo zaštićene biljke, gljive i životinje bez dopuštenja Ministarstva (čl. 89.);
- koristi zaštićene divlje svojte suprotno propisanim uvjetima (čl. 93.);
- upotrebljuje neselektivna sredstva hvatanja i ubijanja zaštićenih životinja te sredstva koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije vrsta (čl. 94.);
- ne štiti zavičajne udomaćene svojte na propisan način (čl. 96);
- upotrebljava genski materijal ili uzima iz prirode uz ugrožavanje ekološkog sustava i populacija vrsta (čl. 97. st.2., 3. i 4.);
- prenese pravo patenta genoma (čl.98. st.3.);
- upravlja genskim bankama bez ovlaštenja (čl.99. st. 3. i 4.)
- bez valjana razloga uništava minerale ili fosile (čl. 150. st.4.);
- uzima iz prirode minerale ili fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima (čl. 153. st.1.);
- stavlja u promet minerale i fosile bez dopuštenja (čl. 156. st. 3.);
- izvozi minerale ili fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima (čl. 158. st.2.);
- obavlja u strogom rezervatu radnje koje nisu dopuštene (čl. 160.);
- obavlja nedopuštenu gospodarsku uporabu prirodnih dobara ili drugu nedopuštenu djelatnost u nacionalnom parku (čl. 161.);
- obavlja zahvate i radnje kojima se ne održavaju i pogoršavaju uvjeti važni za očuvanje svojstava zbog kojih je rezervat proglašen (čl. 162. st. 3.);
- obavlja djelatnosti kojima se ugrožavaju bitne značajke i uloga parka prirode, ili obavlja gospodarske djelatnosti i korištenje prirodnih dobara bez ishođenja uvjeta zaštite prirode (čl. 163.);
- obavlja djelatnost kojom se ugrožava bitno značenje i uloga regionalnog parka (čl. 164. st. 2.);
- na spomeniku prirode ili njegovoj neposrednoj blizini obavlja radnje koje ugrožavaju njegova obilježja i vrijednosti (čl. 165. st.3.);
- obavlja radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen značajni krajobraz (čl. 166. st.2.);
- obavlja radnje kojima nije svrha održavanje ili uređenje park-šume (čl. 167. st.2.);
- obavlja zahvate i radnje kojima se mijenjaju ili narušavaju vrijednosti radi kojih je zaštićen spomenik parkovne arhitekture (čl. 168. st.2.);
- obavlja radnje i zahvate na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti bez ishođenja dopuštenja (čl. 193.);
- ne obavi ponudu za prodaju nekretnine po pravu prvokupa na način propisan Zakonom.(čl. 200. st. 1. i 2.)
- proda nekretninu koja se nalazi na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti drugoj osobi u cijenu koja je niža od cijene navedene u ponudi uz pravo prvokupa (čl. 200. st. 5.)
- ne pribavi suglasnost nadležnog tijela za stjecanje prava vlasništva u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti (čl. 202. st. 3.)
- ne provodi propisane uvjete i mjere zaštite prirode utvrđene odlukom ili ugovorom o koncesiji (217. st. 1. al. 5. i 218. st. 2. al. 2.)
- ne poduzme sve mjere i radnje na sprječavanju nastalih promjena i oštećenja (čl. 223. st. 1.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba, kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 7.000,00 kuna do 30.000,00 kuna.

Članak 283.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 15.000,00 kuna do 25.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna i fizička osoba ako:

- ne dopuste obilazak i pregled prirodnina (čl.10.);
- drži u zatočeništvu u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi, odnosno suprotno propisanim uvjetima životinje divljih svojti (čl. 78. st.1. i 3.);
- prikazuje u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima životinje zavičajnih ili stranih divljih svojti bez dopuštenja Ministarstva (čl. 79. st.1.);
- uzgaja zavičajne i strane divlje svojte bez dopuštenja odnosno suglasnosti Ministarstva (čl. 80. st.1.);

- uzgojene životinje ne obilježi na propisani način (čl. 81. st. 1.);
- ne brine da životinja ne pobjegne u prirodu i prouzroči štetu (čl. 81. st.2.);
- ne prijavi Ministarstvu mrtve, bolesne ili ozlijeđene strogo zaštićene divlje svojte (čl. 88. st. 2.);
- obavlja istraživanja bez dopuštenja Ministarstva (čl. 90. st.1.);
- ne dostavi Ministarstvu podatke u propisanom roku o rezultatima istraživanja u svezi procjene ugroženosti utvrđene istraživanjem s prijedlogom zaštitnih mjera (čl. 90. st.2.);
- obavlja djelatnosti na mjestu nalaza koje mogu dovesti do uništenja ili oštećivanja nalaza minerala ili fosila (čl. 154. st. 4.);
- ne pribavi dopuštenje za istraživanje minerala i fosila (čl. 155. st. 1.);
- pri uzimanju minerala i fosila koristi strojeve ili druga nedopuštena sredstva (čl. 157. st. 1.);
- ne provodi mjere zaštite propisane Zakonom dok je prirodna vrijednost pod privremenom zaštitom (čl. 177.);
- ne postupa sukladno planu upravljanja za zaštićeno područje (čl. 189. st. 4. i 190.);
- organizira posjećivanje i razgledavanje zaštićene prirodne vrijednosti suprotno propisanim uvjetima (čl. 194.);
- ne dopušta pristup zaštićenoj prirodnoj vrijednosti prema propisanim uvjetima (čl. 195. st.1);
- ne sklopi ugovor o zaštiti neke prirodne vrijednosti, odnosno ne sklopi ugovor o skrbištvu nad nekom prirodnom vrijednošću prema propisanim uvjetima (čl. 197. i čl. 198.);
- obavlja znanstvena istraživanja bez suglasnosti Ministarstva ili ne dostavi Ministarstvu izvješće o rezultatima istraživanja (čl. 241.);
- ne dostavi podatke o stanju i zaštiti prirode (čl. 240. st. 3.);
- ne izvješćuje javnost o stanju zaštite prirode u slučajevima propisanim Zakonom (čl. 246.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba, kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 5.000,00 kuna do 20.000,00 kuna.

Članak 284.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 7.000,00 kuna do 15.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna i fizička osoba ako:
- namjerno uznemiruje divlje životinje (čl. 62. st.1. al. 1.);
 - namjerno uklanjati divlje biljke ili gljive iz njihovog staništa, smanjivati njihove populacije ili ih na bilo koji način uništavati (čl.62. st.1. st.2.);
 - namjerno oštećivati ili uništavati staništa divljih svojti (čl.62. st. 1. al. 3.);
 - sakuplja biljke, gljive i njihove dijelove, te hvata ili ubija životinje u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa bez suglasnosti vlasnika i ovlaštenika prava (čl. 66. st.3.);
 - sakuplja biljke, gljive i njihove dijelove, te hvata ili ubija životinje radi znanstveno-istraživačkog rada i iznošenja iz Republike Hrvatske bez dopuštenja Ministarstva (čl. 67. st.2.);
 - ne prijavi uvoz ili izvoz životinje, gljive ili biljke nadležnoj carinskoj službi (čl. 76.);
 - ne izvijesti u propisanom roku Ministarstvo o stjecanju vlasništva nad zaštićenim životinjama (čl. 78. st.2.);
 - ne izda novom vlasniku potvrdu o podrijetlu životinje (čl. 82. st.7.);
 - ne štiti i čuva minerale ili fosile na propisan način (čl. 152. st.3.);
 - uzima iz prirode minerale ili fosile radi istraživanja, obrazovanja i izložbenih namjena bez dopuštenja Ministarstva (čl. 156. st. 3.);
 - ne prijavi Ministarstvu u propisanom roku pronalazak minerala ili fosila ili ne poduzme nužne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe (čl. 154. st.1.);
 - ne omogući istraživanje nalazišta minerala ili fosila u skladu s rješenjem Ministarstva (čl. 154. st. 5.);
 - obavlja istraživanja minerala i fosila bez dodatnog dopuštenja (čl. 154. st. 7.);
 - ne zatraži dopuštenje za obavljanje istraživanja nalazišta minerala i fosila u propisanom roku (čl. 155. st.1.);
 - nastavi istraživanja pored zabrane ili izdanog dopuštenja (čl. 155. st. 2.);
 - ne dostavi izvješće o obavljenom istraživanju u propisanom roku (čl. 155. st. 3.);
 - uzima minerale i fosile iz prirode za namjene koje nisu utvrđene ovim Zakonom (čl. 156. st.2.);
 - uzima minerali i fosile iz prirode radi stavljanja u promet bez dopuštenja Ministarstva (čl. 156. st. 3.);
 - ne posjeduje dokaze o podrijetlu minerala i fosila, odnosno o dopuštenju za uzimanje iz prirode (čl. 156. st.4.);
 - ne vodi evidenciju o stavljanju u promet minerala i fosila na propisan način (čl. 156. st. 5. i 6.);
 - izvozi minerale ili fosile bez dopuštenja Ministarstva (čl. 158. st.1.);
 - posjećuje i razgledava strogi rezervat bez dopuštenja Ministarstva (čl. 160. st. 2.);

- koristi znak zaštite prirode suprotno propisanom načinu (čl. 253. st. 2.)

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba, kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 3.000,00 kuna do 7.000,00 kuna.

Članak 285.

Novčanom kaznom od 1.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba ako:

- vozi, zaustavlja i parkira vozilo izvan svih vrsta cesta, poljskih putova i uređenih staza za vožnju (čl. 11.st.1.);
- ne uruči kupcu dokaz o podrijetlu minerala ili fosila, ili o dopuštenju za uzimanje iz prirode (čl. 156. st.4.).

Nadležnost i ovlaštenje za odlučivanje o prekršaju

Članak 2086.

Prekršajne postupke u prvom stupnju za prekršaje propisane ovim Zakonom vodi Ministarstvo.

Članak 287.

(1) Prekršajne postupke iz članka 286. ovoga Zakona vodi i rješenje o prekršaju donosi službenik kojeg ovlasti ministar.

(2) O žalbama protiv odluka službenika iz stavka 1. ovoga članka donesenih radi pripremanja i vođenja postupka i o zahtjevu za obnovu prekršajnog postupka odlučuje u drugom stupnju vijeće od tri člana koje ovlašćuje ministar. Vijeće odlučuje većinom glasova svojih članova.

(3) Za vođenje prekršajnih postupaka i za donošenje rješenja o prekršaju, te za odlučivanje u vijeću iz stavka 2. ovoga članka može se ovlastiti samo službenika Ministarstva koji je diplomirani pravnik s položenim pravosudnim ispitom i najmanje pet godina radnog staža u struci.

Članak 288.

Prekršajni postupci za prekršaje propisane ovim Zakonom provode se na način propisan posebnim zakonom ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Zastara prekršajnog progona i izvršenja prekršajnih sankcija

Članak 289.

(1) Prekršajni postupak za prekršaje propisane ovim Zakonom ne može se pokrenuti kad prođe tri godine od dana kada je prekršaj počinjen.

(2) Izrečene kazne za prekršaje propisane ovim Zakonom ne mogu se izvršiti kad od dana pravomoćnosti rješenja o prekršaju protekne tri godine.

XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 2908.

- (1) Prirodne vrijednosti koje su zaštićene do stupanja na snagu ovoga Zakona, ostaju pod zaštitom, a vlasnici i ovlaštenici na tim zaštićenim prirodnim vrijednostima imaju prava i obveze propisane ovim Zakonom.
- (2) Za rješenja o preventivnoj privremenoj zaštiti koja su donesena do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, rok iz članka 177. stavak 1. počinje teći danom stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (3) Ministarstvo će u roku od dvije godine od dana donošenja propisa iz članka 176. stavka 4. ovoga Zakona ispitati i uskladiti s odredbama ovoga Zakona sva rješenja o upisu zaštićenih dijelova prirode u Upisnik.

Članak 29169.

Vlada i ministar će se u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti propise za koje su ovlašteni ovim Zakonom.

- (2) Do donošenja provedbenih propisa iz stavka 1. ovoga članka primjenjivat će se provedbeni propisi koji su važili na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Članak 2922.

- (1) Važeći prostorni planovi uskladit će se s odredbama ovoga Zakona u roku od dvije godine nakon što se osiguraju stručne podloge zaštite prirode propisane ovim Zakonom.
- (2) Dok se prostornim planovima ne utvrde uvjeti zaštite prirode za gradnju građevine i izvođenje drugih radova i zahvata iz članka 24. stavaka 1. i 2. ovoga Zakona uvjete zaštite prirode izdavati će nadležno tijelo državne uprave utvrđeno tim člankom.
- (3) Nositelju izrade i izrađivaču dokumenta prostornog uređenja Ministarstvo će izdati uvjete zaštite prirode u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Članak 2935.

Do donošenja plana upravljanja iz članka 189. stavka 1. i 2. ovoga Zakona upravno vijeće javne ustanove, uz suglasnost Ministarstva, donosi privremene upravljačke odrednice s osnovnim sastavnicama plana upravljanja bez provođenja postupka javnog uvida.

Članak 2946.

- (1) Pravne osobe koje gospodare šumama dužne su uskladiti šumskogospodarske osnove s odredbama ovoga Zakona prilikom njihove obnove ili prve revizije.
- (2) Pravne osobe, oOvlaštenici prava lova, dužnei su uskladiti lovnogospodarske osnove s odredbama ovoga Zakona prilikom njihove obnove ili prve revizije.
- (3) Pravne osobe koje upravljajugospodare vodama dužne su planove upravljanja odnosno gospodarenja uskladiti s odredbama ovoga Zakona u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Druge pravne i fizičke osobe koje gospodare prirodnim dobrima dužne su planove korištenja prirodnih dobara uskladiti s odredbama ovoga Zakona u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 2957.

- (1) Državni zavod za zaštitu prirode, osnovan uredbom Vlade Republike Hrvatske kao ustanova, danom stupanja na snagu ovog Zakona postaje javna ustanova i nastavlja s radom prema ovom Zakonu.
- (2) Zavod će uskladiti svoje ustrojstvo i djelatnost s odredbama ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (3) Mandat imenovanog ravnatelja Zavoda i članova Upravnog vijeća traje do isteka roka na koji su imenovani.

Članak 296.

- (1) Javne ustanove koje upravljaju nacionalnim parkovima i parkovima prirode nastavljaju s radom prema ovom Zakonu.
- (2) Javne ustanove koje su osnovale županije i Grad Zagreb za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na njihovom području nastavljaju s radom prema ovom Zakonu.
- (3) Javne ustanove iz stavka 2. ovog članka dužne su uskladiti svoje ustrojstvo i djelatnost s odredbama ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (4) U roku od 6 mjeseci od danja stupanja na snagu ovoga Zakona provest će se postupak imenovanja upravnih vijeća javnih ustanova sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 297.

Županije i Grad Zagreb koji nisu osnovali javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na svom području, sukladno članku 17. stavku 1. i 3. Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine", broj 30/94 i 72/94), dužni su je osnovati u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 298.

- (1) Kartu stanišnih tipova iz čl. 56. stavak 4. ovoga Zakona propisat utvrdit će ministar u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Dok se ne izradi karta stanišnih tipova Ministarstvo će svojim aktom utvrđivati procjenu stanja stanišnih tipova te uvjete zaštite prirode za očuvanje ekološkog sustava.

Članak 299.

- (1) Međunarodna ekološki značajna područja iz članka 60. stavka 2. ovoga Zakona sastavnice su europske ekološke mreže Natura 2000.
- (2) Međunarodna ekološki značajna područja iz stavka 1. ovoga članka utvrdit će se do dana pristupa Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Članak 300.

Ocjene o prihvatljivosti zahvata za prirodu propisane ovim Zakonom neće se izrađivati dok se ne propišu mjere zaštite i očuvanja prirodnih vrijednosti i ekološki značajnih područja kao dijelova ekološke mreže.

Članak 301.

Dopuštenje za prekogranični prijenos, provoz, ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš, stavljanje GMO-a i proizvoda koji sadrže GMO-a na tržište, neće se izdavati do donošenja provedbenih propisa utvrđenih člancima 101. stavak 2., 109. stavak 3., 110. stavak 7., 116. stavak 9., 117. stavak 7., 121. stavak 4., 123. stavak 4., 124. stavak 5., 125. stavak 4., 127. stavak 5., 132. stavak 6., 134. stavak 3., 136. stavak 6., 138. stavak 8.,

144. stavak 3. i 4., 145. stavak 3., 147. stavak 4., 148. stavak 8. i 149. stavak 2. ovoga Zakona i do osnivanja laboratorija iz članka 147. stavka 3. i 4. ovoga Zakona.

Članak 3028.

- (1) Pravne osobe koje su dopuštenu proizvodnju i znanstvena istraživanja u području genetske modifikacije započele prije stupanja na snagu ovoga Zakona, dužne su tu proizvodnju ili a istraživanja prijaviti Ministarstvu znanosti i tehnologije u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Ministarstvo znanosti i tehnologije dužno je dužno u daljnjem roku od 15 dana izvijestiti Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja znanosti i tehnologije i Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva o prijavljenim započetoj dopuštenoj proizvodnji i projektima znanstvenih istraživanja u području genetske modifikacije.
- (3) Rješenje o dopuštenju nastavka dopuštene proizvodnje i projekata znanstvenih istraživanja znanstvenih istraživanja iz stavka 1. ovoga članka donosi Ministarstvo uz suglasnost nadležnog ministarstva znanosti i tehnologije uz suglasnost Ministarstva zdravstva, Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja i Ministarstva poljoprivrede i šumarstva u roku od 60 dana od dana prijave dopuštene proizvodnje ili projekta znanstvenog istraživanja.
- (4) Ako se rješenje ne donese u roku iz stavka 3. ovoga članka smatra se da je dopuštenje izdano.

Članak 30379.

- (1) Ministar zdravstva, ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja, ministar poljoprivrede i šumarstva i ministar znanosti i tehnologije donijet će napatke i naredbe za provedbu odredbi Zakona koje se odnose na modificirane žive organizme svako u svom djelokrugu i to u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Pravne osobe koje su prije stupanja na snagu ovoga Zakona započele s nedopuštenom proizvodnjom i uporabom GMO-a i proizvoda koji sadrže GMO-e, dužni su ih neškodljivo uništiti u roku koji će utvrditi ministar naredbom.
- (2) Ako se GMO-e ili proizvodi koji sadrže GMO-i ne unište na način i u rokovima utvrđenim sukladno stavku 1. ovog članka, Ministarstvo će po trećim osobama neškodljivo uništiti GMO ili proizvode koji sadrže GMO-e na trošak pravne osobe koja je to bila dužna učiniti.

Članak 304.

- (1) Povjerenstvo za GMO, Odbor za ograničeni uporabu GMO-a i Odbor za uvođenje GMO-a u okoliš i Odbor za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO osnovat će se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Imenovanjem Povjerenstva za GMO prestaje važiti Odluka o osnivanju Bioetičkog povjerenstva za praćenje genetski modificiranih organizama, koje je Vlada Republike Hrvatske osnovala svojom odlukom od 11. svibnja 2000. godine, te tim danom Bioetičko povjerenstvo prestaje s radom.

Članak 305.

- (1) Pravne i fizičke osobe koje su započele s obavljanjem trgovačke djelatnosti iz članka 82. ovoga Zakona prije stupanja na snagu ovoga Zakona, dužne su u roku od 30 dana zatražiti od Ministarstva dopuštenje za obavljanje te djelatnosti.
- (2) Pravne i fizičke osobe koje nisu postupile sukladno stavku 1. ovoga članka ne mogu nastaviti s obavljanjem djelatnosti propisane člankom 82. ovoga Zakona.

Članak 3061.

Postupci započeti prema odredbama Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine", broj 30/94 i 72/94) dovršit će se po odredbama togaovoga Zakona.

Članak 307.

- (1) Glavni nadzornik i nadzornik koji su stupanjem na snagu ovoga Zakona zatečeni na poslovima nadzornika u javnim ustanovama koje upravljaju nacionalnim parkovima i parkovima prirode dužni su položiti stručni ispit propisan člankom 259. stavkom 3. ovoga Zakona u roku od godine dana od dana donošenja pravilnika o sadržaju i načinu polaganja stručnog ispita.
- (2) Glavni nadzornik i nadzornici koji ne polože stručni ispit u propisanom roku ne mogu raditi na poslovima nadzornika dok ne polože stručni ispit.

Članak 3082.

- (1) Do stupanja na snagu provedbenih propisa utvrđenih ovim Zakonom ostaju na snazi propisi doneseni na temelju Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 30/94 i 72/94) u dijelu u kojem njihove odredbe nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.
- (2) Mjere zaštite koje su donijele poglavarstva županija i Grada Zagreba za zaštićene dijelove prirode za čije proglašavanje je bila nadležna skupština županije i Grada Zagreba, temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine", br. 30/94 i 72/94), ostaju na snazi do donošenja provedbenih propisa o mjerama zaštite tih zaštićenih prirodnih vrijednosti sukladno ovome Zakonu u dijelu u kojem nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona. ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona (___ navesti propis).

Članak 309.

- (1) Šume s posebnom namjenom za odmor i rekreaciju proglašene temeljem Zakona o šumama ("Narodne novine", broj 54/83, 32/87, 47/89, 41/90, 52/90 – pročišćeni tekst, 5/91, 9/91, 61/91, 26/93, 76/93, 29/94, 8/00 i 13/02) postaju park šume ili značajni krajobrazi sukladno ovom Zakonu.
- (2) Kategoriju pojedine zaštićene prirodne vrijednosti iz stavka 1. ovoga članka odredit će ministar rješenjem o upisu u Upisnik zaštitenih prirodnih vrijednosti, uz prethodno pribavljenu suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 3103.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 30/94 i 72/94).

Članak 3114.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

O B R A Z L O Ź E N J E

POJEDINI IH ODREDBI NACRTA PRIJEDLOGA ZAKONA

Uz članak 1.

Odredbama članka 1. propisuje se da se Zakonom o zaštiti prirode uređuje sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njenih vrijednosti. Pod prirodom se u smislu Zakona razumijeva sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost. Sukladno tome Zakon uređuje korištenje prirodnih dobara i korištenje prostora, obavljanje zahvata u prirodu, zaštitu krajobraza, zaštitu ekoloških sustava, zaštitu stanišnih tipova, zaštitu vrsta i podvrsta, zaštitu genetske raznolikosti, pitanja u svezi prekograničnog prijenosa, ograničene uporabe, stavljanje na tržište i neškodljivo uništavanje genetski modificiranih organizama, zaštitu minerala i fosila, zaštitu prirodnih

vrijednosti, koncesije i koncesijska odobrenja na zaštićenim prirodnim vrijednostima i speleološkim objektima, planiranje i organizaciju zaštite prirode, inventarizaciju i praćenje stanja prirode, pristup informacijama i sudjelovanje javnosti u zaštiti prirode, znak zaštite prirode, promicanje, odgoj i obrazovanje u zaštiti prirode, priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode, financiranje zaštite prirode, upravni, stručni i inspekcijski nadzor, te kaznene i prekršajne odredbe zbog nepoštivanja odredbi Zakona i drugih propisa o zaštiti prirode.

Uz članak 2.

Ovim člankom propisuje se da su prirodne vrijednosti utvrđene ovim Zakonom od interesa su za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu. Na pitanja zaštite prirode odnosno prirodnih vrijednosti koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se posebni propisi ako nisu u suprotnosti s njegovim odredbama, a na postupovna pitanja u postupcima prema ovom Zakonu koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

Uz članak 3.

Člankom 3. utvrđuju se ciljevi zaštite prirode koji propisuju način postupanja da bi se očuvala priroda, odnosno njena biološka i krajobrazna raznolikost, te spriječili štetni zahvati u prirodi.

Uz članak 4.

Odredbama članka 4. propisana su načela zaštite prirode koja su dužna poštivati i provoditi Republika Hrvatska, tijela državne uprave, tijela jedinica područne (regionalne) samouprave i jedinica lokalne samouprave, kao i druge pravne i fizičke osobe.

Uz članak 5.

U članku 5. navodi se općekorisna uloga prirode koja se iskazuje kroz održavanje bioloških dobara i energije, stvaranje i očuvanje tla, očuvanje kakvoće, količine i dostupnosti vode, održavanje klime i atmosfere.

Uz članak 6.

Člankom 6. propisuje se način na koji se provodi očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti te zaštita prirodnih vrijednosti, te mjere i načini na koji se to provodi.

Uz članak 7.

Odredbama članka 7. propisuju se slučajevi kada se ne primjenjuju odredbe ovoga Zakona (odvraćanje od neposredne opasnosti za život ili zdravlje ljudi ili imovine, spašavanje ljudi i imovine, izvođenje nužnih aktivnosti obrane Republike Hrvatske).

Uz članak 8.

Odredbama članka 8. utvrđuju se i definiraju pojmovi koji su u uporabi u ovom Zakonu i njihovo značenje.

Uz članke 9. – 14.

Odredbama članaka 9. – 14. propisuju se opće mjere zaštite prirode, te postupanje pravnih i fizičkih osoba u prirodi, korištenju njenih dobara, izgradnji objekata te primjeni sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti na način propisan ovim Zakonom, drugim propisima i međunarodnim ugovorima kojima je stranka Republika Hrvatska. Korištenje prirodnih dobara u zaštićenim područjima obavlja se sukladno ovome Zakonu i posebnim propisima ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Općim mjerama zaštite prirode propisuju se i odgovarajuće mjere zaštite i postupanja kada se radi o istraživanjima, prikupljanju podataka i obavljanju nadzora, sprječavanju nanošenja šteta, proširenju građevinskog zemljišta i korištenju sredstava za zaštitu bilja.

Uz članke 15. – 19.

Odredbama članaka 15. – 19. uređuje se način korištenja prirodnih dobara i uređivanje prostora.

Korištenje prirodnih dobara i uređivanje prostora planira se i provodi u skladu s potrebama očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, imajući u vidu tip krajobraza, tip ekološkog sustava, raznolikost vrsta i staništa te geološke vrijednosti. Priroda se mora koristiti održivo, a zabranjeno je korištenje prirodnih dobara kojima se oštećuje tlo, geomorfološke vrijednosti, osiromašuje biljni, gljivlji i životinjski svijet, smanjuju biološke i krajobrazne raznolikosti, onečišćuje voda i ugrožava njezina iskoristivost te onečišćuje zrak iznad dopuštene razine.

Pri planiranju uređenja prostora i korištenja prirodnih dobara utvrđuju se uvjeti zaštite prirode koje se temelje na odredbama ovoga Zakona i na temelju njega donesenim propisima.

Dokumentima prostornog uređenja (Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske i prostorni planovi županija, prostorni plan Grada Zagreba i prostorni planovi područja posebnih obilježja koji se odnose na zaštićene prirodne vrijednosti, gradova i općina, urbanistički planovi) te planovi korištenja prirodnih dobara sadrže mjere i uvjete zaštite prirode koji se utvrđuju sukladno ovome Zakonu.

Ako je u korištenju priroda ugrožena, ministar može korištenje ograničiti ili privremeno obustaviti.

Uz članke 20. – 24.

Odredbama članaka 20. – 24. uređuje se planiranje i izvođenje zahvata u prirodi. Planiranje i izvođenje zahvata u prirodi mora se obaviti na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode.

Planirani zahvat koji može ugroziti prirodu treba proučiti te ustanoviti njegov utjecaj i prihvatljivost za prirodu sukladno ovom Zakonu i drugim propisima.

Za zahvate u prirodi, za koje je to propisano, izrađuje se procjena utjecaja na okoliš, a za zahvate na zaštićenim prirodnim vrijednostima i ekološki značajnim područjima može se odrediti izrada stručne studije o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu, ako je to utvrđeno uvjetima zaštite prirode i uz pretpostavku da nije izrađena studija utjecaja na okoliš. Ako je planirani zahvat u prirodi prihvatljiv nadležno tijelo izdaje dopuštenje. Dopuštenjem se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode, kao i moguća uplata jamčevine (pologa) radi otklanjanja mogućih posljedica utjecaja na prirodu. U slučaju propisanom Zakonom dopuštenjem se mogu odrediti i kompenzacijski uvjeti kojim će se zadovoljiti potrebe povezanosti područja koja su dio ekološke mreže.

Ako mjere zaštite prirode nisu sadržane u dokumentima prostornog uređenja, za gradnju građevina i izvođenje drugih radova i zahvata na području nacionalnog parka, strogo i posebnog rezervata, spomenika prirode, spomenika parkovne arhitekture, za građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku utvrđene posebnim propisom, kao i za zahvate za koje je propisana procjena utjecaja na okoliš, odnosno ocjena prihvatljivosti zahvata za prirodu sukladno ovome Zakonu ili posebnom propisu, te za zahvate u prostoru koji obuhvaćaju područja dviju ili više županija, odnosno Grada Zagreba, za koje je propisano izdavanje lokacijskih uvjeta, Ministarstvo izdaje uvjete zaštite prirode.

Ako mjere zaštite prirode nisu sadržane u dokumentima prostornog uređenja, za gradnju građevina i izvođenje drugih radova i zahvata na području parka prirode, regionalnog parka, značajnog krajobraza, park-šume, kao i za gradnju građevina i izvođenje radova izvan građevinskih područja za koje je posebnim propisom utvrđeno izdavanje lokacijskih uvjeta, odnosno građevne dozvole, ured državne uprave županije i Grada Zagreba izdaje uvjete zaštite prirode.

Uvjeti zaštite prirode izdaju se u roku 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Kod izdavanja građevne dozvole nadležna tijela državne uprave, Ministarstvo ili ured državne uprave u županiji i Gradu Zagrebu, svako u svom djelokrugu, izdavanjem potvrde potvrđuju da su glavni projekt i druga odgovarajuća dokumentacija izrađeni u skladu s uvjetima zaštite prirode. Potvrdu izdaje nadležnog tijelo u roku od 30 dana.

Nadležno tijelo, odnosno njegov ovlašten predstavnik neće dati pozitivno mišljenje o uporabi građevine ako u tijeku rada povjerenstva za tehnički pregled utvrdi da građevina nije glede zaštite prirode izgrađena u skladu s glavnim projektom za kojeg je ono izdalo potvrdu.

Uz članke 25. i 26.

Odredbama članka 25. i 26. propisuje se način nadoknađivanja oštećenja prirode nastalih zahvatima u prirodi ili korištenjem prirodnih dobara. Ako nositelj zahvata u prirodi odnosno korištenja prirodnih dobara ne otkloni štetne posljedice svog djelovanja te zbog toga nastanu oštećenja prirode na ekološki značajnim područjima, zaštićenim područjima ili drugim prirodnim vrijednostima, Ministarstvo određuje nositelju zahvata kompenzacijski uvjet koji je dužan provesti. Kompenzacijski uvjet su radnje kojima se ublažuje i nadomještava oštećenje prirode. On se može sastojati u uspostavljanju kompenzacijskog područja koje ima iste ili slične značajke oštećene prirode, uspostavljanju drugog područja za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti ili plaćanja novčanog iznosa u vrijednosti prouzročene oštećenja prirode.

Oblik i način izvedbe kompenzacijskih uvjeta, te način i mjere izvedbe zahvata utvrđuju se dopuštenjem za zahvat u prirodi.

Uz članke 27. – 30.

Odredbama članaka 27. – 30. uređuju se pitanja u svezi zaštite krajobraza. Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba očuvati prirodno i doprirodno stanje krajobraza, a gdje je to potrebno i prikladno ponovno ga uspostaviti.

Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba osigurati održavanje bioloških, geoloških i kulturnih vrijednosti koje određuju značaj i estetski doživljaj krajobraza, te onih vrijednosti koje su važne za očuvanje biološke raznolikosti. Zahvate u prostoru treba planirati i izvoditi na način da se u najvećoj mjeri očuvaju značajke krajobraza i krajobrazne raznolikosti te jedinstvena obilježja krajobraza.

Krajobrazni tipovi izrazitih, prepoznatljivih i jedinstvenih obilježja, koji izražavaju raznolikost kulturne i prirodne baštine, utvrđuje ministar na prijedlog Državnog zavoda za zaštitu prirode uz sudjelovanje javnosti, tijela jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave te drugih pravnih i fizičkih osoba koji imaju interes u utvrđivanju vrijednosti krajobraza.

Osobito vrijedne krajobraze, te mjere zaštite za krajobrazne tipove utvrđuje ministar nakon pribavljenog mišljenja ministra kulture i ministra poljoprivrede i šumarstva, a na prijedlog Državnog zavoda za zaštitu prirode. Vrste krajobraza i mjere zaštite unose se u dokumente prostornog uređenja i planove korištenja prirodnih dobara. Pojedini osobito vrijedni krajobrazi zaštićuju se kao zaštićene prirodne vrijednosti sukladno ovom Zakonu.

Istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina obavlja se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju krajobrazne vrijednosti prostora. Izjava o obavljenoj provjeri rudarskog projekta i prihvaćanju projektnih rješenja može se dati ako je Ministarstvo izdalo potvrdu da je projektno rješenje sanacije, odnosno uređenja cjelokupnog eksploatacijskog polja, izrađeno u skladu s uvjetima zaštite prirode. Projekt sanacije sastavni je dio glavnog rudarskog projekta.

Kada se potpuno ili trajno obustave eksploatacijski radovi, provode se sve mjere osiguranja kojima se isključuje nastupanje opasnosti za ljude, imovinu i zemljište. Nadležno tijelo ne može izdati potvrdu o obavljenoj sanaciji dok ne pribavi od Ministarstva mišljenje da su provedene mjere sanacije propisane projektom sukladno ovome Zakonu.

Uz članke 31. – 54.

Odredbama članaka 31. – 54. propisuje se opća zaštita ekoloških sustava odnosno ostvarivanje i provođenje mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara, uređenju prostora i zaštiti stanišnih tipova.

Očuvanje biološke raznolikosti šuma obavlja se sukladno ovom i drugim odgovarajućim propisima, na način da se korištenje i gospodarenje šuma temelji na načelima održivog razvitka (potrajnog gospodarenja), održavanja prirodnog sastava vrsta i njihove prirodne obnove. Korištenje i gospodarenje šumama provodi se na načelima certifikacije šuma i prema posebnom propisu. Radi očuvanja biološke raznolikosti u šumama dopušteno korištenje bioloških i biotehničkih sredstava za zaštitu bilja, a pod uvjetima propisanim ovim Zakonom dopušteno je korištenje i kemijskih sredstava uz dozvolu nadležnog tijela državne uprave.

U šumama treba osigurati stalan postotak zrelih i starih stabala, osobito stabala s dupljama, koja ostaju netaknuta do kraja svog životnog vijeka, utvrđen uvjetima zaštite prirode koji su sastavni dio šumsko-

gospodarskih osnova, radi očuvanja biloške raznolikosti. Prilikom dovršnoga sijeka većih šumskih površina, radi očuvanja biološke raznolikosti, gdje god je to moguće i prikladno, ostavljaju se manje neposječene površine koje se utvrđuju šumsko-gospodarskim osnovama.

Radi obogaćivanja biološke i krajobrazne raznolikosti, u gospodarenju šumama postupa se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumski rubovi. U gospodarenju šumama treba osigurati da se produlji sječiva zrelost zavičajnih vrsta drveća, obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste. U dokumentima gospodarenja šumama unose se uvjeti zaštite prirode sukladno ovom Zakonu i drugim propisima. Za šumske ekološke sustave u zaštićenim područjima donosi se program zaštite šumskih ekoloških sustava.

Krški ekološki sustav posebno se štiti radi njegove osjetljivosti, a krš predstavlja bogatstvo globalne razine vrijednosti.

Prilikom planiranja korištenja prirodnih dobara i uređenja prostora u krškom području utvrđuju se mogući utjecaji u odnosu na slijevno područje.

Za speleološke objekte izrađuje se katastar u koji se unose inventarizacija biospeleoloških značajki, vrednovanje sa gledišta zaštite prirode, utvrđivanje stanja ugroženosti i dr. Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti koje uživaju zaštitu sukladno ovome Zakonu. Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi špiljski nakit i podzemnu faunu. Korištenje speleoloških objekata u turističke svrhe obavlja se na temelju programa posjećivanja i razgledavanja.

Vode i vlažna staništa, uključujući jezera, bare i lokve veće od 0,01 ha, prirodne i doprirodne močvare veće od 0,25 ha, cretovi, te izvori i potoci s obalnim pojasom od 2 metra, predstavljaju prirodne vrijednosti i ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.

Zabranjeno je graditi građevine ili gospodarski koristiti prirodna dobra oko prirodnih izvora, uz obale prirodnih i doprirodnih vodotoka i vlažnih područja, uz obale prirodnih ili umjetnih jezera ili u poplavnim ravninama vodotoka, te uz morsku obalu, osobito uz obale morskih uvala, osim ako to nije utvrđeno posebnim propisom ili dokumentima prostornog uređenja.

U cilju zaštite mora od onečišćenja obvezne su pravne i fizičke osobe da osiguravaju pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda, a u lukama otvorenim za međunarodni promet moraju se osigurati uređaji za prihvat zauljenih i kaljužnih voda s brodova. Ovlaštena tijela i pravne osobe dužni su provjeriti sastav balastnih voda prije ispuštanja u more, te postupati sukladno pravilniku kojeg donosi ministar.

Travnjacima se gospodari putem ispaše i režimom košnje prilagođenim vrsti travnjaka uz prirodni prihvatljivo korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.

Na oranicama se, radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, treba očuvati važne rubne dijelove staništa, živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojase.

U planiranju i uređenju prostora u području guste naseljenosti potrebno je omogućiti povezanost staništa u područjima visokog stupnja naseljenosti s područjima prirode izvan njih, te čuvati postojeće, a gdje je moguće i prikladno, umjetno stvarati zelene površine, drveće, skupine stabala, vode tekućice i stajaćice i druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništima.

Uz članke 55. – 60.

Odredbama članaka 55. – 60. propisuje se način očuvanja ekološkog sustava obzirom na stanišne tipove. Stanišni tipovi se kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procjenjuje i prati. Ugroženi stanišni tipovi su oni koji nisu u povoljnom stanju te im prijete nestanak. Područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona. Ekološki značajna područja, ekološku mrežu, i sustav ekoloških koridora Vlada će propisati uredbom na prijedlog Ministarstva, nakon pribavljenog mišljenja nadležnih tijela državne uprave.

Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem mjera i uvjeta zaštite prirode na temelju ovoga Zakona. Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području. Pojedina ekološki značajna područja mogu se zaštititi u nekoj od kategorija zaštićenih prirodnih vrijednosti.

Uz članke 61. – 94.

Odredbama članaka 61. – 70. utvrđuju se opće mjere zaštite divljih svojti. Divlje vrste i podvrste biljaka, gljiva i životinja, odnosno divlje svojte čine živi i mrtvi primjerci samoniklih biljaka i gljiva i slobodnoživućih životinja, te njihovi uzgojeni primjerci; njihovi razvojni oblici (jaja, ličinke, kukuljice, sjemenke, plodovi, miceliji i dr.); njihovi lako raspoznatljivi dijelovi; i od njih dobiveni lako raspoznatljivi proizvodi. Zabranjeno je brojnost populacija divljih svojti smanjiti, uništavati njihova staništa ili mijenjati

njihove životne uvjete u mjeri u kojoj je svojta ugrožena. Zabranjeno je bez valjana razloga namjerno uznemiravati divlje životinje ili ih hvatati, ozljeđivati ili ubijati, namjerno uklanjati divlje biljke i gljive iz njihovih staništa, smanjivati njihove populacije ili ih uništavati te namjerno oštećivati ili uništavati njihova staništa. Prilikom izvođenja zahvata u prirodi i korištenja prirodnih dobara kojima se zadire u staništa primjenjuju se načini, metode i tehnička sredstva koja pridonose očuvanju dobrog stanja vrsta.

Autoceste i druge prometnice koje prelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja grade se na način da se osigura sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima, a izgrađeni prijelazi uživaju zaštitu kao prirodna vrijednost.

Održivim gospodarenjem divljim svojstama osigurava se uvažavanje značajki ekološkog sustava i biogeografskih značajki vrste i populacije, koje postaju sastavnice planova gospodarenja. Za sakupljanje biljaka, gljiva i njihovih dijelova, te hvatanje ili ubijanje životinja u svrhu prerade, trgovine ili drugog prometa potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva ili drugog ovlaštenog tijela.

Zabranjeno je uvođenje (introdukcija) divljih svojti u prirodu na područje Republike Hrvatske osim ako je znanstveno utemeljena i prihvatljiva s gledišta zaštite prirode. Ponovno uvođenje (reintrodukcija) nestalih divljih svojti u prirodu na području Republike Hrvatske može se obavljati samo uz dopuštenje Ministarstva. Ponovno uvođenje nestalih divljih svojti na otoke također se može obavljati samo uz dopuštenje Ministarstva.

Kod podnošenja zahtjev za dopuštenje introdukcije ili reintrodukcije izrađuju se studije o procjeni rizika na prirodu.

Odredbama članaka 71. – 77. propisuje se zaštita međunarodno zaštićenih vrsta, koje se zaštićuju temeljem međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka. Zaštita biljnih, gljivljih i životinjskih vrsta koje su zaštićene temeljem potvrđenih međunarodnih ugovora osigurava se zaštitom njihovih staništa i zaštitnim mjerama za pojedine vrste prema odredbama ovoga Zakona. Zaštita i nadzor posebno se odnosi na dopuštenja za uvoz, izvoz ili provoz biljaka, gljiva i životinja, njihovih dijelova ili od njih dobivenih proizvoda, ovisno o propisanoj zaštiti međunarodnim ugovorima.

Odredbama članaka 78. – 82. propisuje se način držanja, uzgoj i trgovina divljim svojstama. Zabranjeno je životinje divljih svojti držati u zatočeništvu u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi. Za držanje životinja zavičajnih ili stranih divljih svojti u zatočeništvu s namjerom prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima potrebno je, kao i za uzgajanje životinja zavičajnih ili stranih divljih svojti, ishoditi dopuštenje Ministarstva.

Ovlaštena pravna i fizička osoba može obavljati prodaju i razmjenu životinja i biljaka sukladno uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Odredbama članka 83. – 94. propisuje se posebna zaštita divljih svojti. Posebna zaštita divljih svojti provodi se ako je divlja svojta ugrožena, odnosno čiji je dugoročni opstanak u opasnosti, ili koja je rijetka, te koja je kao takva uvrštena u crveni popis ugroženih biljnih, gljivljih i životinjskih svojti. Ugrožene divlje svojte utvrđuje radi upisa u crvene knjige ministar.

Ugrožene divlje svojte mogu biti strogo zaštićene divlje svojte i zaštićene divlje svojte.

Strogo zaštićena divlja svojta je ona kojoj prijeti izumiranje na području Republike Hrvatske, ako je usko rasprostranjeni endem, kao i ona divlja svojta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka. Zabranjeno je namjerno branje, sakupljanje, sječa ili iskopavanje samoniklih strogo zaštićenih biljaka i gljiva, kao i njihova trgovina. Strogo zaštićene životinje zabranjeno je namjerno hvatati, držati, ubijati, oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla te područja njihova razmnožavanja ili odmaranja i dr. Strogo zaštićene biljke, gljive i životinje ne smiju se uvoziti niti izvoziti. Odredbama ovoga Zakona propisane su zabrane i ograničenja koja se odnose na strogo zaštićene svojte.

Zaštićena svojta je zavičajna divlja svojta koja je ugrožena ili rijetka i ne prijeti joj izumiranje na području Republike Hrvatske, te divlja svojta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka. Zabrane i ograničenja glede korištenja i stavljanjem u promet zaštićenih svojti propisane su odredbama ovoga Zakona.

Korištenje zaštićenih divljih svojti dopušteno je na način i u količini da se njihove populacije na državnoj ili lokalnoj razini nedovedu u opasnost. Ministar i ministar poljoprivrede i šumarstva, svaki u svom djelokrugu propisuju mjere zaštite zaštićenih divljih svojti, prema sadržaju koji je utvrđenim ovim Zakonom.

Ministarstvo vodi evidenciju o načinu i količini korištenja zaštićenih divljih svojti radi utvrđivanja stanja populacije.

Populacija lovnih i ribolovnih svojti iskorištavaju se i štite prema odredbama ovoga Zakona i posebni propisa.

Ovim Zakonom uvodi se zabrana uporabe svih neselektivnih sredstava za hvatanje i ubijanje zaštićenih životinja te uporaba svih sredstava koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje

populacije tih vrsta, a posebno sredstva zabranjena međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.

Uz članke 95. – 149.

Odredbama članka 95. i 96. uređuju se pitanja u svezi zaštite zavičajnih udomaćenih svojti koje su se razvile kao rezultat tradicijskog uzgoja te čine dio hrvatske kulturne baštine. Ugrožene zavičajne udomaćene svojte predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i štite se metodama in-situ (u prirodi) i ex-situ (izvan prirode). Uzgoj ugroženih zavičajnih udomaćenih svojti se potiče.

Odredbama članka 97. - 99. uređuju se pitanja u svezi uporabe genskih materijala. Genski materijal je dio biljke, životinje i mikroorganizma koji sadržava dijelova nasljeđa. Genski materijal upotrebljava se sukladno propisima o korištenju prirodnih dobara ako Zakon drugačije ne određuje. Uvjete i način uzimanja genskog materijala iz prirode propisuje ministar. Uzimanje genskog materijala iz prirode radi korištenja ne smije ugrožavati opstanak ekološkog sustava ili populacija vrsta u njihovim staništima.

Za namjene očuvanja vrsta odnosno njihovih genskih bogatstava ustanovljavaju se ili organiziraju genske banke kojim upravljaju ovlaštene fizičke ili pravne osobe. Zakonom se propisuje da nitko ne može postati patentni vlasnik genoma stvorenog temeljem genoma divljih svojti. Ugovorom se mogu prenijeti samo neka prava na korisnika, ali ne i pravo patenta, sukladno posebnim propisima. Patentiranje genoma nekoga dijela genetske raznolikosti Republike Hrvatske je zabranjeno.

Odredbama članaka 100. – 108. uređuju se pitanja u svezi spriječavanja negativnog utjecaja na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti vodeći računa o opasnostima po ljudsko zdravlje i okoliš koji mogu nanijeti genetski modificirani organizmi.

Na pitanja prekograničnog prijenosa, provoza, ograničene uporabe, namjernog uvođenja u okoliš, stavljanje GMO ili proizvoda od GMO na tržište, te način neškodljivog uništavanja nastalog otpada od GMO uređuje se ovim Zakonom i drugim propisom.

Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na uvoz, provoz, stavljanje na tržište, uporabu i proizvodnju lijekova i industrijskih enzima sukladno posebnim propisima.

Radi praćenja stanja i razvoja na području rukovanja s GMO, te pružanja stručne pomoći nadležnim tijelima državne uprave osniva se Povjerenstvo za GMO, Znanstveni odbor za ograničenu uporabu GMO, Znanstveni odbor za uvođenje GMO u okoliš i Znanstveni odbor za hranu i stočnu hranu koja sadrži GMO.

Posebnim propisom (Zakonom o hrani) uređuju se pitanja u svezi uvoza i stavljanje na tržište hrane i stočne hrane koja sadrži genetski modificirane organizme. Posebnim propisom određuje se sastav, djelokrug i način rada toga Odbora.

Navedena tijela imenuje Vlada, a njihov djelokrug određuje se zakonom.

Odredbama članka 109. - 120. propisuje se način ograničene uporabe GMO. Ograničena uporaba GMO uvrštava se u jednu od četiri razine opasnosti:

- Prva razina opasnosti odnosi se na ograničenu uporabu gdje je rizik zanemariv.
- Druga razina opasnosti odnosi se na ograničenu uporabu gdje su rizici mali.
- Treća razina opasnosti odnosi se na ograničenu uporabu gdje su rizici značajni.
- Četvrta razina opasnosti odnosi se na ograničenu uporabu u kojima su rizici veliki.

Uvrštavanje ograničene uporabe GMO u određenu razinu opasnosti provodi se na temelju udovoljavanja mjerama sigurnosti i zahtjevima propisanim ovim Zakonom i Uredbom koju donosi Vlada.

Zakonom se propisuje i postupak koji provodi podnositelj prije započinjanja s ograničenom uporabom GMO a posebno postupak u slučaju nesreće koja može nastati kod ograničene uporabe GMO.

Odredbama članka 121. - 132. propisuje se postupak za izdavanje dopuštenja i postupanja kod namjernog uvođenja GMO u okoliš. U ovom postupku posebno je značajno što je potrebno izraditi procjenu opasnosti namjernog uvođenja GMO u okoliš prije nego se izda dopuštenje od nadležnog tijela državne uprave.

Zakon propisuje i postupanje podnositelja zahtjeva te nadležnih tijela državne uprave u slučaju neplaniranog širenja GMO u okoliš. U tom slučaju postupa se u skladu s planom mjera i programom uklanjanja posljedica kojeg donosi Vlada.

U slučaju neplaniranog širenja GMO u okoliš koje može imati značajne negativne posljedice za ljudsko zdravlje, okoliš i održivo korištenje biološke raznolikosti, pored izvješćivanja javnosti, Ministarstvo je dužno obavijestiti i potencijalno ugrožene države, a kada je to prikladno i odgovarajuće međunarodne organizacije, te im staviti na raspolaganje podatke potrebne za utvrđivanje potrebitih mjera.

Odredbama članka 133. - 144. propisuje se postupak za izdavanje dopuštenja i stavljanja proizvoda od GMO na tržište.

Zakon izrijekom propisuje što mora sadržavati zahtjev i koju je dokumentaciju podnositelj zahtjeva dužan dostaviti nadležnom tijelu državne uprave da bi ishodio dopuštenje za stavljanje proizvoda od GMO na tržište.

U slučaju stavljanja proizvoda od GMO na tržište, među ostalim, podnositelj zahtjeva dužan je izraditi procjenu utjecaja na okoliš, te naznaku podataka o uvjetima stavljanja na tržište uključujući i posebne uvjete uporabe i rukovanja s proizvodom.

Proizvodi od GMO koji se stavljaju na tržište moraju biti odgovarajuće označeni, i te proizvode prati odgovarajuća dokumentacija.

Odredbama članka 145. - 147. uređuju se pitanja u svezi uvoza GMO ili proizvoda u Republiku Hrvatsku.

Za pitanja u svezi uvoza GMO proizvoda koja nisu uređena ovim Zakonom Vlada propisuje Uredbom.

U rukovanju, pakiranju prijevozu i provožu GMO primjenjuju se odredbe propisa koji uređuju prijevoz opasnih tvari.

Odredbama članka 148. propisuje se način vođenja upisnika GMO i sadržaj upisnika. Upisnik vodi Ministarstvo.

Odredbama članka 149. propisuje se postupanje s otpadom nastalim uporabom GMO. Nastali otpad od GMO mora se zbrinuti i trajno neškodljivo uništiti tako da GMO više nisu sposobni za prijenos i reprodukciju genetskog materijala.

Uz članke 150. – 158.

Odredbama članaka 150. – 158. propisuju se opće mjere zaštite minerala i fosila, utvrđuju se uvjeti za zaštitu minerala i fosila te njihovo korištenje. Fosili su sačuvane cjeline, djelovi ili tragovi izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti (ihnofosili). Minerali (prirodni) su samородni homogeni kemijski elementi ili spojevi u vidu kristalizirane ili amorfne tvari, određene strukture, oblika i sastava. U smislu ovoga Zakona mineralne sirovine nisu minerali.

Minerali i fosili koji su značajni radi svoje rijetkosti, izuzetne veličine ili izgleda ili izvanrednog znanstvenog značaja predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti. Minerali i fosili koji predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti propisuje ministar. Zabranjeno je uzimati iz prirode minerale i fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima.

Pronalazak minerala i fosila nalaznik je dužan prijaviti Ministarstvu u propisanom roku, te poduzeti nužne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja i krađe. Za istraživanje nalazišta minerala i fosila potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom. Način korištenja minerala i fosila posebno zaštićenih uređen je Zakonom. Za izvoz minerala i fosila potrebno je ishoditi dopuštenje. Izvoz minerala i fosila koji su proglašeni prirodnim vrijednostima nije dopušten osim radi znanstvenog istraživanja, obrazovanja i izlaganja.

Uz članke 159. – 171.

Odredbama članka 159. – 171. propisuju se vrste zaštićenih prirodnih vrijednosti i režim zaštite. U odnosu na važeći Zakon o zaštiti prirode proširuje se broj zaštićenih prirodnih vrijednosti na "regionalni park", "zaštićene zavičajne udomaćene svojte" i "zaštićene minerale i fosile". Naziv dosadašnjeg "zaštićenog krajolika" mijenja se u "značajni krajobraz". Predloženim odredbama Zakona propisuje se i mogućnost prekograničnog povezivanja zaštićenih područja, odnosno povezivanje zaštićenih područja Republike Hrvatske sa zaštićenim područjem druge susjedne države, te uređuje postupak donošenja plana upravljanja i mjera zaštite.

U nacionalnim parkovima dopušta se pored obavljanja turističko rekreacijske djelatnosti, propisane važećim Zakonom, obavljanje tradicionalne poljoprivrede, tradicionalnog ribarstva i tradicionalnih obrta. Turističkim i drugim dopuštenim djelatnostima ne smije se ugrožavati izvornost prirode.

U odnosu na važeći Zakon, novim zakonom se omogućava proglašavanje značajnog krajobraza na području dvije ili više županija.

Uz članke 172. – 178.

Odredbama članka 172. do 178. propisano je proglašavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti. Nacionalni park i park prirode proglašava Hrvatski sabor posebnim zakonom. Strogi rezervat, posebni rezervat i značajni krajobraz koji se prostire na području dvije ili više županija proglašava Vlada uredbom na prijedlog ministra.

Spomenik prirode, značajni krajobraz koji se prostire na području jedne županije, park šumu i spomenik parkovne arhitekture proglašava županijska skupština ili Gradska skupština Grada Zagreba uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva.

Odredbama Zakona propisuje se i sadržaj akta o proglašenju. Aktom o proglašenju može se odrediti utjecajna područje (tampon ili mirna zona) koje je izvan zaštićene prirodne vrijednosti i propisati mjere zaštite toga područja kojima se sprječava ugrožavanje zaštićene prirodne vrijednosti.

O prijedlogu za zaštitu prirodne vrijednosti izvješćuje se javnost. Izvješćivanjem javnosti razumijeva se uvid u predloženi akt i stručnu studiju s kartografskom dokumentacijom. Postupak javnog uvida uređen je Zakonom.

Stručnim obrazloženjem, koji je pretpostavka za proglašenje zaštićene prirodne vrijednosti, utvrđuju se i opisuju vrijednosti koje se predlažu zaštititi, način upravljanja tim vrijednostima, te se izvode dokazi o osiguranju sredstava za provođenje mjera zaštite.

Akt o proglašenju nacionalnih parkova, parkova prirode, strogih rezervata, posebnih rezervata i značajnih krajobraza koji se prostiru na području dviju ili više županija objavljuje se u "Narodnim novinama", a akt o proglašenju zaštićenih prirodnih područja iz nadležnosti županije i Grada Zagreba u službenim glasilima tih jedinica područne samouprave i u "Narodnim novinama".

Akt o proglašenju zaštićenih divljih svojti, zavičajnih udomaćenih svojti i minerala i fosila objavljuje se u "Narodnim novinama".

Zaštićene prirodne vrijednosti upisuju se u upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti koje vodi Ministarstvo. Sadržaj i način vođenja Upisnika propisuje ministar. Podaci iz Upisnika dostupni su javnosti, osim onih za koje se odredi da su tajni radi zaštite prirodne vrijednosti.

Uz članak 179. - 187.

Odredbama članka 179. do 187. uređuju se pitanja u svezi upravljanja zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima, te druga pitanja od značenja za provođenje upravljanja, radom javnih ustanova te organiziranje stručnih poslova u ustanovama.

Zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima upravljaju javne ustanove. Djelatnost javnih ustanova u upravljanju zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima propisana je Zakonom.

Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima obavlja se temeljem Zakona, provedbenih propisa i plana upravljanja. Neposredni nadzor u svim zaštićenim dijelovima prirode obavljaju nadzornici, a po posebnom ovlaštenju i čuvari prirode (rendžeri). Novina je u predloženoj Zakonu da se nadzornička služba ustanovljava i u javnim ustanovama koje upravljaju zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode koje proglašava županija ili Grad Zagreb.

Uz članak 188. do 192.

Organizacija prostora, mjere korištenja, uređenja i zaštite u nacionalnom parku i parku prirode utvrđuje se prostornim planom koji donosi Sabor.

Upravljanje strogim rezervatom, nacionalnim parkom, parkom prirode, posebnim rezervatom i značajni krajobrazom koji se prostire na području dvije ili više županija, provodi se na temelju plana upravljanja koji se donosi za desetogodišnje razdoblje. Planom upravljanja uređuju se sva pitanja koja se odnose na ocjenu stanja prirodne vrijednosti kojom se upravlja, inventarizaciju, zoniranje zaštićenog područja, određivanje načina realizacije zaštitnih radova, primjenu i provedbu zaštitnih režima u prostoru, te druga pitanja za operativno provođenje plana upravljanja. Na temelju plana upravljanja donosi se godišnji program zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenog dijela prirode. Plan upravljanja donosi upravno vijeće javne ustanove uz suglasnost Vlade, a po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva. Plan upravljanja, u postupku donošenja, se daje na uvid javnosti na način propisan ovim Zakonom.

Plan upravljanja provodi se godišnjim programom zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenog područja.

Dokumentima prostornog uređenja utvrđuju se i mjere zaštite zaštićenih prirodnih vrijednosti, kojima se može zabraniti ili ograničiti izvođenje određenih zahvata u prostoru. Mjere zaštite sastavni su dio i planova upravljanja zaštićenih dijelova prirode.

Određena pitanja zaštite očuvanja, unapređenja i korištenja nacionalnog parka i parka prirode, te zaštićenih područja i drugih dijelova prirode kojima upravljaju javne ustanove uređuju se pravilnikom o unutarnjem redu kojeg donosi ministar.

Uz članak 193. - 199.

Odredbama članka 193. – 199. uređuju se pitanja u svezi korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti odnosno zaštićenih područja.

Na zaštićenom području i drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dopušteni su oni zahvati radnje koje ih ne oštećuju i ne mjenjaju svojstva zbog kojih je proglašena zaštita.

Za zahvate i radnje na zaštićenom području ili drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti za koje prema posebnom propisu nije potrebno ishoditi građevnu dozvolu izdaje se dopuštenje. Dopuštenje se izdaje rješenjem.

Za zahvate i radnje koji se provode na temelju gospodarenja u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom gospodarstvu i rudarstvu, nije potrebno ishoditi dopuštenje ako planovi gospodarenja sadrže uvjete zaštite prirode. Ako članovi gospodarenja ne sadrže uvjete zaštite prirode, planovi gospodarenja mogu se provoditi samo ako se ishodi dopuštenje Minsitarstva. Dopuštenje sadrži uvjete zaštite prirode.

Odredbama ovoga Zakona osiguravaju se uvjeti posjećivanja i razgledavanja zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti svima pod jednakim uvjetima. Uvjete i način posjećivanja i razgledavanja propisuje ministar pravilnikom.

Vlasnik i ovlaštenik prava na određenoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dužan je dopustiti pristup u tu prirodnu vrijednost uz mogućnost ostvarenja naknade za ograničenja kojima je podvrgnut. Vlasnik je ovlaštenik prava također ima pravo na naknadu u slučaju kad mu je ostvarivanje njegovih prava ograničeno. Visina naknade utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini te naknade odlučuje sud.

Odgovarajuće pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut ima vlasnik i ovlaštenik prava ako mu je na određeni način ili u određene svrh ograničeno ili zabranjeno obavljanje djelatnosti.

Zaštita prirodne vrijednosti u zaštićenom području može se povjeriti vlasniku ili ovlašteniku prava, kao i drugoj osobi pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Uz članak 200. – 203.

Odredbama članka 200. - 203. uređuju se pitanja u svezi prava prvokupa na zaštićenim dijelovima prirode.

Ovim Zakonom isključuju se iz pravnog prometa nekretnine i prirodne vrijednosti koje se nalaze u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu i spomeniku prirode, a koje su u vlasništvu Republike Hrvatske.

Postupak u svezi prodaje nekretnina u zaštićenom području u cijelosti je uređen Zakonom.

Uz članak 204. i 205.

Odredbama navedenih članaka propisuje se da se vlasnička ili druga stvarna prava na nekretninama mogu oduzeti ili ograničiti u javnu korist, kada je to potrebno radi djelotvornije zaštite.

Postupak izvlaštenja i ograničenja vlasničkog prava provodi se sukladno ovom i posebnom zakonu.

Ako se zaštitom vrijednog prirodnog područja onemogući upotrebljavati nekretninu za djelatnost za koju je upotrebljavana, Republika Hrvatska odnosno županija ili Grad Zagreb, dužni su otkupiti tu nekretninu pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Uz članak 206. - 212.

Odredbama članka 206. - 212. propisuje se postupak ostvarivanja prava na naknadu štete fizičkih ili pravnih osoba radi ograničenja kojima su podvrgnuti primjenom ovoga Zakona. Zakonom se propisuje i ostvarivanje naknade štete koju nanesu strogo zaštićene svojste, te uvjeti koje mora ispunjavati oštećenik da bi ostvario pravo na naknadu štete.

Republika Hrvatska ne odgovara za štetu koju prouzroče biljke, gljive ili životinje osim u slučajevima određenim zakonom.

Zakon propisuje i postupak vještaka u utvrđivanju činjenica koje su značajne za ustanovljenje nastanka štete, štetnika i visine štete.

Odredbama ovoga Zakona propisane su radnje koje je dužna provesti fizička ili pravna osoba radi sprečavanja moguće štete od zaštićenih životinjskih vrsta. Zakonom je propisana i obveza Ministarstva u izvođenju nužnih radnji i zahvata radi sprečavanja štete od zaštićenih životinja, ako se propisanim izvedenim radnjama ta šteta nije mogla ukloniti.

Fizičke i pravne osobe dužne su nadoknaditi štetu koju prouzroče povredama ovoga zakona.

Ostvarena sredstva naplatom naknade štete prihod su državnog proračuna.

Iznos štete utvrđuje se prema cjeniku kojeg donosi ministar.

Uz članak 213.

Očuvanje ugroženih divljih svojti, zavičajnih udomačenih svojti i ugroženih staničnih tipova podupire se novčanim poticajima i naknadama, te poreznim i carinskim olakšicama, kao i povoljnim kreditiranjim zaštitnih radnji, sukladno posebnim propisima. Novčani poticaji i druge poticajne mjere namjenjeni su zaštititi i očuvanju biološko krajobrazne raznolikosti. Novčani poticaj i naknade utvrđuje se posebnim propisima koje donosi Vlada na prijedlog ministra i ministra poljoprivrede i šumarstva. Sa korisnicima poticajnih mjera sklapaju se posebni ugovori. Ministarstvo nadzire ostvarivanje novčanih poticaja i drugih poticajnih mjera iz svog djelokruga.

Uz članak 214. – 227.

Na zaštićenim područjima odnosno prirodnim vrijednostima može se dobiti koncesija za obavljanje gospodarske i druge djelatnosti na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i posebnim propisom.

Na pitanja davanja koncesija koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se posebni propisi ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Koncesija na zaštićenim prirodnim vrijednostima i speleološkim objektima za gospodarsko korištenje prirodnih dobara, obavljanje ugostiteljsko-turističke djelatnosti i korištenje speleoloških objekata u turističke i druge svrhe. Koncesije se ne mogu davati za stroge rezervate, a u nacionalnim parkovima i posebnim rezervatima mogu davati pod uvjetima propisanim ovim Zakonom. U odluci o dodjeli koncesije i ugovor o koncesiji unose se uvjeti zaštite prirode. Koncesije za nacionalne parkove, posebne rezervate i speleološke objekte daje Ministarstvo odnosno Vlada, a za ostale zaštićene prirodne vrijednosti županijsko poglavarstvo odnosno Poglavarstvo Grada Zagreba, na način propisan ovim Zakonom.

Koncesije na pomorskom dobru u nacionalnom parku i posebnom rezervatu daje Vlada Republike Hrvatske, a koncesije na pomorskom dobru u ostalim zaštićenim dijelovima prirode dodjeljuju se sukladno posebnim propisima. Ugovor o koncesiji na pomorskom dobru u nacionalnom parku i posebnom rezervatu s koncesionarom sklapa Vlada, a ugovor o koncesiji na pomorskom dobru za oslata zaštićena područja sklapa se sukladno posebnim propisima. Lovne koncesije dodjeljuju se sukladno propisu uz suglasnost Ministarstva.

Vlada može svojom odlukom odrediti pojedina zaštićena područja ili pojedine zaštićene prirodne vrijednosti u vlasništvu Republike Hrvatske, ili pomorsko dobro na kojima se ne može dati koncesija.

Odredbama ovoga Zakona propisuju se prava i obveze korisnika koncesije, prestanak koncesije, uvjeti za raskidanje ugovora o koncesiji te posljedice koje nastaju ako se koncesionar ne pridržava uvjeta zaštite prirode. Ugovorom o koncesiji moraju se osigurati jamstva za ostvarivanje zaštite prirode.

Javna ustanova koja upravlja zaštićenom prirodnom vrijednošću može dati koncesijsko odobrenje za obavljanje dopuštenih djelatnosti, odnosno korištenje prirodnih dobara na području kojim upravlja na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, osim na pomorskom dobru i kada je to uređeno posebnim propisom. Koncesijsko odobrenje sadrži i uvjete zaštite prirode koje izdaje Ministarstvo. Koncesijsko odobrenje može se dati za obavljanje dopuštene djelatnosti u manjem opsegu i najduže na vrijeme od jedne godine. Prihod od koncesijskih odobrenja je prihod javne ustanove koja je dala to odobrenje.

Odluka o koncesijskom odobrenju daje se na temelju javnog prikupljanja ponuda ili javnog natječaja.

Javna ustanova ne može dati koncesijsko odobrenje za gospodarsko korištenje prirodnih dobara i obavljanje druge djelatnosti na pomorskom dobru te za gospodarenje i korištenje šuma, šumskog zemljišta i lovišta ako je posebnim propisom drugačije određeno.

Vlada može svojom odlukom odrediti pojedine dijelove pomorskog dobra za koje se ne može dati koncesijsko odobrenje propisano posebnim zakonom.

Uz članak 228. - 230.

Odredbama članka 228. - 230. utvrđuju se dokumenti zaštite prirode. To su: Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite prirode, koju donosi Sabor, i programi zaštite prirode koje donose predstavnička tijela županije i Grada Zagreba.

Smjernice utvrđene Strategijom primjenjuju se u izradi dokumenata prostornog uređenja i planova gospodarenja prirodnim dobrima.

Svaki pet godina obavlja se analiza ciljeva i smjernica utvrđenih Strategijom, kao analiza provedbe akcijskih planova, te se po potrebi obavlja revizija Strategije.

Zakonom se propisuje cjelovit sadržaj i ciljevi Strategije, te način podnošenja izvješća o stanju zaštite prirode.

Uz članak 231. i 232.

Odredbama članka 231. i 232. propisuje se obavljanje upravnih i stručnih poslova iz djelokruga Ministarstva, ureda državne uprave za zaštitu prirode u županiji i Gradu Zagrebu, te jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave u poslovima zaštite prirode.

Ovim Zakonom se po prvi put izrijekom utvrđuju poslovi i nadležnost županija i Grada Zagreba u području zaštite prirode te nadležnosti općine i gradova.

Na upravne akte koje donosi Ministarstvo žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja, a na rješenja koja donose uredi državne uprave u županijama i Gradu Zagrebu nadležni za poslove zaštite prirode žalba se može izjaviti Ministarstvu u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.

Uz članak 233. - 238.

Odredbama članka 233. - 238. propisuju se stručni poslovi koje obavlja Državni zavod za zaštitu prirode. Zavod je javna ustanova koja svoju djelatnost obavlja kao javna služba.

Državni zavod za zaštitu prirode obavlja svoje poslove u skladu sa Zakonom te godišnjim i višegodišnjim programom rada koji se donose uz suglasnost Ministarstva.

Zavod podnosi izvješće Ministarstvu i Vladi o ostvarivanju godišnjeg i višegodišnjeg programa rada.

Zakonom se propisuju i tijela Zavoda (Upravno vijeće i ravnatelj), njihova ovlaštenja te način njihova imenovanja i razrješenja.

Sredstva za djelatnost Zavoda propisanu ovim Zakonom osiguravaju se u državnom proračunu i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Županije i Grad Zagreb mogu za obavljanje stručnih poslova u području zaštite prirode osnivati zavode za zaštitu prirode za svoje područje, na čiji se djelokrug odgovarajuće primjenjuju odredbe ovoga Zakona o djelatnosti Zavoda.

Stručne poslove zaštite prirode obavljaju i javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima sukladno ovom Zakonu, aktu o osnivanju i statutu.

Državni zavod za zaštitu prirode, koji je osnovala Vlada, nastavlja s radom na način propisan ovim Zakonom. Sukladno tome dužan je u propisanom roku uskladiti svoje ustrojstvo i djelatnost s odredbama ovoga Zakona.

Uz članak 239. - 242.

Odredbama članka 239. - 242. uređuju se pitanja u svezi obaveznog obavljanja inventarizacije svih sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti (biološke svojste, stanišni tipovi i tipovi krajobraza), kartiranje ugroženih svojti i tipova te njihovo ažuriranje.

Ministarstvo prati stanje očuvanosti prirode, te ustrojava jedinstveni informacijski sustav zaštite prirode prema međunarodno prihvaćenim standardima i obavezama.

Republike Hrvatska potiče i promiče znanstvena istraživanja u području zaštite prirode.

Za znanstvena istraživanja zaštićenih područja i drugih zaštićenih vrijednosti potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva. Pravne i fizičke osobe koje su obavili istraživanja dužni su izvjestiti Ministarstvo o rezultatima istraživanja u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja.

Državni zavod za zaštitu prirode dužan je prikupljati, obrađivati i objedinjavati podatke o stanju prirode, te izrađivati izvješća i voditi baze podataka u sklopu informacijskog sustava zaštite prirode.

Uz članak 243. - 249.

Odredbama članka 243. - 249. uređuju se pitanja u svezi obavješćivanja javnosti, koja se odnose na zaštitu prirode, a posebno pitanja u svezi sudjelovanja javnosti u odlučivanju kod proglašenja pojedinih zaštićenih prirodnih područja.

Informacije moraju biti pravodobne i istinite. Svaka osoba koja smatra da je njezin zahtjev za informacijom zanemaren ili neopravdano odbijen, bilo djelomično bilo u cijelosti, ima pravo na odgovarajuću zaštitu svoga prava pred sudbenim i drugim nadležnim tijelima.

Odredbama ovoga Zakona uređuju se pitanja u svezi rada strukovnih i drugih udruga u području zaštite prirode čije je djelovanje cilj zaštite prirode.

Strukovne i druge udruge imaju pravo sudjelovati u zaštiti prirode a za postignute rezultate u zaštiti prirode mogu ostvarivati nagrade i druga priznanja. U cilju zaštite prirode udruge mogu tražiti od nadležnih tijela odgovarajuće postupanje te pokretati odgovarajuće postupke.

Članovi udruga čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode mogu od Ministarstva dobiti službene iskaznice na temelju kojih mogu ulaziti u sva zaštićena područja, upozoravati osobe na nedopuštena ponašanja, podnijeti prijave javnoj ustanovi koja upravlja zaštićenim područjem i drugom zaštićenom prirodnom vrijednosti ili nadležnom tijelu, te pružati informacije o zaštićenim vrijednostima. Ministarstvo vodi upisnik udruga kojima je cilj zaštita prirode i njenih članova kojima su izdane službene iskaznice.

Uz članke 250. – 252.

Odredbama članka 250. – 252. propisuje se način čuvanja i korištenja podataka o sastavnicama biološke i krajobrazne raznolikosti. Podatke čuva Ministarstvo, a način čuvanja propisuje ministar. Podaci su javni i po propisanim uvjetima svatko ima pravo na uvid u podatke.

Za izdavanje izvoda, ispisa i preslika plaća se upravna pristojba, a stranka može snositi samo stvarne troškove za obavljanje pojedinih poslova, čiju visinu određuje ministar cjenikom.

Uvid u dokumentaciju i podatke Ministarstvo može ograničiti samo u opsegu koji zahtjevaju interesi zaštite prirodne vrijednosti, unutarnje sigurnosti ili obrane Republike Hrvatske.

Uz članak 253.

Odredbama ovoga članka propisuje se utvrđivanje znaka zaštite prirode. Izgled znaka, postupak i uvjete za njegovo korištenje propisuje ministar.

Uz članak 254. i 255.

Odredbama članka 254. i 255. propisuju se obveze Republike Hrvatske za promicanje odgoja i obrazovanja o zaštiti prirode, kao i obveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na poticanju i promicanju zaštite prirode.

Danom zaštite prirode utvrđuje se 22. svibnja, međunarodni dan zaštite prirode, kada se organiziraju odgovarajuće poticajne i priomidžbene aktivnosti.

Uz članak 256.

Odredbama ovoga članka utvrđuju se priznanja i nagrade koje se mogu dodjeliti za postignuća na području zaštite prirode.

Priznanje i nagrade dodjeljuje Ministarstvo, a postupak, način i uvjete za dodjelu priznanja i nagrada propisuje ministar.

Uz članak 257.

Odredbama članka 257. utvrđuju se izvori sredstava za financiranje zaštite prirode i programi zaštite prirode koji se financiraju iz državnog proračuna, kao i iz proračuna jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave, i iz drugih propisanih izvora.

Uz članke 258. - 280.

Prema odredbama članka 258. upravni nadzor nad primjenom odredaba ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo.

Upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona u dijelu koji se odnosi na modificirane žive organizme provodi Ministarstvo, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva i Ministarstvo znanosti i tehnologije, svako u svom djelokrugu.

Odredbama članka 259. - 262. uređena su pitanja u svezi provođenja neposrednog nadzora u zaštićenim djelovima prirode i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima koje provode neposredno glavni nadzornici, nadzornici i čuvari prirode (rendžeri) ako su na to posebno ovlašteni. Rendžeri obavljaju poslove planiranja, organiziranja i izvođenja poučnih šetnji, provode ekološku edukaciju, poslove nadzora na temelju ovlaštenja, kao i druge poslove propisane Zakonom i uredbom Vlade.

Nadzornici su dužni položiti stručni ispit za nadzornika i posjedovati ovlaštenje za nošenje kratkog oružja.

Čuvari prirode (rendžeri) mogu obavljati poslove nadzornika ako polože stručni ispit u roku od godine dana od dana kada su ovlašteni za obavljanje tih poslova.

Djelokrug poslova i ovlaštenja nadzornika propisan je Zakonom, a njegovo postupanje se pobliže uređuje pravilnikom o unutarnjem redu i drugim aktom javne ustanove. Uvođenjem nadzornika u sve zaštićene dijelove prirode osiguravaju se pretpostavke za provođenje djelatnog nadzora zaštićenih dijelova prirode koje proglašava predstavničko tijelo županije ili Grada Zagreba, što važećim Zakonom nije predviđeno zbog čega su ti prirodno vrijedni prostori bili faktički bez neposrednog nadzora. Djelokrug i ovlaštenja glavnog nadzornika i nadzornika propisani su Zakonom. Glavni nadzornik bira se uz suglasnost ministra.

Prekršaj, za koje su ovlašteni glavni nadzornik i nadzornici, propisani su ovim Zakonom, jer novi Zakon o prekršajima ne daje mogućnost da ministar propisuje prekršaje i utvrđuje prekršajne kazne.

Glavni nadzornik i nadzornici mogu donositi prekršajne naloge kojim se izriču prekršajne kazne u najnižem iznosu propisanom ovim Zakonom za taj prekršaj ili narediti zaštitnu mjeru.

Glavni nadzornik i nadzornici mogu globom naplatiti iznos od 300,00 kuna fizičkoj osobi, a za pravnoj osobi 10.000,00 kuna.

Prekršajne postupke u prvom stupnju, po prekršajnoj prijavi glavnog nadzornika i nadzornika, za prekršaje propisane člankom 282., 283., 284. i 285. ovoga Zakona vodi i rješenje o prekršaju donosi službenik Ministarstva kojeg ovlasti ministar.

O žalbama protiv odluka ovlaštenog službenika donesenih radi pripremanja i vođenja postupka i o zahtjevu za obnovu prekršajnog postupka odlučuje u drugom stupnju vijeće od tri člana koje ovlašćuje ministar.

Na prekršajne postupke primjenjuju se odredbe članka 287., 288. i 289. ovoga Zakona.

Neposrednu zaštitu i poslove čuvanja i promicanja zaštićenog područja obavljaju i čuvari prirode (rendžeri). U skupu svojih Zakonom utvrđenih ovlaštenja rendžeri planiraju, organiziraju, izvode poučne šetnje zaštićenim područjem, obavljaju ekološke poduke, skrbe o sigurnosti posjetitelja, obavljaju poslove motrenja i praćenja stanja prirode, surađuju s voditeljima istraživačkih i drugih projekata na zaštićenom području, nadziru obavljanje dopuštenih djelatnosti i radnji u zaštićenom području te surađuju s vlasnicima i ovlaštenicima prava u zaštićenom području, skrbe o održavanju infrastrukturnih objekata u zaštićenom području, a po posebnom ovlaštenju obavljaju i poslove nadzornika pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Odredbama članka 263. - 280. uređen je postupak inspekcijskog nadzora nad primjenom ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa.

Inspekcijski nadzor provode viši inspektori i inspektori zaštite prirode Ministarstva, kao i drugi inspektori u djelokrugu svojih nadležnosti.

Poslovi inspekcije zaštite prirode mogu obavljati i drugi službenici Ministarstva na temelju posebnog ovlaštenja ministra.

Uvjeti za inspektora i višeg inspektora zaštite prirode propisani su Zakonom.

Ako inspektor utvrdi ili sazna za povredu propisa čiju je primjenu ovlašten nadzirati, dužan je provesti postupak i poduzeti mjere propisane ovim Zakonom.

Protiv rješenja i zaključka kojim se okončava postupak ili izriče upravna mjera inspektora ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Žalba protiv rješenja odnosno zaključka ne odgađa njegovo izvršenje.

O činjenicama utvrđenim u inspekcijskom postupku, odnosno o poduzetim mjerama inspektor je dužan obavijestiti podnositelja prijave.

Ako inspektor utvrdi da nisu povrijeđeni propisi čiju je primjenu ovlašten nadzirati, donijet će zaključak o obustavi inspekcijskog postupka.

Prava i obveze inspektora u provedbi inspekcijskog nadzora propisane su odredbama članka 267., 268., 269., 270., 271., 272. i 273. ovoga Zakona.

Ako inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi da je počinjen prekršaj propisan ovim Zakonom, dužan je izdati prekršajni nalog prema posebnom zakonu, odnosno poduzeti radnje potrebne za pokretanje prekršajnog postupka.

Prekršajni nalog inspektor će izdati za prekršaj koji je učinjen prvi put i ako ocijeni neposrednim opažanjem da za taj prekršaj, obzirom na sve relevantne okolnosti, odgovara kazna u najnižem zapriječenom iznosu ili zaštitna mjera.

U izreci rješenja prekršajnog naloga navodi se uputa da se globa, novčana kazna, šteta ili troškovi trebaju platiti u roku od osam dana, ili da se u slučajevima propisanim posebnim zakonom, mogu platiti odmah na počinjenju mjesta prekršaja ili obavljenog nadzora.

OKad postoje uvjeti za izdavanje prekršajnog naloga inspektor može globu, novčanu kaznu, štetu ili troškove naplatiti od počinitelja prekršaja odmah, bez prekršajnog naloga, ali uz potvrdu.

Na mjestu počinjenja prekršaja, odnosno na mjestu inspekcijskog nadzora, naplaćuje se cjelokupan iznos globe ili novčane kaze, zajedno s eventualnom štetom i troškovima.

Ako počinitelj prekršaja ne pristane platiti globu, novčanu kaznu, štetu ili troškove na mjestu izvršenja prekršaja odnosno mjestu inspekcijskog nadzora, izdat će mu se prekršajni nalog s uputom da plaćanje može izvršiti u roku od osam dana od dana kad je počinio prekršaj. 4

Ako inspektor utvrdi povredu odredbe zakona ili drugih propisa nad primjenom kojih nadzor obavlja druga inspekcija odnosno drugo tijelo državne uprave, izvijestit će bez odgađanja nadležnu inspekciju odnosno nadležno tijelo.

Radi sprečavanja nastanka neotklonjivih šteta na zaštićenoj privrednoj vrijednosti, biološkoj i krajobraznoj raznolikosti, inspektor može narediti hitne mjere zaštite te rješenje donijeti usmeno. Ovakvo rješenje može donijeti i radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi te imovinu.

Uz članke 281. - 285.

Odredbama članaka 281. - 285. propisane su kaznene odredbe, odnosno novčane kazne za pravne i fizičke osobe radi povrede odredaba ovoga Zakona.

Novčane kazne propisane su za povrede koje se odnose na prekogranični prijenos, ograničenu uporabu i stavljanje na tržište genetski modificiranih organizama i proizvoda koji sadže genetski modificirane organizme u visini od 100.000,00 do 500.000,00 kuna.

Za ostale prekršaje propisane ovoga Zakona predviđena je novčana kazna u maksimalnom iznosu do 200.000,00 kuna.

Za odgovorne osobe i pravnim osobama propisana je novčana kazna od 7.000,00 do 50.000,00 kuna.

Za blaže prekršaje fizičkih osoba propisana je novčana kazna u visini od 1.000,00 kuna.

Uz članke 286. - 289.

Odredbama članka 286. – 289. propisane su nadležnosti ovlaštenja za odlučivanje o prekršaju i zastara prekršajnog progona i izvršenja prekršajnih sankcija.

Temeljem novog Zakona o prekršajima ovim Zakonom je propisano da prekršajne postupke za prekršaje propisane ovim Zakonom u prvom stupnju vodi Ministarstvo.

Prekršajne postupke vodi i rješenja o prekršaju donosi ovlašteni službenik Ministarstva.

O žalbama protiv odluke službenika donesenih radi pripremanja i vođenja postupka i o zahtjevu za obnovu prekršajnog postupka odlučuje u drugom stupnju vijeće od tri člana koje ovlašćuje ministar.

Za vođenje prekršajnih postupaka i za donošenje rješenja o prekršaju, te za odlučivanje u vijeću, može se ovlastiti samo službenik Ministarstva koji je diplomirani pravnik s položenim pravosudnim ispitom i najmanje pet godina radnog staža u struci.

Prekršajni postupak za prekršaj propisan ovim Zakonom ne može se pokrenuti kad prođe tri godine od dana kada je prekršaj počinjen, a izrečene kazne za prekršaje ne mogu se izvršiti kad od dana pravomoćnosti rješenja o prekršaju protekne tri godine.

Prekršajni postupci za prekršaje propisane ovim Zakonom provode se na način propisan posebnim Zakonom, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Uz članak 290. – 310.

- Prijelaznim i završnim odredbama uređuju se pitanja u svezi donošenja provedbenih propisa, rada Državnog zavoda za zaštitu prirode, usklađivanju ustrojstva i djelatnosti javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima, utvrđuju se rokovi za osnivanje javnih ustanova koje još nisu osnovane, te rokovi za usuglašavanje šumsko-gospodarskih, lovno-gospodarskih osnova i drugih planova gospodarenja prirodnim dobrima (2 godine odnosno godinu dana).

- Prijelaznim odredbama propisuju se i pitanja vezana za usklađivanje važećih prostornih planova (u roku od dvije godine nakon što se osiguraju stručne podloge zaštite prirode propisane ovim Zakonom), a do usklađivanja uvjete zaštite prirode izdavati će nadležna tijela državne uprave utvrđena ovim Zakonom.

- Prijelaznim odredbama utvrđuje se da Državni zavod za zaštitu prirode nastavlja s radom prema ovom Zakonu kao javna ustanova, te da je dužan u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona uskladiti svoje ustrojstvo i djelatnost. Mandat imenovanog ravnatelja Zavoda i članova Upravnog vijeća traje do isteka mandata na koji su imenovani.

- Županije i Grad Zagreb, koji nisu osnovali javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na svom području sukladno članku 17. stavku 1. i 3. Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine", broj 30/94 i 72/94) dužni su je osnovati u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

- Karta stanišnih tipova donijet će se u propisanom roku, a do tada će Ministarstvo svojim aktom utvrđivati procjenu stanja stanišnih tipova i uvjete zaštite prirode radi očuvanja ekološkog sustava.

- Međunarodna ekološka značajna područja utvrdit će se do dana pristupa Republike Hrvatske Europskoj uniji.

- Ocjene o prihvatljivosti zahvata za prirodu neće se izrađivati dok se ne propišu mjere zaštite i očuvanja prirodnih vrijednosti i ekoloških značajnih područja kao djelova ekološke mreže.

- Prijelaznim i završnim odredbama utvrđuju se i pitanja u svezi prekograničnog prijenosa, ograničene uporabe i proizvodnje genetski modificiranih organizama.

- Dopuštenje za prekogranični prijenos, provoz ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš, stavljanje GMO –a i proizvoda koji sadrže na tržište neće se izdavati do donošenja provedbenih propisa utvrđenih ovim Zakonom i osnivanja propisanog laboratorija.

- Povjerenstvo za GMO, Odbor za uvođenje GMO u okoliš, Odbor za ograničenu uporabu GMO i Odbor za hranu i stočnu hranu obnovat će se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

- Pravne osobe koje su započele dopuštenu proizvodnju i znanstveno istraživanje u području genetske modifikacije prije stupanja na snagu ovoga Zakona dužni su tu proizvodnju ili istraživanje prijaviti Ministarstvu u propisanom roku.

- Pravne osobe koje su prije stupanja na snagu ovoga Zakona započele s nedopuštenu proizvodnjom i uporabom genetski modificiranih organizama dužne su ih neškodljivo uništiti na način i u postupku koji naredbom utvrđuje ministar. Ako ih ne unište u naređenom roku to će izvršiti Ministarstvo putem treće osobe na teret pravne osobe koja je to bila dužna učiniti.

- Prijelaznim odredbama propisuje se obveza pravnih i fizičkih osoba koje su započele sa obavljanjem trgovačke djelatnosti propisane ovim Zakonom da u predviđenom roku zatraže od Ministarstva dopuštenje za obavljanje te djelatnosti, te posljedice ako ne zatraže dopuštenje.

- Postupci započeti prema odredbama Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine", broj 30/94 i 72/94) godine dovršiti će se po odredbama toga Zakona. Do dana stupanja na snagu provedbenih propisa primjenjivat će se važeći propisi ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

- Glavni nadzornik i nadzornik zatečeni na radu u javnim ustanovama dužni su položiti propisani stručni ispit u roku od godine dana od dana donošenja propisa koji uređuje sadržaj i način polaganja stručnog ispita. Ako ispit ne polože u propisanom roku ne mogu raditi na poslovima nadzornika.

- Do stupanja na snagu provedbenih propisa utvrđenih ovim Zakonom ostaju na snazi propisi doneseni na temelju Zakona o zaštiti prirode, ako nistu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona. To se odnosi i na mjere zaštite koje su donijeli županijska poglavarstva i poglavarstvo Grada Zagreba.

- Šume s posebnom namjenom za odmor i rekreaciju proglašene temeljem Zakona o šumama postaju park šume ili značajni krajobrazi sukladno ovom Zakonu. Kategoriju pojedine zaštićene prirodne vrijednosti

odredit će ministar rješenjem o upisu u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijedosti uz prethodnu pribavljenu suglasnost ministra poljoprivrede i šumarstva

- Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama" i tim danom prestaje važiti Zakon o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 30/94 i 72/94).

Obrazloženje pojedinih odredbi Nacrta prijedloga Zakona

Uz članak 1.

Odredbama članka 1. utvrđuju propisuje se da se Zakonom o zaštiti prirode uređuje sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njenih vrijednosti. Pod prirodom se u smislu Zakona razumijeva sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost. Sukladno tome Zakon uređuje korištenje prirodnih dobara i korištenje prostora, dopušteno obavljanje zahvata u prirodu, zaštita krajobraza, zaštita ekoloških sustava, zaštita stanišnih tipova, zaštita vrsta i podvrsta, zaštita genetske raznolikosti i pitanja u svezi ograničene uporabe živih genetski modificiranih organizama, zaštita minerala i fosila, zaštita prirodnih vrijednosti, koncesije i koncesijska odobrenja na zaštićenim prirodnim vrijednostima i speleološkim objektima, planiranje i organizacija zaštite prirode, inventarizacija i praćenje stanja prirode, pristup informacijama i sudjelovanje javnosti u zaštiti prirode, znak zaštite prirode, promicanje, odgoj i obrazovanje u zaštiti prirode, priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode, financiranje zaštite prirode, upravni, stručni i inspekcijski nadzor, te kaznene odredbe zbog nepoštivanja odredbi Zakona i drugih propisa o zaštiti prirode.

se pitanja koja se uređuju ovim Zakonom. Zakonom se uređuje sustav zaštite i cjelovito očuvanje prirode, održivo korištenje prirodnih dobara, uvjeti za izvođenje zahvata u prirodi, proglašavanje i zaštita prirodnih vrijednosti, način upravljanja tim vrijednostima, naknade za ograničenja vlasnicima i ovlaštenicima prava u zaštićenim dijelovima prirode, inventarizacija i praćenje stanja u prirodi, sudjelovanje javnosti u odlučivanju u zaštiti prirode, priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode, način utvrđivanja naknade šteta nastalih zbog povrede Zakona te obavljanje upravnih i stručnih poslova u svezi s zaštitom i očuvanjem prirode. Pod prirodom u smislu ovoga Zakona razumijeva se sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost, a to znači priroda u cjelini a ne samo posebno vrijedni ili zaštićeni dijelovi prirode.

Uz članak 2.

Člankom 2. utvrđuje se da priroda u cjelini uživa zaštitu Države, a da prirodne vrijednosti koje su proglašene zaštićenim imaju njezinu osobitu zaštitu. Na pitanja zaštite prirode odnosno prirodnih vrijednosti koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se posebni propisi ako nisu u suprotnosti s njegovim odredbama.

Uz članak 3.

Člankom 3. utvrđuju se ciljevi zaštite prirode koji propisuju način postupanja da bi se očuvala priroda, odnosno njena biološka i krajobrazna raznolikost, te spriječili štetni zahvati u prirodi.

Uz članak 4.

Odredbama članka 4. propisana su načela zaštite prirode koja su dužna poštivati i provoditi Država, tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave, kao i druge pravne i fizičke osobe.

Uz članak 5.

U članku 5. navodi se opće korisna uloga prirode koja se iskazuje kroz održavanje bioloških dobara i energije, stvaranje i očuvanje tla, očuvanje kakvoće, količine i dostupnosti vode, održavanje klime i atmosfere.

Uz članak 6.

Člankom 6. propisuje se način na koji se provodi očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti te zaštita prirodnih vrijednosti, te mjere i načini na koji se to provodi.

Uz članak 7.

Odredbama članka 7. propisuju se slučajevi kada se ne primjenjuju odredbe ovoga Zakona (odvraćanje od neposredne opasnosti za život ili zdravlje ljudi ili imovine, spašavanje ljudi i imovine, izvođenje nužnih aktivnosti obrane Države).

Uz članak 8.

Odredbama članka 8. utvrđuju se i definiraju pojmovi koji su u uporabi u ovom Zakonu i njihovo značenje.

Uz članke 9. – 146.

Odredbama članaka 9. – 164. propisuju se opće mjere zaštite prirode, te postupanje pravnih i fizičkih osoba u prirodi, korištenju njenih dobara, izgradnji objekata te primjeni sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti na način propisan ovim Zakonom i međunarodnim ugovorima koje je sklopila ili kojima je pristupila Država.

Uz članke 157. – 1821.

Odredbama članaka 157. – 1218. uređuje se način korištenja prirodnih dobara i uređivanje prostora.

Korištenje prirodnih dobara i uređivanje prostora planira se i provodi u skladu s potrebama očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, imajući u vidu tip krajobraza, tip ekološkog sustava, raznolikost vrsta i staništa te geološke vrijednosti. Priroda se mora koristiti održivo, a zabranjeno je korištenje prirodnih dobara kojima se oštećuje tlo, geomorfološke vrijednosti, osiromašuje biljni, gljivlji i životinjski svijet, smanjuju biološke i krajobrazne raznolikosti, onečišćuje vodae i ugražava njezinua iskoristivost te onečišćuje zrak iznad dopuštene razine.

Pri planiranju uređenja prostora i korištenja prirodnih dobara utvrđuju se uvjeti i mjere zaštite prirode koje se temelje na odredbama ovoga Zakona i na temelju njega donesenim propisima.

Strateški razvojni dokumenti (Strategija i Program prostornog uređenja Države) i prostorni planovi županija, prostorni plan grada Zagreba i prostorni planovi područja posebnih obilježja koji se odnose na zaštićene prirodne vrijednosti, te planovi korištenja prirodnih dobara sadrže mjere i uvjete zaštite prirode, te sastavnice koje su propisane ovim Zakonom.

Ako je u korištenju priroda ugrožena ministar može korištenje ograničiti ili privremeno obustaviti.

Uz članke 1922. – 237.

Odredbama članaka 1922. – 237. uređuje se planiranje i izvođenje zahvata u prirodi. Planiranje i izvođenje zahvata u prirodi mora se obaviti na način da se izbjegnue ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode.

Planirani zahvat koji može ugroziti prirodu treba proučiti te ustanoviti njegov utjecaj i prihvatljivost za prirodu sukladno ovom Zakonu i drugim propisima.

Za zahvate u prirodi, kada je to propisano, izrađuje se procjena utjecaja na okoliš, a za ostale zahvate propisane ovim Zakonom (na prirodnim vrijednostima, zaštićenim prirodnim vrijednostima i ekološki značajnim područjima) izrađuje se stručna studija o prihvatljivosti zahvata za prirodu, ako je to utvrđeno uvjetima zaštite prirode uz pretpostavku da nije izrađena studija utjecaja na okoliš. Ako je planirani zahvat u prirodi prihvatljiv nadležno tijelo izdaje dopuštenje. Dopuštenjem se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode, kao i moguća uplata jamčevine (pologa) radi otklanjanja mogućih posljedica utjecaja na prirodu. U slučaju propisanom Zakonom dopuštenjem se mogu odrediti i kompenzacijski uvjeti kojim će se zadovoljiti potrebe povezanosti područja koja su dio ekološke mreže.

Za gradnju građevina i izvođenje radova na području nacionalnog parka, strogo i posebnog rezervata, spomenika prirode, kao i za građevine od važnosti za Državu utvrđene posebnim propisom, te za zahvate u prostoru koji obuhvaćaju područja dviju ili više županija, odnosno Grada Zagreba donosi se odluka o lokacijskim uvjetima. Odluka o lokacijskim uvjetima sadrži uvjete zaštite prirode koje izdaje Ministarstvo. Za gradnju građevina i izvođenje radova na području parka prirode, zaštićenog krajobrazna, park-šume, spomenika oblikovane prirode, osim za građevine koji su od važnosti za Državu utvrđene posebnim propisom i za zahvate u prostoru koji obuhvaćaju područja dviju ili više županija odnosno Grada Zagreba, donosi se odluka o lokacijskim uvjetima. Odluka o lokacijskim uvjetima sadrži uvjete zaštite prirode koje izdaje županijski ured državne uprave.

Građevna dozvola može se izdati, a izvođenje radova dopustiti, ako nadležno tijelo za izdavanje uvjeta zaštite prirode prije izdavanja građevne dozvole, izda potvrdu da je glavni projekt ili odgovarajuća dokumentacija izrađena u skladu s uvjetima zaštite prirode. Investitor je dužan pribaviti uvjete zaštite prirode prije izrade glavnog projekta.

Za građenje građevina i izvođenje radova u zaštićenim područjima, kao i za građenje građevina i izvođenje radova koji su prema posebnom propisu mogu graditi ili izvoditi izvan građevinskog područja, potrebno je u postupku izdavanja građevne dozvole ishoditi uvjete zaštite prirode. Uvjete zaštite prirode za građenje građevine i izvođenje radova na području nacionalnog parka, strogo ili posebnog rezervata, spomenik prirode, zaštićeni krajobraz koji se prostire na području više županija, kao i za objekte od državne važnosti, utvrđene posebnim propisom izdaje Ministarstvo. Za gradnju građevina i izvođenje radova na području parka prirode, zaštićenog krajobrazna, park šume, spomenika oblikovane prirode, te izvan zaštićenih područja ako nisu objekti od državne važnosti uvjete zaštite prirode izdaje područno tijelo državne uprave.

Građevna dozvola može se izdati, a izvođenje radova dopustiti, ako nadležno tijelo za izdavanje uvjeta zaštite prirode izda potvrdu da je glavni projekt ili odgovarajuća dokumentacija izrađena u skladu s uvjetima zaštite prirode.

Uz članke 248. i– 259.

Odredbama članka 248. i 259. propisuje se način nadoknađivanja oštećenja prirode nastalih zahvatima u prirodi ili korištenjem prirodnih dobara. Ako nositelj zahvata u prirodi odnosno korištenja prirodnih dobara ne otkloni štetne posljedice svog djelovanja te zbog toga nastanu oštećenja prirode na ekološki značajnim područjima, zaštićenim područjima ili drugim prirodnim vrijednostima, Ministarstvo određuje nositelju zahvata kompenzacijski uvjet koji je dužan provesti. Kompenzacijski uvjet su radnje kojima se ublažuje i nadomještava oštećenje prirode. On se može sastojati u uspostavljanju kompenzacijskog područja koje ima iste ili slične značajke oštećene prirode, uspostavljanju drugog područja za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti ili plaćanja novčanog iznosa u vrijednosti prouzročene oštećenja prirode.

Oblik i način izvedbe kompenzacijskih uvjeta, te način i mjere izvedbe zahvata utvrđuju se dopuštanjem za zahvat u prirodi.

Uz članke 2630. – 304.

Odredbama članaka 2630. – 304. uređuju se pitanja u svezi zaštite krajobrazna. Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba očuvati prirodno i doprirodno stanje krajobrazna, a gdje je to potrebno i prikladno ponovno ga uspostaviti.

Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba osigurati održavanje bioloških, geoloških i kulturnih vrijednosti koje određuju značaj i estetski doživljaj krajobrazna, te onih vrijednosti koje su važne za očuvanje biološke raznolikosti. Zahvate u prostoru treba planirati i izvoditi na način da se u najvećoj mjeri očuvaju značajke krajobrazna i krajobrazne raznolikosti te jedinstvena obilježja krajobrazna.

Krajobrazni tipovi izrazitih, prepoznatljivih i jedinstvenih obilježja, koji izražavaju raznolikost kulturne i prirodne baštine, utvrđuje ministar Ministarstvo uz sudjelovanje javnosti, tijela jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave te drugih pravnih i fizičkih osoba koji imaju interes u utvrđivanju vrijednosti krajobrazna.

Krajobrazne tipove, značajna i karakteristična obilježja krajobrazna, osobito vrijedne krajobraze, te mjere zaštite za krajobrazne tipove utvrđuje ministar nakon pribavljenog mišljenja ministra kulture i ministra poljoprivrede i šumarstva, a na prijedlog Državnog zavoda za zaštitu prirode. Vrste krajobrazna i mjere zaštite nose se u dokumente prostornog uređenja i planove korištenja prirodnih dobara. Pojedini osobito vrijedni krajobrazi zaštićuju se kao zaštićene prirodne vrijednosti sukladno ovom Zakonu.

Iskorištavanje mineralnih sirovina obavlja se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju krajobrazne vrijednosti prostora. Glavni rudarski projekt ne može se donijeti, a niti eksploatacija mineralnih sirovina započeti dok Ministarstvo ne izda suglasnost na projekt sanacije.

Uz članke 351. – 6458.

Odredbama članaka 351. – 6558. propisuje se opća zaštita ekoloških sustava odnosno ostvarivanje i provođenje mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara, uređenju prostora i zaštiti stanišnih tipova.

- Očuvanje biološke raznolikosti šuma obavlja se Zaštita, korištenje i gospodarenje šumama obavlja se sukladno ovom i drugim odgovarajućim propisima, na način da se korištenje i gospodarenje šuma temelji na načelima održivog razvitka (potrajnog gospodarenja), održavanja prirodnog sastava vrsta i njihove prirodne obnove. Zabranjeno je korištenje kemijskih sredstava za zaštitu bilja u šumama osim biološkog podrijetla. Radi očuvanja biološke raznolikosti u svim šumama treba osigurati stalan postotak zrelih i starih stabala, osobito stabala s dupljama, koja ostaju netaknuta do kraja svog životnog vijeka, utvrđen uvjetima zaštite prirode koji su sastavni dio šumsko-gospodarskih osnova. Prilikom dovršenoga sijekaja većih šumskih površina, radi očuvanja biološke raznolikosti, gdje god je to moguće i prikladno, ostavljaju se manje neposječene površine koje se utvrđuju šumsko-gospodarskim osnovama. Radi obogaćivanja biološke i krajobrazne raznolikosti, u gospodarenju šumama postupa se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumski rubovi. U gospodarenju šumama treba osigurati da se produlji sječiva zrelost zavičajnih vrsta drveća, obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste. Nije dopuštena čista sječiva na krškim područjima i u zaštićenim područjima. U dokumentima gospodarenja šumama unose se uvjeti zaštite prirode sukladno ovom Zakonu i drugim propisima. Za šume u zaštićenim područjima kao i za šume koje su prema posebnom propisu proglašene šumama s posebnom namjenom, donosi se program za unapređenje i zaštitu šuma. Program sadrži i uvjete zaštite prirode.

Program se donosi uz suglasnost Ministarstva.

-- Krški ekološki sustav posebno se štiti radi njegove osjetljivosti, a krš predstavlja bogatstvo globalne razine vrijednosti. Zabranjeno je bez valjana razloga onečišćivati i mijenjati stanje krških stijena i krških voda, te oštećivati podzemne i nadzemne geomorfološke pojave i objekte.

Prilikom planiranja korištenja prirodnih dobara i uređenja prostora u krškom području utvrđuju se mogući utjecaji u odnosu na slijevno područje. Regulacija prometa podliježe posebnim ograničenjima i zabranama, posebno kada se radi o provozu opasnih i eksplozivnih tvari. U krškom području zabranjeno odlagališta otpada moraju biti tako tehnički izvedena da se onemogući svako onečišćenje podzemlja.

Za speleološke objekte izrađuje se katastar u koji se unose inventarizacija biospeleoloških značajki, vrednovanje sa gledišta zaštite prirode, utvrđivanje stanja ugroženosti i dr. Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti koje uživaju zaštitu sukladno ovome Zakonu. Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi špiljski nakit i podzemnu faunu. Korištenje speleoloških objekata u turističke svrhe obavlja se na temelju programa kojeg odobrava Ministarstvo.

- Prirodne i doprirodne obale vodotoka, jezera i mora štite se temeljem ovoga Zakona kao vlažna staništa. Pri gradnji vodnogospodarskih objekata i izvođenju vodnogospodarskih radova prednost imaju metode i rješenja koja su prihvatljiva za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti. Za iskorištavanje mineralnih sirovina u tijeku izvođenja vodnogospodarskih radova izdaju se uvjeti zaštite prirode. U području šesto metara od svih prirodnih izvora zabranjeno je graditi objekte i obavljati gospodarske djelatnosti, ako gradnja i obavljanje djelatnosti nije dopušteno posebnim propisima, ali uz ishođenje uvjeta zaštite prirode. Izvan naselja zabranjuje se graditi objekte unutar 50 metara od obale prirodnih i doprirodnih vodotoka ili vlažnih područja, te unutar 100 metara od obale prirodnih ili umjetnih jezera i vodotokova, ako izgradnja nije dopuštena posebnim propisima. Članak 51. dat je i u alternativu u kojoj nisu navedene udaljenosti koje se odnose na zonu zaštite.

Zabranjena je izgradnja objekata uz obale morskih uvala.

Vlažna staništa, uključujući jezera, bare i lokve veće od 0,01 ha, prirodne i doprirodne močvare veće od 0,25 ha, cretovi, te izvori i potoci s obalnim pojasom od 2 metra, predstavljaju ekološki značajna područja u smislu ovoga zakona.

Zabranjeno je graditi građevine ili gospodarski koristiti prirodna dobra oko prirodnih izvora, uz obale prirodnih i doprirodnih vodotoka i vlažnih područja, uz obale prirodnih ili umjetnih jezera ili u poplavnim ravninama vodotoka, te uz morsku obalu, osobito uz obale morskih uvala, osim ako to nije utvrđeno dokumentima prostornog uređenja i uvjetima zaštite prirode.

- U cilju zaštite mora od onečišćenja obvezne su pravne i fizičke osobe da osiguravaju pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda, a u lukama otvorenim za međunarodni promet moraju se osigurati uređaji za prihvat zauljenih i kaljužnih voda s brodova. Razina dopuštenog iskorištavanja mora utvrđuje se na temelju procjene zaliha bioloških dobara u moru.

- Travnjacima se gospodari putem ispaše i režimom košnje prilagođenim vrsti travnjaka uz prirodu prihvatljivo korištenje kemikalija. Za ekstezivno korištenje travnjaka mogu se osiguravati i poticajne mjere.

- Na oranicama se, radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, treba očuvati važne rubne dijelove staništa, živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojase. Zabranjeno je korištenje neselektivnih sredstava za zaštitu bilja u obradi usjeva.

- U planiranju i uređenju prostora u području guste naseljenosti potrebno je omogućiti povezanost staništa u područjima visokog stupnja naseljenosti s područjima prirode izvan njih, ako je to tehnički izvodivo i ne zahtijeva nesrazmjerne troškove, te čuvati postojeće, a gdje je moguće i prikladno, umjetno stvarati zelene površine, drveće, skupine stabala, vode tekućice i stajačice i druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništima omogućiti povezanost staništa u područjima guste naseljenosti s područjima izvan njih, te čuvati postojeća staništa, stvarati zelene površine i dr., dajući prednost autohtonim vrstama i staništima.

Uz članke 5964. – 649.

Odredbama članaka 6459. – 694. propisuje se način očuvanja ekološkog sustava obzirom na stanišne tipove. Stanišni tipovi se kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procjenjuje i prati. Ugroženi stanišni tipovi su oni koji nisu u povoljnom stanju te im prijete nestanak. Područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona. Ekološki značajna područja i ekološku mrežu utvrđuje ministar na temelju uvjeta koji propisuje Zakon. Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem mjera i smjernica očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti na temelju ovoga Zakona. Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području. Pojedina ekološki značajna područja mogu se zaštititi u nekoj od kategorija zaštićenih prirodnih vrijednosti. Međunarodno ekološki značajna područja utvrđuje ministar sukladno međunarodno-pravnim propisima i standardima.

Uz članke 7065. – 9983.

- Odredbama članaka 7065. – 7772. utvrđuju se opće mjere zaštite divljih svojti. Divlje vrste i podvrste biljaka, gljiva i životinja, odnosno divlje svojte čine živi i mrtvi primjerci samoniklih biljaka i gljiva i slobodnoživućih životinja, te njihovi uzgojeni primjerci; njihovi razvojni oblici (jaja, ličinke, kukuljice, sjemenke, plodovi, miceliji i dr.); njihovi lako raspoznatljivi dijelovi; i od njih dobiveni lako raspoznatljivi proizvodi. Zabranjeno je brojnost populacija divljih svojti smanjiti, uništavati njihova staništa ili mijenjati njihove životne uvjete u mjeri u kojoj je svojta ugrožena. Zabranjeno je bez valjana razloga namjerno uznemiravati divlje životinje ili ih hvatati, ozljeđivati ili ubijati, namjerno uklanjati divlje biljke i gljive iz njihovih staništa, smanjivati njihove populacije ili ih uništavati te namjerno oštećivati ili uništavati njihova staništa. Prilikom izvođenja zahvata u prirodi i korištenja prirodnih dobara kojima se zadire u staništa primjenjuju se načini, metode i tehnička sredstva koja pridonose očuvanju dobrog stanja vrsta. Autoceste i druge prometnice koje prelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja grade se na način da se osigura sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima, a izgrađeni prijelazi uživaju zaštitu kao prirodna vrijednost. Održivim gospodarenjem divljim svojtima osigurava se uvažavanjem značajki ekološkog sustava i biogeografskih značajki vrste i populacije, koje postaju sastavnice planova gospodarenja. Za sakupljanje biljaka, gljiva i njihovih dijelova, te hvatanje ili ubijanje životinja u svrhu prerade, trgovine ili drugog prometa potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva. Zabranjeno je uvođenje (introdukcija) divljih svojti u prirodu na područje Države osim ako je znanstveno utemeljena i prihvatljiva s gledišta zaštite prirode. Ponovno uvođenje (reintrodukcija) nestalih divljih svojti u prirodu na području Države može se obavljati samo uz dopuštenje Ministarstva. Ponovno uvođenje nestalih divljih svojti na otoke također se može obavljati samo uz dopuštenje Ministarstva.

U slučaju dopuštenja introdukcije i reintrodukcije izrađuju se studije o procjeni utjecaja na prirodu.

- Odredbama članaka 738. – 8277. propisuje se zaštita međunarodno zaštićenih vrsta, koje se zaštićuju temeljem međunarodnih ugovora kojih je Država stranka. Zaštita biljnih, gljivih i životinjskih vrsta koje su zaštićene temeljem potvrđenih međunarodnih ugovora osigurava se zaštitom njihovih staništa i zaštitnim mjerama za pojedine vrste prema odredbama ovoga Zakona. Zaštita i nadzor posebno se odnosi na dopuštenja za

uvoz, izvoz ili provoz biljaka, gljiva i životinja, njihovih dijelova ili od njih dobivenih proizvoda, ovisno o propisanoj zaštiti međunarodnim ugovorima.

- Odredbama članka 8378. – 872. propisuje se način držanja, uzgoj i trgovina divljim svojcima. Zabranjeno je životinje divljih svojci držati u zatočeništvu u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi. Za držanje životinja zavičajnih ili stranih divljih svojci u zatočeništvu s namjerom prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima potrebno je, kao i za uzgajanje životinja zavičajnih ili stranih divljih svojci, ishoditi dopuštenje Ministarstva.

Ovlaštena pravna i fizička osoba može obavljati prodaju i razmjenu životinja i biljaka sukladno uvjetima propisanim ovim Zakonom.

- Odredbama članka 883. – 938. propisuje se posebna zaštita divljih svojci. Posebna zaštita divljih svojci provodi se ako je divlja svojta ugrožena, odnosno čiji je dugoročni opstanak u opasnosti, ili koja je rijetka, te koja je kao takva određana u crvenom popisu ugroženih biljnih, gljivljih i životinjskih svojci. Ugrožene divlje svojte utvrđuje i uvrštava ih u crvene popise ministar. Ugrožene divlje svojte mogu biti strogo zaštićene divlje svojte i zaštićene divlje svojte. Strogo zaštićena divlja svojta je ona kojoj prijete izumiranje na području Države, ako je usko rasprostranjeni endem, kao i ona divlja svojta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima kojih je Država stranka. Zabranjeno je namjerno branje, sakupljanje, sječa ili iskopavanje samoniklih strogo zaštićenih biljaka i gljiva, kao i njihova trgovina. Strogo zaštićene životinje zabranjeno je namjerno hvatati, držati, ubijati, oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla te područja njihova razmnožavanja ili odmaranja i dr.. Strogo zaštićene biljke, gljive i životinje ne smiju se uvoziti niti izvoziti. Odredbama ovoga Zakona propisane su zabrane i ograničenja koja se odnose na strogo zaštićene svojte.

Zaštićena svojta je zavičajna divlja svojta koja je ugrožena ili rijetka i ne prijete joj izumiranje na području Države, te divlja svojta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima kojih je Država stranka. Zabrane i ograničenja glede korištenja i stavljanjem u promet zaštićenih svojci propisana su odredbama ovoga Zakona.

Uz članke 994. – 11607.

- Odredbama članka 994. i 10095. uređuju se pitanja u svezi zaštite zavičajnih udomaćenih svojci koje su se razvile kao rezultat tradicijskog uzgoja te čine dio hrvatske kulturne baštine. Ugrožene zavičajne udomaćene svojte predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i štite se metodama in-situ i ex-situ. Uzgoj ugroženih zavičajnih udomaćenih svojci se potiče.

- Odredbama članka 96101. i 97- 103. . uređuju se pitanja u svezi uporabe genskih materijala. Genski materijal je dio biljke, životinje i mikroorganizma koji sadržava dijelova nasljeđa. Genski materijal upotrebljava se sukladno propisima o korištenju prirodnih dobara ako Zakon drugačije ne određuje. Uvjete i način uzimanja genskog materijala iz prirode propisuje ministar. Uzimanje genskog materijala iz prirode radi korištenja ne smije ugrožavati opstanak ekološkog sustava ili populacija vrsta u njihovim staništima. Za namjene očuvanja vrsta odnosno njihovih genskih bogatstava ustanovljavaju se ili organiziraju genske banke kojim upravljaju ovlaštene fizičke ili pravne osobe. Zakonom se propisuje da nitko ne može postati patentni vlasnik genoma stvorenog temeljem genoma divljih svojci. Ugovorom se mogu prenijeti samo neka prava na korisnika, ali ne i pravo patenta, sukladno posebnim propisima. Patentiranje genoma nekoga dijela genetske raznolikosti Države je zabranjeno.

- Odredbama članka 98104. – 10716. uređuju se pitanja u svezi uvoza, stavljanja na tržište i uporabe modificiranih živih organizama te mjere sigurnosti, kao i način neškodljivog uništavanja otpada od modificiranih živih organizama. Modificirani živi organizam je svaki organizam sposoban za prijenos ili reprodukciju genskog materijala koji posjeduje neku novu kombinaciju genskog materijala dobivenu primjenom suvremene tehnologije. . Namjerno uvođenje modificiranih živih organizama u okoliš ili puštanje u promet dopušteno je pod uvjetima propisanim ovim Zakonom. Zakon propisuje i ograničenja korištenja modificiranih živih organizama. Radi sprečavanja negativnog utjecaja na očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti osiguravaju se nužne i odgovarajuće mjere zaštite u cilju sigurnog prijenosa, rukovanja i korištenja modificiranih živih organizama koji proizlaze iz suvremene biotehnologije. Stvaranje, razvijanje, rukovanje, prijevoz, korištenje, prijenos i uvođenje u okoliš svakog modificiranog živog organizma obavlja se na način kojim se sprječava ili na najmanju mjeru smanjuje opasnost za biološku raznolikost, vodeći računa o opasnostima po ljudsko zdravlje. Za uvođenje prvog nekog modificiranog živog organizma u okoliš potrebno je pribaviti dopuštenje Ministarstva. Postupak za izdavanje dopuštenja propisan je Zakonom. Ministarstvo je dužno prije izdavanja dopuštenja javnim

priopćenjem izvjestiti javnost o izdavanju dopuštenja za uvođenje nekog modificiranog živog organizma u okoliš. Svaki modificirani živi organizam, bez obzira da li je uvezen ili stvoren na području Države, podvrgava se određenom razdoblju promatranja primjerenom njegovom životnom ciklusu ili vremenu stvaranja prije nego se stavi u planiranu namjenu. Način rukovanja, prijevoza i pakiranja modificiranih živih organizama, te potrebna dokumentacija propisuje se Zakonom. Odredbama ovoga Zakona propisuje se i postupak zaštite ako dođe do oslobađanja modificiranih živih organizama koje može imati negativne posljedice za očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti, uzimajući u obzir i opasnost po ljudsko zdravlje.

Uz članke 10817. – 11625.

Odredbama članaka 10817. – 11625. propisuju se opće mjere zaštite minerala i fosila, utvrđuju se uvjeti za zaštitu minerala i fosila te njihovo korištenje. Fosili su sačuvani ostaci i tragovi izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti (ihnofosili). Minerali (prirodni) su samородni homogeni kemijski elementi ili spojevi u vidu kristalizirane ili amorfne tvari, određene strukture, oblika i sastava. Minerali izgrađuju stijene. U smislu ovoga Zakona mineralne sirovine nisu minerali. Minerali i fosili koji su značajni radi svoje rijetkosti, izuzetne veličine ili izgleda ili izvanrednog znanstvenog značaja predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti. Minerale i fosile koje predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti propisuje ministar. Zabranjeno je uzimati iz prirode minerale i fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima.

Pronalazak minerala i fosila nalaznik je dužan prijaviti Ministarstvu u propisanom roku, te poduzeti nužne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja i krađe. Za istraživanje nalazišta minerala i fosila potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom. Način korištenja minerala i fosila posebno zaštićenih uređen je Zakonom. Za izvoz minerala i fosila potrebno je ishoditi dopuštenje, a izvoz minerala i fosila koji su proglašeni prirodnim vrijednostima nije dopušten osim radi znanstvenog istraživanja, obrazovanja i izlaganja.

Uz članke 12617. – 12837.

Odredbama članak 11726. – 12837. propisuje se vrste zaštićenih dijelova prirodeprirodnih vrijednosti i režim zaštite. U odnosu na važeći Zakon o zaštiti prirode proširuje se broj zaštićenih prirodnih vrijednosti na “zaštićene zavičajne udomaćene svojte” i “zaštićene minerale i fosile”. Naziv dosadašnjeg “spomenika parkovne arhitekture” mijenja se i glasi “spomenik oblikovane prirode”, koji je naziv primjereniji, s istim režimom zaštite. Predloženim odredbama Zakona propisuje se i mogućnost prekograničnog povezivanja zaštićenih područja, odnosno povezivanje zaštićenih područja na područje Države sa zaštićenim područjem druge susjedne Države, te uređuje postupak donošenja plana upravljanja i mjera zaštite.

U nacionalnim parkovima dopušta se pored obavljanja turističko rekreacijske djelatnosti, propisane važećim Zakonom, obavljanje tradicionalne poljoprivrede, tradicionalnog ribarstva i tradicionalnih obrta. Turističkim i drugim dopuštenim djelatnostima ne smije se ugrožavati izvornost prirode.

U odnosu na važeći Zakon, novim zakonom se omogućava proglašavanje zaštićenog krajobraza na području dvije ili više županija.

Uz članke 12938. – 144.

Odredbama članka 12938. do 144. propisano je proglašavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti. Nacionalni park i park prirode proglašava Hrvatski sabor posebnim zakonom. Strogi rezervat, posebni rezervat i zaštićeni krajobraz koji se prostire na području dvije ili više županija proglašava Vlada u Uredbom na prijedlog ministra.

Spomenik prirode, zaštićeni krajobraz koji se prostire na području jedne županije, park šumu i spomenik oblikovane prirode proglašava Županijska skupština ili Gradska skupština Grada Zagreba uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva.

Odredbama Zakona propisuje se i sadržaj akta o proglašenju. Aktom o proglašenju može se odrediti utjecaj na područje (tampon ili mirna zona) koje je izvan zaštićene prirodne vrijednosti i propisati mjere zaštite toga područja kojima se sprječava ugrožavanje zaštićene prirodne vrijednosti.

O prijedlogu za proglašenje prirodne vrijednosti zaštićenog izvješćuje se javnost. Izvješćivanjem javnosti razumijeva se uvid u predloženi akt i stručnu studiju s kartografskom dokumentacijom. Postupak javnog uvida uređen je Zakonom.

Akt o proglašenju nacionalnih parkova, parkova prirode, strogih rezervata, posebnih rezervat i zaštićenih krajobraza koji se prostiru na području dviju ili više županija objavljuje se u “Narodnim novinama”, a

akt o proglašenju zaštićenih prirodnih područja iz nadležnosti županije i Grada Zagreba u službenim glasilima tih tijela i u "Narodnim novinama".

Akt o proglašenju zaštićenih divljih svojti, zavičajnih udomaćenih svojti i minerala i fosila objavljuje se u "Narodnim novinama".

Zaštićene prirodne vrijednosti upisuju se u upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti koje vodi Ministarstvo. Sadržaj i način vođenja Upisnika propisuje ministar. Podaci iz Upisnika dostupni su javnosti osim onih za koje se odredi da nisu dostupni javnosti radi zaštite prirodne vrijednosti.

Uz članak 14845. - 1528.

Odredbama članka 14854. do 1528. uređuju se pitanja u svezi provođenja zaštite u posebno vrijednim područjima, posebno planiranje korištenja i uređenja prostora, upravljanje vrijednim prostorom, obavljanje poslova nadzora i druga pitanja od značenja za provođenje mjera zaštite.

Organizacija prostora, mjere korištenja, uređenja i zaštite u nacionalnom parku i parku prirode utvrđuje se prostornim planom koji donosi Sabor.

Upravljanje strogim rezervatom, nacionalnim parkom, parkom prirode i posebnim rezervatom provodi se na temelju plana upravljanja koji se donosi za desetogodišnje razdoblje. Planom upravljanja uređuju se sva pitanja koja se odnose na ocjenu stanja prirodne vrijednosti kojom se upravlja, inventarizaciju, zoniranje zaštićenog područja, određivanje načina realizacije zaštitnih radova, primjenu i provedbu zaštitnih režima u prostoru, te druga pitanja za operativno provođenje plana upravljanja. Na temelju plana upravljanja donosi se godišnji program zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenog dijela prirode. Plan upravljanja donosi upravno vijeće javne ustanove uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske, a po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva. U postupku donošenja plan upravljanja daje se na uvid javnost na način propisan ovim Zakonom.

Zaštita strogog i posebnog rezervata, te za zaštićene krajobraze koji se prostiru na području više županija provodi se na temelju mjera zaštite koje donosi ministar, imajući u vidu da ove zaštićene dijelove proglašava Vlada.

Mjere zaštite za zaštićene dijelove prirode iz nadležnosti županije i Grada Zagreba, donosi poglavarstvo županije, odnosno Grada Zagreba.

Radi zaštite, korištenja i promicanja nacionalnog parka i parka prirode, ministar donosi pravilnik o unutarnjem redu kojim se propisuju i prekršaji te određuju mjere za nepoštivanje odredaba toga pravilnika.

Neposredni nadzor zaštitu u nacionalnom parku i parku prirode obavljaju glavni nadzornici i nadzornici. U odnosu na važeće zakonsko rješenje nadzornici su dužni položiti stručni ispit za nadzornika i posjedovati ovlaštenje za nošenje kratkog oružja. Djelokrug poslova i ovlaštenja nadzornika propisan je Zakonom, a njegovo postupanje se pobliže uređuje pravilnikom o unutarnjem redu i drugim aktom javne ustanove. Uvođenjem nadzornika u sve zaštićene dijelove prirode osiguravaju se pretpostavke za provođenje djelatnog nadzora zaštićenih dijelova prirode koje proglašava predstavničko tijelo županije ili Grada Zagreba, što važećim Zakonom nije predviđeno zbog čega su ti prirodno vrijedni prostori bili faktički bez nadzora. Djelokrug i ovlaštenja glavnog nadzornika i nadzornika propisani su Zakonom. Glavni nadzornik bira se odnosno imenuje uz suglasnost ministra.

Uz članak 1539. - 15965.

Odredbama članka 1539. - 15965. uređuju se pitanja u svezi s korištenjem zaštićenih prirodnih vrijednosti, posebno njihovim označavanjem, davanjem koncesija i koncesijskih ovlaštenja za obavljanje dopuštenih djelatnosti i uporabu prirodnih dobara u zaštićenim dijelovima prirode, odnos prema vlasniku ili ovlašteniku prava na zaštićenom prirodnom području, te se uređuju pitanja u svezi ograničenja u korištenju nekretnina na zaštićenim prirodnim vrijednostima. U korištenju prirodnih vrijednosti Zakonom su utvrđene određene prednosti vlasnika i ovlaštenika prava na njima, a posebno obveza da vlasnik i ovlaštenika prava na zaštićenom dijelu prirode ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podlegnut.

Uz članak 1606. - 1639.

Odredbama članka 1606. - 1693. uređuju se pitanja u svezi prava prvokupa na zaštićenim dijelovima prirode. Ovim Zakonom isključuju se iz pravnog prometa nekretnine i prirodne vrijednosti koje se nalaze u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu i spomeniku prirode, a koje su u vlasništvu države. Postupak u svezi prodaje nekretnine u zaštićenom dijelu prirode u cijelosti je uređen Zakonom.

Uz članak 17064. i 16571.

Odredbama navedenih članaka propisuje se da se vlasnička ili druga stvarna prava na nekretninama mogu oduzeti ili ograničiti u javnu korist, kada je to potrebno radi djelotvornije zaštite. Postupak izvlaštenja i ograničenja vlasničkog prava provodi se sukladno ovom i posebnom zakonu.

Ako se zaštitom vrijednog prirodnog područja onemogućiti upotrebljavati nekretninu za djelatnost za koju je upotrebljavana Država, odnosno županija ili Grad Zagreb, dužni su otkupiti tu nekretninu pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Uz članak 16672. - 1717.

Odredbama članka 16672. -- 1717. propisuje se postupak ostvarivanja prava na naknadu štete fizičkih ili pravnih osoba radi ograničenja kojima su podvrgnuti primjenom ovoga Zakona. Zakonom se propisuje i ostvarivanje naknade štete koju nanese strogo zaštićene svojte, te uvjeti koje mora ispunjavati oštećenik da bi ostvario pravo na naknadu štete.

Država ne odgovara za štetu koju prouzroče biljke, gljive ili životinje osim u slučajevima određenim zakonom.

Zakon propisuje i postupak vještaka u utvrđivanju činjenica koje su značajne za ustanovljenje nastanka štete, štetnika i visine štete.

Fizičke i pravne osobe dužne su nadoknaditi štetu koju prouzroče povredama ovoga zakona.

Ostvarena sredstva uplaćuju se na poseban račun Ministarstva, a iznos štete utvrđuje se prema cjeniku kojeg donosi ministar. Uplaćena sredstva koriste se za zaštitu ugroženih divljih svojti.

Uz članak 1728.

Odredbama članka 1728. propisuju se poticajne mjere za očuvanje ugroženih divljih svojti, zavičajnih udomaćenih svojti i ugroženih stanišnih tipova.

Poticajne mjere utvrđuje Vlada na prijedlog ministra.

Uz članak 179. – 193.

Na zaštićenim područjima odnosno prirodnim vrijednostima može se dobiti koncesija za obavljanje gospodarske i druge djelatnosti na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Na pitanja davanja koncesija koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se posebni propisi ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona. Koncesija na zaštićenim prirodnim vrijednostima i speleološkim objektima za gospodarsko korištenje prirodnih dobara, obavljanje ugostiteljsko-turističke djelatnosti i korištenje speleoloških objekata u turističke i druge svrhe. Koncesije se ne mogu davati za stroge rezervate, a u nacionalnim parkovima se mogu davati samo za obavljanje turističko-ugostiteljske djelatnosti, te na pomorskom dobru za luke nautičkog turizma. Koncesija se izdaje na temelju javnog natječaja. U odluci o dodjeli koncesije i ugovor o koncesiji unose se uvjeti zaštite prirode. Koncesije za nacionalne parkove, posebne rezervate i speleološke objekte daje Ministarstvo, a za ostale zaštićene prirodne vrijednosti županijsko poglavarstvo odnosno Poglavarstvo grada Zagreba.

Odredbama ovoga Zakona propisuju se prava i obveze korisnika koncesije, prestanak koncesije, uvjeti za raskidanje ugovora o koncesiji te posljedice koje nastaju ako se koncesionar ne pridržava uvjeta zaštite prirode. Ugovorom o koncesiji moraju se osigurati jamstva za ostvarivanje zaštite prirode.

Javna ustanova koja upravlja zaštićenom prirodnom vrijednošću može dati koncesijsko odobrenje za obavljanje dopuštenih djelatnosti odnosno korištenje prirodnih dobara na području kojim upravlja na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom. Koncesijsko odobrenje sadrži i uvjete zaštite prirode koje izdaje Ministarstvo. Koncesijsko odobrenje može se dati najduže za tri godine. Prihod od koncesijskih odobrenja je prihod javne ustanove koja je dala to odobrenje.

Odluka o koncesijskom odobrenju daje se na temelju javnog prikupljanja ponuda ili javnog natječaja.

Uz članak 17394. - 17596.

Odredbama članka 17394. - 17596. utvrđuju se dokumenti zaštite prirode. To su: Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite prirode, koju donosi Sabor i Programi zaštite prirode koje donose predstavnička tijela županije i Grada Zagreba.

Zakonom se propisuje sadržaj i ciljevi Strategije, te način podnošenja izvješća o stanju zaštite prirode.

Uz članak 17697.

Odredbama ovoga članka propisuje se djelokrug Ministarstva i županijskog ureda državne uprave, te tijela jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave u poslovima zaštite prirode.

Uz članak 17987. - 211181.

Odredbama članka 17798. - 18211. uređuje se način obavljanja stručnih poslova zaštite prirode, te se tim odredbama predviđa osnivanje Državnog Zavoda za zaštitu prirode Republike Hrvatske, te zavoda za zaštitu prirode na razini županije i Grada Zagreba.

Zakonom se propisuje ustrojstvo i upravljanje Zavodom.

Zakon također propisuje mogućnost obavljanja stručnih poslova u području zaštite prirode od drugih fizičkih i pravnih osoba.

Uz članak 182212. - 185215.

Odredbama članka 182212. - 185215. uređuju se pitanja u svezi obaveznog obavljanja inventarizacije svih sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti (biološke svojte, stanišni tipovi i tipovi krajobraza), kartiranje ugroženih svojti i tipova te njihovo ažuriranje.

Ministarstvo prati stanje očuvanosti prirode, te ustrojava jedinstveni informacijski sustav zaštite prirode prema međunarodno prihvaćenim standardima i obvezama.

Uz članak 186216. - 192222.

Odredbama članka 182166. - 192222. uređuju se pitanja u svezi obavješćivanja javnosti, koja se odnose na zaštitu prirode, a posebno pitanja u svezi sudjelovanja javnosti u odlučivanju kod proglašenja pojedinih zaštićenih prirodnih područja.

Odredbama ovih članaka uređuju se pitanja u svezi rada strukovnih i drugih udruga u području zaštite prirode i to onih čije je djelovanje usmjereno zaštiti prirode.

Strukovne i druge udruge imaju pravo sudjelovati u zaštiti prirode a za postignute rezultate u zaštiti prirode mogu ostvarivati nagrade i druga priznanja. U cilju zaštite prirode udruge mogu tražiti od nadležnih tijela odgovarajuće postupanje te pokretati odgovarajuće postupke.

Članovi udruga čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode mogu od Ministarstva dobiti službene iskaznice na temelju kojih mogu ulaziti u sva zaštićena područja, upozoravati osobe na nedopuštena ponašanja, podnijeti prijave nadležnom tijelu te pružiti informacije o zaštićenim vrijednostima. Ministarstvo vodi upisnik udruga kojima je cilj zaštita prirode i njenih članova kojima su izdane službene iskaznice.

Udruge koje djeluju u javnom interesu u području zaštite prirode imaju poseban položaj glede zaštite prirode, a članovi tih udruga koji imaju posebno ovlaštenje mogu obnašati određene poslove zaštite prirode propisane ovim Zakonom.

Uz članke 223. – 225.

Odredbama članaka 223. – 225. propisuje se način čuvanja i korištenja podataka o sastavnicama biološke i krajobrazne raznolikosti. Podatke čuva Ministarstvo, a način čuvanja propisuje ministar. Podaci su javni i po propisanim uvjetima svatko ima pravo na uvid u podatke. Za izdavanje izvoda, ispisa i preslika plaća se upravna pristojba a stranka može snositi i stvarne troškove za obavljanje pojedinih poslova čiju visinu će cjenikom odrediti ministar.

Uz članak 122693.

Odredbama ovoga članka propisuje se utvrđivanje znaka zaštite prirode. Izgled znaka, postupak i uvjete za njegovo korištenje propisuje ministar.

Uz članak 194227. i 195228.

Odredbama članaka 194227. i 195228. propisuju se obveze Države za promicanje odgoja i obrazovanja o zaštiti prirode, kao i obveza jedinica lokalne samouprave, jedinica lokalne samouprave i uprave na poticanju i promicanju zaštite prirode.

Danom zaštite prirode utvrđuje se 2215. svibnja, kada se organiziraju odgovarajuće poticajne i priomidžbene aktivnosti.

Uz članak 196.229.

Odredbama ovoga članka utvrđuje se dodjela priznanja i nagrada za postignuća na području zaštite prirode.

Priznanje i nagrade dodjeljuje Ministarstvo, a postupak, način i uvjete za dodjelu priznanja i nagrada propisuje ministar.

Uz članak 197230. i 198231.

Odredbama članka 197230. i 123198. utvrđuju se izvori sredstava za financiranje zaštite prirode. Utvrđuju se programi zaštite prirode koji se financiraju iz državnog proračuna, kao i iz proračuna jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave.

Odredbama ovih članaka daje se mogućnost da se posebnim zakonom mogu odrediti olakšice i oslobađanja plaćanja poreza, carina i drugih javnih prihoda pravnim i fizičkim osobama koje neposredno ulažu u zaštitu prirode.

Olakšice i oslobađanja može odrediti i Vlada.

Uz članke 199232. - 259.- 227.

Odredbama članaka 199232. i 20033. uređuju se pitanja u svezi upravnog nadzora i postupanja Ministarstva radi pružanja stručne i druge pomoći jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave te pravnim i fizičkim osobama u obavljanju poslova zaštite prirode. Upravni nadzor u dijelu koji se odnosi na modificirane žive organizme provodi Ministarstvo i druga nadležna tijela državne uprave, svako u svom djelokrugu.

Odredbama članaka 20134. i 20236. propisuju uređena se pitanja u svezi provođenja neposrednog nadzora na zaštićenim prirodnim vrijednostima koje provode neposredni nadzornici i čuvari prirode (rendžeri) ako su na to posebno ovlašteni. Pored poslova nadzora rendžeri obavljaju poslove planiranja, organiziranja i izvođenja poučnih šetnji, provode ekološku edukaciju te obavljaju druge poslove propisane Zakonom i Vladinom uredbom. od strane glavnog nadzornika i nadzornika, uvjeti za njihov izbor te ovlaštenja.

Odredbama članaka 20337. - 259. uređen je postupak inspekcijskog nadzora nad primjenom ovoga Zakona i drugih propisa koji uređuju zaštitu prirode.- 227. propisuje se provođenje inspekcijskog nadzora.

Inspekcijski nadzor u zaštiti prirode provode inspektori zaštite prirode u zvanju inspektora i višeg inspektora, kao i drugi inspektori u djelokrugu svojih nadležnosti.

Poslovi inspekcije zaštite prirode mogu obavljati i drugi službenici Ministarstva na temelju posebnog ovlaštenja ministra.

Inspekcijske poslove zaštite prirode u prvom stupnju obavljaju inspektori zaštite prirode u područnim jedinicama Ministarstva, a u drugom stupnju inspektori Ministarstva u Upravi za inspekcijske poslove.

Poslove inspektora u prvom stupnju može obavljati i viši inspektor Uprave za inspekcijske poslove koji obavlja inspekcijske poslove drugog stupnja.

Odredbama članaka o inspekcijskom nadzoru pobliže se uređuje postupak inspektora, donošenje rješenja o naredbama i zabranama, te donošenje rješenja o hitnim zaštitnim mjerama.

Inspektor je ovlašten na upravnu mjeru izricanja novčane kazne.

U djelokrug inspektora sukladno ovom Zakonu spadaju i nadležnosti koje se odnose na pitanja uvoza, prometa uporabe i proizvodne genetski modificiranih organizama.

Uz članke 228. – 232.

Odredbama članka 228. - 232. propisuju se prekršaji i određuju upravne mjere za nepoštivanje odredaba ovoga Zakona.

Uz članak 233.
Uz članke 260.-265.

Odredbama članka 260.-265. propisane su kaznene odredbe za pravne i fizičke osobe za prekršaje koje učine povredom ovoga Zakona.

Uz članak 266.

Odredbama ovoga članka uređuju se pitanja koja se u svezi kaznene odgovornosti i postupanje državnog odvjetnika radi pokretanja sudskog postupka u cilju sprječavanja nedopuštenih radnji u prirodi ili radi nadoknade štete koja je nanesena prirodi. Kaznena odgovornost proisana je Kaznenim zakonom. Odnose na postupanje državnog odvjetnika, državnog pravobranitelja i nadležnih tijela državne uprave, te jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave, kada se radi o postupanju u svezi kaznene odgovornosti, naknade štete nanesene u prirodi, te u svezi provođenja akata izdanih od nadležnih tijela u svezi zaštite prirode.

Uz članke 23467. - 28344.

Prijelaznim i završnim odredbama uređuju se pitanja u svezi donošenja provedbenih propisa, osnivanja Državnog zavoda za zaštitu prirode, usklađivanja ustrojstva i rada javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim prirodnim vrijednostima, utvrđuju se rokovi za osnivanje javnih ustanova koje još nisu osnovane, te rokovi za usuglašavanje šumsko-gospodarskih, lovno-gospodarskih osnova i drugih planova gospodarenja prirodnim dobrima. Prijelaznim i završnim odredbama utvrđuju se i pitanja u svezi dopuštene proizvodnje i uporabe genetski modificiranih organizama.

Pravne osobe koje su prije stupanja na snagu ovoga Zakona započele s nedopuštenom proizvodnjom i uporabom genetski modificiranih organizama dužni su ih neškodljivo uništiti na način i u postupku koji naredbom utvrđuje ministar.

Postupci započeti prema odredbama Zakona o zaštiti prirode iz 1994. godine dovršit će se po odredbama ovoga Zakona. Do dana stupanja na snagu provedbenih propisa primjenjivat će se važeći propisi ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona, a stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama", prestaje važiti Zakon o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 39/94 i 72/94).

Odredbama članka 234. – 244. propisuje se da svi zaštićeni dijelovi prirode ostaju zaštićeni sukladno važećem Zakonu o zaštiti prirode, te da će se revalorizacija zaštićenih dijelova prirode obaviti u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Rokovi za ranija rješenja o preventivnoj zaštiti teku od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Ministar je dužan donijeti provedbene propise utvršene ovim Zakonom u roku od godine dana od dana njegova stupanja na snagu.

Vlada Republike Hrvatske osnovati će Zavod u roku od šest mjeseci, a županije i grad Zagreb dužne su osnovati javne ustanove koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode iz njihove nadležnosti u roku od godine dana.

Javne ustanove dužne su uskladiti svoj ustroj i način rada u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Zakonom se propisuje i razdoblje za usklađivanje šumskogospodarskih osnova, lovnogospodarskih osnova, planova upravljanja vodama, izdanih koncesija za upravljanje prirodnim vrijednostima ili njenim resursima i drugih planova korištenja prirodnih dobara s odredbama ovoga Zakona.

Prelaznim odredbama uređuje se i pitanje donošenja karte stanišnih tipova, kao i izdavanje uvjeta zaštite prirode dok se ne ustroje nadležna tijela u županijama i Gradu Zagrebu.

Postupci započeti prema odredbama Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine" br. 30/94 i 72/94) završiti će se prema odredbama ovoga Zakona.

PRIMJEDBE MJERODAVNIH TIJELA DRŽAVNE UPRAVE KOJE NISU PRIHVACENE S RAZLOZIMA ZBOG ČEGA NISU PRIHVACENE

Na Nacrt prijedloga Zakona o zaštiti prirode nisu prihvaćene pojedine primjedbe tijela državne uprave iz razloga kako slijedi:

1. Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske

Primjedbe Ureda za zakonodavstvo većim su dijelom prihvaćene i ugrađene u Nacrt prijedloga Zakona.

S obzirom na istaknutu primjedbu Ureda za zakonodavstvo da su pojedine norme općenite i preopširne, pojedini članci su sažeti, jezično i nomotehnički uređeni tako da je izričaj tih pravnih normi postao jasan, a time su i te pravne norme postale konzistentne s propisanim prekršajima.

Štoviše, pojedine odredbe Nacrta prijedloga Zakona su brisane, s obzirom da je materija koju su uređivale sadržana u nekim drugim propisima. Međutim, materija Zakona u dijelu koji se odnosi na prekogranični prijenos, provoz, ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš i stavljanje genetski modificiranih organizama i proizvoda koji sadrže GMO na tržište je proširen jer su na to upućivale smjernice Europske unije, kao i Protokol o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol) koji je već potvrdio Hrvatski Sabor

Primjedba Ureda da je zakonodavna materija prenormirana ne stoji, jer su slična zakonodavna rješenja sadržana i u rješenjima razvijenih europskih zemalja (Njemačka i dr.), kao i u zakonodavnim rješenjima tranzicijskih zemalja (Slovenija, Mađarska, Češka i dr.). Štoviše, zakonodavna rješenja tranzicijskih zemalja istovjetna su ponuđenom rješenju u Nacrtu prijedloga Zakona. Stoga se predlaže da pitanja koja Zakon uređuje ostanu u sadržaju kako je predloženo.

Nije prihvaćena primjedba da se latinski pojmovi "in-situ" i "ex-situ" zamijene i glase "u prirodi" i "izvan prirode" iz razloga jer se radi o terminima utvrđenim Konvencijom o biološkoj raznolikosti, i što značenje tih pojmova na latinskom i hrvatskom jeziku nije istovjetno. Stoga su latinski pojmovi "in-situ" i "ex-situ" posebno definirani u člankom 8. sa značenjem prema ovom Zakonu. Međutim, primjedba je djelomično uvažena na način što je u pojedinim odredbama Nacrta prijedloga Zakona iza stručnih pojmova "in-situ" i "ex-situ" u zagradama dano jezično značenje na hrvatskom jeziku "u prirodi" i "izvan prirode".

Primjedba na velik broj odredbi Zakona koje propisuju donošenje upravnog akta (rješenja) od strane Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja usvojena je na način što je dio upravnih poslova prenesen u djelokrug nadležnog ureda državne uprave u županiji i Gradu Zagrebu, te time ustanovljena dvostepenost u upravnom postupanju.

2. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva

Primjedbe Ministarstva poljoprivrede i šumarstva većim dijelom su usvojene i odgovarajuće ugrađene u Nacrt prijedloga Zakona.

Načelna primjedba Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, da je Zakon trebao svojim odredbama urediti samo ona pitanja koja se odnose na zaštitu prirodnih vrijednosti, ne stoji jer je u suprotnosti s Konvencijom o biološkoj raznolikosti te smjernicama i uredbama Europske unije donesenim sukladno toj Konvenciji, kao i sa Strategijom i akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske. Sukladno tome sve primjedbe koje su koncepcijske naravi i zadiru u okvire Zakona nisu prihvaćene (primjedbe na članke 1., 2., 3., 4., 5. i dr.).

Nije prihvaćena primjedba da se u članku 8. riječi "zavičajna" i "nezavičajna" zamijene, kao prikladnijima, riječima "domaća" i "strana", iz razloga jer su ovi pojmovi definirani Strategijom i akcijskom planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske ("NN" br. 81/99), a pored toga riječi

"domaći" i "strani" obuhvaćaju širu determinaciju od one koja se podrazumijeva pod riječima "zavičajna" i "nezavičajna".

Primjedba Ministarstva poljoprivrede i šumarstva na članak 14. st. 3. Nacrta prijedloga Zakona kojim se propisuje da ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja može donijeti privremeno rješenje o zabrani korištenja sredstava za zaštitu bilja ili mineralnih gnojiva usvojena je na način da takvo rješenje, ako se steknu pretpostavke propisane ovim Zakonom, može donijeti nadležno tijelo na prijedlog ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja. Ako nadležno tijelo ne donese predloženo rješenje u propisanom roku ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja privremeno će zabraniti uporabu sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, ali najduže 60 dana.

Primjedba na članak 32. prihvaćena je na način da se odredbama ovoga članka uređuje zaštita šumskih ekoloških sustava na zaštićenim područjima, a gospodarenje šumama provodi se na načelima certifikacije šuma i prema posebnom propisu.

Nije prihvaćena primjedba na članak 36. iz razloga što upravo taj članak propisuje uvjete zaštite globalnih vrijednosti. Pritom se ima u vidu da globalne vrijednosti ne moraju imati i posebnu zaštitu, koje uživaju posebno zaštićene prirodne vrijednosti utvrđene sukladno ovome Zakonu.

Nije prihvaćena primjedba na članak 68. i 70. jer je "introdukcija" i "reintrodukcija" odredbama ovoga Zakona postavljena generalno, imajući u vidu sveukupnu biološku i krajobraznu raznolikost. Ovim Zakonom ne isključuju se i primjena drugih zakona. Štoviše, odredbama ovoga Zakona propisuje se da Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja izdaje dopuštenje za introdukciju i reintrodukciju na temelju pribavljene suglasnosti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

Nije prihvaćena primjedba da se članak 93. briše jer se predloženim odredbama tog članka propisuje da ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja i ministar poljoprivrede i šumarstva donose mjere zaštite zaštićenih divljih svojiti, svaki u svom djelokrugu. Stoga se ovim Zakonom ne zadire u nadležnosti drugog tijela državne uprave propisane posebnim zakonom.

Primjedba na članak 94., u svezi uporabe neselektivnih sredstava za hvatanje i ubijanje zaštićenih životinja, ne stoji jer se odredbe citiranog članka odnose samo na zaštićene životinjske svojte, a ne na posebno zaštićene životinjske svojte. Zaštićene životinjske svojte prema odredbama ovoga Zakona i međunarodnih ugovora, kojih je Republike Hrvatska stranka, mogu se hvatati i ubijati pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i posebnim propisom. U ove životinje spadaju sve vrste koje se nalaze na popisu Dodatka III. Bernske konvencije.

Primjedba na članak 95. nisu prihvaćene iz razloga navedenih u obrazloženju na primjedbu istaknutu uz članak 8. Naime, u objašnjenju pojmova koji su u uporabi u ovom Zakonu data je pobliža determinacija tih pojmova i značenje koje imaju prema ovome Zakonu.

Primjedba na članak 96. djelomično usvojena i to na način da ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja utvrđuje procjenu ugroženosti, uzgojne ciljeve i dr. samo za one ugrožene zavičajne svojte za koje to nije propisano posebnim zakonom.

Primjedbe na članke 100. do 149. nisu prihvaćene jer je Vlada Republike Hrvatske svojim zaključkom odredila sadržaj ovoga Zakona koji će se odnositi na prekogranični prijenos, ograničenu uporabu, uvođenje u okoliš, proizvodnju i stavljanje na tržište genetski modificiranih organizama i proizvoda koji sadrže genetski modificirane organizme.

U cilju udovoljavanja zaključku Vlade Republike Hrvatske dopunjen je članak 138. Nacrta Zakona. Tom dopunom propisuje se da se na pitanja proizvodnje, zdravstvene ispravnosti, deklariranja i označavanja hrane te stavljanja na tržište hrane koja sadrži GMO-i i njihove sastojke, primjenjuju odredbe ovoga Zakona, ako posebnim propisom nije drugačije određeno. Dakle na sve ono što bude uređeno novim Zakonom o hrani i Zakonom o zdravstvenoj ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe neće se primjenjivati odredbe ovoga Zakona.

Nije prihvaćena primjedba na članak 193. stavak 5., jer se odredbe toga članka odnose na sve zaštićene prirodne vrijednosti, a ne samo na stroge rezervate, nacionalne parkove, posebne rezervate i spomenike prirode.

Nije prihvaćena primjedba na članak 198. kojom se predlaže licenciranje pravnih osoba koje mogu skrbiti o zaštićenim prirodnim vrijednostima. Naime, povjeravanje skrbi o zaštićenim privrednim vrijednostima

provodi se na temelju javnog natječaja, i svaki podnutač dužan je dostaviti dokaze o ispunjavanju uvjeta koji se traže i koji jamče provođenje primjerene skrbi o zaštićenju prirodnoj vrijednosti. Uvjete koje mora ispunjavati skrbnik prirodne vrijednosti propisuje ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja pravilnikom.

Nije prihvaćena primjedba na članak 208. jer je svaka pravna i fizička osoba dužna poduzimati uobičajene i primjerene radnje i zahvate da spriječi moguću štetu od strogo zaštićenih životinja. Prema odredbama članka 209. i Ministarstvo može participirati u snošenju dijela troškova radi izvođenja potrebnih radnji i zahvata, a posebno onih troškova na koje je Ministarstvo vezano sukladno ovome Zakonu.

Nije prihvaćena primjedba na članak 260. jer je nadzornik ovlaštena osoba, dakle osoba s javnim ovlastima, koja temeljem Zakona obavlja nadzor u zaštićenom dijelu prirode, te u sklopu toga nadzora može obavljati pregled prijevoznih sredstava, plovila i prtljage. Takva odredba sadržana je i u važećem Zakonu o zaštiti prirode.

Nije prihvaćena primjedba na članak 263. jer ovlaštenje za inspekcijski nadzor ima i Državni inspektorat u kojem obavljaju inspekcijski nadzor i gospodarski inspektor.

Ne stoji načelna primjedba Ministarstva poljoprivrede i šumarstva da se odredbama ovoga Zakona onemogućava, ograničava i otežava svaki oblik gospodarskog i rekreacijsko-športskog ribolova, kao i djelatnosti akvakulture izvan propisanih kategorija zaštićenih prirodnih vrijednosti. Naime, ovim Zakonom se izvan zaštićenih dijelova prirode propisuje način gospodarenja i postupanja prirodnim dobrima koji jamči održivo korištenje prirodnih dobara i zaštitu ukupnosti biološke i krajobrazne raznolikosti.

3. Državna uprava za vode

Primjedba Državne uprave za vode na članak 8. alineja 7. i 8. u svezi rabljenja pojma "doprirodni vodotok" nije prihvaćena, jer taj pojam ima značenje utvrđeno ovim Zakonom te Strategijom i akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske, a ne značenje utvrđeno posebnim propisom na koji se pozivaju Državna uprava za vodu.

Primjedbe na članak 21. Nacrta prijedloga Zakona nisu prihvaćane jer su odredbama članka 82. i 83. Zakona o vodama propisani radovi koji će omogućiti kontrolirani i neškodljivi protok voda i njihovo namjensko korištenje, a ne i utvrđivanje mogućeg oštećenja ili utvrđivanja činjenica da li je zahvat prihvatljiv ili neprihvatljiv za prirodu, odnosno biološku i krajobraznu raznolikost. Rečene odredbe Zakona o vodama ne isključuju pravo drugog tijela državne uprave, kada se radi o nadležnostima iz njihovog djelokruga, kao što su zaštita prirode i okoliša, da se za takve zahvate propisuju uvjeti zaštite prirode, ili pak izrada studije utjecaja na okoliš, odnosno studije prihvatljivosti zahvata za prirodu. Stoga, odredbe Nacrta Zakona koje uređuju postupanje kod planiranih zahvata u prirodu nisu neracionalne, niti sa gledišta zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti niti vodnog gospodarstva.

Nije prihvaćena primjedba na članak 49. stavak 1. jer se odredbe ovoga Zakona odnose samo na preventivnu mjeru vezanu na očuvanje biološke raznolikosti. Posebno što odredbe članka 49. stavka 1. upućuju na primjenu posebnih propisa.

Nije prihvaćena ni načelna primjedba da se ovim Zakonom zadire u nadležnosti Državne uprave za vode jer se pitanja propisana ovim Zakonom odnose samo na zaštitu i očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, odnosno posebno zaštićenih prirodnih vrijednosti, respektirajući primjenu posebnih propisa, a to znači i onih posebnih propisa koji se odnose na vode i gospodarenje vodama.

4. Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo

Nositelj stručne izrade Zakona uvažio je specifičnosti i posebnosti otočnih ekosustava kroz globalnu zaštitu prirodnih vrijednosti, zaštitu pojedinih prirodno vrijednih područja i ekoloških sustava, odnosno svekoliku zaštitu biološke i krajobrazne raznolikosti. Time se osiguravaju i pretpostavke za održivi razvoj otoka, te je tako uvažena i primjena Zakona o otocima. Stoga se ne nalazi da je potrebno dodatnim člancima uređivati ovo pitanje kako to predlaže Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

